

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 22 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2019

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Δ. ΤΣΙΑΝΤΗΣ): Καλημέρα σε όλες και όλους, εκπρόσωπε του Μητροπολίτη Πανοσιολογιότατε Αρχιμανδρίτη Θεόκλητε Δήμου, κυρία βουλευτή κυρία Κατσαβριά, κύριε Γενικό Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Θεσσαλίας Στερεάς κύριε Ντίτορα, τέως υπουργέ και ήσουν και φίλος της αυτοδιοίκησης αποδεδειγμένα κύριε Κουρουμπλή, κύριε Πρόεδρε του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων που συνυπάρχουμε τρία χρόνια τώρα στο Διοικητικό Συμβούλιο, κυρία τέως βουλευτή κυρία Σκόντρα και συντοπίτισσα, φίλε Πρόεδρε της ΠΕΔ Θεσσαλίας Γιώργο Κωτσέ, φίλε Πρόεδρε της ΠΕΔ Περιφερειακής Ένωσης Στερεάς Λουκά Υπερήφανε, φίλε Πρόεδρε της ΠΕΔ Αττικής κύριε Ιωακειμίδη μετά θα έχω την πλήρη λίστα και του συνόλου των συναδέλφων δημάρχων βλέπω τον Μπίρμπα τον Δημήτρη, τον Αλεξάκο τον Φώτη και αρκετούς, θα σας ανακοινώσω όταν θα έχω την πλήρη λίστα να μη δημιουργηθεί και κάποιο θέμα, έτσι;

Φίλες και φίλοι βρισκόμαστε σήμερα στον Δήμο Λίμνης Πλαστήρα σε μια πανέμορφη περιοχή, η παρουσία σας αποτελεί ιδιαίτερη τιμή για τους δημότες μας αλλά και για την δημοτική αρχή του Δήμου Λίμνης Πλαστήρα. Είναι και ο Πρόεδρος του Ιατρικού Συλλόγου Καρδίτσας εδώ. Βασίλη, Βασίλη μου είδες αυτό είναι που δεν... ούτως ή άλλως Βασίλη θα σε καλέσω σε λίγο να χαιρετίσεις, έτσι; Συγνώμη. Και δημοτικοί σύμβουλοι είναι από το δήμο μας, ο Γραμματέας του ΣΥΡΙΖΑ είναι εδώ, έτσι θα τα πούμε σε λίγο, θα πάρω την πλήρη λίστα χίλια συγνώμη.

Η πραγματοποίηση του σημαντικού αυτού συνεδρίου στον τόπο μας για τη βιώσιμη διαχείριση του νερού μας ικανοποιεί και μας γεμίζει αισιοδοξία. Αισιοδοξία και προσμονή ότι τα συμπεράσματά του θα παίξουν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση αξιόπιστων θέσεων και προτάσεων τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Άλλωστε η πολύπλευρη θεματολογία, η

αξιολογότατη και έμπειροι εισηγητές εγγυώνται μαζί με την οργανωτική εμπειρία της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και των συνδιοργανωτών την απόλυτη επιτυχία ως προς τους στόχους μας.

Να ευχαριστήσω λοιπόν τον Πρόεδρο της ΚΕΔΕ και φίλο Γιώργο Πατούλη και το Διοικητικό Συμβούλιο της ΚΕΔΕ που έχω την τιμή να συμμετέχω 16 συνεχή χρόνια για την αποδοχή της πρότασής μου να πραγματοποιηθεί στον τόπο μας το συνέδριο. Επίσης τον Πρόεδρο της Επιτροπής Περιβάλλοντος της ΚΕΔΕ και φίλο Δήμαρχο Κατερίνης τον Σάββα τον Χιονίδη για την υποστήριξη του όπως και το φίλο Πρόεδρο του Δικτύου Δήμου με Λίμνες τον Δήμαρχο Δωρίδας τον Γιώργο τον Καπεντζώνη που είναι εν δεξιών που επίσης υποστήριξε ισχυρά αυτό μας το αίτημα αλλά και το γεγονός ότι αποφάσισε να γίνει εδώ παράλληλα Γιώργο και τη Γενική Συνέλευση του Δικτύου Πόλεων με Λίμνες, θα τα αναφέρει προφανώς. Να ευχαριστήσω όλους όσοι εργάστηκαν από πλευράς υπηρεσιακής για την διοργάνωση, στελέχη της ΚΕΔΕ, του Δικτύου Πόλεως με Λίμνες, του Δήμου Λίμνης Πλαστήρα και τις Επιτροπές Περιβάλλοντος της ΚΕΔΕ. Επίσης να ευχαριστήσω όλους σας που συμμετέχετε και μας τιμάτε με την παρουσία σας.

Εκλεκτοί προσκεκλημένοι κυρίες και κύριοι, η περιοχή μας ίσως αποδειχθεί κατ' εμάς έτσι είναι, η ιδανικότερη πανελλαδικά για καθαρά συμβολικούς και σημειολογικούς λόγους για να πραγματοποιηθεί αυτού του είδους το συνέδριο με αυτή τη συγκεκριμένη επιχειρηματολογία. Πρώτον, υπάρχει η τεχνική λίμνη που όλοι απολαμβάνετε και το οικοσύστημα σε υψόμετρο 800 μέτρων που λειτουργεί και ως ένα υπερπροστατευόμενο σύστημα, γνωρίζετε όλοι ότι είναι περιοχή Natura το υγρό στοιχείο και υπερπροστατεύεται η περιοχή από ζώνη οικιστικού ελέγχου για τις χρήσεις γης. Επίσης, παράλληλα είναι ταμιευτήρας πόσιμου νερού, πίνουνε τουλάχιστον 100.000 Καρδιτσιώτες νερό. Παράλληλα είναι και ταμιευτήρας νερού άρδευσης, πάνω από 300.000 στρέμματα στον κάμπο ποτίζονται και μια ολόκληρη οικονομία εξαρτάται από

την συγκεκριμένη λίμνη. Τρίτον, στην ευρύτερη λοιπόν περιοχή αυτού του οροπεδίου που βλέπετε της Νεβρόπολης με την κατασκευή του φράγματος, όραμα του αείμνηστου αρχηγού του Νικολάου Πλαστήρα που κατάγεται από την περιοχή μας από το Μορφοβούνι από την έδρα του δήμου, δημιουργήθηκε αυτό το πανέμορφο οικοσύστημα το οποίο τα τελευταία 25-30 χρόνια και ως πόλος επενδυτικός δημιουργήθηκε και ως πόλος επενδυτικός σε τουριστικό επίπεδο καθώς έγιναν μεγάλες επενδύσεις δεκάδων εκατομμυρίων τόσο από τον ιδιωτικό τομέα, καλή ώρα στο ξενοδοχείο που βρισκόμαστε είναι ένα από τα καλύτερα ξενοδοχεία του αν θέλετε του χειμερινού τουρισμού της ορεινής Ελλάδος αλλά και επενδύσεις δεκάδων εκατομμυρίων εκατοντάδων θα έλεγα σε επίπεδο κρατικό, είτε το κράτος κατευθείαν είτε μέσω των φορέων του που είναι η Περιφέρεια και οι δήμοι. Να τονίσω και έχει σημασία που το λέω ότι ο δήμος μας παραμένει σταθερά τα τελευταία χρόνια ως ένας από τους πέντε κορυφαίους ορεινούς τουριστικούς προορισμούς με ότι αυτό συνεπάγεται.

Άρα, και εδώ θα μπω λίγο στην ουσία της θεματολογίας γιατί στην πορεία του συνεδρίου προφανώς θα χρειαστεί να παρέμβω να πω κάποιες απόψεις επί συγκεκριμένων ζητημάτων, άρα η σύνθεση η αλληλεπίδραση αυτών των τριών παραμέτρων που προανέφερα είναι το κλειδί για μια ισορροπημένη προσέγγιση σε όλα τα επίπεδα δηλαδή περιβαλλοντική προστασία, τουριστική ανάπτυξη, ύδρευση, άρδευση, αγροτική οικονομία.

Σας ευχαριστώ που ήρθατε εύχομαι καλή επιτυχία στο συνέδριο μας, άριστη διαμονή στον τόπο μας και να μας ξανάρθετε. Ευχαριστώ πολύ.

Θα ήθελα τώρα να ξεκινήσουν οι χαιρετισμοί, θα παρακαλέσω τον εκπρόσωπο του Μητροπολίτη τον Πανοσιολογιότατο Αρχιμανδρίτη Θεόκλητο Δήμου.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΣ ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ: Αγαπητοί μου φίλοι να σας εκφράσω τη χαρά μου και την ιδιαίτερη ευγνωμοσύνη για την τιμή

που μου γίνεται να εκπροσωπώ σήμερα τον Μητροπολίτη μας σε αυτό το σπουδαίο συνέδριο που διοργανώνεται εδώ στην πανέμορφη Λίμνη Πλαστήρα, να σας μεταφέρω τις ευχές του και τις ευλογίες του ώστε να έχει μία καλή έκβαση το συνέδριο και καλά αποτελέσματα. Καλή δύναμη για την ολοκλήρωσή του.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πάρα πολύ.

Κύριε Ντίτορα θα μας... προφανώς θα θέλαμε.

Είναι ο Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Θεσσαλίας Στερεάς Ελλάδος.

Ν. ΝΤΙΤΟΡΑΣ: Είμαι ο συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας Στερεάς Ελλάδος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ο Συντονιστής ναι, ναι. Μας μπερδεύουν λίγο οι συνεχείς αλλαγές.

Ν. ΝΤΙΤΟΡΑΣ: Και είναι μια ευκαιρία να ξεκαθαρίσουμε γιατί εμείς λεγόμαστε συντονιστές και οι προκάτοχοί μας ήτανε γενικοί γραμματείς. Εμείς ήταν η πρώτη φορά που η σημερινή κυβέρνηση κατήργησε του γενικούς γραμματείς που ήτανε πολιτικά πρόσωπα δηλαδή η κάθε κυβέρνηση που έβγαινε έβγαζε το δικό της γενικό γραμματέα όπως και στα υπουργεία και η σημερινή κυβέρνηση ήθελε να κάνει μία τομή. Η τομή αυτή ήτανε να κάνει προκήρυξη των θέσεων αυτών μέσω του ΑΣΕΠ, τότε ήτανε και ο υπουργός ο κύριος Κουρουμπλής και το ξέρει πολύ καλά το θέμα, και έτσι επιλεγήκαμε εφτά άτομα μέσω ΑΣΕΠ για όλη την Ελλάδα και είμαστε τώρα οι συντονιστές λεγόμαστε των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων να ξεχωρίσουμε από τους γενικούς γραμματείς που είναι πολιτικά πρόσωπα, εμείς είμαστε υπηρεσιακοί παράγοντες και σαν υπηρεσιακοί παράγοντες έχουμε και έναν σκοπό. Ποιος είναι ο σκοπός μας; Απόλυτη τήρηση της νομοθεσίας και τίποτα άλλο. Εμείς πολιτικά παιχνίδια δεν κάνουμε, είμαστε υποχρεωμένοι πάντοτε να εφαρμόζουμε τη νομοθεσία και τίποτα άλλο. Κάποιοι από εδώ από τη Θεσσαλία ίσως κατάλαβαν γιατί το είπα, δεν είναι ώρα, η ώρα αυτή είναι για να ευχηθώ και να συγχαρώ όλους εσάς

που είχατε την πρωτοβουλία να κάνετε αυτή την ημερίδα η οποία νομίζω ότι είναι πάρα πολύ σημαντική.

Εγώ σαν δασολόγος έχω πολλά να πω γιατί αυτά τα έχω ζήσει στο πετσί μου αλλά ήθελα να κάνω έτσι μια ερώτηση σήμερα. Εάν τώρα λέγαμε να κάνουμε το φράγμα αυτό εδώ, τη λίμνη αυτή, θα γινότανε; Δε θα γινότανε γιατί όλοι θα ανεβαίνανε στα κάγκελα. Κι όμως έγινε κάποια εποχή που τότε κάποιοι δεν ξέρανε τι σημαίνει περιβάλλον, δεν ξέρανε, μάλλον κάποιοι οικολογούντες. Σήμερα αυτό το πράγμα δε θα γινότανε. Ευτυχώς κάποια έργα μεγάλα προλάβανε και τα κάναμε, όχι ότι σήμερα δε γίνονται, γίνονται αλλά με πολύ μεγάλες καθυστερήσεις τα ξέρετε πολύ καλά.

Να μην τρώω το χρόνο σας. Εύχομαι καλή επιτυχία στην σημερινή ημερίδα και πάλι συγχαρητήρια στους διοργανωτές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πολύ.

Κυρία Κατσαβριά βουλευτής νομού μας.

Χ. ΚΑΤΣΑΒΡΙΑ: Καλημέρα σας σεβαστέ Πατέρα, κύριε Υπουργέ, κύριοι δήμαρχοι, κύριοι εκπρόσωποι φορέων και της τοπικής αυτοδιοίκησης, εκλεκτοί εισηγητές, εκλεκτές φίλες και φίλοι και προσκεκλημένοι σας καλωσορίζουμε στην πανέμορφη Λίμνη Πλαστήρα μας και στον φιλόξενο χώρο του ξενοδοχείου “Kazarma”. Σας ευχαριστώ για την τιμητική πρόσκληση να βρίσκομαι σήμερα ανάμεσά σας και συγχαίρω τους διοργανωτές για την πρωτοβουλία να εμβαθύνουμε στο θέμα της βιώσιμης διαχείρισης του νερού και αναμένουμε με ενδιαφέρον τις προτάσεις και τον διάλογο που θα ακολουθήσει.

Το νερό είναι ένας ανανεώσιμος αλλά περιορισμένος φυσικός πόρος, αποτελεί βασική προϋπόθεση της ζωής αλλά και σημαντικό εργαλείο ανάπτυξης και πολιτισμού. Το νερό μπορεί να αλλάξει την ζωή στον άνθρωπο με συνετή διαχείριση λαμβάνοντας υπόψη τις ανθρώπινες απαιτήσεις αλλά και προστατεύοντας τον οικοσύστημα. Η αγροτική παραγωγή αποτελεί το μεγαλύτερο καταναλωτή υδατικών πόρων στην Ελλάδα 70% περίπου του συνολικού όγκου.

Το υδατικό δυναμικό της Καρδίτσας και της Θεσσαλίας γενικότερα ως κατεξοχήν αγροτική περιοχή δέχεται τη μεγαλύτερη ανθρωπογενή πίεση για την κάλυψη των αρδευτικών αναγκών έχοντας φτάσει να καταναλώνει το 25% του νερού που καταναλώνεται σε όλη τη χώρα αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα επάρκειας ποιότητας και αυτό οδηγεί σε εξάντληση μέρους των υδατικών αποθεμάτων.

Αυτό σημαίνει πως είναι επιτακτική ανάγκη η βιώσιμη και ορθολογική διαχείριση των υδάτινων πόρων επικεντρώνοντας στη μείωση της σπατάλης που γίνεται στη χρήση του, στην αποκατάσταση της ζημιάς που έχει υποστεί το υδατικό σύστημα, στη χρηματοδότηση νέων έργων, στην αξιοποίηση πολλών καλών παραδειγμάτων τεχνογνωσίας από την Ευρώπη και στην εφαρμογή της Οδηγία-Πλαίσιο για τα Νερά. Ειδικά σε ότι αφορά το κόστος του νερού μέχρι σήμερα ο προσδιορισμός του κόστους των υπηρεσιών παροχής νερού γινόταν με διάφορους τρόπους από τον εκάστοτε πάροχο χωρίς ενιαίους και αποδεκτούς κανόνες με αποτέλεσμα να δημιουργούνται ακόμα και αδικίες σε βάρος των χρηστών. Σύμφωνα με απόφαση της Εθνικής Επιτροπής Υδάτων θεσμοθετείται η επιβολή ενιαίων κανόνων κοστολόγησης και τιμολόγησης των υπηρεσιών ύδατος για διάφορες χρήσεις καθώς και μέτρων βελτίωσης των υπηρεσιών αυτών.

Όλα αυτά τα χρόνια η συζήτηση στη Θεσσαλία ήταν η εκτροπή του Αχελώου ή όχι. Αυτό αποτέλεσε τροχοπέδη για την εφαρμογή βιώσιμων μεθόδων διαχείρισης του αρδευτικού νερού και άφησε τη Θεσσαλία χωρίς περιβαλλοντικά έργα που αν σχεδιάζονταν και υλοποιούνταν όλα τα προηγούμενα χρόνια το πρόβλημα θα είχε λυθεί σε σημαντικό βαθμό. Για την αντιμετώπιση των αρδευτικών αναγκών το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης προγραμματίζει την εκπόνηση μελετών και εκτέλεση εγγειοβελτιωτικών έργων, τον εκσυγχρονισμό αλλά και την βελτίωση υφιστάμενων υποδομών και αρδευτικών δικτύων, την

αντικατάσταση των υδροβόρων συστημάτων άρδευσης με τη χρήση βελτιωμένων μεθόδων άρδευσης με συστήματα εξοικονόμησης νερού (στάγδην άρδευση), την ποσοτική επάρκεια των υδατικών πόρων με την ταμίευση νερού (κατασκευή λιμνοδεξαμενών, φραγμάτων και δικτύων αξιοποίησης τους) και τη δημιουργία ενιαίου φορέα διαχείρισης υδάτινων πόρων.

Κλείνοντας θέλω να επισημάνω ότι το σημερινό μας συνέδριο πραγματοποιείται την κατάλληλη στιγμή και είναι μια εξαιρετική ευκαιρία ώστε μέσα από έναν ειλικρινή διάλογο μέσα από συνέργειες και διαδικασίες από κοινού μπορούμε να αναδείξουμε και να βάλουμε μικρούς και μεγάλους στόχους για το μέλλον.

Σας ευχαριστώ. Συγχαίρω όλους όσους συνέβαλαν στην διοργάνωση αυτού του τόσο ενδιαφέροντος συνεδρίου, να είστε καλά και εύχομαι επιτυχία στις εργασίες του.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πάρα πολύ κυρία Κατσαβριά.

Θα παρακαλέσω τον φίλο Αντιπεριφερειάρχη τον Βασίλη τον Τσάκο να κάνει ένα χαιρετισμό.

Β. ΤΣΑΚΟΣ: Αγαπητοί επίσημοι προσκεκλημένοι και εγώ με τη σειρά μου να σας καλωσορίσω στην Καρδίτσα στη γενέτειρα του Νικολάου Πλαστήρα και του Γεωργίου Καραϊσκάκη, στην Καρδίτσα των τριών λιμνών, της λίμνης Πλαστήρα, της λίμνης, Σμοκόβου και της λίμνης Στεφανιάδος, στην Καρδίτσα που αγωνίζεται για να δημιουργήσει συνθήκες ανάπτυξης. Να σας συγχαρώ λοιπόν Πρόεδρε για αυτό το πολύ σημαντικό συνέδριο με το τόσο σημαντικό θέμα σε μια εποχή πραγματικά που το νερό τείνει να γίνει ζητούμενο. Μιλάμε για ορθολογική διαχείριση του νερού χρόνια τώρα και δεν έχουμε ενιαίο φορέα διαχείρισης. Μιλάμε για ορθολογική διαχείριση του νερού και έργα στον αγροτικό τομέα που να σηματοδοτούν την ορθολογική διαχείριση δυστυχώς δεν είναι αν θέλετε στην ένταση που θα έπρεπε να είναι. Να πω λοιπόν ότι βρισκόμαστε εδώ στην πανέμορφη Λίμνη Πλαστήρα μια λίμνη η οποία είναι καταρχήν θα έλεγα η ναυαρχίδα του τουρισμού για την

περιοχή μας. Μια περιοχή την οποία θα πρέπει όλοι μας να προστατεύσουμε. Μια περιοχή, το είπε ο δήμαρχος που υδρεύει το 70% περίπου της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας. Μια λίμνη η οποία αρδεύει όχι μόνο την Καρδίτσα αλλά φτάνει στον Πηνειό στη Λάρισα μέχρι τον Μακρύκαμπο και πάει στη θάλασσα.

Εμείς λοιπόν ως Περιφέρεια Θεσσαλίας κάτω από δύσκολες συνθήκες προσπαθήσαμε και κάναμε έργα εξοικονόμησης νερού τουλάχιστον όσον αφορά την άρδευση. Κάναμε λοιπόν υπόγεια δίκτυα άρδευσης, προσπαθήσαμε και βάλαμε σε πολλές υδροβόρες και ενεργοβόρες γεωτρήσεις inverter γιατί παρατηρούνταν το φαινόμενο να αρδεύει κάποιος 20 στρέμματα, να φεύγει νερό για 120 και να πληρώνει και ρεύμα σα να πότιζε 120. Όλα αυτά λοιπόν στο πλαίσιο της εξοικονόμησης νερού. Γι' αυτό λοιπόν ίσως είναι και η εποχή να ανοίξει, ακούστηκε πριν και το κεφάλαιο Αχελώως, να πάψουν λαϊκισμοί και να προσπαθήσουμε όπως λέτε εδώ πέρα και στο "εθνική ευθύνη και κοινωνική ανάγκη" όλοι μαζί να καταλήξουμε το τι είναι συμφέρον για την πατρίδα μας και επιτέλους να καταλάβουμε ότι αγρότης χωρίς νερό δεν μπορεί να υπάρξει και θα πρέπει να παρθούν αποφάσεις. Ακούστηκε από τον κύριο Γενικό αν γινόταν σήμερα το φράγμα τι αντιδράσεις θα είχαμε. Είχαμε αντιδράσει και τότε Γενικέ μου όταν έγινε το φράγμα. Μάλιστα ένας παπάς είχε βγει και είχε πει θα βαφτούν τα ράσα κόκκινα αν θα κάνετε φράγμα αλλά υπήρχαν πεφωτισμένοι άνθρωποι που πήραν την ευθύνη πάνω τους δεν υπολόγισαν οτιδήποτε ήταν αρνητικό κοιτούσαν μόνο τα θετικά και το κάνανε.

Να είστε καλά, καλή επιτυχία στο συνέδριο και πιστεύω και εκτιμώ ότι τα συμπεράσματά σας πραγματικά θα φανούν πολύ χρήσιμα για όλους μας. Να είστε καλά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε Βασίλη.

Ο Πρόεδρος της ΠΕΔ Θεσσαλίας ο Γιώργος ο Κωτσός και Δήμαρχος Μουζακίου γειτονικός μας δήμος.

Γ. ΚΩΤΣΟΣ: Σεβαστέ εκπρόσωπε του Μητροπολίτη μας, αγαπητέ συντονιστή και συμπαραστάτη θα έλεγα εγώ στην δύσκολη πορεία που έχουν οι αυτοδιοικητικοί όλα αυτά τα χρόνια, κύριε Υπουργέ, κυρία Βουλευτή, αγαπητοί συνάδελφοι της τοπικής αυτοδιοίκησης, πρόεδροι ΠΕΔ, δήμαρχοι, αγαπητέ Αντιπεριφερειάρχη, αγαπητέ Πρόεδρε του Ιατρικού Συλλόγου, κυρίες και κύριοι σας καλωσορίζουμε στη Θεσσαλία στην Καρδίτσα στη Λίμνη Πλαστήρα. Και θεωρώ ότι για το συνέδριο μας γιατί πρόκειται περί συνεδρίου με τον εξαιρετικό τίτλο «ΒΙΩΣΙΜΗ ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ – ΕΘΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΓΚΗ» δεν υπάρχει πιο εμβληματικός τόπος για την υλοποίησή του από αυτή εδώ την πανέμορφη περιοχή που σηματοδοτείται όπως ειπώθηκε πιο πριν από την τεχνική λίμνη Νικολάου Πλαστήρα.

Παράλληλα η ΚΕΔΕ ως θεσμός που αντιπροσωπεύει την αποκέντρωση επί της ουσίας μέσα από τέτοιες αποκεντρωμένες διαδικασίες επικυρώνει το ρόλο της. Επικυρώνει το ρόλο της δίνοντας βήμα σε περιοχές της Περιφέρειας, διοργανώνοντας εκδηλώσεις σημαντικές στην Περιφέρεια κάτι που αν θέλετε πρεσβεύουμε και εμείς στο επίπεδο της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων Θεσσαλίας όπου θέλω να σας κάνω γνωστό ότι κάθε τρίτο μήνα αφενός μεν συνεδριάζουμε σε έναν από τους δήμους της περιοχής μας αλλά παραμένουμε και εκεί όλο το Διοικητικό Συμβούλιο για ένα διήμερο αναδεικνύοντας και ένα τοπικό θέμα υψίστης σημασίας για την συγκεκριμένη περιοχή επιτυγχάνοντας έτσι και την περιφερειακή συνοχή αλλά και την ώσμωση μεταξύ των διαφόρων περιοχών της Περιφέρειάς μας, των προβλημάτων και των ιδιαιτεροτήτων που έχει η κάθε περιοχή και την καλύτερη αντιμετώπιση των ζητημάτων μέσα από την αλληλεγγύη που πρέπει να διακρίνει πέρα και πάνω απ' όλα τους περιφερειακούς θεσμούς όπως είναι και η αυτοδιοίκηση. Γιατί η Περιφέρεια Θεσσαλίας είναι ένα μικρό ανάγλυφο της χώρας μας με ορεινή ζώνη, με ατελείωτο κάμπο, με αστικό ιστό και με νησιά. Και μάλιστα πριν δύο χρόνια

επί της ουσίας ξεκινήσαμε αυτές τις διαδικασίες αγαπητέ φιλέ Δημήτρη από αυτό εδώ το ξενοδοχείο με παρόμοια θεματολογία.

Με παρόμοια θεματολογία τη διαχείριση των υδατικών πόρων διότι το ζήτημα αυτό είναι διαχρονικό, δεν είναι τώρα επίκαιρο ή πριν ήταν άκαιρο ή θα είναι επίκαιρο τις επόμενες ημέρες. Είναι διαχρονικό, μας απασχολεί εδώ και πάρα πολλά χρόνια και θα μας ξαναπασχολεί και δε σας το κρύβω ότι μικρότερος δεν μπορούσα να καταλάβω την ρύση που έλεγε ότι ο Γ΄ Παγκόσμιος Πόλεμος θα γίνει για το νερό. Τώρα όμως το καταλαβαίνω. Και το καταλαβαίνω σε μία Περιφέρεια όπως είναι η Περιφέρεια της Θεσσαλίας που είναι ελλειμματική υδατικά. Το υδατικό διαμέρισμα της Θεσσαλίας είναι ελλειμματικό κατά 3 δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα νερό.

Η άντληση των υπόγειων υδάτων έχει φτάσει σε δραματικό επίπεδο, η υπαλμύρωση απειλή τη ζωτικότητα πολλών εδαφών τα οποία κινδυνεύουν στην κυριολεξία να γίνουν έρημος και είναι απαραίτητο αυτό το υδατικό διαμέρισμα να το υποστηρίξουμε προς αυτή την κατεύθυνση. Γιατί η βιώσιμη διαχείριση των υδατικών πόρων αγγίζει το σύνολο της οικονομικής αλλά και της κοινωνικής ζωής. Αγγίζει το ανθρωπογενές περιβάλλον, αγγίζει το φυσικό περιβάλλον, έχει επίπτωση στην οικονομία, έχει επίπτωση στην ενέργεια, έχει επίπτωση στην ύδρευση, στην άρδευση, στον τουρισμό, στην ύπαρξη ζωής θα έλεγα εγώ σε κάθε περιοχή. Και όπως πολύ σωστά επισήμανε ο αγαπητός φίλος ο συντονιστής της Περιφέρειας Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδος εάν είχαμε την ταχύτητα που υπήρξε κάποτε όταν ιδρύθηκε αυτή εδώ η λίμνη και δημιουργήθηκε και στο ζήτημα του ενός μεγάλου εμβληματικού έργου για την περιοχή μας του Αχελώου σήμερα δε θα μιλούσαμε για πρόβλημα έλλειψης νερού στη Θεσσαλία. Και είναι μνημείο της σύγχρονης ελληνικής αβελτηρίας το γεγονός ότι αυτό το έργο για πάρα πολλές δεκαετίες παραμένει ημιτελές, έχουν ξοδευθεί πάνω από 450 εκατομμύρια εθνικών πόρων, πολύτιμων εθνικών πόρων, είναι κατασκευασμένο το φράγμα στο επίπεδο του 65%, η σήραγγα

που θα μεταφέρει 200 εκατομμύρια κυβικά μέτρο νερό στο σύνολο των τριών δισεκατομμυρίων που έχει απορροή ετησίως ο Αχελώος προς Θεσσαλία είναι κατασκευασμένο στο 85% και όμως αυτά τα έργα στην περιοχή του αγαπητού φίλου του Λάμπρου του Τσιβόλα μένουν ημιτελή για να μας θυμίζουν το πόσο αφελώς διαχειριζόμαστε πολλές φορές τους πόρους μας αλλά και το περιβάλλον μας.

Και αν κάποιος από εσάς επισκεφθείτε την συγκεκριμένη περιοχή θα δείτε την οικολογική καταστροφή γιατί αυτή είναι η οικολογική καταστροφή που έχει συντελεστεί εκεί και που παραμένει σήμερα όπως είπα ως μνημείο αβελτηρίας της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας και ως στοιχείο αβδηριτισμού της πολιτικής μας ζωής παραμένει λοιπόν έρμαιο κουφάρι με τεράστια προβλήματα που μπορούν να δημιουργηθούν ανά πάσα στιγμή. Γιατί η διαχείριση των υδατικών πόρων δεν έχει να κάνει μόνο με την ανάπτυξη έχει να κάνει και με την πολιτική προστασία δηλαδή με τα προβλήματα που μπορούν να δημιουργηθούν σε μία ή άλλη περιοχή. Η Μάνδρα δεν απέχει πολύ μακριά σε χρόνο για να μας θυμίζει τι μπορεί να συμβεί όταν έχουμε αλόγιστες τέτοιες χρήσεις.

Θα σας πω μόνο το εξής. Πριν δύο χρόνια όταν είχαμε έντονα πλημμυρικά φαινόμενα επειδή τα συγκεκριμένα έργα είναι εγκαταλειμμένα και οι σήραγγες είναι ανοιχτές και το νερό διοχετεύεται του Αχελώου από μία σήραγγα περιαγωγής με συγκεκριμένη διατομή η οποία έχει μπαζωθεί στο μισό της τα νερά του Αχελώου στις πλημμύρες εκείνες φτάσανε μόνο στο μισό μέτρο από τη σήραγγα που οδηγεί προς την περιοχή μου στο Μουζάκι και στη Θεσσαλία και αν συνεχιζόταν η βροχόπτωση για μία μέρα ακόμη ο Αχελώος θα εκτρεπόταν μόνος του. Και αν θα ερχόταν στη Θεσσαλία τότε οι καταστροφές θα ήταν τεράστιες. Ατελείωτες. Και όμως αυτό το έργο αρνούμαστε να το τελειώσουμε.

Και εμείς τι προτείνουμε στην ελληνική κυβέρνηση στη σημερινή που έχει μια αντίρρηση ιδεολογική, σεβαστή μη

κατανοητή από εμάς; Εάν η εκτίμηση είναι ότι δεν απαιτούνται να έρθουν νερά προς τη Θεσσαλία από τον Αχελώο τουλάχιστον αυτά τα έργα που ξαναλέω έχουν ξοδευτεί πάνω από μισό δισεκατομμύριο ευρώ ως ολοκληρωθούν να λειτουργήσουν σε πρώτη φάση ως υδροηλεκτρικά μέσα στην κοίτη του Αχελώου όπως είναι και τα άλλα υδροηλεκτρικά του Καστρακίου, του Στράτου κ.λπ. προσφέροντας στην εθνική οικονομία καθαρή ενέργεια, λειτουργώντας και αντιπλημμυρικά για τη λεκάνη απορροής του Αχελώου στον κόλπο της Αιτωλοακαρνανίας και βέβαια η σήραγγα που είναι επενδεδυμένη στα έξι χιλιόμετρα από τα 18 να επενδυθεί, να ολοκληρωθεί διότι αυτή τη στιγμή καταγκρεμίζεται και δεν είναι μόνο ότι καταγκρεμίζεται λειτουργεί ως σωλήνας απορροής των ανάντη νερών της περιοχής διότι στραγγίζουν όλα τα νερά μέσα στη σήραγγα και πάνω από 50 εκατομμύρια κυβικά μέτρα νερού ετησίως πάνε χαμένα και κινδυνεύει να καταγκρεμιστεί η ίδια η σήραγγα.

Και βέβαια θα αναφέρω ακόμη ένα τέτοιο έργο που αν θέλετε δεν τιμά την σύγχρονη πολιτική οικονομική ζωή αλλά και την πολιτική ιστορία μας που είναι το έργο της Μεσοχώρας. Από το 2001 ολοκληρωμένο το φράγμα, εγκατεστημένο το υδροηλεκτρικό εργοστάσιο και παραμένει ανενεργό. 460.000.000,00€ ξοδεύτηκαν εκεί, εάν ολοκληρωθεί θα παράγει 165 μεγαβάτ καθαρής ενέργειας ετησίως που μεταφράζεται σε 30.000.000,00€ ετησίως στην ελληνική οικονομία και στην παραπαίουσα σήμερα ΔΕΗ και που σε αυτά τα χρόνια θα είχαν κάνει απόσβεση.

Εκτιμώ λοιπόν ότι στο ζήτημα της διαχείρισης των υδάτινων πόρων θα πρέπει να έχουμε μια πολύ συγκεκριμένη φιλοσοφία που θα έχει να κάνει με την αξιοποίηση αυτών των υδάτινων πόρων όπου υπάρχουν σε επάρκεια για παραγωγή ενέργειας, οικονομικών δραστηριοτήτων μέσα σε αυτά και η αγροτική παραγωγή για την εξυπηρέτηση του ανθρωπογενούς όπως είπαμε περιβάλλοντος, ανάπτυξη τουρισμού αλλά και στις ελλειμματικές περιοχές να

βλέπουμε τον τρόπο που θα μπορέσουμε να τις ενισχύσουμε για να εξακολουθεί και εκεί η ζωή να υπάρχει. Και βέβαια τα ζητήματα της πολιτικής προστασίας που πολύ φοβάμαι ότι συνάδελφοι θα μας απασχολούν συνεχώς από εδώ και στο εξής στο ζήτημα της διαχείρισης των υδάτινων πόρων δεν έχουμε πολλές πολυτέλειες ή πολλές δράσεις να κάνουμε παρά να διαχειριστούμε με τους καλύτερους δυνατούς τρόπους τα νερά όπου τα έχουμε σε πλεόνασμα με τέτοιο τρόπο ούτως ώστε σε δύσκολες περιόδους να μην καταγκρεμίζουν πόλεις και να παίρνουν ζωές αλλά και όπου είναι ελλειμματικά να μην τα ξοδεύουμε αλόγιστα.

Γι' αυτό θεωρώ ότι η δημιουργία ενιαίου φορέα διαχείρισης υδατικών πόρων ανά λεκάνη απορροής όχι μόνο στη Θεσσαλία, ανά λεκάνη απορροής συνολικά στη χώρα μας είναι εκ των ων ουκ άνευ και εδώ έχουμε καθυστερήσει πάρα πολύ και δε δικαιολογούμαστε διότι μίλησα για τον παγκόσμιο πόλεμο, εμείς βιώνουμε στον πόλεμο Αιτωλοακαρνανών και Θεσσαλών και δεν τολμώ να σας πω το πόσες χιλιάδες ευρώ έχει ξοδέψει η μία ή η άλλη περιοχή σε δικαστικές διαμάχες αγαπητέ κύριε Υπουργέ. Για τους δικηγόρους καλή δουλειά για εμάς κόστος ανθρωπομερών οικονομικό κόστος, ψυχικό κόστος αλλά έχουν στηθεί πολιτικές καριέρες πάνω σε αυτά τα ζητήματα και στην μία και στην άλλη πλευρά για να μην αδικώ κανέναν. Και θα πρέπει να είμαστε αντικειμενικοί αγαπητοί συνάδελφοι σε αυτά τα ζητήματα γιατί επί της ουσίας και ο Μέγδοβας του οποίου κομμάτι είναι η λίμνη, παραπόταμος του Αχελώου είναι, έτσι; Να μην ξεχνιόμαστε και σε περιοχές που δεν είχαμε οικολογικές παροχές γιατί εδώ δεν υπάρχει οικολογική παροχή κατάντη του φράγματος της λίμνης Πλαστήρα δεν υπάρχει οικολογική παροχή. Κι όμως το έργο είναι υπαρκτό και προσέξτε η τραγική ειρωνεία είναι και περιοχή Natura είναι οικολογικά προστατευόμενη περιοχή, αυτό το φράγμα που αν γινόταν σήμερα κάποιος θα λέγανε καταστρέφεται το περιβάλλον. Σήμερα είναι υπερπροστατευόμενη περιοχή όπως λέει ο Δημήτρης

ο Τσιαντής και έτσι είναι και δείτε τι οικονομική δραστηριότητα έχει αναπτυχθεί εδώ στην περιοχή αυτή εδώ που σχεδόν είχε αποφιλωθεί οικονομικά, κοινωνικά, ανθρωπογενώς τι οικονομική δραστηριότητα έχει αναπτυχθεί κατάντη της λίμνης του Πλαστήρα μέσα από την αγροτική παραγωγή, τι ενέργεια καθαρή παράγεται από το φράγμα και συνυπολογίστε τι άλλο θα μπορούσε να έχει συμβεί και από το έργο του Αχελώου.

Κλείνοντας, να σας καλωσορίσω όλες και όλους στην περιοχή μας με την ελπίδα ότι τα συμπεράσματα θα τύχουν ώτα ακουόντων και κυρίως θα δρομολογήσουν εξελίξεις. Θα δρομολογήσουν εξελίξεις τέτοιες που θα ευνοήσουν αυτά που είπαμε ως αναπτυξιακές προοπτικές σε όλα τα επίπεδα οικονομικό, τουριστικό, αγροτικό αλλά και ταυτόχρονα θα έχουν την πρόβλεψη και την πρόνοια να μην έχουμε τα προβλήματα εκείνα που συνεπάγονται από την έλλειψη πρόληψης στο ζήτημα της πολιτικής προστασίας. Φαντάζομαι εδώ ο αγαπητός μας συντοπίτης καθηγητής ο Θύμιος ο Λέκκας θα είναι πιο αναλυτικός σε αυτά τα ζητήματα και επειδή έχουμε κινδυνεύσει εμείς και τον ζούμε αυτόν τον φόβο θα παρακαλούσα την πολιτική ηγεσία να σκύψει με ενδιαφέρον πάνω σε αυτό το ζήτημα διότι πολλοί από αυτούς που μιλάνε για τον Αχελώο δεν τον έχουν δει τον Αχελώο και ευτυχώς όταν ήταν το συνέδριο του κυβερνόντος κόμματος εδώ ο αντιπρόεδρος ο κύριος Δραγασάκης ανέβηκε, έχει προσωπική άποψη και πάνω σε αυτή την προσωπική άποψη βασιζόμαστε για να έχουμε εξελίξεις.

Τελειώνοντας, γιατί θεωρώ ότι κράτησα πάρα πολύ το μικρόφωνο Νίκο, να ευχηθώ στους συναδέλφους που επιμένουν να υπηρετούν την αυτοδιοίκηση κάτω από ένα δύστροπο για μένα σύστημα που θα ισχύσει από εδώ και στο εξής, καλή επιτυχία, καλή δύναμη, μεγάλο στομάχι και φυσικά καλή διαμονή στην Λίμνη Πλαστήρα, είμαι σίγουρος ότι θα περάσετε όμορφα. Να είστε καλά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πάρα πολύ Γιώργο.

Ο Φώτης ο Αλεξάκος παρακαλώ ο Δήμαρχος της πρωτεύουσας του νομού μας, της Καρδίτσας.

Φ. ΑΛΕΞΑΚΟΣ: Καλημέρα και από μένα. Να σας καλωσορίσω στην πιο όμορφη λίμνη της Ελλάδας και έναν από τους καλύτερους τουριστικούς προορισμούς και να πω ότι παρότι το νερό είναι ένα είδος σε ανεπάρκεια τα θέματα όμως που ανακύπτουν για τη βιώσιμη διαχείριση του νερού είναι ανεξάντλητα και καλώς γίνεται λοιπόν αυτό το συνέδριο για να προστίθεται κάθε φορά γνώση.

Πράγματι θα πω, με κάλυψε ο Γιώργος στα περισσότερα, αυτό που θέλω να συμπληρώσω ότι όντως η Λίμνη Πλαστήρα είναι μία εκτροπή του Αχελώου και εκτρέπει αυτή τη στιγμή τα μισά νερά από αυτά τα οποία προβλέπουν τα σχέδια διαχείρισης δηλαδή 125.000.000 έναντι 250.000.000 που προβλέπουν τα σχέδια διαχείρισης. Άρα λοιπόν αυτός ο φόβος που και η Λίμνη Πλαστήρα όπως έχει ειπωθεί η σχέση του ωφέλιμου φορτίου με την κάλυψη σήμερα θα ήταν απαγορευτική άρα δε θα επιτρεπόταν από τη βάση του σήμερα θεωρείται ένας από τους καλύτερους προορισμούς, θεωρείται ότι είναι ένα έργο επωφελές όπως αναλύθηκε νωρίτερα σε πάρα πολλά και να συμπληρώσω ότι στον τουρισμό ιδιαίτερα θυμάμαι όταν ήμουν το 2010 νομάρχης στην έκθεση Philoxenia η Λίμνη Πλαστήρα βραβεύτηκε ως ο καλύτερος προορισμός περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος δηλαδή ο πολίτης αντιλαμβανόταν ότι εδώ το περιβάλλον όχι μόνο πήγε χειρότερα αλλά έγινε πάρα πολύ καλύτερα με αποτέλεσμα να είναι ο καλύτερος προορισμός περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος.

Άρα λοιπόν δεν πρέπει να έχουμε τέτοιες θα έλεγα εμμονές και να ξέρουμε ότι το νερό αποθηκεύεται μόνο στα βουνά δεν μπορεί να αποθηκευτεί στον κάμπο και αυτό είναι μία βάση συζήτησης που πρέπει να ξέρουμε και χαίρομαι που πραγματικά η κυβέρνηση μετά τους αρχικούς δισταγμούς σήμερα βλέπει θετικά και το φράγμα της Μεσοχώρας και το φράγμα της Συκιάς και θα πρέπει να τρέξουμε όσο πιο γρήγορα μπορούμε ούτως ώστε αυτά

τα δύο φράγματα που θα ταμιεύουν μια τεράστια ποσότητα με τις σημερινές μελέτες 600.000.000 ενδεχομένως αν μειωθεί το ύψος του φράγματος της Συκιάς κάπου λίγο λιγότερα αλλά μια τεράστια ποσότητα η οποία το καλοκαίρι θα μπορεί να στέλνει ακόμα περισσότερο νερό προς τη μεριά του Μεσολογγίου και όπου το χρειάζεται να προλαβαίνει τις πλημμύρες και να περισσεύει και μια ποσότητα για τον θεσσαλικό κάμπο. Είναι καιρός λοιπόν να τα δούμε όλα αυτά με βάση την επιχειρηματολογία και αν το κάνουμε πιστεύω πάντα στη λογική της συνετής διαχείρισης ενός είδους σε ανεπάρκεια θα μπορούμε να έχουμε καλά αποτελέσματα και να μη μας λείπει ποτέ το νερό.

Σας καλωσορίζω για μια ακόμη φορά. Θεωρώ ότι σίγουρα αυτό το συνέδριο με τη θεματολογία του θα είναι επωφελές για όλες και όλους μας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πάρα πολύ Φώτη.

Κύριε Υπουργέ κύριε Κουρουμπλή θα θέλαμε ένα χαιρετισμό και από εσάς με μεγάλο σεβασμό.

Π. ΚΟΥΡΟΥΜΠΛΗΣ: Αν και δεν είμαι θεσσαλός εγώ αισθάνομαι πολύ οικείο το περιβάλλον αιδεσιμότατε, κυρίες και κύριοι επώνυμοι και φερώνυμοι η ζωή μου έδωσε την ευκαιρία από τον ρόλο του υπουργού εσωτερικών να γνωρίσω τους ανθρώπους της αυτοδιοίκησης εκ του σύνεγγυς και του α΄ και του β΄ βαθμού και νομίζω ότι μπορώ να ισχυριστώ ότι με αμοιβαία προσπάθεια χτίσαμε κάτι πολύ σημαντικό που νομίζω όταν διακατέχει τις σχέσεις των ανθρώπων είναι κρίσιμο, είναι ουσιαστικό και παραγωγικό. Μια σχέση εμπιστοσύνης.

Άκουσα με πολύ προσοχή τους προλαλήσαντες για ένα εξαιρετικό κρίσιμο ζήτημα που έχει να κάνει με την ποιότητα ζωής και είναι το αγαθό του νερού και που το συνέδριο εύστοχα και εμπνευσμένα θα έλεγα όσοι συνέλαβαν την ιδέα να το οργανώσουν αλλά και να του δώσουν τον τίτλο πραγματικά εμπεριέχει όλη αυτή την αξία και την αυταξία του συζητούμενου ζητήματος. Η διαχείριση

του νερού και ότι συνεπάγεται είτε αφορά την ύδρευση είτε αφορά την άρδευση έχει να κάνει με τον ίδιο τον άνθρωπο αλλά και είναι ο πλούτος της ζωής σε μια περιοχή. Πολύ σωστά ειπώθηκε από τον πρόεδρο της ΠΕΔ, αυτό λέγεται πλέον παγκοσμίως ότι ο επόμενος παγκόσμιος πόλεμος ίσως θα έχει αιτία το νερό και κάποτε ο Ανδρέας Παπανδρέου είχε πει αναφερόμενος σε αυτό το ζήτημα του νερού ότι η Ελλάδα αν αξιοποιήσει σωστά τα νερά της θα μπορεί να ζήσει τα επόμενα 200 χρόνια εξαιτίας αυτού του λόγου.

Φίλες και φίλοι ένα από τα ζητήματα που τίθενται είναι η αξιοποίηση, η σωστή διαχείριση, η προστασία του περιβάλλοντος και θέλω να συγχαρώ εγώ όλους τους ανθρώπους τους θεσμικούς παράγοντες της αυτοδιοίκησης, τους επικεφαλής αλλά και τους εργαζόμενους που κόπιασαν για να οργανωθεί αυτό το συνέδριο σε αυτή την πανέμορφη περιοχή βέβαια θα κάνω μια ένσταση δεν είναι μόνο εδώ η περιοχή όμορφη είναι και η δική μας η περιοχή με τις λίμνες όμορφη λοιπόν εσείς την αξιοποιήσατε καλύτερα από εμάς. Και μάλιστα σε μια περιοχή που γεννήθηκε μια εξαιρετικά σημαντική πατριωτική προσωπικότητα που δε σας κρύβω ότι συναισθηματικά νιώθω όταν ακούω και μόνο το όνομα φορτισμένος γιατί μεγάλωσα σε μια οικογένεια προσφυγική που δίπλα στα εικονίσματα που είχαμε ήταν και η φωτογραφία του καβαλάρη του μαύρου καβαλάρη η οποία δεσπόζει και στο πολιτικό μου γραφείο όσοι έχετε έρθει.

Θέλω λοιπόν να πω ότι είναι πολύπτυχο το ζήτημα της αξιοποίησης του νερού. Χρειάζεται λοιπόν φρόνηση και απαλλαγή από εμμονές. Όταν προέκυψε το θέμα μεταξύ Αιτωλοακαρνανίας και Θεσσαλίας εγώ ήμουν τότε νέος βουλευτής. Αν διαβάσετε τα έντυπα εκείνης της περιοχής κάποιος ίσως θα το ξέρετε ήμουν ο μόνος πολιτικός στην περιοχή που είπα ότι παιδιά το νερό το δικαιούνται κι άλλοι, δεν το δικαιούται μόνο η Αιτωλοακαρνανία. Τότε κηρύχθηκε αυτός ο πόλεμος και υπήρξαν προδότες ένθεν και ένθεν. Εύκολα στην Ελλάδα ξέρετε χρησιμοποιούμε ορισμένους.

Εγώ λοιπόν χαρακτηρίστηκα από μερίδα του τύπου της περιοχής μου ως προδότης γιατί υποστήριξα την άποψη αυτή θεωρώντας ότι το νερό είναι ένα αγαθό που πρέπει να αξιοποιείται με τον καλύτερο τρόπο για όλους.

Στην Αιτωλοακαρνανία όπως ξέρετε έχουμε τρία υδροηλεκτρικά φράγματα. Το σπίτι που γεννήθηκα είναι μέσα στη λίμνη του Στράτου, έχασα το φως μου μέσα στο ποτάμι του Αχελώου από έκρηξη χειροβομβίδας. Συνδέομαι λοιπόν άρρηκτα με τα ζητήματα αυτά. Όταν εξελέγην το πρώτο βουλευτής πήρα μία πρωτοβουλία θεωρήθηκε λίγο γραφική ότι πρέπει η περιοχή να διεκδικήσει αντισταθμιστικά από την αξιοποίηση του νερού στον Αχελώο. Το ίδιο θεώρησα ότι έπρεπε να γίνει και με τις λίμνες και την αξιοποίησή του νερού του Μόρνου και του Ευήνου και είχα πάντοτε την άποψη ότι θα πρέπει ένας πλούτος που παράγεται σε μια περιοχή να διοχετεύεται βεβαίως σε όλη τη χώρα, να αξιοποιείται εθνικά αλλά είναι απαραίτητος και απαραίβατος όρος να επιστρέφει και κάποιο μέρος του πλούτου αυτού στην περιοχή που τον παράγει και επί αυτής της αρχής πάλεψα με ότι δυνάμεις είχα τουλάχιστον σε όλα τα χρόνια της πολιτικής μου διαδρομής σταθερά και αταλάντευτα. Υπάρχει πράγματι το ζήτημα της εκτροπής του Αχελώου ένα ζήτημα που πρέπει να συζητήσουμε με ηρεμία και νηφαλιότητα. Να δούμε καταρχάς αν υπάρχουν τεχνολογίες και αν αυτό οικονομικά είναι συμφέρον να αξιοποιήσουμε με τα συστήματα που σήμερα πλέον εφαρμόζονται στην Ευρώπη της αναστροφής του νερού, τα νερά που το χειμώνα φεύγουν προς τη θάλασσα. Και εάν αυτό το σύστημα είναι επαρκές ίσως οι τεχνητές λίμνες που έχουν κατασκευαστεί να μπορούν να τροφοδοτηθούν σε ένα μεγάλο βαθμό. Το λέω ως ενδεχόμενο, το λέω ως ένα θέμα που πρέπει να βάλουμε στο τραπέζι μαζί με ότι εκκρεμότητα υπάρχει με την ενδεχόμενη εκτροπή του Αχελώου. Σε έναν ανοιχτό, ήρεμο, δημοκρατικό διάλογο γιατί όλοι πρέπει να

ζήσουμε από τον πλούτο που έχει η χώρα. Δεν είναι ιδιοκτησία κανενός και καμίας περιοχής ένας τέτοιος πλούτος.

Στο σύνταγμα η κυβέρνηση, η κοινοβουλευτική ομάδα του ΣΥΡΙΖΑ μέσα στις προτάσεις της κατέθεσε μία διάταξη η οποία είναι η παράγραφος 7 του άρθρου 21 του συντάγματος και η οποία έχει περάσει και νομίζω ότι θα τύχει και της υποστήριξης και των άλλων κομμάτων γιατί όλοι έχουμε νομίζω σε αυτά τα ζητήματα την ίδια αγωνία και την ίδια ανησυχία και το ίδιο ενδιαφέρον. Η διάταξη αυτή μιλάει για τα κοινωνικά αγαθά και τα κοινά αγαθά. Μάλιστα η δεύτερη προσθήκη είναι πρωτοβουλία, ας μου το επιτραπεί η προσωπική αναφορά δική μου, έχει κατατεθεί ως πρόταση από μένα και την συμπεριέλαβε η κοινοβουλευτική ομάδα στις προτάσεις που κατέθεσε εκ των υστέρων. Έτσι λοιπόν τα δίκτυα αυτά που έχετε συγκροτήσει και εγώ θέλω να συγχαρώ την αυτοδιοίκηση που πήρε τέτοιου είδους πρωτοβουλίες γιατί πραγματικά φίλες και φίλοι, κυρίες και κύριοι είμαι από τους ανθρώπους που θεωρώ ότι ο άνθρωπος αλλάζει τη ζωή και όχι η ζωή τον άνθρωπο.

Άρα η ανθρώπινη πρωτοβουλία, η ανθρώπινη αυτενέργεια και καμιά φορά επειδή στην Ελλάδα βολευόμαστε να μεταφέρουμε τις ευθύνες αλλού εγώ είμαι από τους ανθρώπους που πιστεύω ότι ο καθένας μας και όλοι μαζί πρέπει να ορίζουμε την τύχη και την πορεία της ζωής μας. Και η αυτοδιοίκηση έχει πλέον να παίξει έναν τέτοιο ρόλο με ανθρώπους που πραγματικά πατάνε γερά στα πόδια τους, μπορούν να σκέφτονται, απαλλαγμένοι από εμμονές και προκαταλήψεις, απαλλαγμένοι όλοι μας από το να θεωρούμε ότι ο καθένας μας κατέχει τη μοναδική αλήθεια και σε έναν διάλογο παραγωγικό να μπορούμε να συνεισφέρουμε όλοι την εμπειρία μας, τα βιώματά μας, τη γνώση μας, να μπορέσουμε πραγματικά αυτά τα δίκτυα που έχετε ξεκινήσει τα παίξουν έναν πολύ σημαντικό ρόλο στην αξιοποίηση αυτού του εξαιρετικά ιδιαίτερου όπως είπα για την ποιότητα της ζωής ζητήματος που έχει η αξιοποίηση με κάθε τρόπο

με το σεβασμό του περιβάλλοντος αλλά και με την αξιοποίηση, γιατί καμιά φορά αυτή η υπερβολή οδηγεί και σε άλλου είδους εκτροπές.

Έχουμε ανάγκη το νερό να το αξιοποιήσουμε σωστά, να οργανώσουμε αυτό τον τρόπο και μπορεί βραχυπρόθεσμα κάπως να θεωρηθεί από κάποιους υπερευαίσθητους ότι πλήττεται κάπως το περιβάλλον αλλά όπως πολύ σωστά ειπώθηκε εδώ η λίμνη έγινε, κάποιιοι και τότε είπαν αυτά που είπαν μάλιστα κράτησα εγώ αυτό που είπε ο Γιώργος ότι ήταν ένας παπάς που είπε θα χυθεί και αίμα, είμαστε και λίγο έτσι παρορμητικοί στην Ελλάδα λοιπόν να καθίσουμε με έναν τέτοιο ήρεμο τρόπο να συζητήσουμε να βρούμε τους τρόπους που πραγματικά θα δώσουνε προοπτική σε αυτόν τόπο γιατί αξίζει όλοι μας αγαπητές φίλες και φίλοι έχουμε και ευαισθησίες για το περιβάλλον, ο καθένας με τον δικό του τρόπο ενδεχομένως αλλά έχουμε και αγάπη γι' αυτό τον τόπο και πάνω σε αυτά τα ζητήματα πρέπει να ενώσουμε τις προσπάθειές μας.

Θέλω λοιπόν να σας ευχαριστήσω για την πρόσκληση, κατέθεσα και δύο επίκαιρες όχι απλές ερωτήσεις για να φέρω τους δύο συναρμόδιους υπουργούς να συζητήσουμε τα ζητήματα αυτά στη βουλή αλλά θα συνεχίσω να είμαι δίπλα στις προσπάθειές σας γιατί πιστεύω από τη στιγμή που γνωριστήκαμε περισσότερο ότι έχω να κάνω με ανθρώπους που πραγματικά εργάζονται γι' αυτό που λέμε κοινό καλό στη συντριπτική τους πλειοψηφία. Θέλω λοιπόν να σας πω ότι σε ένα τέτοιο πνεύμα πρέπει να πορευτούμε και μέσα από ένα διάλογο να λύσουμε όλα αυτές τις εκκρεμότητες για να αποδειχτούμε άξιοι της εμπιστοσύνης του κόσμου με υπερβάσεις και με κόστος αν χρειαστεί καμιά φορά. να το πάρουμε αυτό το κόστος, είναι καλό για το καλό του τόπου.

Θέλω φίλες και φίλοι να ευχηθώ προσωπική και οικογενειακή υγεία σε όλες και όλους, να ευχηθώ προσωπική επιτυχία στις κάθε μία υποψήφια και στον κάθε υποψήφιο σε οποιοδήποτε βαθμό και θεσμό και να πω ότι με λίγη περισσότερη φαντασία στην εξουσία

θα μπορούμε να γίνουμε πιο ευρηματικοί και πιο αποτελεσματικοί. Να είστε καλά και ευχαριστώ πάρα πολύ για την προσοχή σας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε κύριε Υπουργέ και να σας επιβεβαιώσω παράλληλα ότι η εκτίμηση των ανθρώπων της αυτοδιοίκησης στο πρόσωπό σας είναι πάρα πολύ μεγάλη υπερπαραταξιακά σας αποδεχόμαστε και σας εκτιμούμε και σας ευχόμαστε και καλή επιτυχία στο στόχο σας.

Θα παρακαλέσω τον δήμαρχο Σάμου τον Μιχάλη τον Αγγελόπουλο ως εκπρόσωπο της ΚΕΔΕ να απευθύνει ένα χαιρετισμό αφού τον ευχαριστήσω για το πολύ-πολύ μεγάλο ταξίδι που έκανε ο Μιχάλης από τη Σάμο να είναι σήμερα εδώ. Μας τιμάς ιδιαίτερα φίλε Μιχάλη και καλή επιτυχία στους στόχους σου στην υποψηφιότητά τους στις Ευρωεκλογές όπως και ο κύριος υπουργός πριν.

Μ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ: Στο μακρύ αυτό ταξίδι από τα εξωτερικά σύνορα της Ευρώπης που ήταν πολύωρο το ενθουσιαστικό μήνυμα της ελληνικής φύσης επιβεβαιώνει τα λόγια του υπουργού. Και τα επιβεβαιώνει ακριβώς γιατί το ανάγλυφο αυτό εδώ στον ιστορικό τόπο της Δήμου Πλαστήρα δίνει το πλεονέκτημα, την προστιθέμενη αξία σε ένα τόπο όπως ο τόπος μας. Θέλω καταρχάς να συγχαρώ γιατί πρώτη φορά τίτλος συνεδρίου και περιεχόμενο συνεδρίου συμπίπτουν απολύτως, δεν αφήνει δυνατότητες για αοριστίες, αντίθετα προσκαλεί για δουλεία. Θέλω να ευχαριστήσω πολύ για την δυνατότητα που δίνετε και στο νησί της Σάμου το οποίο σήμερα εκπροσωπώ να πει μια κουβέντα και να ευχαριστήσω για τη συνεργασία την τοπική αυτοδιοίκηση ο άξιος δήμαρχος εδώ ο Δημήτρης ο Τσιαντής και ο επίσης άξιος πρόεδρος της ΠΕΔ ο φίλος μου ο Δήμαρχος Μουζακίου δίνουν ακριβώς τα εχέγγυα που έχει αυτή η αυτοδιοίκηση σήμερα για να προχωρήσει σε καιρούς αντιξοότητας, δυσκολιών και δυσανεξίας της αυτοδιοίκησης σε σχέση πάντοτε με τις αρμοδιότητες και την αντιστοίχιση των πόρων και την πραγματική εφαρμογή που ελλείπει του χάρτη τοπικής

δημοκρατίας του συμβουλίου της Ευρώπης το οποίο έχουμε προσυπογράψει όλοι, 47 χώρες και ένα ζήτημα είναι το πόσο τηρείται και το πόσο πραγματικά εφαρμόζεται.

Θα είμαι πολύ ολιγόλογος, να πω μονάχα ότι παρ' όλη τη μεγάλη διαμάχη για το νερό που γίνεται ανάμεσα σε κοινωνίες, κοινότητες, εμείς στο Κοκκάρι, ένα από τα 13 διαμάντια υπουργέ της Μεσογείου λένε οι Κοκκαριώτες μην πάει το νερό στην πρωτεύουσα, η πρωτεύουσα έχει 5.500 πρόσφυγες και μετανάστες εκπρόσωπε της ιεράς μητρόπολης αντιλαμβάνεστε τι γίνεται. Παρ' όλ' αυτά ορισμένες πρωτοβουλίες των πολιτών όπως το κίνημα "Right2Water" (Δικαίωμα στο Νερό) που γράφεται συμβολικά με το 2 μια μεγάλη κίνηση πολιτών σε όλη την Ευρώπη οδήγησε για πρώτη φορά σε νομοθετική πρωτοβουλία. Η νομοθετική πρωτοβουλία αυτή είναι σχεδόν ένα χρόνο πριν, η δημοσίευση του νέου κειμένου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για μια νέα οδηγία που αφορά το πόσιμο νερό. Ποιος είναι ο στόχος αυτής της οδηγίας εφόσον τελικώς γίνει κεκτημένο και περιληφθεί στα πεπραγμένα των κρατών-μελών γίνει εσωτερικό δίκαιο δηλαδή; Είναι μεταξύ άλλων η μείωση της χρήσης πλαστικών φιαλών μέσω της αναβάθμισης του νερού βρύσης. Αυτό είναι εντελώς καινοτόμο ξέρετε εμείς έχουμε Δημήτρη μου στη Σάμο μεγάλα χωριά έχει πάει και ο υπουργός στους Μυτιληνιούς που ήμασταν μαζί το βράδυ του συνεδρίου του ΚΕΔΕ που καταναλώνουν 4.000 φιάλες την ημέρα, 4.500 φιάλες. Αυτή λοιπόν η πρωτοβουλία που πρέπει να ενισχυθεί και από την ελληνική κυβέρνηση είναι νομίζω το μείζον παράλληλα με τις θεματικές οδηγίες που αφορούν την νιτρορύπανση, τα υπόγεια, τα παράκτια νερά είναι δηλαδή μια νέα προσέγγιση όπου για πρώτη φορά πολίτες σε όλες τις χώρες και νομοθετική πρωτοβουλία συμπίπτουν χρονικά στην ανάληψη της ευθύνης.

Ολοκληρώνοντας θέλω να σας πω ότι η κατατμημένη προσέγγιση που γίνεται στα master plan του νερού θα έπρεπε να αποτελέσει μια εμπειρία για εμάς ούτως ώστε να εντάξουμε

οριζόντια έργα master plan ύδρευσης σε όλη την Ελλάδα με έναν ενιαίο τρόπο σεβόμενοι βεβαίως ως υποέργα τις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής, αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει ένα μεγάλο έργο στο ΕΣΠΑ το οποίο πάντοτε θέλει υποστήριξη και πάντοτε θέλει όχι μεταφορές έργων από πρόγραμμα σε πρόγραμμα αλλά πραγματική εκμετάλλευση και απορρόφηση όπως θα μπορούσε να γίνει το ίδιο και στα μεγάλα έργα διαχείρισης απορριμμάτων που ήδη κατά κάποιο τρόπο προχωρούν σε ένα επίπεδο.

Έχοντας χειριστεί στο παρελθόν τις πλημμύρες του Έβρου δύο καταστροφικές πλημμύρες όπου το νερό ερχόταν 3.000 κυβικά μέτρα το δευτερόλεπτο είμαστε αναγκασμένοι όχι να αφεθούμε στο ξύλο που έμπαινε να μετρήσουμε τη στάθμη του Έβρου 7.30 το όριο ήταν 5.70 αλλά έπρεπε να φτιάξουμε και ένα σύστημα συνεργασίας με τις δύο όμορες χώρες. Ήταν η πρώτη Βουλγαρία-Τουρκία-Ελλάδα συμφώνησαν σε ένα πρόγραμμα ηλεκτρονικής καταγραφής ταχύτητας, σύνθεσης, ποιότητας νερού ερχομένου που κατέστρεφε καλλιέργειες και έθετε σε κίνδυνο και τις ζωές στα υπερβλητά αναχώματα του Έβρου. Τέτοιες συνέργειες πρέπει να γίνουν. Οι συνέργειες είναι δίκτυα, είναι πρωτοβουλίες όπως παίρνετε εσείς εδώ, το δίκτυο για τις λίμνες μια εξαιρετική δουλειά. Πιστεύω ότι το γραφείο της ΚΕΔΕ στις Βρυξέλλες θα μπορέσει να έχει ένα μόνιμο ψηφιακό χώρο για το δίκτυο σας και αυτό θα είναι η εισήγηση που μπορεί να γίνει προς τον πρόεδρο του οποίου το μήνυμα θα ακουστεί ως συνήθως μέσω βίντεο κλήσης στη σημερινή συνεδρίαση.

Σας ευχαριστώ πολύ, πολύ επιτυχία στις εργασίες σας, καλή δουλειά, καλή στόχευση, καλές εκλογές και κυρίως δημοκρατική συμπεριφορά και αρχές. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε. Ευχαριστούμε Μιχάλη, ευχαριστούμε πάρα πολύ.

Τώρα θα ήθελα να παίξει το μήνυμα του Προέδρου έως όπου ξεκινήσει να αναφερθώ ότι παρευρίσκονται ο Δήμαρχος Νέστου ο

κύριος Τσομπανόπουλος ο Βαγγέλης, ο Δήμαρχος της Θήβας ο κύριος Νικολάου ο Σπύρος, ο Δήμαρχος Αργιθέας κύριος ο κύριος Τσιβόλας Λάμπρος και πρόεδρος του δικτύου Πίνδος, ο φίλος ο δήμαρχος Αιγάλεω ο Δημήτρης ο Μπίρμπας, ο Δήμαρχος Ερυμάνθου, δε σε αλλάξαμε. Πού είναι ο Θάνος; Ο κύριος Καρπής ο Θάνος από την Αχαΐα, επίσης ο Αντιπεριφερειάρχης Θεσσαλίας ο κύριος Αναγνωστόπουλος ο Δημήτρης, ο φίλος αντιδήμαρχος Ιωαννιτών και συντοπίτης ο Μανταλόβας ο Θανάσης, ο καθηγητής του πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ο δημότης ο κύριος Αλεξίου, ο πρόεδρος ο Οργανισμού Αντισεισμικού Σχεδιασμού ο Λέκκας ο Θύμιος, ο πρώην Δήμαρχος Καρδίτσας ο Δημήτρης ο Αρχοντής, η πρόεδρος του Δημοτικού μας Συμβουλίου η κυρία Χρήστου, ο αντιδήμαρχός μας εδώ ο κύριος Αργύρης, οι δημοτικοί σύμβουλοι κυρία Μαγαλιού και ο κύριος Αντωνίου, αυτά προς το παρόν.

Επίσης να αναφέρω ότι το βράδυ μετά τις 20:00 το δίκτυο πόλεων με Λίμνες θα παραθέσει δείπνο στις τρεις ταβέρνες που είναι στον κόμβο των Καλυβίων Πεζούλας, 1 χιλιόμετρο δεξιά από εδώ είναι τρεις ταβέρνες πάνω στον κόμβο, διαλέγετε και πάτε σε οποιαδήποτε θέλετε με την κάλυψη την απόλυτη. Όλοι οι παρευρισκόμενοι είστε προσκαλεσμένοι για μία ωραία βραδιά καθότι και η γαστρονομία της περιοχής μας είναι ιδιαίτερη και αξίζει να την τιμήσετε. Αν ξέχασα κάποιον, εσύ είσαι εισηγητής φίλε Πρόεδρε.

Συγνώμη και πάλι αν ξέχασα κάποιον μου λέει, μου το επισημαίνει, αυτά μου δώσανε τώρα και αυτά είδα, θα παρακαλέσω να παίξει το μήνυμα του προέδρου. Μίνα εσένα σε είπα; Δε σε ξέχασα την κυρία Σκόνδρα. Ωραία.

ΠΡΟΒΟΛΗ ΒΙΝΤΕΟ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΥ
ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΚΕΔΕ κ. Γ. ΠΑΤΟΥΛΗ

Το συνέδριο που γίνεται σήμερα στην Λίμνη Πλαστήρα και που έχει ένα πολύ ουσιαστικό θέμα «ΒΙΩΣΙΜΗ ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ – ΕΘΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΓΚΗ» είναι από τα σημαντικότερα θεωρώ τομεακά συνέδρια τα οποία κάνει η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος. Είναι σίγουρο ότι το νερό κοινωνικό αγαθό θα πρέπει να έρχεται σε όλους τους πολίτες ποιοτικό, να μπορέσει να αποτελέσει το κομμάτι της υγείας του και της δικής του ζωής και προφανώς όπως έχει αποδείξει η ΚΕΔΕ πάντα βρίσκεται κοντά στα θέματα, στα ζητήματα που άπτονται των τοπικών κοινωνιών, των πολιτών αλλά και της δυνατότητας να έχουν καλύτερη ζωή και καλύτερη ποιότητα ζωής.

Θα έλεγα λοιπόν ένα μεγάλο ευχαριστώ στο συνεργάτη συνάδελφο συνοδοιπόρο Σάββα Χιονίδη για την διοργάνωση την οποία κάνει εκεί στη Λίμνη Πλαστήρα προφανώς το δήμαρχο που φιλοξενεί το συνέδριο μας τον αγαπητό φίλο τον Δημήτρη Τσιαντή αλλά καθώς επίσης και όλους τους συνεργάτες συναδέλφους που βρίσκονται σήμερα εκεί. Είμαι σίγουρος ότι τα αποτελέσματα αυτού του συνεδρίου θα αποτελέσουν δυνατή παρακαταθήκη όμορφη και σοβαρή παρακαταθήκη για την Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος του παρόντος και του μέλλοντος. Και σαν πρόεδρος θα έλεγα ότι η ΚΕΔΕ όχι μόνο κάνει και έκανε ότι ήταν δυνατόν για να μπορέσει να διαμορφώσει πολιτική σε όλα τα ζητήματα αλλά και το μέλλον πιστεύω ότι της ανήκει και όλοι οι συνάδελφοι θα κάνουν τα καλύτερα ώστε τελικά η χώρα μας να πάει μπροστά και να έρθει η ανάπτυξη.

Καλή επιτυχία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μάλιστα, πολύ ωραία.

Εγώ ξέχασα έναν από τους πιο κολλητούς μου φίλους τον Γιάννη τον Σβάρνα τον αντιδήμαρχο Καρδίτσας, Γιάννη συγγώμη. Λοιπόν συνεχίζουμε με την...

Δ. ΜΠΙΡΜΠΑΣ: Τον κύριο Γέμτο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ορίστε;

Δ. ΜΠΙΡΜΠΑΣ: Τον κύριο Γέμτο; Ομότιμο καθηγητή του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ο κύριος Γέμτος, τον ομότιμο καθηγητή του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Δε γνωρίζω τους...όλα Δημήτρη και να μου συγχωρεθεί.

Δ. ΜΠΙΡΜΠΑΣ: Δεν πειράζει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αλλά και εδώ είμαστε να επισημάνουμε παρουσίες.

Λοιπόν θα καλέσω τώρα στο βήμα τον κύριο Βαρλαμίτη Κώστα τον πρόεδρο του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων που συνλειτουργούμε για 4 χρόνια στο ταμείο ως μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου ο ομιλών. Ο Κώστας θα αναφερθεί στο πρόγραμμα «ΦΙΛΟΔΗΜΟ» και στις δράσεις του ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων με έμφαση τα έργα, η διαχείρισης υδάτων. Αγαπητέ Πρόεδρε έχεις το λόγο.

Κ. ΒΑΡΛΑΜΙΤΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, κύριοι δήμαρχοι, κύριοι εκπρόσωποι των φορέων θα μιλήσουμε για τα προγράμματα που έχει αναπτύξει το ταμείο με έμφαση στα προγράμματα της ύδρευσης και της αποχέτευσης όπως στο τελευταίο χρονικό διάστημα υλοποιούνται μέσα από το πρόγραμμα «ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ».

Θα έχουμε λίγη εικόνα για να είναι λίγο πιο ξεκούραστη η παρουσία αλλά επειδή υπάρχουν και κάποια διαγράμματα περισσότερο για να μπορείτε να τα παρακολουθήσετε. Ξεκινώντας να πω δύο πράγματα για το Ταμείο Παρακαταθηκών. Φέτος κλείνουμε 100 χρόνια με την μορφή που έχουμε σήμερα. Άρα τέλος Μάρτη είστε όλοι προσκεκλημένοι στη μεγάλη εκδήλωση που θα κάνουμε στο χώρο του Πανεπιστημίου της Αθήνας όπου θα πούμε για όλη την πορεία μας αλλά κυρίως για όλα τα προγράμματα τα αναπτυξιακά που έχουμε κάνει σε όλη την Ελλάδα αυτά τα χρόνια.

Δύο λόγια για το ποια είναι η κατάσταση του Ταμείου. Το Ταμείο έχει ένα ενεργητικό περίπου 10 δισ. πια άρα είμαστε ουσιαστικά ο 5^{ος} χρηματοπιστωτικός φορέας της χώρας. Το ενεργητικό του Ταμείου είναι περίπου τέσσερις φορές μεγαλύτερο

από το ενεργητικό της Τράπεζας Αττικής που γίνεται λόγος, δε θέλω να κάνω συγκρίσεις αλλά απλά για να ξέρετε λίγο ποια είναι η δυνατότητά μας. Οι χορηγήσεις μας είναι κοντά στα 4 δισ., προβλέψεις πάρα πολύ σημαντικές γι' αυτό το ποσό ώστε το Ταμείο να μην έχει κανένα κίνδυνο, το μετοχικό κεφάλαιο του ταμείου είναι περίπου 1 δισ. Αυτό που θέλω να πω και θα πρέπει όλοι να κρατήσουμε είναι το ταμείο ποτέ δεν έχει επιχορηγηθεί από το ελληνικό δημόσιο. Παρότι είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου όλα αυτά γίνονται μέσα από την εσωτερική μου λειτουργία. Και αυτό γιατί; Γιατί έχει πάρα πολύ χαμηλό λειτουργικό κόστος, πολύ χαμηλότερο από τις τράπεζες, το λειτουργικό μας κόστος είναι κάτω από 10% στις τράπεζες για να καταλάβετε είναι περίπου 60%. Υψηλή ρευστότητα οι σχέσεις καταθέσεις μάλλον χορηγείς προς καταθέσεις είναι κάτω από το 50%, στο τραπεζικό σύστημα αυτή η σχέση είναι γύρω στο 120% γι' αυτό και οι τράπεζες σε συνδυασμό με τα κόκκινα δάνεια έχουν αδυναμία να δώσουν ρευστότητα στην πραγματική οικονομία. Έτσι; Και φυσικά υψηλή κεφαλαιακή επάρκεια είναι αυτό που όλοι λένε η κεφαλαιακή επάρκεια, ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας του Ταμείου είναι στο 30% το όριο που πρέπει να έχουν οι τράπεζες είναι στο 8%. Με αυτή την έννοια και το λέω αυτό γιατί οι φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης δικαίως εμπιστεύονται για τα διαθέσιμά τους στο Ταμείο, έτσι; Και καλές αποδόσεις υπάρχουν αλλά ταυτόχρονα και ασφάλεια.

Δύο πράγματα για το τι μπορεί να χρηματοδοτεί το Ταμείο. Το Ταμείο από το 2013 περιορίστηκαν κάποιες δυνατότητές του. Έτσι πάψαμε να χρηματοδοτούμε οτιδήποτε αφορά αυτό που λέμε ιδιωτικό τομέα της οικονομίας. Μεταξύ αυτών και τα δάνεια που δίναμε του στεγαστικού τομέα στα φυσικά πρόσωπα δηλαδή στους δημοτικούς υπαλλήλους και στους δημόσιους υπαλλήλους αλλά και στους συνταξιούχους του δημόσιου τομέα αλλά και αυτό ήταν το πιο παράλογο αυτής της παρέμβασης που έγινε από την

Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανταγωνισμού μετά από παρέμβαση πρόσκληση των ελληνικών τραπεζών και τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου των δημόσιων φορέων. Δηλαδή για παράδειγμα οι ΔΕΥΑ όπως πολύ καλά ξέρετε που κατά 100% μετέχουν οι δήμοι δε μπορεί το Ταμείο να τους χρηματοδοτεί. Αυτή είναι η κατάσταση που έχει διαμορφωθεί από το 2013.

Πάμε να μιλήσουμε λίγο για τα θέματα ύδρευσης αποχέτευσης. Μία τμηματοποίηση έτσι πολύ απλοϊκή της αγοράς, τρεις κατηγορίες δήμων. Οι δήμοι που υποστηρίζονται στα προγράμματα ύδρευσης αποχέτευσης από την ΕΥΔΑΠ και την ΕΥΑΘ. Το 27% των δήμων είναι οι μητροπολιτικοί δήμοι Αθήνας, Θεσσαλονίκης κατά κύριο λόγο, 5.500.000 Έλληνες υδρεύονται μέσα από αυτά τα δίκτυα, έτσι; Οι δημοτικές επιχειρήσεις οι ΔΕΥΑ εκεί ανήκουν στο περίπου 40% των δήμων αντίστοιχος πληθυσμός υδρεύεται αλλά πολύ μεγαλύτερος το καλοκαίρι κυρίως σε επαρχιακές μεγάλες πόλεις και μικρές και κοντινοί οικισμοί. Στις ΔΕΥΑ αυτό που θέλουμε να πούμε είναι ότι υπάρχει ανομοιογένεια υπάρχουν ΔΕΥΑ πολλών ταχυτήτων με πολλές δυνατότητες κάποιες με λιγότερες κάποιες άλλες αλλά και με αρκετές οικονομικές αδυναμίες και λόγω της οικονομικής κρίσης για να μαζεύουνε τα τέλη αλλά από την άλλη πλευρά και υψηλά λειτουργικά κόστη και υψηλές ενεργειακές δαπάνες. Και τέλος υπάρχουν οι μικροί δήμοι το 33% των δήμων περίπου 100 δήμοι δηλαδή 1.000.000 οι κάτοικοι που υδρεύονται μέσα από αυτούς αλλά πάλι και εδώ μεγάλος ο αριθμός πληθυσμού και βέβαια εδώ έχουμε και πολλές αδυναμίες σε υποδομές αλλά ταυτόχρονα θα πρέπει να τονίσουμε και τις περιορισμένες δυνατότητες, τους περιορισμένους πόρους που διαθέτουν οι δήμοι αυτής της κατηγορίας. Και σε ανθρώπινο δυναμικό αλλά από την άλλη πλευρά και σε πόρους.

Τώρα τι κάναμε εμείς για αυτό το χώρο. Διαμορφώσαμε και θα μιλήσουμε για τρεις παρεμβάσεις. Η πρώτη παρέμβαση αφορά

το πρόγραμμα υποστήριξης μελετών και υπηρεσιών ωρίμανσης έργων των μικρών δήμων, η δεύτερη παρέμβαση αφορά την ενίσχυση της ρευστότητας των ΔΕΥΑ και η τρίτη μεγάλη παρέμβαση που θα μιλήσουμε πολύ πιο αναλυτικά το χρηματοδοτικό πρόγραμμα ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ. Τώρα επιχορήγηση μελετών μικρών δήμων. Εδώ τι κάναμε; Πήραμε μία απόφαση πριν από δύο χρόνια με πρωτεργάτη τον πρόεδρο, τον Δήμαρχο Λίμνης Πλαστήρα που μας φιλοξενεί που είχε την ευαισθησία να μας μεταφέρει για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μικροί δήμοι και επιχορηγήσαμε για πρώτη φορά στην ιστορία του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων με ειδική νομοθετική παρέμβαση που έγινε, διαμορφώσαμε ένα πρόγραμμα επιχορήγησης 150 δήμων είναι οι δήμοι που έχουν πληθυσμό κάτω από 15.000 και δήμοι με μεγαλύτερο πληθυσμό που ο αριθμός των ορεινών κοινοτήτων τους είναι πάνω από το 50%. 82 δήμοι έχουν υποβάλει και έχουν ενταχθεί ήδη μελέτες σε αυτό το πρόγραμμα και το ποσό επιχορήγησης που δίνουμε στον κάθε δήμο είναι 85.000€, έτσι; Προϋπόθεση φυσικά είναι να έχουν ολοκληρώσει τα έργα που αφορούν οι μελέτες μέσα στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο δηλαδή κατ' ουσία μέχρι το 2023.

Μερικά δείγματα από τις μελέτες που κάναμε. Πολλές μελέτες αφορούν το χώρο της ύδρευσης και της αποχέτευσης αλλά όπως βλέπετε καλύπτουν και άλλες ανάγκες και αναβάθμισης περιοχών των δήμων και ενεργειακά θέματα αλλά και δράσεις που θέλουν να κάνουν οι δήμοι για την τουριστική ανάπτυξη των περιοχών τους, δεν τα αναφέρω τα βλέπετε για να καταλάβετε πόσο σημαντικά είναι όλα αυτά οι απλές βοήθειες πόσο σημαντικές είναι γι' αυτούς τους δήμους.

Η δεύτερη όπως είπαμε παρέμβαση αφορούσε την ενίσχυση της ρευστότητας των ΔΕΥΑ. Αυτό που κάναμε είναι από 1^η/1/2018 και πάλι γι' αυτό χρειάστηκε ειδική νομοθετική ρύθμιση να αναχρηματοδοτήσουμε τα δάνεια των ΔΕΥΑ με απλές διαδικασίες

άρα δεν υπήρξε καμία να το πω έτσι πρόσθετη γραφειοκρατία ή πρόσθετες διαδικασίες, αυτό που κάναμε είναι να εφαρμόσουμε, να υλοποιήσουμε το πρόγραμμα αναχρηματοδότησης που έχουμε στους δήμους και στις ΔΕΥΑ. Αυτό οδηγεί σε μία μεσοσταθμική μείωση των δόσεων των ΔΕΥΑ κατά 33,5% ή περίπου κατά 6.500.000 ετησίως. Το όφελος δηλαδή που δημιουργείται στις ΔΕΥΑ από αυτή την παρέμβαση είναι περίπου 6.500.000 ετησίως.

Πάμε τώρα για την τρίτη παρέμβαση που θεωρώ είναι η πιο σημαντική. Κατ' αρχήν να πούμε ότι μετά το 2013 και τους περιορισμούς που δημιουργήθηκαν στο Ταμείο κυρίως στις ΔΕΥΑ που όπως είπαμε είναι ο μεγάλος όγκος και αν θέλετε η σπονδυλική στήλη ύδρευσης και αποχέτευσης της χώρας διαμορφώθηκε πιστωτική ασφυξία. Οι δυνατότητες δράσεων που έχουνε όλες οι εταιρίες ύδρευσης αποχέτευσης είναι τα δίκτυά τους, έτσι; Είτε είναι ύδρευσης είτε αποχέτευσης για επέκταση, εκσυγχρονισμούς, αναβαθμίσεις κ.λπ., οι ενέργειες εξοικονόμησης που πρέπει να κάνουν κυρίως σε θέματα διαρροών, η ενεργειακή αναβάθμιση και το net metering για να μπορέσουν να μειώσουν το ενεργειακό κόστος αλλά και δράσεις ενίσχυσης εσόδων γιατί τα δίκτυα πάντα μπορούν να δημιουργήσουν έσοδα. Οι πόροι όμως που θα μπορούσαν να διαθέσουν είναι περιορισμένοι, είναι ότι πόροι υπήρχαν από το ΕΣΠΑ κατά κύριο λόγο, οι άλλες δυνατότητες δεν υπήρχαν. Τραπεζικός δανεισμός δεν υπήρχε, ίδια κεφάλαια δεν υπήρχαν άρα βρισκόμασταν σε μία φάση πολύ σοβαρή για τις ΔΕΥΑ. Αυτό οδηγούσε σε απαξίωση των δικτύων αλλά και σε προβλήματα ποιότητας νερού για τους κατοίκους. Παράλληλα στα αποχετευτικά ακόμη τα πράγματα ήταν ακόμη χειρότερα.

Άρα αυτό που κάναμε, μάλλον τι λέγαμε πριν από ενάμιση χρόνο... συγνώμη, άρα πριν από ενάμιση χρόνο λέγαμε ακριβώς αυτά τα πράγματα. Τότε αρχίσαμε να μιλάμε για ένα πρόγραμμα που ήταν υπό διαμόρφωση που θα έπρεπε να αναζητήσουμε πηγές

και να διαμορφώσουμε καινούρια χρηματοδοτικά σχήματα, να διαμορφώσουμε ένα κανονιστικό πλαίσιο που να μπορούμε να λειτουργήσουμε για να καλύψουμε αυτές τις αδυναμίες που είπαμε, να προσδιορίσουμε και να ιεραρχήσουμε ανάγκες για να μπορέσουμε οργανωμένα και μεθοδευμένα να κάνουμε τις παρεμβάσεις εκείνες που έπρεπε και είναι σημαντικές και τελικά αυτό το πρόγραμμα να το εξαγγείλουμε και να λειτουργήσει, αυτό ενάμιση χρόνο πριν.

Αυτό το πρόγραμμα έγινε μέσα από αυτό που λέμε «ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ Ι». «ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ Ι» είναι ένα καινούριο εργαλείο, ένα χρηματοδοτικό σχήμα που πρώτη φορά διαμορφώθηκε στην χώρα μας που σκοπό μέσα από αυτό έχει κατ' ουσία να αυξήσουμε τους πόρους του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων. Αυτό έξω από την ενίσχυση των πόρων μας δίνει και πολλές ευελιξίες για να καλύψουμε τις αδυναμίες που είχαμε. Αδυναμίες είτε για να χρηματοδοτήσουμε αλλά και αδυναμίες που ερχόταν από το κανονιστικό πλαίσιο του ΕΣΠΑ που περιόριζε δράσεις ή δυνατότητες. Παράδειγμα, το πιο κλασικό που ξέρουν όλοι οι οικισμοί και η λίμνη Πλαστήρα που προσπαθεί ένα έργο να το υλοποιήσει εδώ και 20 χρόνια, οι οικισμοί Δ' προτεραιότητας για την αποχέτευση δηλαδή οι οικισμοί που έχουνε πληθυσμό κάτω από 2.000 κατοίκους που στην Ελλάδα η επαρχία είναι γεμάτη από τέτοιους οικισμούς και μάλιστα οικισμοί που είναι κοντά σε περιοχές Natura που δεν μπορούμε να διαμορφώσουμε δίκτυα αποχέτευσης.

Άρα λοιπόν ο σκοπός ήταν όλα αυτά να τα μαζέψουμε, διαμορφώσαμε ένα συνολικό πρόγραμμα 2,3 δισ. που θα απορροφηθεί μέσα στα επόμενα 3-4 χρόνια, χρηματοδότες του προγράμματος είμαστε εμείς το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων δηλαδή με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, φορείς υλοποίησης είναι το Υπουργείο Εσωτερικών και το Υπουργείο Ενέργειας μέσα από το Πράσινο Ταμείο, οι δράσεις που

καλύπτουμε μέχρι στιγμής είναι ύδρευση, αποχέτευση, αγροτική οδοποιία, κτιριακά, ΧΑΔΑ και τοπικά χωρικά σχέδια που θα βγούνε τις προσεχείς μέρες και η λειτουργία του είναι χρηματοδοτούμε εμείς, δανείζουμε γιατί εμείς με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων μόνο να δανείζουμε μπορούμε για τέτοια έργα αλλά η αποπληρωμή των χρηματοδοτήσεων αυτών γίνεται από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων. Άρα τελικά οι δήμοι και οι ΔΕΥΑ δεν έχουνε καμία επιβάρυνση.

Άρα το καινούριο στοιχείο για εμάς, το ένα το είπα σε ότι αφορά τους περιορισμούς που θέτουν πολλές φορές τα προγράμματα του ΕΣΠΑ είναι επειδή ήταν ένα ειδικό πρόγραμμα που εντάσσεται στο πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων μας έδωσε τη δυνατότητα πάλι με νομοθετική παρέμβαση να χρηματοδοτήσουμε τις ΔΕΥΑ. Άρα στα πλαίσια του συγκεκριμένου και μόνο προγράμματος έχουμε αυτήν την δυνατότητα. Αυτό που θέλω να κρατήσουμε όμως που το θεωρώ το πιο σημαντικό που πρέπει να το επισημάνουμε και θα το δείτε στη συνέχεια και στα στοιχεία είναι ότι αυτό το πρόγραμμα κατευθύνεται και αφορά την ενίσχυση υποδομών, πραγματικών, ουσιαστικών υποδομών που έχει ανάγκη η ελληνική κοινωνία πρώτο και δεύτερο, η κατεύθυνσή τους είναι στην Περιφέρεια. Δεν είναι στα μητροπολιτικά κέντρα και το λέω αυτό γιατί στις σημερινές συνθήκες εξόδου από την οικονομική κρίση που θέλουμε να τρέξουμε με γρήγορους αναπτυξιακούς ρυθμούς προϋπόθεση αποτελεί η δυνατότητα αξιοποίησης όλων των πλουτοπαραγωγικών δυνατοτήτων της χώρας και όχι μόνο του λεκανοπεδίου και της Θεσσαλονίκης. Έτσι; Άρα λοιπόν πολύ έμφαση και έργα στην επαρχία, στην Περιφέρεια για να μπορέσουμε να υποστηρίξουμε από εκεί και πέρα όλες τις άλλες αναπτυξιακές πρωτοβουλίες που γίνονται στην Περιφέρεια είτε από δημόσιους είτε από ιδιωτικούς φορείς.

Πάμε να δούμε τι έχουμε εγκρίνει. Είπαμε πριν από ενάμιση χρόνο ξεκινήσαμε την κουβέντα, τον Δεκέμβρη έγινε η νομοθέτηση,

πριν από ένα χρόνο δηλαδή και κάνα-δυο μήνες, οι προσκλήσεις βγήκανε, τρέχουνε, έχουν εγκριθεί, έχουν ενταχθεί έργα και έχουμε εγκρίνει και εμείς χρηματοδοτήσεις, αρχίζουμε υπογράφουμε συμβάσεις, βγαίνουμε προσκλήσεις στους αναδόχους, άρα βλέπετε μία ταχύτητα ασυνήθιστα μεγάλη, γρήγορη για τα ελληνικά δεδομένα και σε σχέση με εμπειρίες από το παρελθόν.

Αποτελέσματα μέχρι σήμερα, 253 έργα προϋπολογισμού 630.000.000€. Από αυτά οι ωφελούμενοι είναι 94 ΔΕΥΑ, οι ΔΕΥΑ νομίζω είναι 110-120 κάπου εκεί, άρα σχεδόν το σύνολο των ΔΕΥΑ, δε σημαίνει ότι και οι υπόλοιποι δε θα χρηματοδοτηθούν, λέμε το μέχρι τώρα, 105 δήμοι και 2 σύνδεσμοι. Τα έργα είναι περισσότερα γιατί καταλαβαίνετε σε επίπεδο δήμου μπορεί να υπάρχουν ανάλογα με την πρόσκληση δύο ή και τρία έργα. 46 έργα από αυτά αφορούν αποχέτευση προϋπολογισμού 242.000.000, 148 έργα αφορούν ύδρευση προϋπολογισμού 344.000.000 και μέχρι στιγμής 57 έργα επαρχιακής οδοποιίας προϋπολογισμού 44.000.000 και αυτά πάρα πολύ σημαντικά ειδικά για τις αγροτικές περιοχές όπως η περιοχή που βρισκόμαστε εδώ η Θεσσαλία.

Πάμε να δούμε λίγο το χάρτη...πολύ γρήγορα προχωράει. Το χάρτη των εγκρίσεων ανά Περιφέρεια. Θα δείτε το κόκκινο αφορά την Αττική, 14 έργα 36.500.000 δηλαδή από τα 640.000.000 μόνο 36.500.000 καταλήγουν στο λεκανοπέδιο και αυτά δεν αφορούνε δήμους του κέντρου. Αφορούνε κάνα-δύο έργα που είναι στα Μεσόγεια και τα υπόλοιπα είναι στην περιοχή τη νησιωτική της Περιφέρειας Αττικής και των Μεθάνων στην Τροιζηνία δηλαδή. Θα τα δούμε λίγο πιο αναλυτικά, δε στέκομαι εδώ.

Εδώ είναι μία ανάλυση των έργων, η κατανομή ανά ομάδα έργου δηλαδή από τις τρεις μεγάλες προκηρύξεις που είπαμε μέχρι τώρα ύδρευση, αποχέτευση και αγροτική οδοποιία ανά Περιφέρεια. Κάτω τα ποσά είναι σε εκατομμύρια ευρώ άρα βλέπετε ότι η Στερεά Ελλάδα φαίνεται ότι έχει πάρει τα περισσότερα έργα συνολικού ύψους κοντά στα 100 εκατομμύρια, 96.000.000 να πούμε όμως ότι

υπάρχει εκεί ένα μεγάλο έργο το οποίο θα το δούμε και στη συνέχεια. Είναι 36.000.000 και αφορά το Δήμο Τανάγρας άρα δε βάλουμε αυτό νομίζω ότι υπάρχει μία μεγαλύτερη ισορροπία και φυσικά η Κρήτη έτσι που δείχνει ότι έχει αξιοποιήσει τα πάντα. Το μπλε είναι ύδρευση, έτσι; Αποχέτευση το πορτοκαλί. Το ποσοστιαία κατανομή των έργων για να δούμε λίγο πως λειτουργούν σε επίπεδο Περιφέρειας αυτό που λέμε είναι ότι η Περιφέρεια Αττικής λειτουργεί ως επί το πλείστον με ύδρευση και η Δυτική Μακεδονία. Αντίθετα το Βόρειο Αιγαίο είναι πολύ λίγες οι... νομίζω δυο-τρεις επενδύσεις έχουνε μπει εκεί μέχρι στιγμής αφορούνε αποχέτευση αλλά κυρίως αποχέτευση αφορούνε και τα έργα στο Ιόνιο, στη Στερεά Ελλάδα και μερικά στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη που δείχνει πιο ισορροπημένη σε ότι αφορά τη συμμετοχή σε όλα τα έργα.

Πάμε να δούμε τώρα την ομάδα έργων ξεχωριστά. Έργα ύδρευσης, το 32% περίπου το 1/3 των έργων αφορούνε προγράμματα για τον έλεγχο των διαρροών για τον περιορισμό των διαρροών, έτσι; Πολύ σημαντικές επενδύσεις, ξέρετε ότι αυτό δημιουργεί έξω από τη σπατάλη ύδατος νερών δημιουργεί αυξάνει σημαντικά το ενεργειακό κόστος των ΔΕΥΑ και των δήμων, 50% υπολογίζονται οι διαρροές αν δεν κάνω λάθος, άρα καταλαβαίνετε πόσοι πόροι χάνονται. Στη συνέχεια κοντά στο 30% είναι έργα βελτίωσης υποδομών των δικτύων ύδρευσης, δεν είναι αντικατάσταση αγωγών είναι τα αντλιοστάσια και όλες οι άλλες υποδομές που είναι αναγκαίες για τη βελτίωση και για τη μείωση του ενεργειακού κόστους που πιθανώς έχουν αλλά κυρίως για τη βελτίωση της ποιότητας του νερού. Αντικατάσταση αγωγών, παλιών αγωγών περίπου στο 21% 72.000.000. Έργα κατασκευής και επέκτασης δικτύου μέχρι στιγμής 58.000.000 περίπου 17% και υπάρχουν και δύο έργα περίπου 1.000.000 αφαλάτωσης σε νησιά του Νοτίου Αιγαίου.

Τώρα, αν θέλουμε να τα δούμε αυτά σε επίπεδο περιφέρειας η παρουσίαση θα υπάρχει άρα για τις μελετητικές σας ανάγκες μπορείτε να τα δείτε με την άνεσή σας οποιαδήποτε στιγμή θέλετε. Η Στερεά Ελλάδα βλέπετε βελτίωση υποδομών και τηλε-έλεγχοι, μάλλον ενίσχυση διαρροών έχουνε όλοι κυρίως όμως το κομμάτι της Αττικής που λέγαμε ότι κάνει μόνο επενδύσεις στην ύδρευση αφορούνε έργα τηλεμετρίας και τηλεδιαχείρισης. Στις άλλες περιοχές βλέπουμε ότι υπάρχει κυρίως στην Κρήτη και στην Κεντρική Μακεδονία μία ισορροπία όλων των δράσεων.

Ποσοστιαία κατανομή λίγο πιο καλά και πάμε στα έργα αποχέτευσης. Εδώ έχουμε τρεις ομάδες έργων. Η ομάδα Α που είναι με το πράσινο αφορά έργα δικτύων για οικισμούς Γ' προτεραιότητας δηλαδή οικισμοί που έχουνε πληθυσμό από 2.000 μέχρι 15.000 κατοίκους άρα το 27% των έργων αφορούνε αυτή την κατηγορία είναι 84.000.000. Εδώ που υπήρχε το μεγάλο κενό χρηματοδοτικό η ομάδα Β που είναι οι οικισμοί Δ' προτεραιότητας δηλαδή αυτοί που έχουν πληθυσμό κάτω από 2.000 157.000.000 μέχρι στιγμής είναι ο προϋπολογισμός έργων σε αυτή την κατηγορία δηλαδή το 50% μέχρι στιγμής των έργων εντάσσονται εδώ και τέλος η γ' κατηγορία αφορά αναβαθμίσεις αντικαταστάσεις υποδομών βιολογικών που έχουν περάσει την 20ετία και χρειάζονται αλλαγές ή εκσυγχρονισμό. Άρα η Στερεά Ελλάδα που απ' ότι είπαμε λειτουργεί στο χώρο της αποχέτευσης μάλλον βλέπουμε είναι τρεις οι περιφέρειες που κινούνται στο χώρο της ομάδας Α η Στερεά Ελλάδα κυρίως λόγω του Δήμου Τανάγρας, Πελοπόννησος και λίγο η Δυτική Μακεδονία. Όλες οι άλλες οι περιοχές έχουν δώσει έμφαση στους μικρότερους οικισμούς και εδώ είναι λογικό όπως και στην αναβάθμιση παλιών εγκαταστάσεων.

Δεν θα σταθώ στην υπόλοιπη παρουσίαση για υπόλοιπες δράσεις του Ταμείου, να σημειώσω μόνο δύο πράγματα. Να σημειώσω ότι οι δράσεις μας κινούνται στα θέματα

χρηματοδότησης νέων επενδύσεων, αναπτυξιακών και κοινωνικών πρωτοβουλιών στο χώρο των περιφερειών αλλά και κυρίως ενίσχυσης της ρευστότητας των δήμων που είχε περιοριστεί πάρα πολύ λόγω της μείωσης των πόρων που παίρνουν οι δήμοι από την κυβέρνηση.

Να σταθώ μόνο σε αυτό, ένα καινούριο πρόγραμμα που σχεδιάζουμε τώρα αφορά την ενεργειακή αναβάθμιση δημόσιων κτιρίων. Θεωρούμε πάρα πολύ σημαντικό έργο, πάλι θα λειτουργήσει με τη μορφή του «ΦΙΛΟΔΗΜΟΥ Ι» δηλαδή πρόγραμμα συγχρηματοδότησης δικό μας και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και αποπληρωμή των χρηματοδοτήσεων μέσα από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων, 1 δισ. η δημόσια συμμετοχή, η προσπάθεια είναι να υπάρξει άλλο 1 δισ. χρηματοδότηση από ιδιωτικές τοποθετήσεις δηλαδή από ιδιώτες επενδυτές. Σκοπός είναι να καλύψουμε όλο το κτιριακό απόθεμα του δημοσίου (σχολεία, νοσοκομεία, πανεπιστήμια, γραφεία, κέντρα υγείας, κολυμβητήρια κ.λπ.).

Θα σταθώ μόνο στο τελευταίο, στο τέλος στο κάτω μέρος της παρουσίασης για να καταλάβετε όλες οι επενδύσεις πόσο σημαντικές είναι για τις περιοχές που γίνονται. Στο συγκεκριμένο πρόγραμμα αυτό που έχουμε μελετήσει προκύπτει ότι για κάθε ένα εκατομμύριο επένδυσης ενεργειακής αναβάθμισης στα δημόσια κτίρια μας εξοικονομεί 553.000 κιλοβατώρες ετησίως, δημιουργείται ένα ετήσιο οικονομικό όφελος 94.000€ άρα έχουμε μείωση λειτουργικού κόστους σημαντική στο δημόσιο, ενισχύεται το ΑΕΠ, και αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό γιατί σε μία φάση που η οικονομία αναζητά γρήγορους ρυθμούς ανάπτυξης η ενίσχυση των δημόσιων επενδύσεων αποτελεί σημαντική προϋπόθεση και μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο για την αύξηση του ΑΕΠ, δημιουργεί 31 νέες θέσεις εργασίας, μειώνουμε εισαγωγές πετρελαίου σημαντικά άρα βελτιώνουμε το ισοζύγιο εμπορικών συναλλαγών της χώρας και τέλος μειώνεται η εκπομπή ρύπων διοξειδίου του άνθρακος

κατά 553 τόνους ετησίως. Αυτό όμως θα το ξαναπούμε πολλές φορές στη συνέχεια, είμαστε στην αρχή όπως και για πολλά άλλα.

Λοιπόν σας ευχαριστώ πολύ που με ακούσατε, καλή επιτυχία στο συνέδριο στη συνέχεια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πάρα πολύ Κώστα. Ο Γιώργος ο Καπεντζώνης να ετοιμάζεται θα ήθελα να πω όμως και οφείλω να το πω ότι το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων με την διοίκηση του Κώστα του Βαρλαμίτη λειτουργεί πλέον με μεγάλη εξωστρέφεια και θετικότητα παρεμβατικότητα υπέρ της τοπικής αυτοδιοίκησης απ' ότι καταλάβατε. Είναι πρωτοφανές σε σχέση με τα όσα ξέρουμε είναι επανάσταση στη λειτουργία του και είμαστε όλο το Διοικητικό Συμβούλιο Κώστα περήφανοι γι' αυτό.

Γιώργο Καπεντζώνη.

Γ. ΚΑΠΕΝΤΖΩΝΗΣ: Και για το λύκειο μια κουβέντα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι βεβαίως, βεβαίως, ναι, το είχα εδώ και ξεχάστηκα. Υπάρχει μία πολύ ευχάριστη και όμορφη παρουσία στην αίθουσά μας και στην περιοχή μας θα έλεγα από 15 μαθητές του λυκείου Λιδωρικίου και της διευθύντριάς τους, χειροκρότημα σίγουρα, που υλοποιούν ένα περιβαλλοντικό πρόγραμμα και είναι εδώ παρούσες και παρόντες. Μας τιμά ιδιαίτερα παιδιά η παρουσία σας και εγώ ως εκπαιδευτικός ιδιαίτερα με ιδιαίτερη συγκίνηση σας αναφέρω. Ευχαριστούμε πολύ που είστε παρόντες και παρούσες.

Γιώργο έχεις το λόγο, θα πω πριν όμως ότι ο Δίκτυο Πόλεων με Λίμνες που είχες την έμπνευση με μερικούς συνεργάτες να το συστήσεις και συμπαρασταθήκαμε είναι και ο Δήμος Λίμνης Πλαστήρα, 36 δήμοι από πολλές χώρες συμμετέχουν, γίνεται μια συστηματική προσπάθεια και κοπιώδης για να αναδειχθούν θέματα και να πετύχουμε ρυθμίσεις και χρηματοδοτήσεις ιδιαίτερα σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς απ' ότι γνωρίζουν άπαντες οι πιο σοβαρές και άνετες χρηματοδοτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης πλέον γίνονται μέσω δικτύων, έτσι; Ομοειδών περιφερειών, δήμων κ.λπ.

Γιώργο έχεις το λόγο, είναι και Δήμαρχος Δωρίδος ταυτόχρονα, ο Γιώργος ο Καπεντζώνης.

Γ. ΚΑΠΕΝΤΖΩΝΗΣ: Ευχαριστώ κύριε συνάδελφε, ευχαριστώ όλους για την παρουσία σας εδώ, ευχαριστώ τον πρόεδρο της ΚΕΔΕ και το Διοικητικό Συμβούλιο για την διοργάνωση αυτού του θεματικού συνεδρίου στην περιοχή στο δήμο σας στο Δήμο της λίμνης Πλαστήρα ήταν ένα αίτημα που συζητάγαμε εδώ και κάποια χρόνια να γίνει ένα τέτοιο θεματικό συνέδριο γιατί όπως θα ακούσετε και θα ακούσουμε είναι πάρα-πάρα πολλά τα ζητήματα που ανακύπτουν τα ζητήματα τα οποία πρέπει να παρακολουθούμε και δεν είναι ότι είναι πολλά τα ζητήματα έχουν και μία δυναμική εξελίσσονται και πρέπει να παρακολουθούμε και παίρνουμε θέση απέναντι στα πράγματα ανάλογα με το τι συμβαίνει και στην Ελλάδα και στο διεθνές στερέωμα και εννοώ μιλάω κυρίως για τις αλλαγές της νομοθεσίας, τις ευρωπαϊκές οδηγίες και πάει λέγοντας.

Θα κάνω κάποιες γενικές αναφορές, δε θα μπω σε ειδικά ζητήματα γιατί σε κάποια από τα γενικά ζητήματα υπήρξαν τοποθετήσεις από τους μέχρι τώρα χαιρετισμούς και μέχρι τώρα ομιλητές, θα αναφερθώ μόνο σε κάποια συγκεκριμένα ζητήματα. Θέλω να ευχαριστήσω επίσης το Δήμο της Λίμνης Πλαστήρα γι' αυτήν την φιλοξενία, να ευχαριστήσω τους εισηγητές που έχουν έρθει από πολλά σημεία και από πολύ μακριά με τις ενδιαφέρουσες σίγουρα εισηγήσεις τους όπως ήταν η πρώτη ήδη που είδατε μέχρι τώρα από τον κύριο Βαρλαμίτη, άλλωστε για χρήματαμίλαγε πως να μην είναι ενδιαφέρουσα, για όλους για την αυτοδιοίκηση και για τις περιοχές μας. Θέλω να ευχαριστήσω ιδιαίτερα το λύκειο Λιδωρικίου και τη διευθύντρια και τους καθηγητές του περιβαλλοντικού τους προγράμματος που μας τίμησαν με αυτή την παρουσία που τους ενημέρωσα ότι γίνεται αυτό το συνέδριο, θα κάνουν και μία επίσκεψη νομίζω στη λίμνη στο Δήμο των Ιωαννιτών για το δικό τους πρόγραμμα και θα ήθελα να πω ότι... να ξεκινήσω λίγο ανάποδα κυρίως από αυτά που είπε ο κύριος Βαρλαμίτης.

Δηλαδή πρώτη φορά έχουμε δικά μας χρήματα η αυτοδιοίκηση και κυρίως οι οικισμοί κάτω των 2.000 κατοίκων που για εμάς στο δήμο μας είναι όλοι κάτω των 2.000 κατοίκων άρα καταλαβαίνετε πόσο σημαντικό είναι για εμάς αυτό το πρόγραμμα, για τις αποχετεύσεις μιλάω αλλά και για τις υδρεύσεις.

Και αν και η Στερεά έχει πάει αρκετά καλά κύριε Πρόεδρε με τα περίπου 100.000.000 αναμένονται και καμιά δεκαριά δικά μας σε λίγες μέρες, άρα θα πάει ακόμα καλύτερα και θα μπω και απ' αυτό κατευθείαν στο θέμα, ένα απ' τα θέματα του συνεδρίου και της δικιάς μας παρέμβασης που έχει να κάνει με το ότι σε αυτό το πρόγραμμα που είναι μία ευκαιρία για τους οικισμούς τους κάτω των 2.000 κατοίκων εμείς δεν έχουμε βάλει το μεγαλύτερο έργο μας που θέλουμε να βάλουμε. Ένα βιολογικό καθαρισμό γύρω από την τεχνητή λίμνη του Μόρνου που είναι στην καρδιά στο κέντρο του δήμου μας. Θα αναφερθώ παρακάτω γι' αυτό.

Άρα αν έπρεπε να μπει και αυτό το έργο το οποίο είναι πολύ ακριβότερο και θα σας πω με δυο κουβέντες γιατί είναι πολύ ακριβότερο θα είχε απογειωθεί ακόμα παραπάνω η Στερεά Ελλάδα αλλά εκεί θα δούμε τι άλλο μπορούμε να κάνουμε και θα το θέσουμε και αυτό το θέμα κυρίως όχι για να πούμε τον πόνο μας εδώ αλλά γιατί είναι μία περίπτωση ιδιαίτερη και θα καταλάβετε και από τις εισηγήσεις και από κάποιες περιπτώσεις που αναφέρονται σε κάποιες περιοχές γεωγραφικά και κάποιους δήμους και κάποια συγκεκριμένα ζητήματα που θα αναπτυχθούν ότι κάθε περιοχή έχει και τα δικά της προβλήματα και τις δικές της ιδιαιτερότητες. Υπάρχει μια κατηγοριοποίηση και λέμε άλλο το νερό το πόσιμο, άλλο το νερό της άρδευσης, άλλο το νερό που χρησιμοποιείται από ταμειυτήρες για την παραγωγή ενέργειας, διαφορετικό το νομικό καθεστώς σε κάθε περίπτωση άρα αρχίζουμε και μπαίνουμε λοιπόν στις ιδιαιτερότητες και στις διαφοροποιήσεις αλλά υπάρχουν και παραπέρα όσο το αναλύουμε πολύ-πολύ τοπικά χαρακτηριστικά πολύ ιδιαίτερα κατά περίπτωση που ο καθένας μας οφείλει να

διαχειριστεί, οφείλει να αντιμετωπίσει και υπάρχουνε για να μην είμαι απαισιόδοξος και καλές πρακτικές και κακές πρακτικές.

Μία καλή πρακτική γενικά στον τρόπο διαχείρισης ενός οικοσυστήματος νερού λιμναίου περιβάλλοντος μιας λίμνης είναι η περιοχή που βρισκόμαστε στο Δήμο της Λίμνης Πλαστήρα, θεωρείται από τα επιτυχημένα μοντέλα, είναι μια περιοχή που αν θυμάμαι καλά Δημήτρη νομίζω είναι πάνω από 200 επιχειρήσεις που αναπτύσσονται γύρω από τη λίμνη και δίνει αυτά που δίνει στην περιοχή σας να είστε στους πέντε πρώτους προορισμούς και όλα τα άλλα που έχετε τέσσερις εποχές το χρόνο ανάπτυξη, τουρισμό και οτιδήποτε άλλο οικονομική ευμάρεια στην περιοχή σας, θα έλεγε κανείς πέρα και πάνω από τους μέρους όρους για τέτοιες ορεινές περιοχές. Δεν είναι όλες οι περιοχές έτσι βέβαια, είναι άλλες περιοχές που έχουνε τρομερά προβλήματα. Γι' αυτό λοιπόν πρέπει να δούμε με κάποιο τρόπο και να βλέπουμε την κάθε περίπτωση με τα χαρακτηριστικά της, με τις δυνατότητές της, με τις ευκαιρίες της, με τα προβλήματά της και με τις προτάσεις για την διαχείρισή της.

Δε θα πω κάτι, θα έλεγα δυο κουβέντες παραπάνω αλλά δε χρειάζεται για να μην κουράσω κιόλας. Οι μεγαλοστομίες, δεν είναι μεγαλοστομίες είναι μια πραγματικότητα δηλαδή λέμε θα βρούμε στον τάδε πλανήτη νερό γιατί αν βρούμε στον τάδε πλανήτη νερό μάλλον υπάρχει ζωή ή αυτό που ειπώθηκε ότι ο Γ' πόλεμος θα γίνει για το νερό. Δε χρειάζεται να πούμε κάτι παραπάνω για τη σημασία του νερού και την σημαντικότητά του. Δε χρειάζεται να πούμε κάτι παραπάνω σε σχέση με τη διοργάνωση του συνεδρίου για ένα τόσο σοβαρό θέμα και ξαναλέω ευχαριστώ στην ΚΕΔΕ που έκανε αυτή τη θεματική συνεδρίαση.

Όμως βέβαια έπεσε πάνω σε μία διαδικασία προεκλογική που εν πάση περιπτώσει για την αυτοδιοίκηση είναι πάρα πολύ σημαντικά αυτά τα θέματα και για όλους μας που προφανώς είμαστε εδώ βέβαια είναι και σημαντικά τα θέματα τα εκλογικά και

δεν μπορούσαν ενδεχομένως και περισσότεροι συνάδελφοι να είναι εδώ. Αυτό δεν αλλάζει σε τίποτα ούτε το κύρος και την αξία των εισηγήσεων που θα γίνουνε, ούτε των προτάσεων που θα ακουστούν, ούτε του διαλόγου που θα γίνει δεν μειώνεται κατ' ελάχιστον. Θα ήθελα λοιπόν να παρακαλέσω να παραμείνετε και στην επόμενη συνεδρία το απόγευμα και αύριο που είναι πάρα-πάρα πολύ σημαντικές οι εισηγήσεις και σίγουρα θα δει ο καθένας σας από κάθε περιοχή απ' όπου κι αν έχετε έρθει κάτι που τον αφορά σε αυτά όλα που θα ακουστούν. Άλλον μπορεί να τον ενδιαφέρει η επιβάρυνση η μόλυνση μιας περιοχής ενός ποταμού ή μιας λίμνης, άλλον μπορεί να τον ενδιαφέρει η λειψυδρία υπάρχει εισήγηση σχετική με το μοντέλο της Κρήτης το θέμα της ερημοποίησης κ.λπ. Ο καθένας σας σίγουρα θα δει θέματα και θα ακούσει θέματα σημαντικά γιατί μιλάμε πάντα για το νερό στις επόμενες εισηγήσεις.

Παρένθεση κάνω και λέω ότι το απόγευμα 19:00 η ώρα στον χώρο αυτόν έχουμε Γενική Συνέλευση το Δίκτυο μας οπότε όσοι είστε εγγεγραμμένοι και όσοι θέλετε να παρακολουθήσετε ανοιχτή είναι η συνέλευση μπορείτε να παρευρεθείτε μετά το πέρας των εργασιών της ημέρας.

Όπου λοιπόν υπάρχει νερό υπάρχει ανάγκη χρήσης του νερού από τον άνθρωπο από πάρα-πάρα πολλά χρόνια πάει κοντά ο άνθρωπος να φτιάξει τον οικισμό του, τη ζωή του, την περιουσία του και έτσι λοιπόν θα πω για παράδειγμα δεν υπάρχει σχεδόν πόλη και στην Ευρώπη και στην Αμερική αλλά και στην Ελλάδα που να μην κοντά σε λίμνη ή να μην είναι μέσα σε ποτάμια ή κοντά σε νερό πάντα. Δε θα αναπτύξω περισσότερο πηγαίνοντας ο άνθρωπος και η δραστηριότητά του κοντά στο περιβάλλον, στο υδάτινο περιβάλλον το υδάτινο σύστημα είτε είναι ποταμός είτε είναι λίμνη ότι είναι ασκεί ανθρωπογενή δραστηριότητα. Ασκώντας αυτή τη δραστηριότητα δημιουργεί κάποιες συνέπειες για το εκεί περιβάλλον υδάτινο. Παράδειγμα η λίμνη Παμβώτιδα στα Γιάννενα

δε θα ήταν η ίδια αν δεν ήταν δίπλα της η πόλη των Ιωαννίνων, το καταλαβαίνετε, το κάνω πολύ απλό, και το ανάποδο. Είναι λοιπόν αλληλένδετα θα πάει ο κόσμος κοντά στο νερό για να ζήσει γιατί έτσι πρέπει να γίνει, πηγαίνοντας εκεί θα δημιουργήσει συνέπειες τις οποίες δεν αναλύω κατά περίπτωση, δημιουργώντας αυτές τις συνέπειες θα υποστεί τις συνέπειες το νερό και μετά θα πρέπει να αρχίσουμε να λύνουμε τα προβλήματα τα οποία προκαλέσαμε με κάποιους τρόπους. Και όλα αυτά τα λέω πάντα γενικά γιατί ο καθένας τα βιώνει με διαφορετικούς τρόπους.

Και βέβαια προκύπτει και η ανάγκη διαχρονικά κατασκευής μεγάλων έργων για τη διαχείριση των υδάτων, μιλάμε για μεγάλα υδραγωγεία, μεγάλα έργα άρδευσης, μεγάλα τουριστικών υποδομών κ.λπ., μια σειρά κατασκευών και δε μιλάμε από ένα μικρό υδραγωγείο σε έναν οικισμό για να πάμε το νερό από μια πηγή να τη φτάσουμε σε ένα χωριό μιλάμε για μεγάλα φράγματα για μεγάλους ταμιευτήρες είτε είναι για ενέργεια, είτε είναι για πόσιμο νερό κ.λπ.

Σίγουρα παρεμβάσεις οι οποίες όπως ακούσατε και πριν λίγο δε θα την πω διαμάχη τη συζήτηση που έγινε για το περίφημο θέμα της εκτροπής του Αχελώου, όσο σημαντικό θέμα είναι αυτό για δύο μεγάλες Περιφέρειες της χώρας μας τόσο σημαντικότερο και γι' αυτός τους ίδιους εκεί είναι σημαντικότερο το αν ο α οικισμός θα πάρει νερό από το β οικισμό και πολλές φορές υπάρχουνε πατροπαράδοτες κόντρες, γκρίνιες, δικαστήρια και μην πω άλλες καταστάσεις παλιότερα, αν το ένα χωριό θα πάρει νερό από το άλλο χωριό. Θα μου πείτε είναι σωστό αυτό να διαιωνίζεται; Όχι. Υπάρχει λοιπόν νομικό πλαίσιο, υπάρχει νομικό καθεστώς το οποίο ας πούμε ότι τα έχει λύσει εν πολλοίς αυτά τα ζητήματα σε κάθε περίπτωση όμως θα πρέπει να κοιτάμε τις συνέπειες και βάζουμε δύο ζητήματα για να βοηθήσω λίγο το σκεπτικό. Ποια είναι; Αφού το νερό είναι πόρος ζωής, ανάπτυξης, οικονομίας όπως όλοι αποδεχόμαστε είναι ένας πόρος που είναι σε μια περιοχή. Όταν

αυτός ο πόρος που είναι και οικονομικός και αναπτυξιακός φύγει για κάποιο λόγο σωστόν από εκεί τι πρέπει να μείνει στην περιοχή πίσω; Δεν πρέπει να μείνει κάτι εκεί; Αναφέρθηκε λίγο ο πρώην υπουργός ο κύριος Κουρουμπλής σε αυτό, μόνο και μόνο σαν πόρος οικονομικός ο οποίος υπάρχει σε μία περιοχή, κάποιοι είναι πλούσιοι στη γη γιατί κοντά τους είναι πετρέλαια, κάποιοι άλλοι γιατί έχουνε κάτι άλλο και εν πάση περιπτώσει κάπου υπάρχει το νερό, το χρειάζεται αυτό η κάθε περιοχή, όταν αυτό φύγει από εκεί τι γίνεται; Και ποιο είναι το ηθικό υπόβαθρο σε αυτή την απαίτηση, σε αυτήν τη νομική διεκδίκηση; Ερωτήματα βάζουμε. Άρα το βάζουμε, είναι υπαρκτό. Όταν μία περιοχή έχει έναν πόρο και τον παίρνεις κάτι πρέπει να δώσεις σε αυτήν την περιοχή ως αντιστάθμισμα. Πολύ δε περισσότερο όταν φτιάχνεις μια κατασκευή προκειμένου να κάνεις κάποια έργα παρέμβαση, ανθρώπινη παρέμβαση τα οποία αυτά έργα δημιουργούν δυσάρεστες και τρομερές αρνητικές συνέπειες περιβαλλοντικές στην εκεί περιοχή. Δεν είναι μόνο ότι μου παίρνουν το νερό από μια περιοχή μου την κάνουν σεληνιακό τοπίο, αυτό που είπε πριν ο κύριος Κωτσός ότι εν πάση περιπτώσει αυτό που έχει γίνει αν είναι να μη γίνει το έργο κάτι να κάνουμε με τα έργα αυτά που είναι φτιαγμένα.

Όταν λοιπόν ανοίγει ένα ελαιοτριβείο, ένα ξυλουργείο σε μια περιοχή κοντά παίρνει άδεια περιβαλλοντικών επιπτώσεων, γιατί; Γιατί σίγουρα με τους θορύβους, με τα ντεσιμπέλ, ανάλογα με την ιπποδύναμη των μηχανών δημιουργεί μία επιβάρυνση στη γύρω περιοχή και του λέμε θα πας 100 μέτρα μακριά, 300 ανάλογα με το μέγεθος κ.λπ., μια τόσο μικρή επιχείρηση. Όταν γίνεται ένας ταμιευτήρας για να πάρουμε το νερό για να φτιάξει, να βγάλει, να παράξει ενέργεια η χώρα και είναι εκατοντάδες χιλιάδες στρέμματα δε δημιουργεί συνέπειες στην εκεί περιοχή; Έχουμε μελετηθεί αυτές οι συνέπειες όπως θα έπρεπε ή θα πούμε ότι ξέρετε κάτι αφού έχει συνέπειες να μην το κάνουμε καθόλου. Προφανώς θα το κάνουμε και αν είναι εθνική ανάγκη και επιτακτική ανάγκη θα πρέπει να

γίνεται όχι όμως με χαρακτηριστικά, με στοιχεία αποικιοκρατικά. Παίρνω από εδώ τον πλούτο και καθίστε εσείς εκεί, παίρνω από εδώ τα διαμάντια από την Αφρική και κρατήστε εσείς εκεί τα καθρεφτάκια. Και αυτό θα αναφερθώ λίγο παρακάτω θα είμαι σύντομος δε θα μπω σε λεπτομέρειες, θα αναφερθώ σε ένα μοντέλο μόνο, σε μία περίπτωση μόνο. Και αυτό είναι κάτι το οποίο περιμένουμε να δούμε και εμείς απαντήσεις εντός και εκτός Ελλάδας, το νομικό πλαίσιο, τις ευρωπαϊκές οδηγίες γι' αυτό βάζω και τα ερωτήματα προς όλους μας, τα έχουμε θέσει αυτά τα ερωτήματα και αλλού και για να εξηγηθώ καλύτερα για να καταλάβετε σε τι αναφέρομαι θα σας πω το εξής απλό.

Ξεκινάει τη δεκαετία του '70 ένα μεγάλο έργο η ύδρευση της χώρας, της πρωτεύουσας της χώρας, της Αθήνας. Είναι η τεχνητή λίμνη του Μόρνου στον ποταμό Μόρνο που είναι στην περιοχή μας και στα σύνορα με την...ένα κομμάτι του είναι στα όρια με την Αιτωλοακαρνανία με την Ναυπακτία όπως πήγε ο πληθυσμός τις δεκαετίες '50 και '60 στην Αθήνα για να υδρευτεί πήγαμε και ένα ποτάμι κοντά καταρχήν, καταρχάς τότε, τον ποταμό Μόρνο. Φτιάξανε ένα φράγμα, πιάσαμε το νερό και με 185 περίπου σκάρτα από 200 δίκτυο το πάμε ανά υδραγωγείο στην Αθήνα. Εθνικός σκοπός να πιεί η πρωτεύουσα της χώρας νερό. Κανένας δεν αντέδρασε, δε θα μπορούσε και να αντιδράσει κιόλας ήταν μέσα στην περίοδο της δικτατορίας αλλά εν πάση περιπτώσει και σήμερα να γινόταν δε θα έλεγε κανείς όχι σε αυτό γιατί ξαναλέω εθνική ανάγκη, εθνικός σκοπός είναι και στον τίτλο του συνεδρίου. Εν πάση περιπτώσει έγινε ότι έγινε, σε εμάς στην περιοχή αυτή υπήρξαν προβλήματα τα οποία στην αρχή ήταν τα καθρεφτάκια που πήραμε, οι όποιες αποζημιώσεις που κάποιες φορές ήταν και λίγο παχυλές να το πω και έτσι, κάποιες φορές ήταν και λίγο παραπανίσια στα στρέμματα που δηλώνανε οι ντόπιοι εκεί και τελειώσανε εκεί, εφάπαξ πήρες κάτι για το κτήμα που είχες και έφυγες. Το ότι σήμερα από τότε μέχρι σήμερα και άλλα 100, 300

χρόνια δεν ξέρω πόσα το να φτάσω από τον οικισμό μου στην έδρα του δήμου στο Λιδωρίκι αντί να κάνω 5 λεπτά θα κάνω 25 ποιος το αξιολόγησε και πώς το κοστολόγησε που είναι μια περιβαλλοντική συνέπεια. Που αυτό ακριβαίνει το κόστος ζωής, την εμπορική δραστηριότητα, ακριβαίνει την παραγωγική διαδικασία, τους κτηνοτρόφους, εκεί ας πούμε η βαριά μας έτσι παραγωγή η βιομηχανία είναι η κτηνοτροφία, μιλάω για την ορεινή Δωρίδα με έδρα το Λιδωρίκι. Όταν λοιπόν από τους μισούς οικισμούς του δήμου μας για να πάμε στην έδρα που έχουμε λόγους να είμαστε στην έδρα (σχολεία, παιδιά, κέντρο υγείας, οποιαδήποτε δραστηριότητα όπως είναι σε κάθε δήμο σας σε όλη τη χώρα κάποιος άλλος από 5 λεπτά κάνει 35, άλλος από 10 κάνει 45 και πάει λέγοντας είναι μία διαρκής αέναη αρνητική συνέπεια για την περιοχή μας. Μία. Πότε αυτό αξιολογήθηκε και πώς αυτό αποζημιώθηκε; Ξαναλέω δε μιλάω για την αξία αυτού καθ' αυτού του πόρου που έφυγε από εκεί. Το τι υφιστάμεθα.

Μια δεύτερη συνέπεια, μιλάω για το μοντέλο της Δωρίδας που είναι ένα από τα χαρακτηριστικά μοντέλα όμως και θα καταλήξω γιατί κάνω αυτή την ενημέρωση. Μια δεύτερη συνέπεια που έχουμε σε σχέση με αυτό είναι ότι δεν μπορούμε να ρίξουμε τα λήμματά μας προφανώς στη λίμνη γιατί είναι η λίμνη ο ταμιευτήρας ύδρευσης και καλά κάνει και είναι αυστηρό, πολύ αυστηρό το καθεστώς, πρέπει λοιπόν τα λήμματα από αυτό το βιολογικό που θα κάνουμε εκεί που είμαστε οικισμοί κάτω των 2.000 κατοίκων που δεν μπορούμε να κάνουμε εύκολα να χρηματοδοτηθούμε να τα πετάξουμε 30 χιλιόμετρα μακριά από τον βιολογικό καθαρισμό. Αυτό ξέρετε τι σημαίνει; Ένα έργο που περνάει τα 25.000.000€ για 4.000 κατοίκους μόνο και ένα έργο ώστε όταν θα γίνει να είναι πάρα-πάρα πολύ ακριβό στη διαχείρισή του. Που θα το πλήρωνε ποιος; Οι κάτοικοι, η περιοχή. Γιατί είναι ακριβό το έργο; Γιατί υπάρχει ο ταμιευτήρας, γιατί αλλιώς δεν μπορούμε να το κάνουμε, γιατί γίνεται μόνον έτσι. Αυτό το μόνον έτσι, εδώ είναι η

ιδιαιτερότητα που είπα πριν, δεν υπάρχει αλλού στη χώρα και σε ελάχιστα σημεία στην Ευρώπη υπάρχει. Είναι ιδιαίτερη περίπτωση ή δεν είναι; Πρέπει να αντιμετωπιστεί σαν ιδιαίτερη περίπτωση; Είναι ο βιολογικός καθαρισμός αυτός για τους οικισμούς τους δικούς μας μόνο για την απολύμανση, τον καθαρισμό, τον βιολογικό καθαρισμό όπως πρέπει να είναι του νερού της πρωτεύουσας της χώρας; Αφορά τους 5.000 κατοίκους της περιοχής μας ή τα 5.000.000 που υδρεύονται το λεκανοπέδιο; Με ποια κριτήρια λοιπόν πρέπει να μπει για να ενταχθεί ένα έργο γιατί όλα τα έργα ξέρετε και ξέρουμε μπαίνουν με κάποια κριτήρια στα προγράμματα που μπαίνουν. Μπήκε στο ΕΣΠΑ το '12, ξαναβγήκε το '12. Φαραωνικό, μεγάλο έργο, δυσανάλογο έργο. Γιατί; Γιατί αναφέρεται σε 5.000 κατοίκους ενώ δεν είναι έτσι. Και δεν εξετάζει κανείς και η πολιτεία μέχρι τώρα αυτές τις ιδιαιτερότητες που υπάρχουν που δεν μπορούμε εμείς να το κάνουμε κάπως αλλιώς.

Αν δεν υπήρχε η λίμνη θα ρίχναμε κάτω από το Λιθωρίκι τα λήμματα και θα ήταν και πολύ εύκολο και πάρα πολύ γρήγορα θα το είχαμε τελειώσει. Να μη συζητήσω ότι αυτό το κόστος μεταφοράς με αντλίες αν γίνει το έργο που δεν μπορούμε να το βάλουμε ούτε στο «ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ» στο πρόγραμμα που ειπώθηκε πριν, όταν γίνει θα είναι τα ακριβότερα δημοτικά τέλη αποχέτευσης στην Ευρώπη θα υπάρχουν σε εμάς. Και πάλι παρακαλάμε να το κάνουμε να έχουμε βιολογικό. Γιατί ξέρετε τι γίνεται; Ο ρυπαίνων πληρώνει. Ποιος ρυπαίνει; Εμείς. Δεν μπορούμε να κάνουμε έργο, δεν γίνεται έργο, δεν κάνανε έργο αυτοί που κάνανε το έργο το μεγάλο που δεν κοιτάζανε τις περιβαλλοντικές συνέπειες και λέει έλα εδώ Δήμαρχε, πού τα πας τα λήμματα; Πέρνα από τον εισαγγελέα μια καλημέρα. Αυτό ακριβώς γίνεται. Ένας... μην το πω, είναι βαριά λέξη, κωφεύει εν πάση περιπτώσει η πολιτεία σε μία αναγκαιότητα, σε μία ιδιαιτερότητα που δεν μπορούμε να διαχειριστούμε μόνοι μας και δεν μας βοηθάει να το διαχειριστούμε.

Όταν λοιπόν αυτό το έργο περνάει τα 20.000.000€-25.000.000€, και στο «ΦΙΛΟΔΗΜΟ» είχαμε μέχρι 5.000.000€ δεν μπορούσαμε ούτε εκεί να το βάλουμε. Άλλη μία συνέπεια... είναι πολλές αυτές οι συνέπειες οι αρνητικές, αυτά όλα είναι μία ακόμα αρνητική συνέπεια για εμάς για την περιοχή μας λόγω της ύπαρξης του ταμιευτήρα. Ποτέ, το είπα στην αρχή θα το πω και στο τέλος, το λέμε διαχρονικά, ποτέ δεν είπαμε να μην λειτουργήσει ο ταμιευτήρας να μην πίνει η Αθήνα νερό ούτε θα μπορούσαμε και άλλωστε να το επηρεάσουμε αυτό με κάποιο τρόπο. Παρένθεση και προς γνώση έτσι προς ενημέρωση, λίγα χρόνια μετά από το '80 περίπου το '95, '97 κατασκευάστηκε άλλος ένας ταμιευτήρας, δεν έφτανε το νερό για την πρωτεύουσα και πήραμε και νερό από τον ποταμό Εύηνο άλλη μία λίμνη, άλλο ένα ποτάμι, άλλη μία τεχνητή λίμνη το ρίξαμε μέσα στη δικιά μας λίμνη και όλο το νερό αυτό πάει, περίπου 400.000.000 κυβικά μέτρα νερό το χρόνο, πάει στην Αθήνα στο λεκανοπέδιο.

Υπάρχει μία νόρμα, μία ρήτρα, μία απαγόρευση στο 1,5 χιλιόμετρο σε ευθεία γραμμή, οριζόντια γραμμή γύρω από τη ανώτατη στάθμη της λίμνης μηδενική δραστηριότητα. Δεν μπορεί να κάνεις κάτι για λόγους προστασίας. Καταλαβαίνετε λοιπόν τι σημαίνει στο λιμναίο περιβάλλον που λέμε κοντά στη λίμνη είναι η ζωή κοντά στο νερό είναι η ζωή, αυτό που βλέπουμε στη Λίμνη Πλαστήρα οι 200 επιχειρήσεις κοντά σε εμάς μηδέν, απαγορεύονται τα πάντα. Δεν είναι ειδική περίπτωση; Αφού σου στερεί να κάνεις οτιδήποτε εκεί δεν πρέπει με κάποιο άλλο τρόπο να σου δώσει δίπλα ένα βιοτεχνικό πάρκο, ένα κτηνοτροφικό πάρκο, κάποιες άλλες δράσεις η πολιτεία να σε βοηθήσει από τη στιγμή που η πολιτεία στο έχει επιβάλλει όλο αυτό; Τα βάζουμε αυτά τα ζητήματα προφανώς παρένθεση κάνω και σε βουλευτές και σε υπουργούς και σε κυβερνητικούς κ.λπ. Άλλη μια παρένθεση αυτό διαχρονικά δεν έχει μπει τόσο πολύ το θέμα γιατί ήτανε σε πολλούς οργανισμούς αυτοδιοίκησης μικρότερους κατακερματισμένους ως κοινότητες ή

μετά ως καποδιστριακούς δήμους, τα τελευταία χρόνια που είμαστε Καλλικρατικός δήμος αυτή η λίμνη αφορά αποκλειστικά εμάς και το διαχειριζόμαστε με τους τρόπους που θα σας πω και δυο κουβέντες ακόμα. Το ίδιο καθεστώς ακριβώς ισχύει για τη λίμνη Υλίκη, για τη λίμνη Μαραθώνα, τις λίμνες που περνάει ο αγωγός για να πάει από εκεί και οι περιορισμοί αυτοί ισχύουν και για όλες αυτές τις περιοχές.

Και βάζω κι άλλη μια παράμετρο. Εγώ που έχω τη λίμνη που είχα κτήμα μέσα στη λίμνη αποζημιώθηκα και έφυγα. Οι υπόλοιποι που έχουνε δίπλα στο 1,5 χιλιόμετρο χιλιάδες στρέμματα όλοι μαζί που δεν αποζημιώθηκαν τίποτα και που απαγορεύεται να πάρουνε να κάνουν οποιαδήποτε δραστηριότητα, ποια αποζημίωση έχουνε πάρει; Καμία. Και όπως ειπώθηκε πριν πάλι από τον κύριο Κωτσό δεν υπάρχει οικολογική παροχή, δεν φεύγει νερό κάτω από το φράγμα μία ελάχιστη ποσότητα για τα οικοσυστήματα και τη λειτουργία και την ανθρώπινη λειτουργία από το φράγμα και κάτω. Σε όλα τα φράγματα είναι νόμος, είναι θεσμός το ξέρετε οι πιο πολλοί πρέπει να υπάρχει ένα ποσό νερού να φεύγει προς τα κάτω. Σε εμάς δε φεύγει 5 μήνες το χρόνο 6 είναι στεγνό, άρα ούτε πέστροφες μπορούν να γίνουν εκεί ούτε οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα και είναι αν θέλετε ένα κενό που έχει αυτό το έργο δεν έχει περιβαλλοντική αδειοδότηση. Τότε δεν χρειαζότανε οποιοδήποτε έργο πρέπει να γίνει από εδώ και πέρα θα πρέπει να πάρει περιβαλλοντική αδειοδότηση στο σύνολο σαν έργο και μπαίνουν κάποια ζητήματα τα οποία εμείς προσπαθούμε να διαχειριστούμε από τη μεριά μας, από τη σκοπιά μας προκειμένου να μπει η περιοχή μας στο χάρτη αυτής της ιστορίας όπως πρέπει με τη μέριμνα που πρέπει από τη μεριά της πολιτείας.

Και μία ακόμα θα αναφέρω έτσι επιβάρυνση που έχουμε που έχει να κάνει με την διάβρωση. Κάθε ποτάμι κατεβάζει φερτά υλικά, τα βγάζει στη θάλασσα, μπροστά σε κάθε θαλάσσιο μέτωπο υπάρχει ένας μηχανισμός εσωτερικός της θάλασσας με ρεύματα και

υποθαλάσσια και κυματισμός, φέρνει υλικό το ποτάμι, παίρνει ο κυματισμός και υπάρχει ένα ισοζύγιο ανά τις δεκαετίες και ανά τους αιώνες και έτσι δημιουργούνται από το πλεόνασμα μάλλον ή οι μικρές διαβρώσεις πάρα-πάρα πολύ αργές ή τα δέλτα στα ποτάμια.

Όταν λοιπόν σε εμάς στο δικό μας το ποτάμι κόβεται, δεν υπάρχει παροχή οικολογική για επτά μήνες δεν κατεβαίνει τίποτα και τους υπόλοιπους μήνες κατεβαίνει ελάχιστο από το φράγμα και κάτω που είναι λιγότερα πολύ λιγότερα τα νερά. Αυτό ξέρετε τι σημαίνει; Στην μεγαλύτερη παραλία που έχουμε, την καλύτερη παραλία που έχουμε και την πολυπληθέστερη έτσι που μαζεύει πάρα πολύ κόσμο το καλοκαίρι η παραλία Χιλιαδούς κοντά στην Πάτρα κοντά στη Ναύπακτο σε ένα κομμάτι της να έχει υποχωρήσει να μας έχει πάρει η θάλασσα 40 μέτρα βάθος τις ακτές μας. Μου έλεγε, είναι από την περιοχή εκεί ο προϊστάμενος των Οικονομικών μας Υπηρεσιών ότι σε λίγα χρόνια θα έχω παραθαλάσσιο οικόπεδο, μας το παίρνει. Ποιες είναι οι μέριμνες της πολιτείας για τέτοιες περιπτώσεις; Μηδενικές. Δε μας βοηθάνε ούτε καν να φτιάξουμε το έργο που είπαμε πριν. Δε θα σας κουράσω άλλο γι' αυτό είπα και πριν είναι μία από τις περιπτώσεις.

Αυτό μας έκανε εμάς το Δήμο Θηβαίων, το Δήμο Ορχομενού, Μαραθώνα κ.λπ. να ξεκινήσουμε το δικό μας δίκτυο για να αναζητήσουμε συμπαραστάτες, συνοδοιπόρους, να κάνουμε καλύτερη ενημέρωση, να ανταλλάξουμε γνώση, ενημέρωση, νομολογία, τεχνογνωσία, να βρούμε παραπέρα συνεργάτες, έτσι γεννήθηκε το δίκτυο μας, το Δίκτυο των Πόλεων με Λίμνες με αυτή τη στόχευση. Και έχουμε κάνει αρκετά βήματα μέχρι τώρα και θα συνεχίσουμε να κάνουμε είναι δήμοι από την Ελλάδα, από άλλες χώρες από την Κύπρο που πάντα μας τιμούν και έρχονται και από πολύ μακριά και τους ευχαριστώ που είναι και σήμερα εδώ όσοι εκπρόσωποι έχουν έρθει. Πρέπει λοιπόν κάθε περιοχή να ψάξει να βρει τρόπους να διαχειριστεί ορθολογικά, ηθικά, νόμιμα όμως πάντα τους πόρους και ως περιοχή και το κράτος σε σχέση με αυτή

την περιοχή. Πάντα λοιπόν θα πρέπει να έχουμε στο νου μας στις λεγόμενες περιβαλλοντικές συνέπειες και δεν είναι μόνο οι περιβαλλοντικές συνέπειες μόνο κακό είναι και καλό αρκεί πάντα να διατηρούνται οι ισορροπίες. Σε εμάς εκεί δεν υπάρχει αυτή η ισορροπία.

Θέλω λοιπόν να πω ότι για να κλείσω αυτή την αναφορά και το παράδειγμα που ανέφερα, ότι πριν από δυο χρόνια περίπου σε ένα νομοσχέδιο που συνέταξε το Υπουργείο Εσωτερικών, τότε το λέγαμε νομοσχέδιο σκούπα για την αυτοδιοίκηση ο πρώην υπουργός εσωτερικών ο κύριος Κουρουμπλής που έφυγε τώρα από εδώ, συμπεριέλαβε άρθρο σχετικό στο νομοσχέδιο που προέβλεπε ένα αντιστάθμισμα για τις περιοχές που πλήττονται με τέτοιο τρόπο. Προέβλεπε ένα λεπτό στο κυβικό μέτρο, κάθε κυβικό μέτρο που φεύγει από τους ταμειευτήρες αυτούς.

Θέλω να διευκρινίσω το εξής. Δεν ζητάμε λεφτά για το νερό που δίνουμε. Το νερό που δίνουμε είπαμε είναι φυσικός πόρος είναι φυσικό αγαθό, κρατάω μία παρένθεση πως ένα φυσικό αγαθό, ένα φυσικό πόρο τον παίρνει το κράτος από εδώ τον πάει εκεί γιατί τον χρειάζεται κάπου παραπέρα, καλά κάνει, αλλά αν ενδιάμεσα το παίρνει ο Καπεντζώνης και κερδοσκοπεί; Καταλαβαίνετε τι εννοώ. Αν ενδιάμεσα μπαίνει ο ενδιάμεσος και γίνεται ιδιωτική η διαχείριση;

Και λέω λοιπόν εδώ και σαν δίκτυο έχουμε πάρει ξεκάθαρη θέση είμαστε κατά της ιδιωτικοποίησης της ΕΥΔΑΠ, της ΕΥΑΘ κ.λπ. τα οποία έρχονται και παρέρχονται και φεύγουνε και ξανάρχονται τα τελευταία χρόνια αυτές οι προτάσεις εν πάση περιπτώσει για την περαιτέρω ιδιωτικοποίηση των εταιριών αυτών που έπρεπε και πρέπει να είναι ουσιαστικά κοινής ωφέλειας. Δεν έχουμε κανένα πρόβλημα εμείς με την ΕΥΔΑΠ ούτε με καμία εταιρία, εμείς είπα και πριν έπρεπε η πολιτεία να έχει λάβει κάποιες μέριμνες την ώρα που παράγεται κάποιο κέρδος από εκεί. Τι; Να δώσει έναν πόρο στην περιοχή ως αντιστάθμισμα των

επιβαρύνσεων που είπαμε πριν. Δεν πουλάμε νερό, ως αντιστάθμισμα αυτών που σας είπα πριν, είτε σε έργα, είτε σε χρήματα να μπορούν να γίνουν γιατί θα μου λέγανε τότε Δήμαρχε γιατί φωνάζεις, δεν παίρνεις τόσα 1.000.000 το χρόνο από αντιστάθμισμα, έπρεπε να έχεις κάνει βιολογικό. Τότε θα έπρεπε να τον κάνω, τώρα πώς θα τον κάνουμε; Θα έπρεπε να κάνεις μελέτες και έργα ακτομηχανικής για να προλάβω τη διάβρωση των ακτών. Τώρα πώς θα το κάνουμε; Κάθε φορά όπως πλησιάζουν εκλογές όπως και τώρα βουλευτικές εκλογές ακούμε διάφορα, θα φτιάξουμε γέφυρες, θα φτιάξουμε μία γέφυρα μεγάλη να μικρύνουν οι αποστάσεις, θα σας κάνουμε μελέτες για εκείνα, έχει ακουστεί πάρα πολλές φορές, εγώ είχα πολύ μαύρα μαλλιά όταν τα πρωτάκουγα αυτά, ακούγονται και αυτά τώρα αλλά θα τα ακούσουμε και πάλι τις επόμενες μέρες είμαστε σίγουροι αλλά προσπαθούμε να φυλαγόμαστε και διακρίνουμε τα καθρεφτάκια απ' οτιδήποτε άλλο που είναι εν πάση περιπτώσει λίγο πιο πολύτιμο.

Θα κάνω μία αναφορά μικρή στην πρόσφατη εγκύκλιο υπουργική απόφαση του κυρίου Χουλιαράκη για την μεταφορά των ταμειακών διαθεσίμων. Κρίθηκε απαράδεκτη από το σύνολο της αυτοδιοίκησης και από τα Δημοτικά μας Συμβούλια πάρθηκε πίσω, θέλω να κάνω όμως μια αναφορά, μία ιδιαίτερη αναφορά. Ότι εν πάση περιπτώσει σε κάθε περίπτωση δηλαδή θα έπρεπε τουλάχιστον το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων αφού δεν είναι απλά η τράπεζα της αυτοδιοίκησης όπως έχει εξελιχθεί είναι και συνεργάτης, μπαίνει ενδιάμεσα για να λύσουμε μια σειρά τέτοιων προβλημάτων τα οποία ούτε την τεχνογνωσία έχουμε και ειδικά μικρότεροι δήμοι θα μπορούσε αν μη τι άλλο το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων να μην πρέπει να φύγουν τα αποθεματικά από εκεί τουλάχιστον. Το βάζω καλού κακού.

Θέλω να ευχαριστήσω την Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος γιατί αυτές μας τις σκέψεις και αυτή μας την πρόταση την ενστερνίστηκε με ομόφωνη απόφαση το Διοικητικό Συμβούλιο της

ΚΕΔΕ άσχετα από ποια παράταξη και άσχετα από ποια γεωγραφική περιοχή της χώρας ήτανε όλοι οι δήμαρχοι της χώρας. Έχουμε ομόφωνη απόφαση του στηρίζουν αυτές μας τις προσπάθειες. Και μια κουβέντα ακόμα, αυτή μας την προσπάθεια εμείς πλέον έχουμε πάρει το δρόμο και προχωράμε προς τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για να υποστηριχτούμε από εκεί καταρχήν από την Επιτροπή Αναφορών που έχουμε πάει και σε δεύτερο χρόνο από την Επιτροπή Περιβάλλοντος και θα δούμε τα επόμενα βήματα ποια θα είναι εν πάση περιπτώσει όμως είναι μία διαρκής προσπάθεια για εμάς, αυτές τις προσπάθειες θεωρούμε ότι πρέπει να κάνουμε όλοι μας να υπάρχει ενημέρωση του ενός προς τον άλλον τι γνωρίζουμε και τι μπορούμε και που μπορούμε να συνεργαστούμε για να καταφέρουμε να ξεπεράσουμε τέτοιους είδους προβλήματα και μια σειρά άλλων προβλημάτων.

Το δίκτυο μας έχει τεχνογνωσία, έχει εμπειρία, έχει πολλές τέτοιες περιπτώσεις άλλες οι περιπτώσεις με τα υδατοδρόμια, άλλες οι επιπτώσεις με την επιβάρυνση από τα λιπάσματα και άλλου είδους ρύπανση, μια σειρά ζητημάτων τα οποία διαχειριζόμαστε στο δίκτυο. Θέλω να σας ευχαριστήσω, να ευχηθώ καλή επιτυχία στο συνέδριο και τα συμπεράσματα εδώ είμαστε και σαν ΚΕΔΕ και σαν δίκτυο αυτής της συνεδρίασης να τα διαχειριστούμε από κοινού. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πάρα πολύ Γιώργο.

Την κυρία Μαγαλιού Μαρία θα παρακαλούσα να ανέβει στο βήμα. Είναι νομικός, και νομική σύμβουλος του Ινστιτούτου Τοπικής Αυτοδιοίκησης να αναφερθεί στην νομολογιακή προσέγγιση της διαχείρισης υδατικών πόρων.

Μαρία έχεις το λόγο.

Μ. ΜΑΓΑΛΙΟΥ: Σας ευχαριστώ.

Καλημέρα σας, με τη σειρά μου να σας ευχαριστήσω τους διοργανωτές, την Κεντρική Ένωση Δήμων, το Δίκτυο Πόλεων με Λίμνες για την ιδιαίτερη τιμή που μου κάνανε να με προσκαλέσουνε

στο παρόν συνέδριο. Αντικείμενο της δικής μου εισήγησης είναι η εξέλιξη της νομολογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας ως προς τον σχεδιασμό της διαχείρισης των υδατικών πόρων.

Θα ξεκινήσουμε να αναφερόμαστε στις πρώτες αποφάσεις που διαμόρφωσε το Συμβούλιο της Επικρατείας για να προστατεύσει τους υδάτινους πόρους και να καταλήξουμε στην τελευταία απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας του 2016 για τον Αχελώο για να διαπιστώσουμε την μεταστροφή της νομολογίας του Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου ως προς υδάτινους πόρους.

Η επιταγή για τη διαχείριση των υδάτινων πόρων στη βάση ολοκληρωμένων σχεδίων διαχείρισης και προγραμμάτων μέτρων ερείδεται στο άρθρο 24 του συντάγματος και δη στην αρχή της αειφορίας που ως θεμελιώδης νομικός άξονας διατρέχει την περιβαλλοντική προστασία. Η βιώσιμη ανάπτυξη βρίσκει την εφαρμογή της και στα ύδατα ως στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος με την ειδικότερη μορφή της βιώσιμης διαχείρισης των υδατικών πόρων. Το Συμβούλιο της Επικρατείας ήδη από πολύ νωρίς πριν καν τη θέσπιση της οδηγίας πλαισίου από το 1998 διαμορφώνει το περιεχόμενο της αρχής της βιώσιμης διαχείρισης των υδατικών πόρων. Αφορμή στάθηκε μια υπόθεση χρήσης των υπόγειων υδάτων της λίμνης Κορώνειας για τους παραγωγικούς σκοπούς βιομηχανίας βαφής νημάτων. Το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε ότι η αρχή της βιώσιμης διαχείρισης προϋποθέτει τον συστηματικό σχεδιασμό χρήσεως των υδάτων στη βάση τεκμηριωμένης εκτίμησης των αναγκών και του διαθέσιμου υδάτινου δυναμικού λαμβάνοντας πάντοτε υπόψη τη σχέση των υπόγειων και των ρεόντων υδάτων, της ποσότητας των διαθέσιμων αποθεμάτων και της ολοκληρωμένης χρησιμοποίησης των υδάτων.

Σημειωτέων ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας το 1998 πριν καν τη θέσπιση οδηγίας πλαισίου κάνει λόγο για ορθολογική διαχείριση και ορθολογικό σχεδιασμό όταν αυτός γίνεται σε

επίπεδο λεκάνης απορροής ποταμού και όταν συνεκτιμά να μέτρα διαχείρισης είτε γενικής εφαρμογής είτε ατομικού χαρακτήρα στην ποσότητα και στην ποιότητα των υδάτων του επηρεαζόμενου υδάτινου οικοσυστήματος.

Αργότερα με τις υποθέσεις εκτροπής του Αχελώου το ΣτΕ θα διαμορφώσει ειδικότερα τις αρχές της βιώσιμης διαχείρισης. Πρώτη αρχή είναι ο σχεδιασμός της διαχείρισης σε επίπεδο λεκάνης απορροής ποταμού και η διαχείριση να γίνεται με κριτήρια τη σχέση ρεόντων και υπογείων υδάτων, την ποσότητα διαθεσίμων, την ολοκληρωμένη χρησιμοποίηση των υδάτων, την αξιολόγηση των μέτρων, τον προσανατολισμό της ζήτησης της χρήσης του νερού. Το Συμβούλιο της Επικρατείας σε εκείνη την περίοδο διαμορφώνει πάγιο νομολογιακό κανόνα ότι απαίτηση της βιώσιμης διαχείρισης των υδατικών πόρων είναι η υποχρέωση της ένταξης κάθε έργου αξιοποίησης υδατικών πόρων σε εγκεκριμένο κατά νόμο σχεδιασμό και προγραμματισμό. Τον πάγιο αυτό νομολογιακό κανόνα διατυπώνει το Συμβούλιο της Επικρατείας με δύο νομικά εργαλεία. Στην αρχή με τον ν.1739/1987 και εν συνεχεία με την οδηγία πλαίσιο και το ν.3199/99 που την ενσωματώνει.

Ο ν.1739/1987 εισάγει για πρώτη φορά στην ελληνική έννομη τάξη την έννοια των σχεδίων διαχείρισης υπό την μορφή όμως προγραμμάτων ανάπτυξης των υδατικών πόρων στη βάση των υδατικών διαμερισμάτων στην οποία διαιρεί τη χώρα. Ο νόμος ρητά ορίζει ότι η εκτέλεση έργων θα πρέπει να εντάσσεται ή να εναρμονίζεται με ισχύοντα εγκεκριμένα κατά νόμο προγράμματα ανάπτυξης και για πρώτη φορά υποχρεώνεται η διοίκηση να εγκρίνει με αδειοδοτικές διοικητικές πράξεις τα έργα αξιοποίησης υδατικών πόρων. Οι περισσότεροι γνωρίζουμε ότι ο νόμος έμεινε ανεφάρμοστος για το λόγο ότι δεν εκδόθηκαν τα εκτελεστικά προεδρικά διατάγματα που προέβλεπε. Ωστόσο η ρύθμιση του νόμου αποτελεί σημείο καμπής.

Παρακαλώ;

N. ΝΤΙΤΟΡΑΣ: Όχι μου αρέσουν πολύ αυτά που λέτε και θέλω να τα εμπεδώσουμε όλοι εδώ μέσα.

M. ΜΑΓΓΑΛΙΟΥ: Χαίρομαι. Σας ευχαριστώ κύριε Συντονιστά.

Έλεγα λοιπόν ότι οι ρυθμίσεις του ν.1739/87 αποτελούνε σημείο καμπής κυρίως γιατί το Συμβούλιο της Επικρατείας δίνει την ερμηνεία ότι οι διατάξεις χωρίς προεδρικό διάταγμα μπορούνε αμέσως να εφαρμοστούνε δεδομένου ότι είναι σαφής και αρκούντως πλήρης. Έτσι λοιπόν το Συμβούλιο της Επικρατείας με τη νομολογία του κατ' εφαρμογή του ν.1739/87 δημιουργεί την άμεση υποχρέωση για τη διοίκηση, για το σχεδιασμό της διαχείρισης των υδατικών πόρων όπως έκανε με την αντίστοιχη νομολογία του για τον ειδικό χωροταξικό σχεδιασμό παραγωγικών δραστηριοτήτων ιχθυοκαλλιεργειών, νέων σωφρονιστικών καταστημάτων κ.λπ. Αυτά στο πλαίσιο του ν.1739/1987.

Θεσπίζεται η οδηγία πλαίσιο, εκδίδεται ο ν.3199/2003 που την ενσωματώνει και προβλέπει μεταξύ άλλων ότι σε επίπεδο περιφερειών θα εγκριθούνε τα σχέδια διαχείρισης περιοχών λεκανών απορροής. Γνωρίζουμε ότι τελική ημερομηνία έγκρισης ήταν τα τέλη του 2009 ωστόσο η χώρα μας, οι περιφέρειές μας καθυστέρησαν στην έγκριση των σχεδίων διαχείρισης και υπάρχουν και οι σχετικές αποφάσεις του Ευρωπαϊκού δικαστηρίου για τα σχετικά πρόστιμα.

Εκείνο που απασχόλησε σε αυτή τη φάση το Συμβούλιο της Επικρατείας είναι το αν και υπό ποιους όρους θα εγκριθούν έργα αξιοποίησης υδατικών πόρων στο μεσοδιάστημα μέχρι δηλαδή και την τελική έγκριση των διαχειριστικών σχεδίων. Το Ακυρωτικό Δικαστήριο προτίμησε να αντιμετωπίσει τη σχετική ρύθμιση του άρθρου 7 του ν.3199 ως άμεση συνέχεια των ρυθμίσεων του προηγούμενου ν.1739/1987. Έκρινε λοιπόν ότι και οι νέες διατάξεις διατηρούν τον κανόνα της προηγούμενης νομοθεσίας ότι η εκτέλεση έργων αξιοποίησης στατικών πόρων επιτρέπεται μόνο στο πλαίσιο σχεδιασμού και προγραμματισμού που έχει ήδη εγκριθεί κατά νόμο.

Το γεγονός ότι προβλεπόταν ειδική προθεσμία για τη διοίκηση να εγκρίνει τα σχέδια διαχείρισης υδατικών πόρων είπε το Συμβούλιο της Επικρατείας ότι δεν κάμπτεται τον κανόνα αυτό γιατί αν ο νομοθέτης ήθελε την αναστολή της εφαρμογής αυτής της υποχρέωσης θα το είχε ρητά ορίσει στο νόμο. Έτσι λοιπόν στο μεσοδιάστημα μέχρι και την έγκριση των σχεδίων διαχείρισης του ν.3199/2003 το Συμβούλιο της Επικρατείας παραπέμπει για την έγκριση έργων αξιοποίησης υδατικών πόρων στο προηγούμενο νομικό καθεστώς στο ν.1739/87 και στα προγράμματα ανάπτυξης υδατικών πόρων.

Διαμορφώνοντας το Συμβούλιο της Επικρατείας τον πάγιο νομολογιακό του κανόνα ότι κάθε έργο αξιοποίησης στατικών πόρων για να έχει νόμιμη νομική υπόσταση θα πρέπει να εντάσσεται σε εγκεκριμένο σχεδιασμό τον εξειδίκευσε. Το Συμβούλιο της Επικρατείας απασχολήθηκε σχετικά με το ερώτημα εάν τα σχέδια διαχείρισης υδατικών πόρων μπορούν να υποκατασταθούν κατά τη λειτουργία τους από άλλες πράξεις της υδατικής ή εν γένει περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Έτσι λοιπόν στην απόφαση της Ολομέλειάς του την 1688/05 για την εκτροπή του Αχελώου είπε ότι ειδική κοινή υπουργική απόφαση του άρθρου 10 του 1739 που προέβλεπε τη μεταφορά υδάτων από το ένα στο άλλο υδατικό διαμέρισμα από μόνης της δεν μπορεί να θεωρηθεί προσωρινό υποκατάστατο του σχεδίου διαχείρισης τουλάχιστον για έργα τόσο μεγάλης κλίμακας. Το ΣτΕ αναρωτήθηκε φυσικά στα πλαίσια της δικαιοδοσίας του για το αν η έγκριση περιβαλλοντικών όρων μπορεί να υποκαταστήσει τα σχέδια διαχείρισης, τα εγκεκριμένα σχέδια διαχείρισης, η απάντηση της νομολογίας μας είναι απόλυτη και αρνητική. Θεωρεί το Συμβούλιο της Επικρατείας και ορθώς κατά τη νομική μου άποψη ότι η περιβαλλοντική αδειοδότηση δεν μπορεί να υποκαταστήσει την τασσόμενη από την κοινοτική οδηγία και από την εθνική νομοθεσία υποχρέωση για ολοκληρωμένο σχεδιασμό της διαχείρισης των υδατικών πόρων ο

οποίος να αποσκοπεί σε μια ορθολογική διαχείριση των χρήσεων στη βάση της μακροπρόθεσμης προστασίας των υδάτινων πόρων.

Το Συμβούλιο της Επικρατείας εξειδικεύοντας τον πάγιο νομολογιακό του κανόνα ήρθε αντιμέτωπος και με τις προβλέψεις του κοινού νομοθέτη για την κατ' εξαίρεση αδειοδότηση έργων αξιοποίησης υδατικών πόρων. Αναφέρομαι στα μικρά υδροηλεκτρικά έργα και στο άρθρο 7 του ν.3199/2003 όπως κατά καιρούς τροποποιούνταν και ίσχυε σύμφωνα με το οποίο τα μικρά υδροηλεκτρικά έργα θα μπορούσανε κατ' εξαίρεση για το μεσοδιάστημα και μέχρι την έγκριση των σχεδίων διαχείρισης να αδειοδοτηθούνε εφόσον διαθέτουν εν ισχύ άδεια χρήσεως και άρα εντάσσονται αυτοδίκαια στο σχέδιο διαχείρισης. Ο ακυρωτικός δικαστής είπε ότι και σε αυτή την περίπτωση δεν μπορούνε να αποκτήσουνε εγκυρότητα οι αδειοδοτήσεις των μικρών υδροηλεκτρικών έργων χωρίς προηγουμένως να αποκτήσει νομική υπόσταση ο υδατικός σχεδιασμός, χωρίς δηλαδή προηγουμένως να εγκριθούν τα σχέδια διαχείρισης.

Το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε επίσης την δυνατότητα να εγκριθούνε αποσπασματικά έργα αξιοποίησης υδατικών πόρων που αποσκοπούνε προς το δημόσιο συμφέρον όπως όριζε το άρθρο 9 του ν.3481/2006. Πρόκειται για έργα που εξυπηρετούνε επιτακτικές ανάγκες ύδρευσης οικισμών, βελτίωσης των χαρακτηριστικών των επιφανειακών και των υπόγειων υδάτων, αναβάθμιση του περιβάλλοντος κ.α. ρητά οριζόμενα από τη σχετική διάταξη και τα οποία σύμφωνα με τον νομοθέτη θα μπορούσαν κατ' εξαίρεση να εγκριθούν χωρίς τον προηγούμενο εγκεκριμένο σχεδιασμό στη βάση των σχεδίων διαχείρισης αρκεί να είχε μελετηθεί και να είχε εγκριθεί ανά διαχειριστικό πεδίο σε μεμονωμένη λεκάνη απορροής η επίπτωση του έργου.

Το Συμβούλιο της Επικρατείας απέκρουσε και αυτή την άποψη του νομοθέτη και έκρινε ότι σύμφωνα με το πνεύμα της οδηγίας πλαίσιο μάλιστα για να καταλήξει σε αυτή τη νομολογιακή

κρίση χρησιμοποίησε το γαλλικό κείμενο της οδηγίας που το έκρινε σαφέστερο, έκρινε λοιπόν ότι τα διαχειριστικά σχέδια βάσει της οδηγίας δεν μπορούν να αφορούν μεμονωμένες λεκάνες απορροής. Πρέπει να καταρτίζονται στην κλίμακα των περιοχών λεκανών απορροής απαιτείται δε οπωσδήποτε ο προηγούμενος καθορισμός όλων των λεκανών απορροής και ένταξή τους σε περιοχές λεκανών απορροής.

Μέχρι στιγμής αναφερθήκαμε στον τυπικό κανόνα που διατύπωσε στο τυπικό επιχείρημα που διατύπωσε το Συμβούλιο της Επικρατείας ως προς τη διαχείριση των υδατικών πόρων και την προστασία των υδάτινων οικοσυστημάτων. Η νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας μεταστρέφεται με την σχεδόν πρόσφατη απόφαση της ολομέλειάς του για την εκτροπή του Αχελώου την 24/2014. Το Συμβούλιο της Επικρατείας προβαίνει στη νομολογιακή του κρίση δεχόμενο τις κατευθύνσεις και τις απαντήσεις του ενωσιακού δικαστή στα προδικαστικά ζητήματα που του παρέπεμψε σχετικά με την τελευταία υπόθεση της εκτροπής του Αχελώου. Είπε λοιπόν τότε στο Συμβούλιο Επικρατείας το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο ότι η οδηγία πλαίσιο αλλά και ο ν.3399 δεν απαγορεύουν άνευ εταίρου την αδειοδότηση έργων αξιοποίησης υδατικών πόρων στο μεσοδιάστημα μέχρι δηλαδή την τελική έγκριση των σχεδίων διαχείρισης. Ωστόσο το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο κατεύθυνε την διοίκηση και καταρχήν τον ακυρωτικό δικαστή ότι εκείνο που θα πρέπει να εξεταστεί είναι κατά πόσο το έργο ανταποκρίνεται στο περιβαλλοντικό στόχο της οδηγίας για την κατ' εξαίρεση αδειοδότηση έργων που δύναται να επιφέρουν δυσμενείς επιπτώσεις στα ύδατα. Δηλαδή αν έχουν ληφθεί όλα τα εφικτά μέτρα για τον μετριασμό των επιπτώσεων στα οικοσυστήματα, αν το έργο αιτιολογείται από το οικείο σχέδιο διαχείρισης, αν αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση σκοπών δημοσίου συμφέροντος που ad hoc υπερिशχύνουν του περιβαλλοντικού

σκοπού της οδηγίας και αν όντως δεν υπάρχουν ηπιότερες περιβαλλοντικά λύσεις.

Υπό τις κατευθύνσεις του ενωσιακού δικαστή το ΣΤΕ αυτή τη φορά με την απόφαση 24/2016 ενώ τυπικά επιβεβαιώνει τον βασικό του κανόνα ότι κανένα έργο αξιοποίησης χωρίς εγκεκριμένο σχέδιο διαχείρισης κάνει ένα βήμα πιο μπροστά στην ουσιαστική προστασία και στα ζητήματα τα ουσιαστικά της διαχείρισης των υδατικών πόρων. Αυτή τη φορά προβαίνει σε αξιολογικές κρίσεις για να αναφέρει ρητά συγκεκριμένες παραμέτρους που σύμφωνα με τον ακυρωτικό δικαστή τεκμηριώνουν και υποστηρίζουν την αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης και οι οποίες αν ληφθούν υπόψη κατά την εκπόνηση των σχεδίων διαχείρισης τότε τα έργα οφείλουν να υπακούουν σε αυτές και μόνο τότε είναι συμβατά με τα σχέδια και με το σκοπό της οδηγίας. Στην απόφαση του '16 λοιπόν ονοματίζει και δίνει προτεραιότητα ενόψει της αρχής της αειφορίας σε συγκεκριμένα μέτρα διαχείρισης έναντι άλλων. Επικαλείται τα τότε υπό εκπόνηση σχέδια διαχείρισης της Θεσσαλίας και της Ηπείρου για να καταλήξει ότι το έργο είναι ελλειμματικό και προβληματικό ως προς το σχεδιασμό του. Προβαίνει όπως του υπαγορεύει η οδηγία πλαίσιο σε ευθεία στάθμιση περιβαλλοντικού κόστους και κοινωνικού οφέλους του έργου. Επισημαίνει εναλλακτικές το ίδιο το δικαστήριο στο κείμενο της απόφασης οι οποίες δεν συνεκτιμήθηκαν δεόντως από την διοίκηση και διαπιστώνει ότι η διοίκηση κατά το σχεδιασμό δεν έχει λάβει μέτρα μείωσης των επιπτώσεων για την πληττόμενη περιοχή. Με τον τρόπο αυτό καταλήγει να κρίνει επί της ουσίας ότι το έργο όπως σχεδιάστηκε από τη μελέτη και όπως εγκρίνεται από τις αδειοδοτικές του πράξεις παραβιάζει ad hoc την αρχή της βιώσιμης διαχείρισης των υδατικών πόρων.

Με την τελευταία αυτή απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας που παρατηρείται η μεταστροφή στην στάση του από τον τυπικό κανόνα στη διαχείριση και προστασία των υδάτινων

οικοσυστημάτων είναι εγκεκριμένος ο σχεδιασμός; Άρα μπορούν να αδειοδοτηθούν τα έργα αξιοποίησης στην ουσιαστική προσέγγιση ως προς την διαχείριση και την προστασία δηλαδή ανταποκρίνεται το έργο σε συγκεκριμένες παραμέτρους που ενσωματώνουν οι ίδιες στην αρχή της βιώσιμης διαχείρισης των υδατικών πόρων; Εφεξής το νομικό κριτήριο για την αδειοδότηση των έργων αξιοποίησης υδατικών πόρων θα κινείται ανάμεσα σε δύο πόλους. Αφενός θα εξετάζεται η επιρροή του έργου στην κατάσταση των υδάτων υπόγειων και επιφανειακών ενόψει και των σχετικών προβλέψεων των σχεδίων διαχείρισης και αφετέρου θα εξετάζεται εάν για το συγκεκριμένο έργο συντρέχουν σωρευτικά οι εξαιρετικές προϋποθέσεις που τάσσει η ίδια η οδηγία για την αδειοδότηση κατ' εξαίρεση έργων που μπορεί να υποβαθμίσουν τα υδάτινα οικοσυστήματα. Γνωρίζουμε όλοι ότι έχουν εγκριθεί τα σχέδια διαχείρισης άρα η νομολογία που προαναφέραμε πλέον στερείται αντικειμένου, δεν υπάρχουν τουλάχιστον πρόσφατες αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας για να δούμε με ποιον τρόπο κρίνει την συμβατότητα αδειοδοτηθέντων έργων με τα εγκριθέντα πλέον σχέδια διαχείρισης. Αναμένεται λοιπόν να δούμε αν το ΣΤΕ θα παραμείνει τους άξονες που διαμόρφωσε με την απόφαση 26/2014 της Ολομέλειάς του δηλαδή στις ουσιαστικές παραμέτρους της αρχής της βιώσιμης διαχείρισης των υδατικών πόρων ή θα δημιουργήσει καινούριους νομολογιακούς κανόνες θέτοντας νέες προκλήσεις για τη διοίκηση. Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πάρα πολύ Μαρία για την ωραία προσέγγιση στο θέμα.

Θα καλέσω την κυρία Γεωργίου την Θεοδώρα. Η κυρία Γεωργίου είναι η αναπληρώτρια προϊσταμένη Διεύθυνσης Υδάτων Θεσσαλίας, θα αναφερθεί στα σχέδια διαχείρισης λεκανών απορροής της Περιφέρειας Θεσσαλίας. Έχετε το λόγο.

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Διευθύντρια όμως Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Της Αποκεντρωμένης;

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Βεβαίως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μάλιστα. Τ.Π.Π.Υ.Π.Σ.Δ.Λ.Α.Π. μπερδεύτηκα.

Θ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ: Δεν είχαν πολύ να γράψουν και μου είπαν να στείλω αρχικά γιατί ήταν μεγάλος ο τίτλος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μπερδεύτηκα Προϊστάμενε.

Θ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ: Ναι ήταν μεγάλος τίτλος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι γεωπόνος η κυρία Γεωργίου.

Θ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ: Θα ήθελα και εγώ με τη σειρά μου να ευχαριστήσω και το Δίκτυο Πόλεων και την ΚΕΔΕ για την ευκαιρία αυτή που μου δόθηκε να συμμετέχω στο συνέδριο και θα ήθελα να πω ότι βρίσκομαι εδώ ως εκπρόσωπος της Δ/νσης Υδάτων Θεσσαλίας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας Στερεάς Ελλάδας αλλά μου ζητήθηκε να παρευρεθώ και ως εκπρόσωπος της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων με την οποία καθόλου τυχαίο γιατί έχουμε πολύ στενή συνεργασία στα σχέδια διαχείρισης λεκανών απορροής. Ευχαριστώ και την κυρία Μαγαλιού που πραγματικά προλόγησε σχεδόν την...

Λοιπόν σχέδια διαχείρισης λεκανών απορροής. Ας πούμε έναν ορισμό για τη διαχείριση γιατί μιλάμε για σχέδια διαχείρισης οπότε καλό είναι να δώσουμε έναν ορισμό ο οποίος καλύπτει το θέμα αυτό. Διαχείριση υδατικών πόρων είναι το σύνολο των ενεργειών προγράμματα μέτρων, κανονιστικές διατάξεις, συμφωνίες για μια αρμονική σχέση υδατικών πόρων, κέντρων κατανάλωσης και περιβάλλοντος τώρα αλλά και στο μέλλον με στόχο τη διατηρήσιμη ανάπτυξη. Βασικό νομοθετικό πλαίσιο. Το πλαίσιο για τη διαχείριση των υδάτων είναι σε όλους μας γνωστό η οδηγία 2000 η οποία ήταν πρωτοποριακή το 2000 γιατί εισήγαγε την οικολογική σημασία των υδάτων ανεξάρτητα της όποιας άλλης χρήσης. Βασικός στόχος της οδηγίας είναι η επίτευξη της καλής κατάστασης των νερών. Στο πρώτο ΣΔΛΑΠ ήταν μέχρι το '15 στο δεύτερο ΣΔΛΑΠ είναι μέχρι το '21 και πάει λέγοντας. Τα επιφανειακά νερά καλή κατάσταση είναι η καλή οικολογική και καλή χημική. Στα

υπόγεια νερά καλή κατάσταση είναι η καλή ποσοτική και η καλή χημική κατάσταση και σύμφωνα με την οδηγία τα κράτη μέλη δημιουργούν όπως είπε και η κυρία Μαγαλιού το σύστημα διαχείρισης των νερών σε επίπεδο λεκάνης απορροής ποταμού. Θα πρέπει να εξασφαλίζεται η ενεργός συμμετοχή όλων των φορέων ακόμα και μη κυβερνητικών οργανώσεων και στις τοπικές αρχές γιατί τη διαχείριση των υδάτων.

Ας πούμε όμως τι είναι λεκάνη γιατί ακούμε λεκάνη απορροής ποταμού οπότε να δώσουμε να ορίσουμε λίγο τι είναι αυτό για κάποιους. Όπως φαίνεται και στη φωτογραφία ορίζεται σαν η εδαφική έκταση από την αποστραγγίζεται το σύνολο της απορροής (βροχοπτώσεις, χιονοπτώσεις) μιας περιοχής μέσω του υδρογραφικού δικτύου (διαδοχικά ρέματα, χείμαρροι, ποτάμια, πιθανώς και λίμνες) παροχετεύονται στη θάλασσα μέσω της εκβολής ή δέλτα ποταμού. Αυτή είναι η λεκάνη απορροής. Σήμερα πριν προχωρήσουμε στην πρώτη αναθεώρηση θα πούμε ότι έχουν οριστεί με βάση τη νομοθεσία στη χώρα μας 46 λεκάνες απορροής ποταμών οι οποίες υπάγονται σε 14 περιοχές λεκανών απορροής που δεν είναι τίποτα άλλο από τα 14 υδατικά διαμερίσματα.

Εδώ σχηματικά φαίνεται σε όλη τη χώρα ποια είναι αυτά τα 14 υδατικά διαμερίσματα και αντίστοιχα έχουμε τα 14 σχέδια διαχείρισης λεκανών απορροής. Τα 14 ΣΔΛΑΠ. Τι είναι...; Ας δώσουμε έναν ορισμό στα σχέδια λεκανών απορροής για να δούμε τι είναι αυτά; Ένα σχέδιο διαχείρισης είναι ένα έγγραφο στρατηγικού σχεδιασμού το οποίο αντιστοιχεί σε ένα υδατικό διαμέρισμα με όλες τις απαραίτητες πληροφορίες και τις λειτουργικές εκείνες οδηγίες γι' αυτή την ολοκληρωμένη διαχείριση του νερού. Γιατί είναι σημαντικά αυτά τα σχέδια διαχείρισης; Είναι σημαντικά γιατί αποτελούν ένα βασικό εργαλείο προγραμματισμού. Είναι καταρχήν ο κεντρικός μηχανισμός αναφοράς της χώρας μας προς την Ευρωπαϊκή Ένωση. Καθορίζονται εκείνα τα ρεαλιστικά μέτρα έτσι ώστε να επιτευχθούν οι περιβαλλοντικοί στόχοι και οι

στόχοι της οδηγίας πλαίσιο, πάντοτε αιτιολογώντας κάθε παρέκκλιση από αυτά. Τα σχέδια διαχείρισης αναθεωρούνται ανά εξαετία, καταρτίζονται όπως είπαμε για όλα τα υδατικά διαμερίσματα, έχουν χρονικό ορίζοντα εφαρμογής μέχρι το τέλος του '27 και η εφαρμογή τους αποτελούν ευθύνη για κάθε κράτος μέλος.

Ας πάμε στο σήμερα, τι ισχύει σήμερα. Από τον Δεκέμβριο του '17 το πρώτο σχέδιο διαχείρισης ακριβώς αντικαθίσταται, έρχεται και αντικαθίσταται με την απόφαση της Εθνικής Επιτροπής Υδάτων με την πρώτη αναθεώρηση ΣΔΛΑΠ. Γίνεται συγχρόνως και για τα 14 υδατικά διαμερίσματα της χώρας η πρώτη αναθεώρηση τον Δεκέμβριο του '17 καθυστερημένη κατά δύο χρόνια. Μέσα στην πρώτη αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης περιλαμβάνονται κάποια γίνονται αναφορές σε γενικές γραμμές στους ακόλουθους τομείς. Γίνεται μια επικαιροποίηση του προσδιορισμού και του χαρακτηρισμού των επιφανειακών και των υπόγειων υδατικών συστημάτων, γίνεται μια επανεξέταση με βάση βέβαια τα αποτελέσματα του Εθνικού Δικτύου Παρακολούθησης γίνεται μια ενημέρωση των τυποχαρακτηριστικών συνθηκών αναφοράς των επιφανειακών, των ιδιαιτέρως τροποποιημένων και των υπογείων υδάτων, γίνεται μια αξιολόγηση των επιφανειακών συστημάτων που εμφανίζουν σημαντικές μορφολογικές τροποποιήσεις γιατί εδώ θα πρέπει να επισημάνουμε ότι κάθε κράτος πρέπει να ορίσει τα ιδιαιτέρως τροποποιημένα σώματα και τα τεχνικά του σώματα και να τα δηλώσει ποια είναι αυτά, γίνεται μια επικαιροποίηση των σημαντικών πιέσεων, το μητρώο προστατευόμενων περιοχών και το σημαντικό, επανεξετάζονται οι περιβαλλοντικοί στόχοι για τα επιφανειακά, τα υπόγεια, κτλ. Επίσης πρέπει να ξέρουμε ότι γίνεται και μια αναφορά στην πρόοδο εφαρμογής του πρώτου σχεδίου διαχείρισης λεκανών απορροής της χώρας.

Στην αναθεώρηση επίσης υπάρχει και η επικαιροποίηση της οικονομικής ανάλυσης των χρήσεων γης όπως τροποποιήθηκε με

το ΦΕΚ 40 τώρα το 2009 όπου εξαιρεί τις ιδιωτικές γεωτρήσεις από την κοστολόγηση. Μαζί με την πρώτη αναθεώρηση έχουμε τη στρατηγική μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων συνοδεύεται πάντα μαζί. Γιατί; Η ΣΜΠΕ εντοπίζει, περιγράφει, αξιολογεί τις επιπτώσεις στο περιβάλλον από την εφαρμογή των ΣΔΑΛΠ σε κάθε υδατικό διαμέρισμα αναλύοντας τη σκοπιμότητα των ΣΛΑΠ και αξιολογώντας διάφορα σενάρια στα ζητήματα διαχείρισης ύδατος. Ποιες είναι οι αρμόδιες αρχές σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, μια σχηματική απεικόνιση τα λέει όλα. Εδώ καταλαβαίνετε πόσοι είναι σε εθνικό επιτελικό επίπεδο και σε περιφερειακό επίπεδο οι αρχές που εμπλέκονται στη διαχείριση των νερών.

Η Εθνική Επιτροπή Υδάτων, η Ειδική Γραμματεία Υδάτων, η Αποκεντρωμένη Διοίκηση μέσω της Διεύθυνσης Υδάτων, η Περιφέρεια μέσω του Τμήματος Υδροοικονομίας και οι δήμοι μέσω των ΔΕΥΑ και των Υπηρεσιών Ύδρευσης έχουν την εφαρμογή των σχεδίων διαχείρισης.

Εδώ θα αναφερθώ πολύ γρήγορα γιατί θέλω να φτάσω στο σημείο των βασικών μέτρων όπου έχω επιλέξει τα βασικά μέτρα που έχουν ως αρμόδιο φορέα τους δήμους σαν φορέα υλοποίησης. Οπότε στον καθορισμό των περιβαλλοντικών στόχων που βάζει το σχέδιο διαχείρισης θα πω έτσι περιγραμματακά ότι τα υδατικά συστήματα που έχουνε καλή υψηλή κατάσταση ή τα υπόγεια με καλή κατάσταση ο στόχος ο περιβαλλοντικός είναι η μη υποβάθμιση της κατάστασης. Ο περιβαλλοντικός στόχος για τα επιφανειακά και υπόγεια συστήματα με κατάσταση κατώτερη της καλής είναι η αναβάθμιση της κατάστασής τους. Και γι' αυτά που παραμένουν άγνωστοι ακόμα και σήμερα η οικολογική χημική κατάσταση ο στόχος είναι όσο το δυνατόν πιο γρήγορα μέσω του Εθνικού Δικτύου Παρακολούθησης να συγκεντρωθούν εκείνα τα δεδομένα ώστε να χαρακτηριστούν. Φυσικά υπάρχουν και εκείνα τα οποία είναι με κόκκινο σε κακή κατάσταση, σε κακή χημική ποσοτική κατάσταση που δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα ούτε

μέχρι το τέλος του '27 αλλά υπάρχει ειδικό άρθρο μέσα στην οδηγία για να υπαχθούν στις εξαιρέσεις θα πρέπει να έχουν κάποιες προϋποθέσεις αλλιώς θα υπάρχουν επιπτώσεις για τη χώρα μας.

Και πάμε στα προγράμματα των βασικών και συμπληρωματικών μέτρων τα οποία έχουν καταρτιστεί και στα προς τα ΣΔΛΑΠ έχουν αναθεωρηθεί στην πρώτη αναθεώρηση και όλα αυτά γίνονται για την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων της οδηγίας. Τα προγράμματα των βασικών και συμπληρωματικών μέτρων έχουν δύο ομάδες. Η ομάδα η πρώτη των βασικών μέτρων είναι καθαρή εφαρμογή ενωσιακών οδηγιών. Η ομάδα 2 των βασικών μέτρων είναι μέτρα που μπορείς να πεις ότι ανταποκρίνονται σε άρθρα της οδηγίας, καθένα δηλαδή ακολουθεί κάποιο άρθρο της οδηγίας και επιλέγει κάθε χώρα κάθε φορά σε ποιο άρθρο της οδηγίας θα δώσει βάση. Έτσι στην Ελλάδα έχουμε οδηγίες για τις οποίες είμαστε υποχρεωμένοι να εφαρμόσουμε όπως είναι τα ύδατα κολύμβησης, το πόσιμο νερό, η πρόληψη ο έλεγχος ρύπανσης, προστασία από νιτρορύπανση, αντιμετώπιση των κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων, επεξεργασία αστικών λημμάτων και δίπλα αυτό που βλέπετε είναι ο φορέας ο οποίος έχει αναλάβει την εφαρμογή της οδηγίας στην Ελλάδα.

Υπάρχουν και κάποια συμπληρωματικά μέτρα για την επίτευξη των στόχων επιπλέον των βασικών. Τα συμπληρωματικά αυτά μέτρα μπορεί να είναι οριζόντια συμπληρωματικά μέτρα δηλαδή σε όλα τα υδατικά συστήματα διαμερίσματα να έχουμε οριζόντια συμπληρωματικά μέτρα ενώ υπάρχουν και τα μεμονωμένα όπου σε κάθε υδατικό διαμέρισμα έχουμε συγκεκριμένα συμπληρωματικά μέτρα που αφορούν συγκεκριμένα επιφανειακά ή υπόγεια συστήματα. Αυτά τα συμπληρωματικά μέτρα μπορεί να είναι οικονομικά ή φορολογικά, έλεγχοι εκπομπής ρύπων, έλεγχος απολήψεων, τα έργα δομικών κατασκευών πολύ σημαντικό, όλα τα φράγματα, εκπαιδευτικά μέτρα, μέτρα

αποτελεσματικότητας και επαναχρησιμοποίησης, μέτρα διαχείρισης της ζήτησης.

Θα μιλήσουμε τώρα για ΣΛΑΠ της Περιφέρειας Θεσσαλίας. Επέλεξα αυτό το θέμα για να δείτε ότι στην Περιφέρεια Θεσσαλίας επειδή ακούμε συνήθως το υδατικό διαμέρισμα Θεσσαλίας κ.λπ. πιστεύουμε όλοι ότι η Περιφέρεια Θεσσαλίας έχει ένα ΣΛΑΠ, το Σχέδιο Διαχείρισης Λεκανών Απορροής του Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας το οποίο περιλαμβάνει βέβαια τη λεκάνη απορροής Πηνειού και τη λεκάνη Αλμυρού Πηλίου, είναι καθαρά αρμοδιότητα της Δ/σης Υδάτων Θεσσαλίας. Περιλαμβάνει όμως και τη λεκάνη απορροής Αχελώου όπου εκεί έχουμε συναρμοδιότητα με την Δ/ση Υδάτων των Δυτικής Ελλάδας και το τρίτο ΣΛΑΠ το οποίο έχουμε στην Περιφέρεια Θεσσαλίας είναι από το υδατικό διαμέρισμα Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας γιατί σε εμάς αρμοδιότητα της Δ/σης Υδάτων Θεσσαλίας είναι η λεκάνη Σποράδων. Θα τα δούμε καλύτερα αυτά και ποιες είναι οι αρμόδιες αρχές και πώς καταγράφονται οι αρμόδιες αρχές και πως προσδιορίζεται η περιοχή άσκησης στους εξής πίνακες. Αρμόδια Αποκεντρωμένη Διοίκηση Θεσσαλίας είναι στη ΛΑΠ Πηνειού στην ΛΑΠ Αλμυρού επίσης στην ΛΑΠ Αχελώου έχουμε συναρμοδιότητα με την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου όπου στην συναρμοδιότητα αυτή καθορίζεται η τρόπος συνεργασίας και είμαστε η ίδια Αποκεντρωμένη Διοίκηση βέβαια με την Ανατολική Στερεά με το... αλλά εμείς σαν Περιφέρεια Θεσσαλίας πια έχουμε στις Σποράδες.

Εδώ φαίνεται το υδατικό διαμέρισμα Θεσσαλίας σαν περιφερειακές ενότητες. Εδώ φαίνεται σα δήμοι πάλι το υδατικό διαμέρισμα Θεσσαλίας και μπορούμε να δούμε ότι εδώ και στο προηγούμενο ότι ο Δήμος Τρικάλων και ο Δήμος Καρδίτσας χωρίζεται δεν είναι ολόκληρος ο Δήμος Τρικάλων και ο Δήμος Καρδίτσας ούτε και οι Σποράδες εδώ ανήκουν στο υδατικό διαμέρισμα Θεσσαλίας. Πάμε στο 04 το υδατικό διαμέρισμα Δυτικής

Ελλάδας στο οποίο είπαμε ότι έχουμε συναρμοδιότητα και στην οποία θα αναφερθούμε αργότερα. Και βλέπουμε ότι οι Σποράδες εδώ της Περιφέρειας Θεσσαλίας ανήκουν και η ΛΑΠ τους ορίζεται σαν EL0735 ανήκει πλέον στο υδατικό διαμέρισμα EL07, ίδια Αποκεντρωμένη όμως. Στην συναρμοδιότητα σε γενικές γραμμές γιατί είναι δύο αποφάσεις που αφορούν την συναρμοδιότητα και έχουν πολύ περιεχόμενο, αλλά γενικά στο μυαλό μας να έχουμε ότι στο όριο του ποταμού Αχελώου από τη θέση αμέσως κατάντη του φράγματος της Μεσοχώρας μέχρι τη συμβολή με το λιμνιαίο υδάτινο σώμα τεχνητή λίμνη Κρεμαστών. Δηλαδή ότι βρίσκεται στη Διοικητική Περιφέρεια της Θεσσαλίας υπεύθυνη είναι η Δ/ση Υδάτων Θεσσαλίας ανατολικά του ποταμού Αχελώου. Εκεί θα βγουν και οι άδειες εκτέλεσης έργου, εκεί θα γίνουν και οι γνωμοδοτήσεις σε διάφορα έργα.

Ας πάμε όμως στα βασικά μέτρα, νομίζω ότι αυτό το κεφάλαιο ενδιαφέρει πολύ περισσότερο τους δήμους και τη ΔΕΥΑ διότι η ομάδα 2 των βασικών μέτρων τις οποίες και επέλεξα να βάλω στην εισήγηση είναι οριζόντιες για όλα τα υδατικά διαμερίσματα. Ξεκινάμε με τα μέτρα για την εφαρμογή της αρχής ανάκτησης του κόστους των υπηρεσιών ύδατος, εδώ όπως βλέπετε είναι η ονοματολογία των μέτρων το 08 είναι το Υδατικό Διαμέρισμα 08, το 04 εκπροσωπεί το Υδατικό Διαμέρισμα της Δυτικής Στερεάς το 04, και το 07 της Ανατολικής Στερεάς. Εδώ θα μπορούσα να συνεχίσω και να γράψω όλα τα υδατικά διαμερίσματα της χώρας γιατί με πολύ μικρές διαφοροποιήσεις τα μέτρα που αρμόδιοι φορείς υλοποίησης είναι οι δήμοι και οι ΔΕΥΑ ισχύουν για όλα τα υδατικά διαμερίσματα, τα βασικά μέτρα.

Έτσι το πρώτο βασικό μέτρο είναι αυτό που για να γίνει η αναβάθμιση της οργανωτικής λειτουργίας των δημοτικών επιχειρήσεων ύδρευσης και αποχέτευσης και των ΟΤΑ για την τήρηση των οικονομικών και λοιπών στοιχείων διαχείρισης με σκοπό βέβαια την κάλυψη των απαιτήσεων της απόφασης αυτής

της έγκρισης εννοώ γενικών κανόνων κοστολόγησης και τιμολόγησης σαν φορέας υλοποίησης ο πρώτος που αναφέρεται στα κίτρινα γράμματα οι δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης αποχέτευσης και οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης ορίζονται σαν οι φορείς υλοποίησης. Δηλαδή θα πρέπει να βρεθούν χρήματα είτε από τομεακά προγράμματα είτε μέσω το ΕΣΠΑ για να γίνει αυτή η αναβάθμιση της οργανωτικής λειτουργίας.

Από τα μέτρα για την προώθηση της αποδοτικής και αειφόρο διαχείρισης του νερού ώστε να μην διακυβεύεται η επίτευξη των στόχων της οδηγίας έχουμε τα Masterplan, αναφέρθηκαν και προηγουμένως σε κάποια στιγμή ότι τα Masterplan η σύνταξη και η επικαιροποίηση των γενικών σχεδίων ύδρευσης όπου θα εντοπίζονται οι υδατικοί πόροι που θα καλύψουν τις ανάγκες ύδρευσης με μεσοπρόθεσμο αλλά και μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα. Θα υιοθετούνται έγκαιρα τα κατάλληλα μέτρα προστασίας και θα σχεδιάζονται όλα τα απαραίτητα εξωτερικά υδραγωγεία σε προκαταρκτικό επίπεδο. Τα Masterplan θα εκπονηθούν από τις ΔΕΥΑ, δήμους της χώρας και από παρόχους ύδατος ύδρευσης φυσικά με τη σύμφωνη γνώμη των διευθύνσεων υδάτων. Η υλοποίηση των σχεδίων θα γίνει κατά προτεραιότητα σε μεγάλες ΔΕΥΑ ή δήμους ή και παρόχους ύδρευσης. Στην ίδια ομάδα ανήκουν και οι δράσεις ενίσχυσης αποκατάστασης εκσυγχρονισμού δικτύων ύδρευσης και ελέγχου διαρροών. Το μέτρο αυτό περιλαμβάνει κάποιες επιμέρους δράσεις. Καταγραφή των απωλειών για τον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας των δικτύων ύδρευσης, έλεγχος και μείωση διαρροών, εγκατάσταση και θέση σε λειτουργία συστημάτων τηλε-ελέγχου και τηλεχειρισμού. Με ευθύνη των ΔΕΥΑ ή άλλο πάροχο ύδατος ύδρευσης θα γίνει προμήθεια, εγκατάσταση και θέση σε λειτουργία συστημάτων τηλε-ελέγχου, τηλεχειρισμού και διαχείρισης διαρροών των δικτύων ύδρευσης. Έργα ενίσχυσης δυναμικότητας δικτύων ύδρευσης, έργα αποκατάστασης, ενίσχυσης, επέκτασης, αντικατάστασης δικτύων

ύδρευσης. Για την κάλυψη της αυξημένης ζήτησης σε υδρευτικές ανάγκες σε οικισμούς και δήμους που είναι και πρώτη προτεραιότητα για τα έργα για την εφαρμογή της οδηγίας.

Στα μέτρα για την προστασία των υδάτων προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση έχουμε ένα καθορισμό και οριοθέτηση ζωνών ή και μέτρων προστασίας σημείων υδροληψίας ύδατος που προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση από υπόγεια υδατικά συστήματα.

Οι ΔΕΥΑ και οι παρόχοι γενικά ύδατος ύδρευσης για την υλοποίηση αυτού του μέτρου δηλαδή για να κάνουν τις ζώνες προστασίας γύρω από τα σημεία υδροληψίας τους θα πρέπει να έχουν κάποιες υδρολογικές μελέτες. Αυτές προκύπτουν από την κείμενη νομοθεσία και η Αποκεντρωμένη Διοίκηση θα συντονίσει την υλοποίηση αυτού του μέτρου.

Η προστασία υδροληπτικών έργων επιφανειακών υδάτων για ύδρευση, ο λεπτομερής καθορισμός ζωνών προστασίας προτείνεται να υλοποιηθεί στο πλαίσιο των ΣΑΝ, είναι τα περιβόητα Σχέδια Ασφάλειας Νερού. Αυτά θα πρέπει να εκπονήσουν οι πάροχοι υπηρεσιών ύδρευσης αλλά και οι υπόχρεοι φορείς όπως προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία ή από τυχόν άλλους περιβαλλοντικούς όρους. Ο καθορισμός των ζωνών γύρω από τα επιφανειακά συστήματα που χρησιμοποιούνται για ύδρευση όπου δεν προβλέπεται η εκπόνηση των σχεδίων ασφάλειας νερού απαιτεί την εκπόνηση ειδικών μελετών αναλυτικού σχεδιασμού οριοθέτησης των ζωνών προστασίας του ύδατος για καθένα από αυτά. Η υλοποίηση των σχεδίων ασφάλειας νερού θα γίνει πάλι κατά προτεραιότητα σε μεγάλες ΔΕΥΑ ή δήμους. Έχει βγάλει και η ΕΓΥ ειδικές προδιαγραφές οι οποίες είναι αναρτημένες στο site της Ειδικής Γραμματείας όπου λέγονται τεχνική υποστήριξη της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων του ΥΠΕΝ για την καταγραφή των προβλημάτων εφαρμογής της οδηγίας. Έχω εδώ και το Water Safety Plans που μπορείτε στο site της Ειδικής Γραμματείας.

Τα σχέδια αυτά θα πρέπει να είναι σύμφωνα με τις προβλέψεις των σχεδίων διαχείρισης λεκανών απορροής ενώ θα πρέπει να λαμβάνονται και υπόψη οι ενδεχόμενοι κίνδυνοι πλημμύρας όπως αυτοί έχουν αποτυπωθεί στα εγκεκριμένα πλέον σχέδια διαχείρισης κινδύνων πλημμύρας με περίοδο επαναφοράς 100 χρόνων.

Δε θα σας κουράσω πολύ γιατί οι ΔΕΥΑ ως φορείς υλοποίησης μέτρων δεν έχουν πολλά μέτρα που να είναι πρώτο όνομα, τα περισσότερα τα έχει η Αποκεντρωμένη Διοίκηση, η Περιφέρεια έχει πάρα πολλά και το επόμενο μέτρο είναι τα μέτρα για την αντιμετώπιση αρνητικών επιπτώσεων στην κατάσταση των επιφανειακών υδατικών συστημάτων είναι ο προσδιορισμός επιλεγμένων περιοχών λήψης φερτών υλικών για τις ανάγκες τεχνικών έργων. Οι αρμόδιες Περιφέρειες πρέπει να προκηρύξουν μια μελέτη. Πρέπει στη μελέτη αυτή να καθορίσουν από ποιες περιοχές θα πρέπει να γίνεται η λήξη αυτών των φερτών υλικών και κατόπιν οι δήμοι να εφαρμόσουν αυτή τη μελέτη. Ένα οριζόντιο συμπληρωματικό μέτρο, ένα και μοναδικό που βρήκα γιατί κοιτώντας τα σχέδια διαχείρισης των τριών ΣΛΑΠ που έχει η Περιφέρεια Θεσσαλίας το ίδιο μέτρο υπάρχει και στα υπόλοιπα υδατικά διαμερίσματα, είναι οι έλεγχοι στις εκβολές αγωγών ομβρίων και λοιπών σημειακών πηγών ρύπανσης οι οποίες καταλήγουν σε επιφανειακά υδατικά συστήματα. Οι ΟΤΑ α΄ βαθμού και οι ΔΕΥΑ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το χρόνο παρακαλώ.

Θ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ: Ναι, τελειώνω. Αυτό είναι το τελευταίο συμπληρωματικό μέτρο το οποίο είναι οριζόντιο και μετά υπάρχουν συμπληρωματικά μέτρα είπαμε τα οποία αναφέρονται σε ειδικότερα επιφανειακά ή υπόγεια συστήματα για να βελτιώσουν τους περιβαλλοντικούς στόχους. Στο 04 στο 07 υπάρχουν εκπαιδευτικά μέτρα δηλαδή στο Ανατολικής Στερεάς το υδατικό διαμέρισμα όπου οι ΔΕΥΑ για να ενημερώσουν και να ευαισθητοποιήσουν το κοινό

σε θέματα νερού τους έχει δοθεί ένα ποσό περίπου 50.000€ γι' αυτή τη διαχειριστική περίοδο για τα εκπαιδευτικά τους μέτρα.

Θα ήθελα να κλείσω με το εξής γιατί ήδη έχουμε αρχίσει και ετοιμάζουμε με τη Ειδική Γραμματεία Υδάτων τη 2^η αναθεώρηση όπου πλέον θα έχουνε δύο χρόνια χρόνο για τη διαβούλευσή της και επειδή το νερό είναι υπόθεση όλων μας και η διαχείρισή του είναι στο χέρι μας τώρα στα πλαίσια αυτής τουλάχιστον της διαβούλευσης παρακαλούμε πολύ να συμμετέχουμε όλοι. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πάρα πολύ την κυρία Γεωργίου.

Πριν το φαγητό τον κύριο Λέκκα θα ήθελα να αναφερθεί στο θέμα κλιματική αλλαγή και υδάτινοι πόροι σε ένα επιταχυνόμενο κύκλο αλληλεπίδρασης.

Ο κύριος Λέκκας είναι καθηγητής Εφαρμοσμένης και Δυναμικής Γεωλογίας στο ΕΚΠΑ, Πρόεδρος του Οργανισμού Αντισεισμικού Σχεδιασμού και είναι και πατριώτης μας Καρδιτσιώτης.

Ε. ΛΕΚΚΑΣ: Καλό μεσημέρι σε όλους, είναι για μένα χαρά και τιμή να βρίσκομαι εδώ πάλι στο γενέθλιο τόπο. Ένα τόπο ο πραγματικά έχει να προσφέρει τεράστια πλεονεκτήματα και δυστυχώς αυτά τα πλεονεκτήματα μέχρι τώρα δεν έχουν βρει το βηματισμό τους ώστε να πάμε μπροστά και σε κοινωνικό επίπεδο αλλά και σε οικονομικό επίπεδο. Πριν αρχίσω την ομιλία θα είναι γύρω στα δέκα λεπτά δε σας κουράσω πολύ. Θα ήθελα να πω το εξής. Εάν ήμασταν σήμερα όπως αναφέρθηκε δε θα γινόταν το φράγμα του Ταυρωπού σε καμία περίπτωση. Αυτό το πανέμορφο οικοσύστημα που έχουμε και το οποίο διαμορφώθηκε μέσα από ένα μεγάλο τεχνικό έργο για το οποίο βέβαια δεν υπήρχε αυτός κυκεώνας των διαδικασιών που υπάρχει σήμερα. Επιπρόσθετα θα ήθελα το εξής, ότι η Μεσοχώρα και η εκτροπή του Αχελώου ποταμού ουσιαστικά στοίχισε στην εθνική οικονομία σύμφωνα με μελέτες που έχουμε κάνει γύρω στα 22 δισ. ευρώ. Καταλαβαίνετε το ύψος αυτού του ποσού και

μπορούμε να το αναλύσουμε αυτό το ποσό πραγματικά είναι ένα τεράστιο ποσό. Δηλαδή ουσιαστικά είναι το 1/8 του εθνικού μας χρέους αυτή τη στιγμή.

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Πώς το βγάλατε αυτό; Πώς το βγάλατε, δεν μπορώ να καταλάβω.

Ε. ΛΕΚΚΑΣ: Εάν πάρει κανένας το ποσό τοκιζόμενο, ανατοκιζόμενο, αν πάρει κανένας να προκύπτοντα οφέλη, αν πάρει κανένας να προκύπτοντα οφέλη από την παραγωγή ενέργειας και από την αγροτική παραγωγή μαζί με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις, το κόστος των περιβαλλοντικών επιπτώσεων βγαίνει 22 δισ. ευρώ. Λοιπόν είναι ένα τεράστιο κόστος και δεν αναλογίζεται και κανένας ότι αυτό το κόστος πραγματικά το πληρώνουμε όλοι εμείς και πραγματικά αντιστοιχεί στο 1/8 του εθνικού μας χρέους αυτή τη στιγμή. Λοιπόν, γιατί; Γιατί υπήρχαν κάποιες αντιδράσεις σε σχέση με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις στην άλλη πλευρά, περιβαλλοντικές επιπτώσεις οι οποίες για εμάς δεν υπήρχανε και μπορούσαμε να τις τεκμηριώσουμε εύκολα. Μπλέξαμε λοιπόν σε έναν κυκεώνα θεωρήσεων, νομικών γνωμοδοτήσεων, δικαστικών αποφάσεων κ.λπ. που δεν μας οδηγεί πουθενά. Όπως δε μας οδηγεί πουθενά αυτό που βιώνουμε τώρα στη χώρα και θα ήθελα να πω το εξής. Ότι για να πάρουμε ένα πακέτο χαρτί στο Πανεπιστήμιο Αθηνών φαντάζομαι και στους δήμους χρειάζεται να ξοδέψουμε δύο πακέτα χαρτί γραφειοκρατία, έτσι; Και έξι μήνες διάστημα χρονικό για ένα πακέτο χαρτί.

Για να πάρουμε έναν νέο επιστήμονα, το είπα μάλιστα και στον πρωθυπουργό σε κάτι συναντήσεις που είχαμε που εν πάση περιπτώσει μου έλεγε πως θα μπορέσουμε να κρατήσουμε το επιστημονικό δυναμικό στη χώρα να μη φεύγει έξω και όλα αυτά και τα σχετικά που προκύπτουν και του είπα το εξής. Όταν μέσα από ευρωπαϊκά προγράμματα εμείς κάνουμε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών 13 μήνες για να προσλάβουμε ένα νέο επιστήμονα με χρήματα που έρχονται απέξω πώς μπορεί αυτή η χώρα να πάει μπροστά. Δεν

υπάρχει περίπτωση. Μπλέκουμε σε μία διαδικασία η οποία είναι φοβερή. Στην Ιαπωνία πάω κάθε χρόνο, μέσα σε τρία χρόνια 60 πόλεις ανακατασκευάστηκαν μετά το μεγάλο τσουνάμι μέσα από μία τρομερή διαδικασία. Θα μου πείτε είναι Ιαπωνία, ναι στη Χιλή είχα πάει το 2014 και ξαναπήγα το 2016 και είχε γίνει ένας εθνικός δρόμος από την Αθήνα μέχρι τη Θεσσαλονίκη παράλληλος με τον υφιστάμενο εθνικό δρόμο. Καταλαβαίνετε λοιπόν πόσο πίσω μπορούμε να μείνουμε στο Σαντιάγκο π.χ. υπάρχουν αυτή τη στιγμή γύρω στους 500 γερανούς οι οποίοι κατασκευάζουν κτίρια. Καταλαβαίνετε λοιπόν πόσο πίσω είμαστε σε σχέση, όχι με τη δυνατότητα που έχουμε, όχι με το επιστημονικό και τεχνικό δυναμικό που έχουμε αλλά μας φρενάρουνε πραγματικά οι διαδικασίες. Δεν μπορούμε να πάμε πουθενά. Και οι διαδικασίες αυτές βλέπετε ουσιαστικά ισχύουν και για άλλα θέματα τα οποία είναι θέματα ασφάλειας όπως θα δούμε στη συνέχεια που η παγκόσμια κοινή γνώμη βεβαίως ανησυχεί από την ολοένα επιταχυνόμενη διαδικασία της κλιματικής αλλαγής και των φυσικών καταστροφών σε κάθε επίπεδο.

Έχουμε να κάνουμε με τεράστιες επιπτώσεις σε παγκόσμιο επίπεδο από 1.060 γεγονότα τα οποία έχουν πάνω από 100 νεκρούς το κάθε γεγονός, μία κατάσταση η οποία επιταχύνεται και βλέπετε και στο μικρό διάγραμμα ότι παίρνει επιθετική διάσταση, κάθε χρόνο αυξάνεται και το βιώνουμε και εμείς σήμερα και μία διάσταση όπου όλα αυτά τα φαινόμενα, τα φαινόμενα της κλιματικής αλλαγής των φυσικών καταστροφών των τεχνολογικών καταστροφών δρομολογούν διαδικασίες στο περιβάλλον όπως αυτή της επίδρασης της άμεσης στα υδάτινα αποθέματα και βέβαια επιφέρουν και άλλες αλλαγές όπως είναι ερημοποίηση και το σπουδαιότερο είναι ότι έχουμε να κάνουμε με ανθρωπιστικές κρίσεις και γεωπολιτικά φαινόμενα τα οποία είναι επιταχυνόμενα. Βεβαίως διεθνείς συνθήκες δεσμεύουν ούτως ώστε να έχουμε δράσεις οι οποίες να προσπαθούν να μειώσουν την επιτάχυνση

αυτών των φαινομένων και βέβαια μέσα από αυτή τη διαδικασία βλέπουμε την αύξηση όλων αυτών των πραγμάτων και γεγονότων που κυρίαρχη είναι η κλιματική αλλαγή.

Μία κλιματική αλλαγή η οποία δεν είναι ένα καινούριο πράγμα, έχει γίνει πολλές φορές στο παρελθόν αλλά δεν υπήρχε η ανθρώπινη παρέμβαση, μία κλιματική αλλαγή η οποία θα δρομολογήσει μία αύξηση της θερμοκρασίας σχεδόν σε ένα βαθμό τα 100 χρόνια. Αυτό θα δρομολογήσει διαδικασίες ξηρασίας αλλά και έντονων υδρομετεωρολογικών φαινομένων τα οποία θα έχουν σαν αποτέλεσμα ουσιαστικά την μεταβολή στο κλίμα και την επίδραση στο φαινόμενο της ερημοποίησης το οποίο είναι κυρίαρχο φαινόμενο σε όλο τον κόσμο αλλά κυρίως ουσιαστικά ισχύει για τις χώρες της Μεσογείου όπου εκεί τα φαινόμενα θα είναι πιο έντονα.

Κλιματική αλλαγή λοιπόν ερημοποίηση. Η ερημοποίηση και οι μεγάλες περίοδοι ξηρασίας αλλά και έντονων καιρικών φαινομένων δρομολογούν πυρκαγιές, πυρκαγιές οι οποίες ουσιαστικά αλλοιώνουν το περιβάλλον, προχωρούνε ακόμα πιο πολύ την ερημοποίηση και βλέπουμε στην Αττική όπου φαίνονται οι καμένες περιοχές και οι πιο κόκκινες περιοχές είναι αυτές που κάηκαν πιο πολύ. Είναι ένα ευαίσθητο οικοσύστημα στην περιοχή το οποίο βεβαίως θεωρείται ότι περιβαλλοντικά έχει φτάσει στα όρια και δεν μπορεί να γίνει απολύτως τίποτα. Βλέπετε στις δεξιές φωτογραφίες ότι περιοχές που αναδασώθηκαν πολλαπλώς έχουν καεί πολλαπλώς και αυτό κάτι σημαίνει και η επίδραση βεβαίως στους υδροφορείς είναι τεράστια. Όταν καεί ένα δάσος η πρώτη που επηρεάζεται βέβαια είναι η επιφάνεια της γης αλλά κυρίως επηρεάζονται τα υπόγεια νερά. Υπόγεια νερά τα οποία ενδεχομένως να καταστούν μη χρησιμοποιήσιμα σε πολλές διαστάσεις αμέσως μετά μία πυρκαγιά δεδομένου ότι βαρέα μέταλλα τα οποία είναι στο δάσος σε πολύ αραιή μορφή συγκεντρώνονται στους υπόγειους υδροφορείς σε μεγάλες ποσότητες με αποτέλεσμα να καταστούν ακατάλληλα.

Έχουμε λοιπόν να κάνουμε με το φαινόμενο της ερημοποίησης κυρίως η ερημοποίηση όπως είπα αναπτύσσεται στα κόκκινα σημεία εκεί που είμαστε και εμείς δηλαδή και αμέσως μετά αυτό που λέμε περίοδος έντονων καιρικών διαφοροποιήσεων και υδρομετεωρολογικών φαινομένων έχουμε την εξέλιξη σε δασικές πυρκαγιές. Οι δασικές πυρκαγιές έχουν ως αποτέλεσμα την υποβάθμιση των υπόγειων υδροφόρων οριζόντων, έχουμε να κάνουμε με μία τεράστια αύξηση των διαβρώσεων και των κατολισθήσεων στην επιφάνεια της γης, μετά τις πυρκαγιές της Ηλείας το 2007 δρομολογήθηκαν 315 κατολισθήσεις σε όλη την Ηλεία. Έχουμε λοιπόν να κάνουμε μετά από αυτά με έντονα πλημμυρικά φαινόμενα όπως αυτό που είδαμε στην Μάνδρα, μία Μάνδρα που όπως φαίνεται στην πάνω αριστερή φωτογραφία ουσιαστικά δομήθηκε μέσα στην κοίτη ενός ρέματος. Τα 2/3 της Μάνδρας ήταν στην κοίτη του ποταμού της Αγίας Αικατερίνης και στην κοίτη του ποταμού Σούρες. Ήταν φυσικό λοιπόν να έχουμε πλημμυρικά φαινόμενα μέσα στην Μάνδρα βέβαια με ένα ακραίο φαινόμενο καιρικό, ένα ακραίο φαινόμενο καιρικό που θα βλέπουμε συχνά από τώρα και πέρα και βλέπουμε ότι σύμφωνα με μετρήσεις που έχουμε κάνει όλο αυτό το φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής προκαλεί όχι μόνο ερημοποίηση αλλά και πιο έντονα πλημμυρικά φαινόμενα τρεις φορές περισσότερα πλημμυρικά φαινόμενα απ' ότι είχαμε πριν τις πυρκαγιές και έξι φορές περισσότερες κατολισθήσεις απ' ότι είχαμε πριν τις πυρκαγιές και πριν τα φαινόμενα διαφοροποίησης του κλίματος.

Κλιματική αλλαγή λοιπόν έχει τις εξής επιπτώσεις. Άνοδος της στάθμης της θάλασσας, αύξηση των μέσων θερμοκρασιών, αύξηση των πλημμυρικών φαινομένων, υποβάθμιση των ποιοτικών και ποσοτικών χαρακτηριστικών των υπόγειων συστημάτων, αύξηση κινδύνου εκδήλωσης πυρκαγιών και ερημοποίηση. Έχουμε δηλαδή να κάνουμε με έναν κύκλο ο οποίος είναι αυτοτροφοδοτούμενος δηλαδή το ένα φαινόμενο τροφοδοτεί το

άλλο και μπαίνουμε μέσα σε μια τέτοια διαδικασία όπου συνολικά έχουμε υποβάθμιση του περιβάλλοντος μέσα από αυτόν τον αυτοτροφοδοτούμενο κύκλο. Βεβαίως η αντίδραση η δικιά μας ποια είναι; Η αντίδραση η δικιά μας θα πρέπει να είναι ότι θα πρέπει να συνεργαστούν απόλυτα οι επιστημονικοί φορείς αυτοί που έχουν και παράγουν τη γνώση και την τεχνογνωσία και την τεχνική με τους επιχειρησιακούς φορείς του κράτους και στη συνέχεια οι δύο αυτοί πυλώνες να συνεργαστούν με την περιφερειακή αυτοδιοίκηση και την τοπική αυτοδιοίκηση. Και εκείνο το οποίο θα ήθελα να πω και να κλείσω, να μη σας κουράζω είναι ότι θα πρέπει πια να μπούμε σε μία φάση λιγότερων πιο μικρών διαδικασιών. Ο αριθμός όλων των διαδικασιών οι οποίες ουσιαστικά εμπεριέχονται μέσα σε όλη αυτή τη διαδικασία της διαχείρισης των υδάτων και όχι μόνο είναι τεράστιος και ποτέ δεν πρόκειται να τον υπερβούμε για να πούμε ότι κάνουμε τομές και ότι πάμε μπροστά. Ευχαριστώ πολύ.

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Αξίζει να κάνετε μία αναφορά επειδή είμαστε Δίκτυο Πόλεων με Λίμνες και τεχνητές και φυσικές μία αναφορά λίμνες και(178:35) στην καταστροφή τους. Πρέπει να το κάνετε δημόσια.

Ε. ΛΕΚΚΑΣ: Λοιπόν κοιτάξτε να δείτε έχω την τύχη εδώ στην Καρδίτσα δεν είμαι ότι κατάγομαι μόνο από ένα χωριό πιο κάτω το Αμπελικό και τη Ραχούλα. Από τη Ραχούλα καταγόταν και ο αείμνηστος ο Φλωράκης μάλιστα στο κτήμα της γιαγιάς μου έγινε το μνημείο του και το μουσείο του Φλωράκη. Λοιπόν έχω μελετήσει ιδιαίτερα και τις τρεις λίμνες του νομού αλλά και άλλες περιοχές. Λοιπόν όταν έχουμε να κάνουμε με μία τεχνική λίμνη, αυτή η λίμνη κατά τη διαδικασία της πλήρωσης της λίμνης αναπτύσσει σεισμικότητα εκεί όπου υπάρχει όμως προγενέστερη σεισμικότητα. Όπου δεν υπάρχει σεισμικότητα δεν έχουμε σεισμούς. Αυτή η σεισμικότητα ουσιαστικά αντιπροσωπεύεται από πολλούς και μικρούς σεισμούς κατά τα πρώτα δύο-τρία γεμίσματα του ταμιευτήρα μόνο, στη συνέχεια δεν υπάρχει κανένας κίνδυνος. Αυτό που έγινε στα Κρεμαστά αν θυμόσαστε το '66, μάλιστα εκεί είχε

κάνει διδακτορικό ο καθηγητής μου ο αείμνηστος ο Δρακόπουλος στα Κρεμαστά. Άρα λοιπόν υπάρχει στενή σύνδεση μεταξύ της πλήρωσης του ταμιευτήρα σε σεισμικές περιοχές αλλά στα πρώτα στάδιο πλήρωσης και εκκένωσης του ταμιευτήρα. Ευχαριστώ, να είστε καλά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πάρα πολύ τον κύριο Λέκκα.

Τώρα θα πάμε για φαγητό στον κάτω όροφο και μετά θα παρακαλέσω όλοι μας να ξαναβρεθούμε σε μισή ώρα περίπου ώστε να ακολουθήσουν οι άλλες πολύ-πολύ ενδιαφέρουσες εισηγήσεις και βεβαίως πρέπει να είμαστε παρόντες να τιμήσουμε και τη δουλειά των υπολοίπων εισηγητών.

- ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ -

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θα καλέσω τον κύριο Βαφειάδη. Έλα Κώστα.

Ο κύριος Βαφειάδης είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΥΔΑΠ και αντιδήμαρχος Βριλησίων, Κώστα είπαμε έτσι; Και γαμπρός εδώ στον τόπο μας. Σημαντικό και αυτό.

Κ. ΒΑΦΕΙΑΔΗΣ: Από το δήμο του δημάρχου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Από το δήμο του δημάρχου, ναι, ναι. Ωραία. Ο Κώστας θα αναφερθεί στο αναπτυξιακό υπόδειγμα της ΕΥΔΑΠ σε σχέση με την κυκλική οικονομία προφανώς. Κώστα λίγο ο κόσμος δεν έχει δυνατή όπως αρχικώς είχε παρουσία, βέβαια σιγά-σιγά βλέπω να ανεβαίνει. Πάντως η καταγραφή και σε επίπεδο πρακτικών είναι σημαντική γιατί θα είναι αντικείμενο συμπερασμάτων.

Κ. ΒΑΦΕΙΑΔΗΣ: Λοιπόν έχω το άβολο καθήκον να μιλάω αμέσως μετά το φαγητό οπότε πρέπει λίγο να είναι ζωντανή η παρουσίαση για να μην σας πάρει ο ύπνος. Καταρχήν να ευχαριστήσω την ΚΕΔΕ γι' αυτή την τιμητική πρόσκληση προς την ΕΥΔΑΠ για να παρουσιάσουμε το αναπτυξιακό μας υπόδειγμα όσον αφορά την κυκλική οικονομία, δράσεις που κάνουμε οι οποίες βεβαίως σε

μικρότερη κλίμακα θα μπορούσαν να ενδιαφέρουν όλους τους δήμους της χώρας και τις ΔΕΥΑ κατ' επέκταση και βεβαίως να ευχαριστήσω και τον δήμαρχο για την υπέροχη φιλοξενία εδώ.

Ξεκινώντας να πούμε ότι η στρατηγική της ΕΥΔΑΠ τα τελευταία χρόνια έχει μεταβληθεί ουσιαστικά. Τα τελευταία χρόνια έχει γίνει μια πάρα πολύ μεγάλη προσπάθεια να γίνεται προσεκτικός και συνολικός σχεδιασμός σε οτιδήποτε προβλέπεται να υλοποιήσουμε προσαρμόζοντας την συνολική μας στρατηγική και τακτική στην βιώσιμη ανάπτυξη. Άρα να γίνει μια προσπάθεια να μειώνεται τόσο το ενεργειακό όσο και το περιβαλλοντικό μας αποτύπωμα και από την άλλη σε καθαρά χρηματοοικονομικό επίπεδο να έχουμε μείωση του κόστους όσο αυτό είναι εφικτό, γιατί όπως αντιλαμβάνεστε η προσπάθεια μείωσης τόσο του ενεργειακού όσο και του περιβαλλοντικού μας αποτυπώματος έχει πολύ μεγάλο κόστος αλλά είναι ένα κόστος το οποίο το αναλαμβάνουμε με χαρά και βεβαίως να μπορούμε να επενδύουμε συνέχεια σε αυτό που... στα πράγματα τα οποία θέλουμε να υλοποιήσουμε. Και βεβαίως η μεγαλύτερη βαρύτητα έχει δοθεί στην ορθολογική περιβαλλοντική διαχείριση των στερεών και υγρών αποβλήτων και στην κυκλική οικονομία.

Άρα πλέον δεν αντιμετωπίζουμε τα πράγματα γραμμικά όπως γινόταν στο παρελθόν, προσπαθούμε σε όλα τα στάδια τόσο της διαχείρισης του νερού όσο και του λύματος να μπορούμε να επαναχρησιμοποιούμε στο μέγιστο δυνατό τα προϊόντα ή τα παραπροϊόντα όλων των διαδικασιών. Νομίζω ότι τα οφέλη είναι προφανή. Είναι περιβαλλοντικά, είναι οικονομικά, είναι και κοινωνικά. Προκαλείται ανάπτυξη τόσο στις τοπικές κοινωνίες της ευρύτερης περιοχής της Αττικής στην οποία είμαστε ο πάροχος των υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης, είναι περιβαλλοντικά γιατί μειώνεται όπως είπαμε το περιβαλλοντικό μας αποτύπωμα και είναι και προφανώς οικονομικά. Αυτό γίνεται μέσα από την εφαρμογή καινοτόμων τεχνολογιών και θα πούμε μερικά πράγματα τα οποία

πραγματικά έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και βεβαίως μιλάμε για βιώσιμη ανάπτυξη. Έχουμε μία εταιρία η οποία και λόγω του σημαντικού κοινωνικού ρόλου της οφείλει να τηρεί όλους τους κανόνες της βιώσιμης της ανάπτυξης και βεβαίως να είναι και όσο το δυνατόν σε πιο στέρεα οικονομική βάση.

Σε ποιους άξονες κινούνται οι δράσεις τις οποίες εκτελούμε, υλοποιούμε. Πρώτον, όσον αφορά την εξοικονόμηση ενέργειας και θα πούμε και μερικά νούμερα. Δεύτερον, την ενθάρρυνση της επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης. Τρίτον, και σημαντικότερο το οποίο κυρίως για περιοχές από κάποιο μέγεθος και πάνω να πούμε την αλήθεια έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον που αφορά την επαναχρησιμοποίηση των εκροών των υφιστάμενων κέντρων επεξεργασίας λημμάτων και βεβαίως το πολύ μεγάλο αναπτυξιακό στοίχημα που έχει η ΕΥΔΑΠ στο οποίο στην τρέχουσα πενταετία είναι περίπου το αναπτυξιακό της πλάνο της τάξης του ενός δισ. ευρώ, παραπάνω από τα μισά έχουν να κάνουν για τα νέα έργα της βόρειας και της ανατολικής Αττικής σε θέματα επεξεργασίας λημμάτων.

Να πούμε κάποια αποτελέσματα και θα τα δούμε και λίγο αναλυτικά. Είναι πολύ σημαντικό ότι για αρκετά μεγάλο διάστημα η ΕΥΔΑΠ έχει αναγνωρίσει την ανάγκη να παράγει όσο πιο καθαρή ενέργεια γίνεται λαμβάνοντας υπόψη ότι είμαστε και ένας από τους πιο ενεργοβόρους καταναλωτές. Άρα έχουμε παραγόμενη ενέργεια από μικρούς υδροηλεκτρικούς σταθμούς κατά βάση είναι κατά μήκος του καναλιού τα είπε και ο δήμαρχος μαζί με τα παράπονά του προηγουμένως που φέρνει το νερό από τον Μόρνο, τον Εύηνο κυρίως συν κάποια μικρότερα υδροηλεκτρικά όπως είναι της Ψυττάλειας που εκμεταλλευόμαστε στην εκροή την πτώση του νερού για να παράγουμε έξτρα ενέργεια. Έχουμε παραγόμενη ηλεκτρική και θερμική ενέργεια από το βιοαέριο που καταναλώνεται στην Ψυττάλεια και στην Μεταμόρφωση και όπως βλέπετε από τα 350 τεραβάτ ενέργεια που καταναλώνουμε ετησίως περίπου λίγο

λιγότερο από το μισό είναι ενέργεια την οποία παράγουμε μόνοι μας. Εδώ να πούμε ότι από το τέλος του χρόνου θα συμπληρωθεί γιατί συμμετείχαμε στο διαγωνισμό της ΡΑΕ και πλέον υλοποιούμε και ένα μεγάλο φωτοβολταϊκό έργο σε εγκαταστάσεις δικές μας πράγμα το οποίο θα αυξήσει την ενέργεια που παράγουμε από ΑΠΕ και προφανώς θα βελτιώσει και το ενεργειακό μας αποτύπωμα.

Αντίστοιχα στα κέντρα επεξεργασίας λυμάτων έχουμε περίπου 40.000 τόνους παραγόμενης ξεραμένης ιλύος στην Ψυττάλεια, αυτό είναι μια μέση τιμή γιατί αλλάζει με βάση την περίοδο. Έχουμε το συνολικά παραγόμενο βιοαέριο, έχουμε επαναχρησιμοποιούμενο νερό και βεβαίως έχουμε και νερό που επαναχρησιμοποιείται για βιομηχανικούς σκοπούς που είναι περίπου 15.000 κυβικά την ημέρα και θα εξηγήσουμε και λίγο αναλυτικότερα τι γίνεται. Αυτή τη στιγμή αυτά είναι τα τρία βασικά μας κέντρα επεξεργασίας λυμάτων. Το ΚΕΛ της Μεταμόρφωσης, το ΚΕΛ του Θριασίου και η Ψυττάλεια που είναι και το μεγαλύτερο λειτουργούν κέντρο επεξεργασίας λυμάτων στην Ευρώπη με δυναμικότητα περίπου 1.000.000 κυβικά την ημέρα. Όλα αυτά αυτή τη στιγμή ικανοποιούν ένα πληθυσμό περίπου 3.500.000 όσον αφορά την αποχέτευση και βεβαίως θα συμπληρωθούν με τα κέντρα επεξεργασίας λυμάτων που θα γίνουν στη βόρεια και στην ανατολική Αττική που θα πούμε και λίγα πράγματα παρακάτω.

Για την εξοικονόμηση ενέργειας όπως είπαμε είναι πολύ σημαντική γιατί αφενός είναι από προϊόντα ή παραπροϊόντα των διεργασιών μας άρα είναι καθαρή γιατί φανταστείτε αντίστοιχα ότι όλα αυτά θα έπρεπε να απορριφθούν με ειδικούς τρόπους και βελτιώνει και την απόδοση των διαδικασιών μας. Τώρα έχουμε κάποιους πολύ σημαντικούς στόχους όσον αφορά τη διαχείριση αποβλήτων. Καταρχήν μπορούν να χρησιμοποιηθούν και χρησιμοποιούνται ήδη ως δευτερογενή καύσιμα. Για παράδειγμα η αποξηραμένη ιλύς της Ψυττάλειας χρησιμοποιείται στην παραγωγή τσιμέντου από τις τσιμεντοβιομηχανίες, έχουμε ιδέες οι οποίες

αφενός θα είναι οικονομικά αποδοτικότερες για εμάς και θα βοηθήσουν την όλη διαχείριση γιατί εδώ πρέπει να κρατάτε στο μυαλό σας ότι η Ψυττάλεια μπορεί να είναι ένα από τα καλύτερα, το μεγαλύτερο και ένα από τα καλύτερα της Ευρώπης αλλά δεν παύει να είναι ένα νησί που παρότι κοντά στον Πειραιά αν το λάβουμε υπόψη αυτό ως κυκλική οικονομικά έχει ένα αντικειμενικό πρόβλημα ότι είναι πάρα πολύ ενεργοβόρα η οποιαδήποτε μεταφορά από και προς τη στεριά πράγμα που σημαίνει ότι δυσκολεύει τη ζωή μας αλλά η χωροθέτηση έγινε πριν από 30 χρόνια οπότε δεν έχει νόημα να διαμαρτυρόμαστε εκ των υστέρων, εκεί είναι και οφείλουμε να το διαχειριστούμε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Ένα μεγάλο κομμάτι των δράσεων μας στοχεύουν στην επαναχρησιμοποίηση του νερού, βιομηχανικό νερό και απεριόριστη άρδευση και θα πούμε αναλυτικότερα γι' αυτό. Παράλληλα εξετάζουμε και τις δυνατότητες του mining. Στην Αθήνα η οποία εντάξει έχει και ένα πολύ μεγάλο μέγεθος δεν έχει πολύ μεγάλη σημασία αν θες να επαναχρησιμοποιήσεις το νερό, να το στείλεις στην Ψυττάλεια και μετά να σκεφτείς τι θα κάνεις το νερό που έχεις στην Ψυττάλεια. Άρα υπάρχουν περιοχές στις οποίες με μικρές υποδομές και κυρίως περιοχές οι οποίες είναι μεγάλα περιαστικά πάρκα, μεγάλα άλση κ.ο.κ. γίνονται πολλές μικρές υποδομές και μπορείς να επαναχρησιμοποιήσεις το νερό εκεί, on site. Άρα δεν υπάρχει λόγος να ξοδέψεις ενέργεια, να ξοδέψεις ανθρωποπροσπάθεια να μεταφέρεις το νερό να το καθαρίσεις και μετά να σκεφτείς τι θα το κάνεις, το καθαρίζεις επί τόπου και το χρησιμοποιείς επιτόπου. Και βεβαίως η όλη λογική της βιομηχανικής συμβίωσης άρα πως αξιοποιούμε βιομηχανικά προϊόντα και παραπροϊόντα.

Όπως είπαμε η βασική χρήση των αποβλήτων των κέντρων επεξεργασίας λημμάτων είναι ως καύσιμα στην περίπτωση της Ψυττάλειας έχουνε πάρα πολύ μεγάλη θερμογονοδύναμη και αυτή

τη στιγμή χρησιμοποιείται ως εναλλακτικό καύσιμο κυρίως στην τσιμεντοβιομηχανία το οποίο αυτό είναι θετικό από την άποψη ότι καταρχήν δεν απορρίπτεται σε χώρους υγειονομικής ταφής άρα έχεις ένα προϊόν το οποίο δεν επιβαρύνει το περιβάλλον, δεν χρειάζεται να δημιουργήσεις μεγαλύτερο κορεσμό σε περιοχές που δεν έχουν τρόπο να το διαχειριστούν και από την άλλη χρησιμοποιείται στην βιομηχανία. Υπάρχουν νέες ιδέες τις οποίες θα συζητήσουμε λίγο παρακάτω για το πως μπορούμε να κάνουμε παραπάνω βήματα στο συγκεκριμένο θέμα. Να πούμε ότι επειδή συνήθως τα προϊόντα και τα παραπροϊόντα της επεξεργασίας των λυμάτων έχουν μεγαλύτερη σημασία μάλλον μεγαλύτερη χρήση στην δευτερογενή αγορά ως δευτερογενή χρήση το ίδιο θα μπορούσε να γίνει και για προϊόντα και παραπροϊόντα των μονάδων επεξεργασίας νερού. Δηλαδή τα υπολείμματα η ιλύς που προκύπτει εκεί κυρίως από τα κροκιδωτικά που χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό του νερού μπορούν να χρησιμοποιηθεί σε αρκετές χρήσεις ανάλογα βέβαια και με την ποσότητα, συνήθως είναι παρόμοιες όπως με τις τσιμεντοβιομηχανίες δηλαδή είναι για αγγειοπλαστική, για κεραμική για τέτοια πράγματα. Πράγμα που σημαίνει ότι και εκεί αντί να οδηγούμαστε σε χώρους υγειονομικής ταφής έχουμε τη δυνατότητα να το επαναχρησιμοποιούμε.

Για τις εκροές όπως είπαμε ένα μέρος χρησιμοποιείται για βιομηχανική χρήση, βιομηχανικό νερό. Να πούμε στην Ψυτάλεια όπως είπαμε νησί υπάρχει ένα αντικειμενικό πρόβλημα και η συνολική εκροή καταλήγει στον Σαρωνικό. Πάλι σε όρους κυκλικής οικονομίας θα μπορούσε κανείς να πει ότι είναι κρίμα γιατί έχεις νερό καθαρό 99% το οποίο θα μπορούσες να χρησιμοποιήσεις για πάρα πολλούς τρόπους βέβαια όπως είπαμε είναι πάρα πολύ ενεργοβόρο και πάρα πολύ δύσκολο εκ των υστέρων να σχεδιαστεί κάτι που θα επέτρεπε στο νερό να επανέλθει στη στεριά και να χρησιμοποιηθεί εκεί βέβαια πρέπει να πούμε ότι έχει καθαρίσει ο κόλπος του Σαρωνικού. Μέχρι πριν από 15-20 χρόνια που ξεκίνησε

η όλη διαδικασία όπως φαντάζεστε λόγω της βαρύτητας τα λύματα οποιασδήποτε ανθρωπογενούς δράσης από τους αρχαίους χρόνους κατέληγαν στην θάλασσα. Υπήρχαν περιοχές ακόμα και κοντά στην ξηρά οι οποίες είχανε μέτρα λάσπης στο πυθμένα. Πλέον και με τις έρευνες τις σχετικές τις κάνει το ΕΛΚΕΘΕ έχει καθαρίσει πλήρως. Ακόμα και απέναντι από την Ψυττάλεια πλέον υπάρχει κόσμος που φαρεύει κόσμος που κάνει μπάνιο. Αυτό είναι πολύ σημαντικό για εμάς βέβαια επαναλαμβάνω ότι είναι κρίμα, ας μου επιτραπεί να πω μια τόσο μεγάλη ποσότητα νερού που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για πάρα πολλές χρήσεις να μην γίνεται.

Για να μπορέσουμε λοιπόν να απαντήσουμε σε αυτή την πρόκληση εδώ είναι τα έξι έργα τα οποία άλλα σε μικρό βαθμό άλλα σε μεγάλο βαθμό υλοποιούνται. Είναι τα κέντρα επεξεργασίας λημμάτων Κορωπίου-Παιανίας, Μαρκοπούλου, Ραφήνας-Πικερμίου, Σπάτων-Αρτέμιδας που είναι και το μεγαλύτερο, του Μαραθώνα, Κάλαμου-Αγίων Αποστόλων και στο Δήμο Ωρωπού και το ΚΕΛ του Σαρωνικού. Τα δύο πρώτα είναι σχεδόν έτοιμα να τελειώσουν, στη Ραφήνα θα ξεκινήσει η δημοπράτηση και προχωράνε και τα άλλα με τους ρυθμούς που όλοι ξέρουμε στις...γιατί εμπλέκονται και οι τοπικές κοινωνίες συν το κεντρικό κράτος συν το χρηματοδότηση δεν είναι πάρα πολύ απλό για τόσο μεγάλου μεγέθους και συνθετότητας έργα να τρέξουν όσο γρήγορα θα θέλαμε. Ο σχεδιασμός τους έχει γίνει θεωρώντας ότι θα δώσουμε οριστική λύση στο πρόβλημα διαχείρισης των αστικών λημμάτων. Όπως γνωρίζετε ως κράτος πληρώνουμε ετησίως πολύ μεγάλα πρόστιμα για το γεγονός ότι στην ανατολική Αττική δεν υπάρχει αποχέτευση και επεξεργασία λημμάτων. Τεχνολογία αιχμής είναι ότι ανώτερο σε επίπεδο τεχνολογίας υπάρχει αυτή τη στιγμή που διασφαλίζει την περιβαλλοντικά βέλτιστη μέθοδο διαχείρισης λημμάτων και το σημαντικό είναι ότι ο σχεδιασμός τους έχει γίνει με γνώμονα την πλήρη επαναχρησιμοποίηση των επεξεργασμένων ροών είτε για αρδευτικές ανάγκες το καλοκαίρι είτε για αστική και περιαστική

χρήση και το καλοκαίρι και το χειμώνα προφανώς. Να πούμε ότι στην ανατολική Αττική η άρδευση γίνεται με πόσιμο νερό το οποίο καταλαβαίνετε για όσους δεν είστε από την Αττική ότι αν το πούμε πουθενά αυτό δηλαδή αν κάτσει κάποιος και το σκεφτεί σοβαρά θα καταλάβει τη σπατάλη που γίνεται. Βέβαια είμαστε ευλογημένοι να έχουμε αρκετό νερό, καλής ποιότητας νερό, φτηνό νερό που κάνει πιο εύκολη μια τέτοια απόφαση αλλά από την άλλη καταλαβαίνετε ότι περιβαλλοντικά είναι τρομακτική σπατάλη. Ερχόμαστε λοιπόν να δώσουμε λύση και σε αυτό το πρόβλημα με το σχεδιασμό των κέντρων επεξεργασίας λυμάτων.

Και τελειώνοντας μια έτσι μικρή εικόνα από το μέλλον για τον σχεδιασμό μας ως ΕΥΔΑΠ είναι δύο βασικοί άξονες. Ο ένας είναι ο αποχαρακτηρισμός των αποβλήτων. Αυτή τη στιγμή στην Ψυττάλεια που είναι το μεγαλύτερο κέντρο επεξεργασίας λυμάτων και άρα έχει την μεγαλύτερη ποσότητα ιλύος είναι 40.000 τόνοι περίπου έχουμε το πρόβλημα ότι πρέπει επειδή θεωρείται τοξικό το απόβλητο πρέπει να είναι ειδικά αδειοδοτημένος αυτός που θα έρθει να το μεταφέρει με μεγάλο κόστος για την ΕΥΔΑΠ. Ειδικά αδειοδοτημένος αυτός στον οποίο θα καταλήξει πάλι με κόστος της ΕΥΔΑΠ σε ένα νησί που δεν έχουμε δυνατότητες για άλλα πράγματα. Άρα η πρώτη μας στρατηγική κίνηση είναι να τρέξουμε μία δύσκολη διαδικασία μεν η οποία σε ευρωπαϊκό επίπεδο δεν έχει γίνει πουθενά αλλού για αποχαρακτηρισμό των αποβλήτων άρα να έχουμε το δικαίωμα να τα διαχειριζόμαστε και βεβαίως να τα πουλούμε στη δευτερογενή αγορά απευθείας γιατί αυτή τη στιγμή δεν μπορεί να γίνει με βάση το υφιστάμενο καθεστώς το οποίο μας λύνει και περιβαλλοντικά θέματα αλλά και βοηθάει τα οικονομικά μας μεγέθη έτσι ώστε να μπορούμε να συνεχίσουμε να επενδύουμε.

Και το δεύτερο το οποίο θα ξεκινήσει ένα πιλοτικό πρόγραμμα στην Μεταμόρφωση γιατί όπως ξανάπαμε η Ψυττάλεια είναι νησί το οποίο θα μπορούμε σε μία διαδικασία να παράγουμε υδρογόνο υψηλής καθαρότητας από την ιλύ χρησιμοποιώντας δε

παράγωγα που προκύπτουν από την λέγεται ASR είναι το παράγωγο που προκύπτει από τον θρυμματισμό πλαστικών αυτοκινήτων άρα και είναι ένα διπλό κέρδος γιατί και αυτά καταλήγουν σε χώρους υγειονομικής ταφής και παραγωγής υδρογόνου που αυτή τη στιγμή πέρα από το ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την παραγωγή είτε ηλεκτρικής είτε θερμικής ενέργειας μαζί με τον ηλεκτρισμό και ίσως λίγο περισσότερο θεωρείται το επόμενο βήμα στον τομέα των μεταφορών. Για εμάς δε που χρησιμοποιούμε μεγάλου μεγέθους οχήματα που η ηλεκτροκίνηση δε φαίνεται να μπορεί να δώσει λύση είτε για λόγους αυτονομίας είτε για λόγους βάρους είτε για πολλούς άλλους λόγους αυτή τη στιγμή σε παγκόσμιο επίπεδο το υδρογόνο θεωρείται η πιθανή απάντηση. Άρα ερχόμαστε να παράγουμε πράσινη ενέργεια χρησιμοποιώντας απόβλητα δικά μας και το απόβλητο αυτής της διαδικασίας είναι μία αδρανής χωρία η οποία δεν είναι ούτε τοξική άρα μπορούμε να την μεταπωλήσουμε και να χρησιμοποιηθεί και αυτή, οπότε ουσιαστικά κλείνει ο κύκλος. Δηλαδή αυτό θα μπορούσε να θεωρηθεί ένα ιδανικό παράδειγμα κυκλικής οικονομίας θα μπορούσε να πει κανείς αν υπάρχει κάτι τέτοιο. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε και εμείς Κώστα.

Ο κύριος Κουτσογιάννης είναι εδώ; Βέβαια Δήμαρχε. Ο κύριος Κουτσογιάννης ο Δήμαρχος Νάουσας, είσαι νέος και δε σε ξέραμε ρε γαμώτο, δε μας έδωσες και εμφάνιση. Χίλια συγνώμη τόση ώρα. Καλώς ήρθες, καλώς ήρθες και ευχαριστούμε πάρα πολύ.

Ο δήμαρχος Νάουσας λοιπόν ο Νίκος ο Κουτσογιάννης θα αναφερθεί στο καθαρό νερό και καθαρή ενέργεια. Πρώτη φορά θα βγήκες εσύ Νίκο;

Ν. ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Πρώτη φορά ναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Πρώτη, έτσι;

Ν. ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Πρώτη φορά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Άντε, άντε να διπλώσει.

Ν. ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Να είσαι καλά.

Λοιπόν καλησπέρα και από μένα. Να ευχαριστήσω την ΚΕΔΕ για την πρόσκληση, να ευχαριστήσω και για την φιλοξενία την εξαιρετική φιλοξενία στην όμορφη περιοχή σας η οποία έχει κοινά χαρακτηριστικά με την δική μας περιοχή την πόλη της Νάουσας. Είναι μια πολύ καλή ευκαιρία η παρουσίαση που έκανε ο κύριος Βαφειάδης για να μπορέσω και εγώ να μπω στη δική μου παρουσίαση η οποία σχετίζεται με το γεγονός ότι αυτό ακριβώς που επεσήμανε η ΕΥΔΑΠ ότι στα περισσότερα μέρη του κόσμου προκειμένου να γεμίσει ένα ποτήρι νερό χρειάζεται να δαπανηθεί και να καταναλωθεί πολύ μεγάλη ποσότητα ενέργειας. Αντίθετα αυτό που κάνουμε εμείς στη Νάουσα είναι τελείως διαφορετικό. Είναι μια άλλη προσέγγιση η οποία αντί να καταναλώνουμε ενέργεια παράγουμε ενέργεια μέσα από την αξιοποίηση του υδατικού μας δυναμικού.

Έτσι λοιπόν το νερό και η ενέργεια είναι τα δύο βασικά στοιχεία τα οποία συνδυάζονται με το πρόγραμμα το οποίο θα σας παρουσιάσω παρακάτω και το οποίο μπορεί να αποτελέσει και ελπίζουμε πως θα αποτελέσει ένα μοντέλο για αντίστοιχες μικρές και μεσαίες πόλεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό οι οποίες έχουν παρόμοια χαρακτηριστικά με την πόλη της Νάουσας.

Να πάω λίγο πίσω βέβαια λέγοντας ότι τα νερά της Νάουσας ήτανε πάντοτε αυτά τα οποία έδιναν κινητήριο δύναμη στην τοπική κοινωνία. Η Νάουσα είναι μία πόλη ορεινή κατά βάση και με περιοχή κάμπου με μεγάλη παραγωγή φρούτων, πλούσια νερά, φύση, μακεδονική κληρονομιά, πολιτισμό και κυρίως φοβερά κρασιά, έτσι; Για να μην ξεχνιόμαστε κιόλας. Το εκπληκτικό μας ξινόμαυρο. Έτσι; Είσαι fun Δήμαρχε; Μπράβο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Και συλλέκτης.

Ν. ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ: Και συλλέκτης.

Λοιπόν οπότε εμείς στην προκειμένη περίπτωση το μόνο που μας λείπει στην πραγματικότητα είναι παραλίες. Εντάξει δεν έχουμε παραλίες αλλά έχουμε πολύ νερό φρέσκο, άφθονο, το οποίο το χρησιμοποιούμε για να δίνουμε ζωή στον τόπο. Πάμε λίγο πίσω, η Νάουσα κατέστη ένα μεγάλο βιομηχανικό κέντρο αστικό κέντρο ακριβώς για δύο παράγοντες. Ο πρώτος ήταν η αφθονία του νερού. Ο δεύτερος ήταν η εμπορική δραστηριότητα των Ναουσαίων η οποία δημιούργησε μεγάλα πλεονάσματα κεφαλαίων τα οποία στη συνέχεια επενδύθηκαν στην ανάπτυξη της κλωστοϋφαντουργίας. Έτσι λοιπόν η Νάουσα γίνεται το μεγαλύτερο κλωστοϋφαντουργικό κέντρο των Βαλκανίων, το Μάντσεστερ των Βαλκανίων όπως ονομαζόταν κάποτε με αποτέλεσμα περίπου σε μια πόλη με πληθυσμό 23.000 κατοίκων 5.000 άνθρωποι να απασχολούνται στις εργοστασιακές μονάδες της κλωστοϋφαντουργίας στα τέλη της δεκαετίας του '80 βεβαίως με ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό, ότι παρότι μιλάμε για 5.000 βιομηχανικούς εργάτες οι άνθρωποι αυτοί στην πραγματικότητα δεν έχουν καμιά σχέση με την έννοια του βιομηχανικού εργάτη όπως τη γνωρίζουμε, είναι στην πραγματικότητα αστοί, είναι άνθρωποι εξαιρετικά ευκατάστατοι γεγονός που προέκυπτε αφενός από την πολύ μεγάλη ανάπτυξη της κλωστοϋφαντουργίας αφετέρου από την συνδυαστική λειτουργία και παραγωγή και αξιοποίηση και άλλων κλάδων της οικονομίας όπως ο γεωργικός τομέας.

Έτσι λοιπόν τι παρατηρούμε; Πηγαίνοντας πίσω βλέπουμε ότι και όποιος επισκεφθεί τη Νάουσα θα δει ότι η Νάουσα διασχίζεται από τον ποταμό της Αράπιτσας, εκατέρωθεν του ποταμού είναι χτισμένες βιομηχανικές μονάδες. Αυτές οι βιομηχανικές μονάδες οι οποίες βρίσκονται εκατέρωθεν του ποταμού τοποθετήθηκαν εκεί για έναν πολύ απλό λόγο για να εκμεταλλεύονται την φθηνή ενέργεια που έδινε το νερό. Αυτό λοιπόν ήταν το χαρακτηριστικό που έδινε ζωή στον τόπο. Έτσι λοιπόν από την περίοδο εκείνη η Νάουσα έχει τα νερά της ως κινητήριο δύναμη και σήμερα ο στόχος μας είναι

αυτά τα νερά να γίνουν κινητήριος δύναμη για το δήμο. Έτσι λοιπόν αυτή τη στιγμή δημιουργούμε ένα σχέδιο ανάπτυξης 9 μικρών υδροηλεκτρικών σταθμών οι οποίοι θα εκμεταλλεύονται το πόσιμο νερό και στη συνέχεια θα το ξαναδίνουν στο δίκτυο ύδρευσης.

Τι παίρνουμε με αυτό; Αφενός καθαρό νερό διότι έχουμε τη δυνατότητα μέσα από αυτό το έργο να αξιοποιούμε καλύτερα και να πετυχαίνουμε την όσο δυνατόν μεγαλύτερη βελτίωση της ποιότητας του νερού το οποίο πηγάζει από τις πηγές του Βερμίου και ταυτόχρονα καθαρή ενέργεια. Τα δύο πολύ σημαντικά τα οποία καθορίζουν και νομίζω θα καθορίσουν το μέλλον του τόπου και το μέλλον της χώρας. Πώς μεταφράζεται αυτό σε νούμερα; Μεταφράζεται σε 2,4 μεγαβάτ εγκατεστημένης ισχύος τα οποία σε ετήσια βάση θα αποδίδουν έσοδα άνω του 1.000.000€ για το Δήμο Νάουσας.

Πώς λειτουργεί το σύστημα. Η Νάουσα είναι μία πόλη η οποία είναι χτισμένη στους πρόποδες του Βερμίου. Οι πηγές υδροδότησης είναι ψηλότερα από την πόλη. Έτσι λοιπόν υπάρχει μια μεγάλη υψομετρική διαφορά η οποία δημιουργείται μεταξύ του σημείου υδροληψίας του υδραγωγείου και στη συνέχεια του υδραγωγείου με την πόλη. Η φιλοσοφία λοιπόν η οποία υπήρχε μέχρι πρότινος ήταν ποια; Ήταν η απλή φιλοσοφία του ότι πρέπει να καταστρέφουμε την κινητική ενέργεια του νερού προκειμένου όταν θα έμπαινε στο οικιακό σύστημα αγωγών του δικτύου ύδρευσης να μην το τινάζει στον αέρα. Άρα λοιπόν αυτό γινότανε επί σχεδόν 80 χρόνια απ' όταν κατασκευάστηκε το δίκτυο. Περιμετρικά λοιπόν της πόλης είναι τοποθετημένα και εγκατεστημένα φρεάτια εκτόνωσης της πίεσης τα οποία λειτουργούν με την πολύ απλή λογική του τσιμενταύλακα ουσιαστικά το νερό μπαίνει μέσα, σκάει, ηρεμεί, μπαίνει σε μια δεύτερη δεξαμενή και στη συνέχεια μπαίνει στο οικιακό δίκτυο. Αυτό λοιπόν αλλάζουμε τώρα κάνοντας τι; Στα σημεία αυτά τοποθετούμε ειδικά πιστοποιημένους υδροστρόβιλους οι οποίοι

είναι ειδικά πιστοποιημένοι και ελεγμένοι για τη χρήση σε πόσιμο νερό και οι οποίοι πετυχαίνουν δύο πράγματα. Και παράγουν ενέργεια και ταυτόχρονα αξιοποιούν και ταυτόχρονα επιτρέπουν στο νερό να ηρεμήσει και να μπει στο δίκτυο της ύδρευσης.

Πριν περάσω λίγο στην επόμενη εξέλιξη του πως λειτουργεί αυτό το πράγμα θα ήθελα να τονίσω το εξής πολύ σημαντικό το οποίο θα το ξέρει και θα το έχει διαπιστώσει και ο κύριος Βαφειάδης ότι η μεγάλη διαφορά αυτού του έργου το οποίο το καθιστά εξαιρετικά πρωτοποριακό είναι το γεγονός ότι τα συγκεκριμένα υδροηλεκτρικά δουλεύουν σε πλήρη φόρτιση. Σε αντίθεση με οποιοδήποτε υδροηλεκτρικό το οποίο βρίσκεται σε μια θέση επί του ποταμού όπου εκεί η ποσότητα του νερού εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό από την ροή του νερού, από τις βροχοπτώσεις, από την αρδευτική περίοδο, εδώ τι έχουμε; Εδώ έχουμε το δίκτυο της ύδρευσης το οποίο το φορτίζουμε μόνιμα κατά προτεραιότητα. Άρα λοιπόν αυτό το καινοτόμο έργο του...το καινοτόμο στοιχείο αυτής της προσέγγισης και αυτής της δράσης είναι το γεγονός ότι πετυχαίνουμε συνεχή και σταθερή παραγωγή ενέργειας. Έτσι λοιπόν γίνεται η μέγιστη δυνατή αξιοποίηση των συστημάτων και της επένδυσης η οποία πρόκειται να υλοποιηθεί και καλύτερη δυνατή απόδοση σε οικονομικούς όρους.

Ταυτόχρονα στην προσπάθεια που κάνουμε είναι... παρουσιάζω λίγο, βλέπετε στη διαφάνεια ότι ετοιμάζουμε αυτή τη στιγμή ένα πρώην βιομηχανικό κτίριο δυστυχώς η βιομηχανία πλέον έχει τελειώσει, η κλωστοϋφαντουργία έχει τελειώσει στην προσπάθεια να επαναχρησιμοποιήσουμε τα πολλά εργοστασιακά ακίνητα μπήκαμε σε μια διαδικασία να βρούμε πώς μπορούμε να τα αξιοποιήσουμε. Έτσι λοιπόν ένα στοιχείο από αυτά είναι ένα από αυτά θα δημιουργηθεί ένας νέος χώρος διοίκησης, το καινούριο δημαρχείο μαζί με χώρους πολιτισμού και συνεδριακών κέντρων. Αυτό το νέο κτίριο έχουμε πετύχει μελετητικά τουλάχιστον ελπίζουμε να αποδειχθεί και στην πράξη να είναι ίσως το πρώτο

κτίριο μηδενικής ενεργειακής απόδοσης στην Ελλάδα. Μηδενικής ενεργειακής κατανάλωσης γιατί θα έχει δικό του υδροηλεκτρικό σταθμό, θα έχει εγκατάσταση φωτοβολταϊκών στοιχείων στη στέγη, φυσικά λαμπτήρες led και το σημαντικότερο είναι ότι η ψύξη και η θέρμανση θα γίνεται με μια καινοτόμο λύση που και πάλι εκμεταλλεύεται το νερό του δικτύου ύδρευσης. Η οποία είναι ποια; Ουσιαστικά μετατρέπουμε όλη την πόλη σε ένα μεγάλο γεωθερμικό πεδίο. Σας εξήγησα λοιπόν ότι το νερό ξεκινάει από ψηλά, μπαίνει μέσα στο δίκτυο, υπάρχει κυκλοφορεί υπόγεια οπότε πάντα υπάρχει διαφορά θερμοκρασίας είτε κατά την θερινή περίοδο είτε κατά τη χειμερινή περίοδο ούτως ώστε όταν πλέον θα μπαίνει στις αντλίες θερμότητας, αντλίες νερού εκεί πέρα θα γίνεται το εξής πολύ απλό, να χρειάζεται πολύ λιγότερη ενέργεια προκειμένου να επιτύχουμε τις επιθυμητές θερμοκρασίες. Άρα λοιπόν και πάλι βλέπετε ότι το νερό είναι ένα στοιχείο το οποίο λειτουργεί ευεργετικά για την πρόοδο και την ανάπτυξη.

Ταυτόχρονα πολύ συνοπτικά επειδή όλα αυτά που σχετίζονται με την ανανεώσιμες πηγές ενέργειας έχουμε την δική τους σύνδεση υλοποιούμε ταυτόχρονα και ένα σχέδιο τοποθέτησης φωτοβολταϊκών ενός μεγαβάτ εγκατεστημένης ισχύος, 1.300 περίπου μεγαβατώρες παραγόμενης ενέργειας ετησίως που θα επιφέρει μια μείωση δαπανών 200.000€.

Τώρα όσον αφορά την υλοποίηση της επένδυσης είναι εδώ ο κύριος Βαρλαμίτης, έχουμε ξεκινήσει κύριε Βαρλαμίτη για να πω και εγώ τον πόνο μου, έτσι; Γιατί δυστυχώς σε αυτή τη χώρα η δημιουργικότητα και ό,τι είναι πρωτοποριακό συναντάει εμπόδια πάρα πολλά εμπόδια. Ξεκινήσαμε λοιπόν τέλη του '16 να συζητάμε γι' αυτό το πρόγραμμα και μάλιστα με μεγάλη χαρά η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων μας έχει δώσει ήδη προέγκριση για το σχέδιο. Είμαστε στο 2019, έχουμε πάρει μέχρι στιγμής τις από τις 9 άδειες ηλεκτροπαραγωγής από τη ΡΑΕ, έχουμε ζητήματα που σχετίζονται με την ερμηνεία της

νομοθεσίας με την Αποκεντρωμένη Διοίκηση και με την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας σχετικά με το γεγονός πού εντάσσεται και αν εντάσσεται και αν απαιτείται περιβαλλοντική έγκριση περιβαλλοντικών όρων και αν πάει σε απαλλαγή από περιβαλλοντικούς όρους κ.λπ. διότι είναι και ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό, έχει και ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό το συγκεκριμένο έργο, ότι αξιοποιεί ήδη υφιστάμενους αγωγούς του δικτύου ύδρευσης και δεν είναι μια νέα επένδυση και ένα νέο έργο.

Ένα ζητούμενο λοιπόν είναι στην προσπάθεια αυτή να κατορθώσουμε κάποια στιγμή να δημιουργήσουμε ένα θεσμικό πλαίσιο το οποίο να είναι ευέλικτο φυσικά κορωνίδα πρέπει να είναι η προστασία του περιβάλλοντος και για εμάς και για τις επόμενες γενιές αλλά θα πρέπει οπωσδήποτε να υπάρχει και η μέριμνα διότι φτάνουμε στο σημείο έργα τα οποία θα μπορούσαν να λειτουργούν εξαιρετικά ευεργετικά για τις τοπικές κοινωνίες και την εθνική οικονομία να χρονίζουμε χωρίς κανέναν ιδιαίτερο λόγο.

Έτσι λοιπόν το σημαντικό του έργου ποιο είναι; Το κόστος της επένδυσης είναι περίπου στα 5.300.000€, 4.000.000€ είναι τα υδροηλεκτρικά και 1.300.000€ περίπου υπολογίζουμε τα φωτοβολταϊκά. Εδώ λοιπόν έχουμε την εγκεκριμένη χρηματοδότηση, το έργο με τα χαρακτηριστικά που σας παρουσίασα ουσιαστικά είναι απολύτως αυτοχρηματοδοτούμενο και μάλιστα σε εξαιρετικά μικρό χρονικό διάστημα. Μέσα δηλαδή σε περίπου τεσσεράμισι-πέντε χρόνια έχει αποπληρωθεί και από εκεί και πέρα συνεισφέρει οικονομικά στο δήμο. Θα μπορούσαμε δηλαδή το δάνειο αυτό το οποίο θα λάβουμε να το αποπληρώσουμε σε πέντε χρόνια. Παρ' όλ' αυτά θα αξιοποιήσουμε τους ευεργετικούς όρους του Ταμείου και θα το πάμε στα 25 για να έχουμε τη δυνατότητα να κάνουμε κι άλλες δράσεις και να στηρίξουμε τους συνανθρώπους μας διότι εδώ είναι το σημαντικό, ότι και πάμε στην αξιοποίηση του νερού, ότι η αξιοποίηση του νερού φυσικά είναι στοιχείο ζωής αναγκαίο για την επιβίωσή μας

αλλά τελικά μπορεί να αποδειχθεί και ένα αναπτυξιακό εργαλείο. Αυτό γίνεται στην περίπτωση μας δεδομένου πως τα χρήματα τα οποία θα προέλθουν από αυτή την αξιοποίηση του συγκεκριμένου project θα κατευθυνθούν αφενός για τη δημιουργία έργων υποδομής που έχει ανάγκη η τοπική κοινωνία και σε δεύτερο επίπεδο για την στήριξη των συνανθρώπων μας οι οποίοι βρίσκονται σε οικονομική αδυναμία.

Έτσι λοιπόν, και θα κλείσω λέγοντας ότι γυρίσαμε λοιπόν πίσω και είδαμε την ιστορία της πόλης. Η ιστορία της πόλης μας μιλούσε και φώναζε για το πως μπορεί να είναι το αύριο της πόλης και πως ξανά μπορεί η Νάουσα να γίνει μεγάλο κέντρο πρωταγωνιστικό κέντρο όπως ήτανε κάποτε στην περίοδο της κλωστοϋφαντουργίας. Αυτό λοιπόν το έργο το οποίο σαφέστατα το μέγεθός του δεν είναι ιδιαίτερα μεγάλο είναι όμως πολύ μεγάλη η σημασία του για τα οφέλη τα οποία μπορεί να προκύψουν για τις τοπικές κοινωνίες. Εμείς λοιπόν πιστεύουμε ότι με την υλοποίηση αυτού του έργου ξεπερνώντας με πολύ επιμονή και πολύ υπομονή τα εμπόδια που υπάρχουνε θα κατορθώσουμε να αναδείξουμε και πάλι την πόλη μας τη Νάουσα, την πόλη του νερού, το άλλοτε Μάντσεστερ των Βαλκανίων σε μια μικρή πόλη πρότυπο για αντίστοιχες περιοχές, αντίστοιχες πόλεις με κοινά χαρακτηριστικά στην Ελλάδα και στην Ευρώπη.

Το σημαντικότερο όμως δεν είναι η Νάουσα αυτή καθ' αυτή αλλά η μεγαλύτερη εικόνα και η μεγαλύτερη εικόνα είναι πως με αυτό το project το οποίο πιστεύω και ελπίζω η ίδια η ελληνική πολιτεία κάποια στιγμή να κατανοήσει τη σπουδαιότητά του και τη σημασία του και να το αγκαλιάσει όπως πρέπει για τις πόλεις της Ελλάδας καταρχήν και δευτερευόντως για ένα πρότυπο το οποίο θα μπορέσει να αποτελέσει αν θέλετε εξαγωγίμο προϊόν της χώρας προς τις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης και του κόσμου. Έτσι λοιπόν καθαρό νερό και καθαρή ενέργεια. Ας κάνουμε τη διαφορά για τον τόπο μας και για τη χώρα μας. Να είστε καλά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πάρα-πάρα πολύ τον Νίκο τον Κουτσογιάννη.

Θα καλέσω τον Πέτρο, ο Ινιωτάκης είναι εδώ; Τι κάνεις;

Π. ΙΝΙΩΤΑΚΗΣ: Συγγνώμη εμένα σίγουρα δε με ξέρεις Δήμαρχε, είναι η πρώτη φορά που έρχομαι στο δήμο σου οπότε...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Καλωσήρθες και πάντα ευπρόσδεκτος.

Λοιπόν ο Πέτρος ο Ινιωτάκης είναι δημοτικός σύμβουλος Ηρακλείου και μέλος της Επιτροπής Χωροταξίας Υποδομών και Περιβάλλοντος της ΚΕΔΕ. Θα αναφερθεί στην κλιματική αλλαγή και στα αποτελέσματά της στις νησιωτικές περιοχές της Ελλάδος με το παράδειγμα της Κρήτης.

Πέτρο έχεις το λόγο.

Π. ΙΝΙΩΤΑΚΗΣ: Αγαπητέ Δήμαρχε ευχαριστώ πάρα πολύ για την πρόσκληση, θέλω να ευχαριστήσω την ΚΕΔΕ, τον πρόεδρο τον Γιώργο τον Πατούλη και τον πρόεδρο της Επιτροπής Περιβάλλοντος στην οποία είμαι μέλος, το Σάββα τον Χιονίδη επιτροπή Περιβάλλοντος και Υποδομών και ευχαριστώ όχι απλά επειδή είχα την τύχη να είμαι σήμερα ομιλητής αλλά επειδή η ΚΕΔΕ αυτά τα χρόνια στα οποία συμμετέχω έχει κάνει εξαιρετική δουλειά και έχει κάνει εξαιρετική δουλειά αγαπητοί φίλοι και φίλες, αγαπητοί συμπολίτες συμπατριώτες γιατί έφερε τη δύναμη της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Περιφέρεια. Πριν από ένα χρόνο αγαπητέ Δήμαρχε ο Γιώργος ο Πατούλης μετά από εισήγηση της ΠΕΔ Κρήτης και του Δήμου Ηρακλείου κάναμε συνέδριο για την κλιματική αλλαγή και τη λειψυδρία στην Κρήτη. Ήρθαν πολύ καλοί επιστήμονες, πολύ καλοί αυτοδιοικητικοί και συζήτησαν μαζί μας το τεράστιο ζήτημα λειψυδρίας στην Κρήτη και νομίζω σε όλο το νησιωτικό σύμπλεγμα της χώρας και νομίζω σε όλα τα νησιά της Ανατολικής Μεσογείου και βγήκαν χρήσιμα συμπεράσματα και δείξαμε πώς η τοπική αυτοδιοίκηση έχει άποψη και πρέπει το κράτος, η κεντρική κυβέρνηση να καθίσει και να συζητήσει μαζί μας. Είμαστε αυτοί οι οποίοι γνωρίζουμε τα ζητήματα, ξέρουμε τα

προβλήματα από πρώτο χέρι και πρέπει να συνδιαμορφώσουμε το πλαίσιο της απάντησης αυτών των προβλημάτων και των λύσεων από κοινού. Θέλω να ευχαριστήσω επίσης τα στελέχη της ΚΕΔΕ. Βλέπω τη Μαρία τη Σρέσκοβιτς, το Δημήτρη τον Μπαϊρακτάρη, την κυρία Γαζή, την κυρία Κουντουριώτη οι οποίοι πάντα δίνουν τον καλύτερο εαυτό τους για να έχουμε αυτά τα αποτελέσματα, αυτές τις συμμετοχές και αυτό το υψηλό επίπεδο διαλόγου του τιμά Δήμαρχε όλους μας. Το επίπεδο του διαλόγου που εγώ σήμερα παρακολουθώ στην πρώτη μέρα του συνεδρίου είναι όχι απλά υψηλό και ουσιαστικό είναι αυτό το οποίο ζητάει σήμερα η τοπική κοινωνία η κάθε τοπική κοινωνία και οι πολίτες μας για να μπορέσουμε να πάμε την Ελλάδα εκεί που αξίζει και εκεί που αξίζει σε όλους μας.

Σήμερα λοιπόν θα σας μεταφέρω και με τη βοήθεια, ξέρετε στην Κρήτη έχουμε την τύχη να έχουμε μερικά από τα καλύτερα πανεπιστήμια και τεχνολογικά ιδρύματα της Ευρώπης και δεν είναι μόνο το Πανεπιστήμιο Κρήτης και το ΙΤΕ, το Ινστιτούτο Τεχνολογίας και Έρευνας αλλά είναι και το Πολυτεχνείο και το ΤΕΙ, καταπληκτικά ιδρύματα με κορυφαίους επιστήμονες που έχουν δώσει μεγάλα προϊόντα υπηρεσιών στη ΝΑΣΑ, στον ΟΗΕ και νομίζω ότι πραγματικά μας τιμάει. Αυτούς τους ανθρώπους εμείς λοιπόν στην τοπική αυτοδιοίκηση τους χρησιμοποιούμε και σήμερα τα επιστημονικά στοιχεία γιατί επιτρέψτε με να είναι λίγο πιο επιστημονικοί απ' ότι πολιτικοί και αυτοδιοικητικοί γιατί προϊόντα του αντιπροέδρου του ΟΗΕ σε ζητήματα νερού, διαχείρισης παγκοσμίως του νερού του Δόκτορα Αντρέα Αγγελάκη.

Η κλιματική λοιπόν αλλαγή είναι εδώ. Αυτά τα στοιχεία τα οποία θέλω να σας δείξω εδώ. Εδώ θα δούμε την ιστορία της Κρήτης 10.000, από το 8 π.Χ. έως το 2000 και θα δούμε λοιπόν ότι η ποικιλομορφία η οποία υπάρχει στο ανάγλυφο της χώρας έχει να κάνει και με μια εκπληκτική ποικιλομορφία στις κλιματολογικές μας συνθήκες. Αυτό δηλαδή που παρατηρούμε είναι ότι στα 4.000

τελευταία χρόνια από το 2000 π.Χ. έως και το 2000 μ.Χ. έχουμε περιόδους, το κίτρινο όπως βλέπετε εδώ το dry είναι έντονη ξηρασία. Ταυτόχρονα έχουμε τα τελευταία 4000 χρόνια μεγάλες εναλλαγές παγετώνων, κρύου και ζέστης. Αυτά λοιπόν είναι οι συνθήκες οι οποίες ζούμε και θα πρέπει αυτά τα επιστημονικά στοιχεία τα οποία μας παρουσιάζουν οι επιστήμονες να τα λαμβάνουμε πολύ σοβαρά υπόψη για να καταλάβουμε ότι δεν πρέπει να δημιουργούμε συνθήκες πανικού, συνθήκες καταστροφής. Αυτά είναι τα στοιχεία τα οποία πρέπει να μελετά κάθε ένας ο οποίος ασχολείται με τα ζητήματα της κλιματικής αλλαγής και να δει ότι ο ίδιος ο πλανήτης γεννά αυτές τις διαδικασίες, παγετώνων, ξηρασίας και τις οποίες εμείς σαν νοήμονα όντα θα πρέπει να βρούμε απλά τον τρόπο να αντιμετωπίσουμε με τον καλύτερο τρόπο.

Έτσι λοιπόν βλέπουμε ότι την τελευταία περίοδο σε αυτή την τελευταία περίοδο των 1000 χρόνων περίπου έχουμε μπει σε μια στεγνή, ξερή περίοδο και στο τέλος πριν τους παγετώνες στα τελευταία χρόνια που είναι αρκετά εκατοντάδες τα τελευταία αυτά χρόνια έχουμε μπει σε θερμή περίοδο. Άρα ήδη η Κρήτη βρίσκεται σε μια πολύ δύσκολη ιστορική και χρονική περίοδο σε σχέση με το νερό. Σας δείχνω λίγο κάποιες καταγεγραμμένες μετρήσεις των βροχοπτώσεων περίπου ενός αιώνα, περισσότερα στοιχεία έχουμε βέβαια για το Ηράκλειο, είναι η μπλε η γραμμή. Τα Χανιά που βλέπετε ότι έχουν στα δυτικά μας είναι η νοητή γραμμή του Ιονίου που το Ιόνιο κατεβαίνει νοητά μέχρι και τα Χανιά, έχει πάντα περισσότερες βροχοπτώσεις και η Σητεία από την άλλη πλευρά όπου έχουμε τις λιγότερες βροχοπτώσεις στην Ανατολική Κρήτη η πράσινη γραμμή και είναι πραγματικά περίεργο να δει κανείς πως υπάρχουν και χρονιές όπου έχουμε έντονες βροχοπτώσεις ακόμα και στο νομό Σητείας στο ανατολικότερο άκρο της Κρήτης. Γενικά όμως έχουμε τις τάξεις των 800 χιλιοστών ετησίως βροχοπτώσεις, αρκετές βροχοπτώσεις για ένα νησί.

Άρα λοιπόν σε αυτά τα διαγράμματα θέλω να επιβεβαιώσω την αβεβαιότητα και κυρίως την μεταβλητότητα των βροχοπτώσεων στην Κρήτη, όχι όμως τη μείωσή τους κατά τις προσφορές εκφράσεις όλων αυτών οι οποίοι υπερθεματίζουν και είναι αυτοί οι θιασώτες να δημιουργούν κρίση και πανικό τα οποία νομίζω πολλές φορές δημιουργούν λάθος επιλογές π.χ. στα ζητήματα κατασκευής μεγάλων φραγμάτων. Και το λέω αυτό γιατί άκουσα με μεγάλο ενδιαφέρον τον Πρόεδρο της ΠΕΔ Κρήτης το πρωί που μίλησε για τον μεγάλο πραγματικά Έλληνα πατριώτη τον Νικόλαο Πλαστήρα και έμαθα για πρώτη φορά σήμερα ότι αυτός ο άνθρωπος εκτός από μεγάλος πατριώτης ήτανε και ένας μεγάλος οραματιστής και ένας μεγάλος πολιτικός και εξαιτίας αυτού του ανθρώπου αυτού του Έλληνα έχουμε αυτή τη σπουδαία λίμνη, αυτό το σπουδαίο έργο με όλες αυτές τις θετικές επιπτώσεις.

Όταν λοιπόν υπάρχουν όλοι αυτοί οι οποίοι σπείρουν τον πανικό και δημιουργούν συνθήκες επικαλούμενοι το περιβάλλον δεν αφήνουν να γίνουν τέτοια μεγάλα έργα νομίζω ότι λειτουργούν με ένα καταστροφικό με ένα απόλυτα καταστροφικό τρόπο για την κοινωνία και τους πολίτες. Και αναφέρομαι σε ένα τεράστιο έργο που έγινε τα τελευταία χρόνια. Η Κρήτη ξέρετε παρόλο που η εικόνα που έχετε εσείς μπορεί να είναι μια εικόνα ενός σύγχρονου τόπου με μεγάλα έργα υποδομών σας πληροφορώ ότι είναι ο τόπος με τα λιγότερα βασικά έργα υποδομών στην Ελλάδα. Δε θα πω μια σειρά ελλειμμάτων αλλά θα σταθώ στο ένα και μοναδικό μεγάλο έργο 27.000.000 κυβικών νερό το έργο του φράγματος Αποσελέμη το οποίο ακόμα και σήμερα το οποίο είναι η μόνη πηγή και η μόνη λύση στην αντιμετώπιση της λειψυδρίας της Κρήτης ακόμα και σήμερα βανδαλίζεται δήθεν για υπερβολικά ποσά για καταστροφή ενός μοναδικού τοπίου ότι χρειάστηκαν τεράστια ποσά για να κατασκευαστεί και τα γνωστά για τους εργολάβους και τα διάφορα που ακούγονται από τους λαϊκιστές οι οποίοι παίζουν αυτά τα παιχνίδια τα οποία κρατάνε στην υπανάπτυξη τον τόπο. Βέβαια

σήμερα που το φράγμα Αποσελέμη γεμίζει με απίστευτους ρυθμούς και μάλιστα τις επόμενες μέρες ενώ περιμέναμε τέλη Απριλίου να υπερχειλίσει είναι έτοιμο να υπερχειλίσει και να γεμίσει για πρώτη φορά στην ιστορία με 27.000.000 κυβικά και είναι η απάντηση σε όλους αυτούς οι οποίοι δεν λαμβάνουν τέτοια στοιχεία υπόψη τους γιατί ο Θεός ρίχνει βροχή και στην Κρήτη και στα νησιά, εμείς δεν έχουμε φροντίσει να κάνουμε τις υποδομές οι οποίες θα κρατήσουν αυτό το σπουδαίο, το πολύτιμο αγαθό δε μιλάνε, κρύβονται.

Εδώ βλέπουμε λοιπόν τις καμπύλες μέσης ετήσιας βροχόπτωσης και αυτή η πανσπερμία και αυτή η ποικιλομορφία, αυτή η ομορφιά της χώρας μας δείχνει ακριβώς ότι στα δυτικά εδώ είναι τα Λευκά Όρη έχουμε τις μεγαλύτερες βροχοπτώσεις που φτάνουν κατά μέσο ετησίως τα 20 τελευταία χρόνια τα 1000 χιλιοστά νερού ετησίως. Εγώ είναι ο Ψηλορείτης που επίσης έχουμε μεγάλες βροχοπτώσεις πάλι της τάξης των 1000 χιλιοστών και εδώ έχουμε τα Λασιθιώτικα βουνά που έχουμε και εκεί αρκετές βροχοπτώσεις όχι όμως όπως στα δυτικά στον Ψηλορείτη και στα Λευκά Όρη. Έχουμε μεγάλο πρόβλημα στην Κρήτη γιατί εδώ είναι η περιοχή της Μεσσαράς στο Τυμπάκι και εδώ είναι η περιοχή της Σητείας και η περιοχή της Βιάννου όπου έχουμε τα πρώιμα κηπευτικά και εδώ ακριβώς στην Κουντούρα που επίσης έχουμε τις εντατικές καλλιέργειες. Αυτό είναι ένα τεράστιο πρόβλημα για το νησί μας γιατί οι τεράστιες ποσότητες κηπευτικών που φεύγουν προς την Ευρώπη και φέρνουν μεγάλα νούμερα συναλλάγματος για τον τόπο, αντιμετωπίζει πλέον ένα τεράστιο... το φάσμα της απειλής λόγω της λειψυδρίας και λόγω των μεγάλων θερμοκρασιών που αναπτύσσονται ειδικά τα τελευταία χρόνια κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.

Εδώ βλέπουμε τις καμπύλες της μέσης ετήσιας δυνητικής εξατμισοδιαπνοής δηλαδή τις εξατμίσεις που έχουμε. Εδώ βλέπετε την μεγάλη ένταση που υπάρχει ξανά στο νότιο Ρέθυμνο και στην περιοχή της Ιεράπετρας. Αυτά είναι στοιχεία τα οποία μας βοηθάνε

για να δούμε το πόσο γρήγορα μπορεί να ξηραθεί το έδαφος αλλά να έχουμε και μεγάλες αν θέλετε διαφυγές ύδατος λόγω εξάτμισης από τα φράγματα τα οποία υπάρχουν και ξαναλέω ότι η Κρήτη έχει μια μεγάλη ηλιοφάνεια μια μεγάλη ένταση κατά τους καλοκαιρινούς μήνες που δημιουργεί κάποια προβλήματα.

Ο υδρολογικός χάρτης της Κρήτης μας δείχνει μια πανσπερμία πετρωμάτων για το που μπορούμε να κάνουμε δηλαδή φράγματα που μπορούν να κρατηθούν και βλέπετε ότι έχουμε μια μεγάλη δυσκολία στο νησί για να βρούμε τόπους όπου μπορούμε να κρατήσουμε το νερό, είναι μια απίστευτη πανσπερμία τα πετρώματα και ο γεωλογικός χάρτης του νησιού μας και αυτό μας κάνει ακόμα πιο δύσκολη και πιο προβληματική την διαδικασία επιλογής των χώρων που θα κάνουμε μεγάλα φράγματα ή και μικρότερα φράγματα και ίσως να είναι και ένας από τους βασικούς λόγους που δεν έχουμε τα φράγματα για παράδειγμα που έχουν στην Κύπρο ή και άλλες νησιωτικές περιοχές της Μεσογείου. Παρόλα αυτά όμως το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι οι αντιθέσεις που δημιουργούνται κάθε φορά που πάμε να μιλήσουμε για ένα μεγάλο τέτοιο έργο από τις ίδιες τις τοπικές κοινωνίες και από αυτούς που λαϊκίζουν και παραπληροφορούν τον κόσμο.

Εδώ είναι κάποια στοιχεία τα οποία αποδεικνύουν ακριβώς ότι νερό υπάρχει, νερό πέφτει στην Κρήτη και βλέπουμε τη δυναμικότητα σε εκατομμύρια κυβικά νερού ανά έτος, τα επιφανειακά μας νερά είναι στο 1,5 δις. κοντά στα υπόγεια είναι στα 2 δις. ένα σύνολο 3.230.000.000. Από αυτά εμείς χρειαζόμαστε όπως είπαν και οι προηγούμενοι ομιλητές τα περισσότερα στη γεωργία 445.000.000, στην αστική χρήση όπου είναι και ο τουρισμός με το μεγάλο τη βιομηχανία της Κρήτης που είναι ο τουρισμός αλλά βλέπετε ότι δεν είναι τόσο μεγάλα τα νούμερα σε σχέση με τη γεωργία και τα βιομηχανικά πολύ μικρότερα και ένα σύνολο από τα 3.200.000.000 να χρησιμοποιούμε 215.000.000 δηλαδή ένα ποσοστό της τάξης του 16%.

Λοιπόν, εδώ θέλω να μιλήσω για ένα ζήτημα που τον τελευταίο καιρό παίρνει νομίζω όλο και μεγαλύτερη θέση και τοποθετείται νομίζω πολύ καλά στην διαχείριση των υγρών αποβλήτων και την επαναχρησιμοποιοί στον επεξεργασμένο αυτών στην Κρήτη. Έχουμε αρκετές μονάδες αλλά λείπουν ακόμα περισσότερες. Δηλαδή έχουμε νομίζω γύρω στις 194 και χρειαζόμαστε όπως λέω εδώ στα σχόλια ακόμα 500 εγκαταστάσεις ειδικά στα χωριά, στους οικισμούς κάτω των 2.000 κατοίκων. Υπάρχουν άλλες 4 εγκαταστάσεις σε μεσαία χωριά και υπάρχουν και εγκαταστάσεις που είναι μέχρι και 15.000 και βεβαίως το Ηράκλειο η μεγάλη μητρόπολη της Κρήτης έχει ένα υπερσύγχρονο εργοστάσιο διαχείρισης των υγρών αποβλήτων και αν δούμε, για δούμε φάγαμε κάποια διαφάνεια νομίζω δε τη βάλαμε δυστυχώς να δείξω ότι από αυτές τις τεράστιες ποσότητες από αυτά εδώ τα 52.000.000 μόνο τα 5.200.000 πάνε σε επαναχρησιμοποίηση και θέλω να σας διαβάσω αυτές τις παρατηρήσεις ότι εκτιμάται ότι από αυτές τις εγκαταστάσεις εξυπηρετούν το 15% έως 20% της ενδοχώρας του νησιού. Από αυτές δηλαδή τις 500 εγκαταστάσεις εάν καταφέρναμε το νερό να το παίρναμε θα καλύπταμε το 20% που πάει στη γεωργία. Η δεύτερη παρατήρηση είναι ότι μόνο το 1,53% ούτε καν 2% των επαναχρησιμοποιούμενων υδάτων χρησιμοποιείται για άρδευση στη γεωργία. Από αυτά δηλαδή τα 5.200.000 κυβικά εμείς χρησιμοποιούμε το 2%, αυτό που είπε και κύριος Βαφειάδης για την Ψυττάλεια. Χάνουμε πολύ νερό, άριστης ποιότητας νερό μετά την τριτοβάθμια επεξεργασία δυστυχώς δεν καταφέρνουμε να το εντάξουμε στη γεωργία και το τρίτο, ότι το δυναμικό για γεωργική χρήση είναι αρκετό ψηλά 15,55% που χρησιμοποιείται για άρδευση γεωργία.

Λοιπόν και θα κλείσω το πολιτικό κομμάτι ουσιαστικά αυτής της τοποθέτησης λέγοντας ότι αυτές οι ιδιαιτερότητες της χώρας και του νησιωτικού συμπλέγματος μας οδηγεί στην απλή νομίζω σκέψη που μπορεί να καθένας, δεν είναι ανάγκη να έχεις υψηλές

επιστημονικές γνώσεις για να καταλάβεις ότι θα πρέπει να δεις την ιδιαιτερότητα κάθε τόπου και με ένα σύμπλεγμα πολλαπλών λύσεων να ζητήσεις την αντιμετώπιση του προβλήματος της λειψυδρίας γιατί ξαναλέω νερό υπάρχει νερό ο Θεός ρίχνει στην Ελλάδα και εμείς θα πρέπει να κάνουμε όλα όσα χρειάζεται.

Έτσι ένα κυρίαρχο ζήτημα το οποίο θα πρέπει να δούμε εμείς στην Κρήτη πριν πω για τις αλλαγές δικτύων που είναι νομίζω κυρίαρχο για όλες τις πόλεις αλλά ειδικά για το Ηράκλειο έχουμε απώλειες της τάξης του 60% χρειαζόμαστε 18.000.000 κυβικά νερό στο Ηράκλειο ετησίως και τα 9.000.000 από αυτά τα χάνουμε στο δρόμο και από κλοπές και από τις διαρροές που υπάρχουν. Δεν μπορεί λοιπόν το Ηράκλειο να θέλει 18.000.000 να χρειάζεται τεράστιες επενδύσεις σε τεράστια πράγματα να έχει προχωρήσει η εξάντληση των υδροφόρων οριζόντων και πλέον οι γεωτρήσεις μας να έχουν μπει σε μεγάλη πιθανότητα αλατότητας και να χάνεις εσύ το μισό σου νερό στη διαδρομή.

Πρέπει όμως να δούμε ένα κυρίαρχο ζήτημα στο νησί και νομίζω όλες οι περιφέρειες που έχει να κάνει με την ολοκλήρωση του ενιαίου υδατικού δυναμικού. Ο φράγμα Αποσελέμη δεν είναι απλά ένα σπουδαίο φράγμα με ένα από τα πιο σύγχρονα διυλιστήρια στην Ελλάδα που μας παρέχει άριστης ποιότητας νερό και νομίζω, δε θυμάμαι ποιος ομιλητής είπε ότι είναι ένα τεράστιο ζήτημα να αντικαταστήσουμε το μπουκάλι με νερό από τη βρύση, να ανοίγει ο πολίτης τη βρύση αυτή είναι η μεγάλη συμβολή της τοπικής αυτοδιοίκησης, να ανοίγουμε τη βρύση και να πίνουμε νερό. Να μην παίρνουμε το μπουκάλι. Αυτό εδώ, δε θέλω να βάλω τα ζητήματα της ποιότητας είναι άλλη κουβέντα αυτή, καταλαβαίνετε πόσο σημαντικό και πόσο χρήσιμο θα ήτανε για την Ελλάδα για τους πολίτες να ανοίγαμε τη βρύση και να πίνουμε νερό παντού. Αυτό λοιπόν για να γίνει στην Κρήτη θα πρέπει το φράγμα έχει τη λογική ότι ενώνει τον Άγιο Νικόλαο με τον Αποσελέμη που είναι στη Χερσόνησο και το Ηράκλειο με ένα τεράστιο αγωγό. Ήταν

νομίζω και το μεγαλύτερο κομμάτι του κόστους η δημιουργία αυτού του κόστους μαζί με το διυλιστήριο και όχι αυτό κάθε αυτό το φράγμα και οι απαλλοτριώσεις.

Αυτό λοιπόν θα πρέπει να συνεχιστεί και προς το Ρέθυμνο και προς τα Χανιά ώστε οι περιοχές που έχουν πολύ περισσότερο νερό πραγματικά να δίνουν στις περιοχές που δεν έχουν. Αυτό θα πει ίση και δίκαια αντιμετώπιση σε κάθε περιφέρεια των ζητημάτων του νερού. Αυτό είναι μια τεράστια πρόκληση για εμάς στην τοπική αυτοδιοίκηση και να μπορούμε σε ένα διάλογο που θα μας οδηγήσει σε τέτοιες ουσιαστικές παρεμβάσεις. Δύσκολο, γιατί καταλαβαίνετε καμιά τοπική κοινωνία δε θέλει να δώσει τον πόρο της στο διπλανό γείτονα αλλά θα πρέπει να μπορούμε με έναν πολύ δημοκρατικό τρόπο σε συναινετικές διαδικασίες που θα μας οδηγήσουν σε τέτοιες λύσεις. Είπα για τις αλλαγές των δικτύων, για τη μείωση των διαρροών του μη τιμολογούμενου νερού θα πρέπει να γίνουν οι πολιτικές να δούμε πως θα εξηγήσουμε στον πολίτη ότι δεν μπορεί να κλέβει, δεν μπορεί σε μια περίοδο που είναι ζητούμενο το αγαθό αυτό να κλέβει και θα πρέπει να βρούμε και σύγχρονους τρόπους για να μετράμε τις διαρροές και είναι νομίζω όλες οι τεχνολογίες τηλεμέτρησης πρέπει να μπουν σε πρώτο πλάνο και οι εφαρμογές τους, να πρέπει να ολοκληρώσουμε στο βαθμό που μπορούμε μικρά και μεσαία φράγματα και να υπάρχει μια διασπορά τους σε όλη την Κρήτη όπου τα πετρώματα μας το επιτρέπουν και βεβαίως η επαναχρησιμοποίηση των τριτοβάθμιων νεκρών βιολογικών καθαρισμών πρέπει να είναι πρώτη προτεραιότητα.

Εμείς αυτή τη στιγμή στο Ηράκλειο από τον βιολογικό μας καθαρισμό από τα 15.000 κυβικά ημερησίως που έχουμε χρησιμοποιούμε τα 5.000. Αυτά τα στέλνουμε όλα σε μια αγροτική περιοχή κοντά στο Ηράκλειο λέγεται Προφήτης Ηλίας, μία πολύ δυναμική περιοχή που έχει καταφέρει και έχει συγκρατήσει το νεανικό της πληθυσμό. Τα παιδιά εκεί παντρεύονται, μένουν ίσως να έχει να κάνει με ότι είμαστε και κοντά με το Ηράκλειο

δημιουργούν τις οικογένειές τους και τις επιχειρήσεις τους, έχουν αμπέλια κυρίως, κρασί, ελιές και σταφίδα και με αυτά τα 5.000 κυβικά πιστέψτε με ήταν μια περιοχή τελείως άνυδρη έχουν σωθεί, έχει σωθεί ο τόπος. Συγκρατήσαμε τις οικογένειες, δώσαμε τη δυνατότητα στους νέους ανθρώπους να κάνουν τις οικογένειές τους, τα παιδιά τους να πάνε εκεί στο σχολείο και να μην έρθουν στο Ηράκλειο. Φανταστείτε λοιπόν με 5.000 κυβικά ημερησίως τι θαύματα κάναμε και αν θυμάστε στις διαφάνειες που σας έδειξα μιλάμε αυτή τη στιγμή για 52.000.000 κυβικά από τους βιολογικούς όλης της Κρήτης από την επεξεργασία την τριτοβάθμια. Άρα καταλαβαίνετε τον πλούτο που έχουμε να διαχειριστούμε και θα πρέπει να προχωρήσουμε.

Θα πω μόνο ότι υπάρχουν δυσκολίες στο να αλλάξεις αντιλήψεις και συνήθειες. Όταν πήγαμε πριν από δέκα χρόνια και είπαμε στον Προφήτη Ηλία ότι θα σας φέρουμε νερό από το βιολογικό έγινε επανάσταση στο χωριό. Δεν ήθελαν ούτε να το ακούσουν, δεν ήθελαν καν να μπουν στη συζήτηση να το δοκιμάσουμε πιλοτικά και είναι οι αντιλήψεις οι οποίες κρατούν τις κοινωνίες τις τοπικές κοινωνίες στην υστέρηση και στην υπανάπτυξη και εκεί χρειάζεται διάλογος ουσιαστικός και πειθώ, επιστήμονες να εξηγήσουν απλά και κατανοητά το τι συμβαίνει σήμερα και ποια είναι τα εργαλεία και ποιοι είναι οι άνθρωποι που πρέπει να μπουνε μπροστά για την αντιμετώπισή τους. Σε αυτό λοιπόν τον αγώνα που έχει ξεκινήσει η τοπική αυτοδιοίκηση και με την παρούσα σημερινή εκδήλωση νομίζω ότι δείχνουμε δείγματα γραφής για το τι μπορεί να κάνει η τοπική αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα θέλω ξανά να σας πω συγχαρητήρια Δήμαρχε, μπράβο σας, μπράβο στην ΚΕΔΕ, μπράβο στο Σάββα τον Χιονίδη και τον Γιώργο τον Πατούλη που διοργάνωσαν σε όλη την Ελλάδα τέτοιες ημερίδες και μας έκαναν όλους περισσότερο γνώστες, μας έφεραν πιο κοντά τα νησιωτικά συμπλέγματα με την ηπειρωτική Ελλάδα και

τη Μακεδονία μας, Μακεδονία που η Κρήτη την αγαπάει και θα αγωνίζεται πάντα. Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πάρα πολύ Πέτρο. Ήσουν πάρα πολύ ωραία μας τα είπες και με ωραίο τρόπο δηλαδή. Συγχαρητήρια.

Θα παρακαλέσω τον κύριο Σφυρή, τον Ελευθέριο Σφυρή είναι ηλεκτρολόγος μηχανικός και μηχανικός υπολογιστών, είναι στέλεχος της ΔΕΥΑ. Θα αναφερθεί ο κύριος Σφυρής στο πληροφοριακό σύστημα και την παρακολούθηση της ποιότητας νερού ανθρώπινης κατανάλωσης. Είναι και για σήμερα ο τελευταίος εισηγητής και μετά αν έχουμε υπομονή και απαιτηθεί να υπάρχουν κάποιες ερωτήσεις και τοποθετήσεις θα πρέπει να το κάνουμε αν και πολλοί εκ των εισηγητών απουσιάζουν θα το παλέψουμε οι υπόλοιποι.

Κύριε Σφυρή έχετε το λόγο.

Ε. ΣΦΥΡΗΣ: Ωραία, καλησπέρα και από εμένα. Να ευχαριστήσω την ΚΕΔΕ και το Δίκτυο Πόλεων με Λίμνες για την πρόσκληση και τη δυνατότητα που δίνεται στην ΔΕΥΑ να παρουσιάσει ένα πρωτοποριακό σύστημα το οποίο αφορά την ποιότητα του νερού. Μου έδωσε μια πολύ καλή πάσα αν μπορώ να πω ο κύριος Ινιωτάκης, είπε ότι δεν αναφέρθηκε στην ποιότητα του νερού και στη σύγκριση που γίνεται με το εμφιαλωμένο, θα το κάνω εν μέρει εγώ και ανέφερε κιόλας το πόσο δύσκολα αλλάζουν οι συνήθειες μας ότι δεν εμπιστευόταν το νερό ουσιαστικά των βιολογικών σταθμών ή το νερό της βρύσης αλλά για να δούμε.

Το σύστημα που έχει αναπτύξει η ΔΕΥΑ είναι ένα διαδικτυακό ζήτημα καταχώρησης αποτελεσμάτων των εργαστηριακών ελέγχων αναλύσεων της ποιότητας νερού και ένα εργαλείο συνεχούς παρακολούθησης αυτής. Η υφιστάμενη κατάσταση είναι συμμετέχουν 96 ΔΕΥΑ από τα 120 μέλη της ένωσης και τώρα ολοκληρώνονται οι εργασίες για τη συμμετοχή της ΕΥΑΘ. Σε συνεργασία που έχουμε με την κυρία Γαζή, αυτός είναι και ο σκοπός της παρουσίασης σήμερα είναι να κάνουμε ένα άνοιγμα

προς τους δήμους που δεν έχουν ΔΕΥΑ να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα και να ολοκληρωθεί συμμετέχουν όλοι οι φορείς διαχείρισης του νερού με την συμμετοχή των υπόλοιπων μελών της ΔΕΥΑ, των δήμων που δεν έχουν ΔΕΥΑ και τέλος της ΕΥΔΑΠ.

Τα βασικά στοιχεία του συστήματος τα οποία θα τα δούμε και παρακάτω με κάποιες διαφάνειες γιατί δεν ήξερα αν θα έχουμε τη δυνατότητα να κάνω μία live παρουσίαση, θα δούμε κάποια στιγμιότυπα, είναι οι πηγές παροχής νερού, οι ζώνης παροχής νερού, τα σημεία δειγματοληψίας και τα εργαστήρια αναλύσεων. Γενικά είναι πολύ εύκολο να συμμετάσχει κανείς και είναι εύκολη διαδικασία αλλά θα το δούμε και παρακάτω αυτό. Οι πηγές παροχής νερού, δεν ξέρω αν φαίνεται, τα στοιχεία που χρειαζόμαστε είναι μία ονομασία για την πηγή, το είδος του νερού, ο κωδικός MC είναι προαιρετικός βέβαια, τα κυβικά μέτρα ανά ώρα οπότε για παράδειγμα θα μπορούσαμε την ερώτηση του προέδρου για το πόσο νερό έχουμε στην πόλη της Νάουσας ουσιαστικά. Νομίζω συμμετέχει η Νάουσα οπότε ίσως μπορέσουμε να τα δούμε. Ο δήμος, η δημοτική ενότητα πιο πολύ για να έχουμε την πληροφορία και κάποιες συντεταγμένες για τις πηγές. Αυτή τη στιγμή στο σύστημα είναι καταχωρημένες 2.162 πηγές.

Οι ζώνες παροχής νερού. Οι ζώνες παροχής νερού είναι ουσιαστικά περιοχές που έχουν το ίδιο ή σχεδόν ίδιας ποιότητας νερό. Τι χρειαζόμαστε; Μία ονομασία, τα κυβικά μέτρα εισερχόμενου νερού ανά ημέρα και τον πληθυσμό. Η πρωτοτυπία εδώ στο σύστημα βρίσκεται εδώ. Έχουμε τον κωδικό και τον ελάχιστο αριθμό ελέγχων ανά έτος. Ανάλογα με την ποσότητα του νερού ή τον πληθυσμό προκύπτει αυτόματα με βάση την τρέχουσα νομοθεσία ο ελάχιστος αριθμός ελέγχων που απαιτείται να κάνει κάθε φορέας. Στη συνέχεια το σύστημα μόνο του παράγει έναν κωδικό όπου έχουμε ένα παράδειγμα εδώ κάτω έτσι ώστε για κάποιον που τον παρατηρεί και σε αυτή την περίπτωση το Υπουργείο Υγείας, οι διευθύνσεις υγείας να μπορεί να είναι

αντιληπτό για ποια ζώνη μιλάμε γιατί εγώ μπορεί να την ονομάζω κάπως ώστε να με βολεύει εμένα. Στο υπουργείο όμως δε θα ξέρει ότι η ζώνη για παράδειγμα Λευτέρης είναι αυτή. Με την κωδικοποίηση που έχουμε δώσει βλέπουμε ότι υπάρχει το υδατικό διαμέρισμα, ο κωδικός περιφέρειας, ο κωδικός δήμου και τέλος ένας αύξων αριθμός για να μετράμε τις ζώνες. Αυτή τη στιγμή στο σύστημα είναι καταχωρημένες 1.225 ζώνες.

Συνεχίζοντας τα σημεία δειγματοληψίας. Πολύ εύκολα ένα όνομα, η περιοχή και σε ποια ζώνη ανήκουν αυτά και οι συντεταγμένες για να μπορούμε ή αλλιώς μπορούμε να το βρούμε και στον χάρτη. Εδώ βλέπουμε ότι υπάρχει και η επιλογή δημοσίευσης ή μη των αποτελεσμάτων του ελέγχου. Μπορεί η επιχείρηση ύδρευσης κάνει σίγουρα ελέγχους και στις πηγές αυτά όμως δε θέλουμε να φαίνονται στους πολίτες όμως ο φορέας θέλει να τα βλέπει να ξέρει ότι υπάρχουν και να παρακολουθεί ουσιαστικά συνολικά όλο το νερό. Οπότε εδώ αποεπιλέγοντας εδώ δεν εμφανίζονται αυτά στον πολίτη. Και τέλος, εργαστήρια αναλύσεων. Έχουμε δημιουργήσει ένα μητρώο εργαστηρίων αναλύσεων τόσο των ιδιωτικών όσο και των ΔΕΥΑ όπου έχουμε το όνομα και κάποια στοιχεία και ποιους δείκτες ουσιαστικά ποιες παραμέτρους γίνονται οι δειγματοληψίες. Δηλαδή για ποια πια τα εργαστήρια είναι πιστοποιημένα. Αυτή τη στιγμή το μητρώο μας έχει 84 εργαστήρια. Αφού καταχωρήσουμε όλα αυτά τα στοιχεία μένει τώρα ουσιαστικά να βάλουμε τις εργαστηριακές αναλύσεις όπου περιέχουν μικροβιολογικές αναλύσεις, χημικές και αναλύσεις ραδιενέργειας. Αυτή τη στιγμή στο σύστημα υπάρχουν 16.764 έλεγχοι. Είναι πάρα πολλοί και ουσιαστικά είναι έλεγχοι από 96 ΔΕΥΑ. Η καταχώρηση για την ευκολία των φορέων ύδρευσης μπορεί να γίνει με τρεις τρόπους. Είτε από το περιβάλλον του συστήματος που θα δούμε παρακάτω είτε με ανέβασμα πρότυπου αρχείου excel. Το ανέβασμα πρότυπου αρχείου excel έχει να κάνει με το να διευκολύνει ΔΕΥΑ, δήμους που δεν έχουν ΔΕΥΑ και που

δεν έχουν εργαστήριο σε συνεργασία με τα ιδιωτικά εργαστήρια τους δίνουν το excel, το συμπληρώνουν τα ιδιωτικά εργαστήρια μαζί με τα υπόλοιπα έγγραφα που τους αποστέλλουν και τα ανεβάζουμε αυτόματα στο σύστημα έτσι ώστε να διευκολύνουμε μέσω του συστήματος και τις διαδικασίες μέσα στην επιχείρηση ή στο δήμο. Και τέλος, μέσω διεπαφή προγραμματισμού εφαρμογών. Είναι το λεγόμενο API που ουσιαστικά γίνεται μία επικοινωνία με εξωτερικές εφαρμογές. Αυτό το αναπτύξαμε λόγω της ΕΥΑΘ λόγω του μεγάλου όγκου δεδομένων ήταν λίγο αδύνατο η ΕΥΑΘ να μπορέσει να καταχωρήσει μία-μία τις αναλύσεις ή να τις ανεβάσει με excel. Οπότε δίνοντας μια προτυποποίηση στη διαδικασία των αναλύσεων τους θα μπορούν να ανεβάζουν αυτόματα τα στοιχεία αυτά δηλαδή θα γίνονται κλήσεις από το σύστημά τους προς το σύστημά τους και αντίστροφα και τα στοιχεία θα μεταφέρονται.

Ωραία, συνεχίζοντας εδώ βλέπουμε την καταχώρηση του ελέγχου. Βλέπουμε ότι εισάγουμε και το εργαστήριο, ένα κωδικό για να μπορούμε να διαχειριστούμε τον έλεγχο, την ημερομηνία δειγματοληψίας που είναι πολύ σημαντική, η ζώνη και το σημείο και αντίστοιχα συμπληρώνουμε τα στοιχεία για τον κάθε έλεγχο. Συνεχίζοντας οι βασικές λειτουργίες του συστήματος. Αφού καταχωρηθούν οι αναλύσεις του φορέα μπορεί το σύστημα μέσα σε λίγα λεπτά να παράγει τις εκθέσεις τριετίας πόσιμου νερού για ενημέρωση του Υπουργείου Υγείας και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Για τις μικρές ΔΕΥΑ ή τους μικρούς δήμους μπορεί να έχει ένας μικρός δήμος ή μια μικρή ΔΕΥΑ μπορεί να έχει ως πούμε 100-200 αναλύσεις το χρόνο, οι πιο μεγάλοι όμως έχουν χιλιάδες αναλύσεις. Σκεφτείτε ότι όλες αυτές οι αναλύσεις στις εκθέσεις τριετίας πρέπει να αποτυπωθούν σε ένα συγκεκριμένο format σε ένα συγκεκριμένο αρχείο ώστε να ενημερωθεί το Υπουργείο Υγείας και αργότερα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πλέον αυτό γίνεται σε πολύ λίγα λεπτά. Ετήσιες αναφορές για ενημέρωση της αρμόδιας διεύθυνσης υγείας

και τέλος αναφορές για την ενημέρωση του Διοικητικού Συμβουλίου που είναι και ένα από τα ζητούμενα.

Αλλά το σημαντικότερο είναι αυτό. Είναι ουσιαστικά η ενημέρωση του πολίτη. Βλέπουμε ότι πολλές φορές ο πολίτης δεν προτιμάει το νερό της βρύσης και καταφεύγει στο εμφιαλωμένο. Τι παρατηρούμε δηλαδή; Ότι υπάρχει ένα έλλειμα πληροφορίας προς τον πολίτη. Θα πρέπει και με βάση τη νέα οδηγία για το νερό, το πόσιμο νερό όπου αλλάζει, δηλαδή από το 2020 ή το 2021 θα έχουμε το νέο πλαίσιο, νέο θεσμικό πλαίσιο γίνεται λίγο πιο αυστηρό. Τι σημαίνει αυτό; Ότι ο πολίτης θα πρέπει ανά πάσα στιγμή να μπορεί να βρει στοιχεία ποιότητας νερού και στοιχεία ακόμα ίσως και κάποια οικονομικά και κάποια στοιχεία δικτύων τεχνικά ανά πάση στιγμή και απρόσκοπτα. Έτσι προσπαθούμε εμείς μέσω αυτού του συστήματος να δώσουμε αυτή τη δυνατότητα στον πολίτη. Οπότε αν κάποιος θέλει να δει ως πούμε τα αποτελέσματα της ποιότητας νερού το οποίο σαν σύστημα σκεφτείτε ότι μπορεί να έχει και τουριστικό χαρακτήρα μπαίνει ο πολίτης είτε στη σελίδα είτε στο mobile app το οποίο κατασκευάζεται και επιλέγει το δήμο που τον ενδιαφέρει. Πέρα από το δήμο βάζοντας είτε και τον ταχυδρομικό κώδικα μπορεί να του φέρει ουσιαστικά τις αναλύσεις στην περιοχή. Επιλέγοντας το δήμο έρχεται η ζωνοποίηση που έχει περάσει στο σύστημα ο κάθε πάροχος για το δήμο ή την περιοχή που έχει επιλέξει ο πολίτης. Εδώ βλέπουμε την περιοχή της Καβάλας και βλέπουμε πως έχουν εισάγει τις ζώνες στο σύνολο. Ο πολίτης επιλέγει τη ζώνη που τον ενδιαφέρει και του φέρνει στο χάρτη τα σημεία δειγματοληψίας για να βρει το σημείο που εκείνο που είναι πιο κοντά. Ίσως στα μικρά χωριά δεν έχει το νόημα να φέρει το σημείο δειγματοληψίας αλλά σκεφτείτε στη Θεσσαλονίκη για παράδειγμα όπου η Θεσσαλονίκη είναι χωρισμένη σε 4 ζώνες να έχουμε σε 4 ζώνες τι να δείχνει έναν έλεγχο; Θέλουμε τα σημεία δειγματοληψίας ώστε ο πολίτης να μπορεί να βρει το αντίστοιχο σημείο ώστε να δει την ποιότητα

νερού κοντά στο σπίτι του και επιλέγοντας το σημείο μας φέρνει τον τελευταίο εγκεκριμένο από τον υπεύθυνο ποιότητας έλεγχο νερού συνοδευόμενο από τις τιμές, τώρα επειδή είναι υπό κατασκευή το συγκεκριμένο μπαίνουν και τα όρια της νομοθεσίας, ημερομηνία δειγματοληψίας για να φαίνεται πόσο απέχει ο τελευταίος χρονικά έλεγχος δηλαδή να δείχνουμε ότι η ΔΕΥΑ και οι δήμοι κάνουν έργο και το ξέρουμε ότι κάνουν έργο και παρακολουθούν το νερό συνέχεια και δεν υπάρχει πρόβλημα στο νερό της βρύσης και θα συνοδεύεται ο έλεγχος από κάποια στοιχεία για τις μεταβλητές. Γιατί αν κάποιος δεν είναι χημικός όπως και εγώ δεν είμαι και είμαι ηλεκτρολόγος δεν μπορεί να καταλάβει για παράδειγμα τη σημασία του εντερόκοκκου στο νερό, τι σημαίνει αν έχει εντερόκοκκο. Έτσι θέλουμε ο πολίτης να αποκτήσει πρόσβαση στην πληροφορία αλλά και κατανόηση.

Οι βασικοί στόχοι του συστήματος, πριν κλείσω είναι η διευκόλυνση των φορέων ύδρευσης να υποβάλλουν δεδομένα ποιότητας πόσιμου νερού με εναρμονισμένο τρόπο. Δηλαδή να γίνει μια προτυποποίηση των διαδικασιών και όλοι ουσιαστικά με έναν κοινό τρόπο να υποβάλλουν στοιχεία. Παροχή στο Υπουργείο Υγείας και στις διευθύνσεις υγείας άμεση πρόσβαση στα δεδομένα ποιότητας νερού όλης της χώρας. Εδώ μπορούμε να πούμε ότι αργότερα μπορούμε να παρακολουθούμε ίσως και το νερό των λιμνών και των ποταμιών και των πηγών δηλαδή το σύστημα είναι δυναμικό που μπορεί να αλλάξει, μπορεί να προσθέσουμε έξτρα χαρακτηριστικά και τέλος παροχή σε κάθε πολίτη πληροφορίας για την ποιότητα του νερού. Μακροπρόθεσμα θέλουμε να γίνεται εύκολη και άμεση ενσωμάτωση των ευρωπαϊκών οδηγιών για το πόσιμο νερό σε ένα εναρμονισμένο σύστημα τόσο και ανθρώπων και φορέων. Μόλις αλλάζει η οδηγία εμείς τη μελετάμε κάνουμε τις αλλαγές στο σύστημα, ενημερώνει αυτόματα το σύστημα, άρα αυτό τι σημαίνει; Ότι όλες οι επιχειρήσεις ύδρευσης κινούνται πάνω στην ίδια νομοθεσία και χωρίς να χρειάζεται να κάνουν και κάποια

ιδιαίτερη με ιδιαίτερο κόπο. Έχουμε κάνει εμείς όλη την προεργασία. Παραγωγή χρονοσειρών στην παρακολούθηση μικροβιολογικών χημικών παραμέτρων χρειαζόμαστε στοιχεία. Υπάρχει έλλειψη στοιχείων, τα στοιχεία οι χρονοσειρές μπορεί να μας δείξουν ότι αν κάποια παράμετρος έχει υποχωρήσει ή έχει σταθεροποιηθεί η τιμή της χρονικά ίσως μπορέσουμε να την αποφύγουμε να την παρακολουθούμε με την ίδια συχνότητα και να πάμε να κάνουμε λιγότερους ελέγχους που τι σημαίνει αυτό; Μικρότερο κόστος για τις επιχειρήσεις. Και τέλος να αποτελέσει το σύστημα ένα εργαλείο διαφάνειας ενημέρωσης και ενεργούς συμμετοχής των πολιτών. Δηλαδή θέλουμε ο πολίτης να μπει σε αυτή τη διαδικασία της διαχείρισης ουσιαστικά του νερού. Θέλουμε να τον ενημερώνουμε και θέλουμε να τον έχουμε κοντά μας.

Και τελειώνοντας να αναφέρω κάποια ορόσημα για το σύστημα. Τον Φεβρουάριο του 2018 το Υπουργείο Υγείας με εγκύκλιό του στήριξε θεσμικά τη χρήση του συστήματος απ' όλους τους φορείς ύδρευσης και τον Νοέμβριο του 2018 η EurEau που ουσιαστικά είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση των Επιχειρήσεων και Ενώσεων Ύδρευσης και Αποχέτευσης στο πλαίσιο της διάσκεψής της για την καινοτομία στον τομέα του νερού στην Ευρώπη επέλεξε το σύστημά μας να παρουσιαστεί θεωρώντας ότι είναι μια πρωτοβουλία με πρωτοποριακό χαρακτήρα ακόμα και για ευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτά. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πάρα πολύ τον κύριο Σφυρή για την εισήγησή του. ήταν και ο τελευταίος εισηγητής για σήμερα. Θα ήθελα αν υπάρχουν κάποιες ερωτήσεις, κάποιες παρατηρήσεις, κάποιες τοποθετήσεις ολιγόλεπτες αλλιώς να υπενθυμίσω ότι στις 20:00 και μετά στο τρίστρατο εκεί στα Καλύβια Πεζούλας θα πάμε για φαγητό και για κρασί. Ζαρνάβαλος, Κληματαριά και Δειπνοσοφιστής διαλέγετε ένα από τα τρία είναι εξαιρετικές ταβέρνες παραδοσιακές, όπου θέλετε πάτε, ό,τι θέλετε παραγγέλνετε. Ζαρνάβαλος, Κληματαριά και Δειπνοσοφιστής είναι

τρεις ταβέρνες ακριβώς στο ένα χιλιόμετρο δεξιά. Και δηλώνουμε ότι είναι από την ΚΕΔΕ εντάξει, ωραία, ναι.

Ο κύριος Φακοντής από την Ορόκλινη από την Κύπρο.

Ν. ΦΑΚΟΝΤΗΣ: Κύριε Δήμαρχε σας ευχαριστώ για την πρόσκληση από το Δίκτυο Πόλεων με Λίμνες, παρευρέθηκα και εδώ στην ΚΕΔΕ ως φιλοξενούμενος να σας συγχαρώ γι' αυτό το όμορφο συνέδριο που έγινε. Πολύ κατατοπιστικά όσα ακούσαμε, εγώ απλώς να μεταφέρω δύο πράγματα για σκέψη και προβληματισμό όχι αποδείξεων.

Στην Κύπρο το αποχετευτικό σύστημα σε κάθε πόλη υπάρχει ένα συμβούλιο το οποίο συμβούλιο αυτό διαχειρίζεται το αποχετευτικό σύστημα επέκταση, λειτουργία, συντήρηση κ.λπ. Οι κοινότητες δεν συνεισφέρουν πάρα μόνο το 20% για την κατασκευή αποχετευτικού συστήματος, το 80% το συνεισφέρει το κράτος. Όπου υπάρχουν πρόσφυγες πληρώνει το κράτος το 100% της υποδομής. Το νερό που παράγεται από την επεξεργασία πωλείται με ένα μικρό ποσοστό 0,5 cents τον τόνο τους γεωργούς. Όσον αφορά το νερό ύδρευσης εγώ να συμφωνήσω με τον κύριο από την Κρήτη ότι οι διαρροές το ατιμολόγητο νερό αγγίζει μπορεί και το 60%. Αυτό οφείλεται από την εμπειρία στους παλιούς μετρητές που υπάρχουν οι οποίοι λέει ότι κάθε 10, 12, 13 χρόνια να αντικαθίστανται. Αν τους αντικαταστήσουμε θα έχουμε ένα κέρδος περίπου 20% με 25% από το παλιό σύστημα μεταφοράς του νερού. Και το άλλο είναι ότι εδώ κουβεντιάζοντας πληροφορήθηκα για πόση είναι η τιμολόγηση του νερού. Το νερό σίγουρα είναι ένα αγαθό που όλοι πρέπει να έχουμε αλλά πρέπει να το φυλάξουμε. Εμείς στην Κύπρο σε έκταση πληθυσμού και γης είμαστε η πρώτη χώρα στον κόσμο στους υδατοφράχτες γιατί έχουμε πρόβλημα και όμως το νερό πληρώνεται τον τόνο 1,10€ αρχίζει και φτάνει ανάλογα με την κατανάλωση μέχρι και 3,05€ και έχει πάγιο το δίμηνο 16,00€. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Πάρα πολύ ωραία η παρέμβαση του συναδέλφου από την Κύπρο, μας τιμά ιδιαίτερα με την παρουσία του, ευχαριστούμε πάρα πολύ που είστε παρόν και κατατοπιστικότατη σε σχέση με τα τι ισχύουν στο νησί της Κύπρου, στο κράτος της Κύπρου.

Παρακαλώ κάποιος άλλος θα ήθελε; Ο κύριος Αλεξίου ο Σεραφείμ. Είναι καθηγητής το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Σ. ΑΛΕΞΙΟΥ: Επιτρέψτε και εμένα να πω ότι αξίζουν συγχαρητήρια στους διοργανωτές και βεβαίως αυτό που μπορεί να επισημάνει κανένας από το πρωί μέχρι αυτή την ώρα είναι ότι σε αυτόν τον ιστορικό τόπο η σημασία και η σπουδαιότητα που έχει το νερό είναι ανεκτίμητη όπως το επισημάνετε και όπως το δώσατε ως ένα βασικό στοιχείο. Θέλω πραγματικά να κάνω ένα μικρό σχόλιο εδώ γενικά για το νερό και για τη σπουδαιότητά του και βέβαια να θίξω δυο-τρία θέματα τα οποία αφορούν εδώ την περιοχή μας με βάση το νερό. Θεωρώ λοιπόν ότι όπως έλεγε ο Θαλής ο Μιλήσιος τον 6^ο π.Χ. αιώνα αρχή των όντων έλεγε απεφήνατο το ύδωρ. Καθολικής σημασίας λοιπόν έχει το νερό στον άβιο κόσμο αλλά η σχέση του με τον έμβιο κόσμο είναι τεράστιας σημασίας. Ο δε Αριστοτέλης το 384 - 322 π.Χ. έλεγε ότι κάθε σώμα αποτελείται από τέσσερα στοιχεία, τον αέρα, τη γη που πατάμε το χώμα, το νερό και την ενέργεια τη φωτιά που σημαίνει ότι μεταφέροντας αυτές τις σκέψεις και αυτά που έλεγε ο Ηράκλειτος τα πάντα ρει, η ενέργεια και η ύλη συνεχώς μεταβάλλεται αλλά στο σημείο αυτό θα πρέπει να πω ότι το νερό είναι αμετάβλητο. Ο αένας κύκλος του νερού είναι σταθερός δεν αλλάζει με την μοναδικότητα που έχει το νερό στη φύση, με τις τρεις μορφές του δηλαδή την αέρια, την υγρή και τη στερεά, ο πάγος και το νερό. Αυτός ο κύκλος, ο αένας κύκλος του νερού λοιπόν με τα θερμοδυναμικά φαινόμενα και τα ηλεκτρομαγνητικά πεδία σε σχέση με τον άνθρωπο δίνει αυτό που λέμε ζωή. Είναι το θεμέλιο της ζωής και της όλης παρουσίας και των έμβιων όντων πέρα από τη φυσικότητα που έχει το νερό σε

αυτό το περιβάλλον στη γη στο γαλάζιο πλανήτη ο οποίος θα λέγαμε ότι γιατί να ονομάζεται γη και να μην ονομάζεται νερό π.χ. ο πλανήτης αυτός διότι είναι κατά πολύ περισσότερο απ' ότι είναι η γη έτσι το ξηρό μέρος.

Επομένως αυτά τα οποία πρέπει να πούμε σαν γενική αρχή, σαν γενική τοποθέτηση και μπράβο στους διοργανωτές να δώσουν αυτή τη θεμελίωση για το νερό και για την αξία που έχει το νερό σε όλες τις δράσεις και βεβαίως όχι μόνο για την ποιότητα της ζωής, για την υγεία και τη συνέχεια της ζωής αλλά βεβαίως βεβαιότατα για την οικονομία όπου θέσατε πάρα πολύ καλά αυτό το θέμα, το θέμα της οικονομίας διότι πέραν από την πολυδιάσταση αυτή που έχει και την πολλαπλότητα στην χρήση που έχει το νερό θεωρώ πως είναι και ένα ενεργειακό στοιχείο ζωτικής σημασίας σήμερα το οποίο έχει να κάνει όχι μόνο με την ίδια τη ζωή με τον αέρα που αναπνέουμε αλλά έχει να κάνει και με την οικονομία, με τα χρήματα, με το πως διαχειριζόμαστε τους πόρους για να μπορέσουμε αυτό το σταθερό σημείο αυτή τη σταθερά του νερού η οποία είναι ίδια ανά τους αιώνες δεν αλλάζει, 97% αλμυρό νερό, ένα 3% γλυκό νερό έτσι διάσπαρτο στη γη και βέβαια αυτό που είπε και ο καθηγητής ο κύριος Λέκκας ανάλογα με τα φαινόμενα που έχουμε στην επιφάνεια της γης το νερό τι κάνει; Μετακινείται όπως και εμείς έτσι μετακινούμαστε. Δηλαδή όταν συναντήσει κλίμα γερό θερμό κλίμα φεύγει από έναν τόπο και πάει αλλού ή πάει πιο βαθιά μέσα στη γη και εξαφανίζεται.

Θεωρώ λοιπόν ότι αυτό που πρέπει να δούνε οι αρχές και είναι πολύ σημαντικό αυτό να οργανώσουν έτσι τα έργα, τις δράσεις οι οποίες πραγματικά το νερό έτσι όπως θα χρησιμοποιείται να έχει αυτή την ωφελιμότητα την τεράστια που έχει για να μπορέσει ο άνθρωπος με αυτή τη χρήση την προνομιακή θα έλεγε κανένας, την χρήση αυτή του νερού που προέρχεται από τη φύση από τον κόσμο από την ίδια τη ζωή να μπορέσει να συνεχίσει ένα ποιοτικό έργο με αυτό το απλό στοιχείο

της φύσης το οποίο είναι μοναδικό και αξίζει έτσι να δώσουμε κάθε περιποίηση.

Να πω τώρα Δήμαρχε δύο θεματάκια να θίξω και κλείνω με αυτό και να βάλω ένα ερώτημα διότι η λίμνη του Πλαστήρα όπως τη βλέπουμε εδώ είναι μια λίμνη που έχει 60 χρόνια το 1959, '30 με '35 ξεκίνησε το όραμα του συμπολίτη μας Πλαστήρα και βέβαια σε αυτόν τον ιστορικό τόπο δεν είναι μόνο ο Πλαστήρας είναι και ο Καραϊσκάκης με τα αρματολίκια του που πέρασε από αυτόν τον τόπο εδώ αλλά ειδικότερα αυτός ο άνθρωπος ο οραματιστής που έδωσε αυτό τον πλούτο διότι πριν τη λίμνη υπήρχανε αγροί καλλιεργήσιμοι, χωράφια, υπήρχε παραγωγή, γεωργία, κτηνοτροφία λοιπόν αλλά αυτό που μετέφερε όμως σε συνέχεια είναι να ανεβάσει αυτή την περιοχή σε αυτό το ύψος που είναι με τον τουρισμό διότι ο τουρισμός έχει μια τεράστια σημασία για την ίδια τη χώρα μας και θα πρέπει έτσι να επιμείνουμε με έναν άλλο διαφορετικό τρόπο και σε κάθε σημείο της χώρας μας είτε στη θάλασσα είτε στο νησί είτε στο βουνό να δώσουμε έτσι μια άλλη διάσταση για να μπορέσουμε πραγματικά να προχωρήσουμε.

Θεωρώ λοιπόν αυτή η ιστορική λίμνη εδώ του Πλαστήρα με τα 22 τετραγωνικά χιλιόμετρα, με τα 4 χιλιόμετρα πλάτος, τα 12 χιλιόμετρα μήκος, με τα 60 μέτρα βάθος που λέμε σήμερα δεν είναι 60 Δήμαρχε, είναι πολύ λιγότερα. Τα 400.000.000 κυβικά μέτρα νερού που έχουν μειωθεί από τις προσχώσεις, υπάρχει ζήτημα νερού και το καλοκαίρι θα λέγαμε ότι και οι οικισμοί εδώ και τα χωριά ενδεχομένως να έχουν πρόβλημα κύριε Δήμαρχε με το νερό. Άρα λοιπόν αυτό το νερό που βγαίνει από τα βουνά, από τα ρέματα, από τις πηγές, από τα ποτάμια που κατεβαίνουν κ.λπ. σε σχέση με το νερό της λίμνης να αξιοποιηθούν με ένα τρόπο διαφορετικό έτσι ώστε πραγματικά να είναι ωφέλιμο και για τους ανθρώπους που ζούνε σε αυτή την περιοχή εδώ και όχι μόνο στην πεδιάδα διότι γνωρίζουμε εκεί για την άρδευση διότι είπε και ο δήμαρχος το πρωί αρδεύει 300.000 στρέμματα χώρο και στην

Καρδίτσα και στα Τρίκαλα, όλα αυτά έχουν το ενδιαφέρον τους και τη σημασία τους και θα πρέπει πραγματικά να ακουμπήσουμε με ένα νέο σχέδιο με καινούρια στοιχεία επαναπροσδιορίζοντας όλα αυτά τα οποία υπάρχουν μέχρι σήμερα έτσι ώστε στα έργα τα οποία θα γίνουν.

Και έρχομαι και σε ένα δεύτερο και κλείνω Δήμαρχε με αυτό, ο βιολογικός καθαρισμός μας ο οποίος έκανε μια αξιόλογη προσπάθεια ο δήμαρχός μας εδώ να προχωρήσει αυτό το έργο, είναι ένα έργο ζωτικής σημασίας όπως τα ξενοδοχεία που έγιναν σε αυτή την περιοχή, όπως ο δρόμος της Καρδίτσας περνώντας έξω από τα χωριά έδωσε μια άλλη πνοή και μια ευκολότερη πρόσβαση στο χώρο της λίμνης, όλα αυτά λοιπόν έχουν ένα άλλο ενδιαφέρον και βεβαίως το αποχετευτικό ο βιολογικός καθαρισμός με μία νέα προσπάθεια επαναπροσέγγισης του δημάρχου θα τοποθετηθεί και θα προχωρήσει σε μια άλλη βάση πιο εκσυγχρονισμένη πιο δημιουργική όπου να προστατεύει περισσότερο τη φύση και το περιβάλλον διότι θα σας πω τούτο και κλείνω με τούτο, ότι πέραν από τον αέναο κύκλο του νερού έχουμε και τον βιοενεργειακό κύκλο ζωής δηλαδή χρειαζόμαστε τα δάση διότι τα δάση παράγουν οξυγόνο. Ο άνθρωπος και η τεχνολογία παράγει διοξείδιο του άνθρακα, παράγει θερμότητα, παράγει άλλα στοιχεία όλα αυτά λοιπόν σε αυτό το καλό περιβάλλον σε αυτή τη ζεστή ελληνική φωλιά που λέγεται λίμνη Πλαστήρα θα πρέπει με έναν άλλο τρόπο όπως και σε κάθε άλλη φωλιά είτε στην Κρήτη είτε στην ορεινή Ελλάδα είτε στη νησιώτικη είτε στην θαλασσινή Ελλάδα να προσπαθήσουμε με έναν τρόπο δημιουργικό να αξιοποιήσουμε αυτές τις πηγές να τις φέρουμε σε ανάπτυξη και να τις φέρουμε κατά ένα τέτοιο τρόπο έτσι ώστε η ποιότητα της ζωής να προχωράει προς τα εμπρός και να μη μένει στάσιμη. Σας ευχαριστώ πάρα-πάρα πολύ και να μακρηγόρησα λιγάκι ήταν για να δώσουμε έτσι να είμαστε μες στο χρόνο, να μην ξεφύγουμε από το χρόνο. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν πειράζει Σεραφείμ μια χαρά ήταν, πάρα πολύ ήταν, έβαλες και δύο θέματα τοπικά και με ιδιαίτερο ενδιαφέρον το παρακολουθήσαμε. Να είσαι καλά και πάντα να μας τιμάς με την παρουσία σου γιατί... Μα είναι φίλος μου είναι Τσιαντικός.

Και είναι αλήθεια ότι κλείνοντας να αναφερθώ παρότι το κοινό δεν είναι της περιοχής απ' ό,τι βλέπω, βεβαίως γνωρίζει ο Σεραφείμ και αρκετοί, δεν είναι και πολλοί είπαμε, μας απασχολεί σοβαρά το θέμα της χωροθέτησης, έτσι; Πάντα με γνώμονα να εξασφαλιστεί η συνέχεια του τόσο σημαντικού αυτού έργου είναι ένα από τα μεγαλύτερα έργα στην Ελλάδα αυτή τη στιγμή είναι ένα από τα βιολογικός στις λίμνες, έτσι; Να εξασφαλιστεί λοιπόν λαμβάνοντας υπόψη σοβαρά και τις ανησυχίες των κατοίκων ενός συγκεκριμένου χωριού που και κατά την άποψη του δημάρχου κακώς έγινε η χωροθέτηση με αυτόν τον τρόπο. Ήταν από προηγούμενο Δημοτικό Συμβούλιο βεβαίως, έτσι; Δεν ήταν ο δήμαρχος τότε, εγώ ήμουν δήμαρχος στο άλλο μισό της περιοχής, έτσι; Παρ' όλα αυτά εμείς θα εξαντλήσουμε όλα τα περιθώρια να διορθώσουμε ότι είναι εφικτό να διορθωθεί.

Πιστεύω ότι κλείνουμε εδώ; Κλείνουμε εδώ. Ναι αύριο στις 10:00, γιατί υπάρχει λίγο ο κίνδυνος με τον καιρό, μην ανησυχείτε όμως δεν υπάρχει καμία περίπτωση να κλειστούμε, υπάρχει η εμπειρία εδώ για το ζήτημα του αποχιονισμού. Ίσως θα πρέπει και κάποιοι από αστικές περιοχές και νησιώτικες να δείτε και τα προβλήματα του ορεινού όγκου της χώρας μας.

Λοιπόν καλό απόγευμα και αργά μετά τις 20:00-20:30 στις τρεις ταβέρνες. Γεια σας, ευχαριστούμε πάρα πολύ.

ΣΑΒΒΑΤΟ 23 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2019

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Δ. ΤΣΙΑΝΤΗΣ): Με αυτές τις συνθήκες θα συνεχίσουμε το συνέδριό μας και σήμερα και θα παρακαλέσω τον κύριο Λιόγκα αν είναι εδώ παρών. Με συγχωρείτε, με συγχωρείτε, τον κύριο Χούτα, τον κύριο Νίκο Χούτα. Έρχεται; Ο κύριος Κακιόπουλος; Ο κύριος Κακιόπουλος.

Ο κύριος Κακιόπουλος Ηλίας Γενικός Γραμματέας Ελληνικών Συνδέσμου Μικρών Υδροηλεκτρικών θα μας μιλήσει για την απόλυτη προτεραιότητα για τη χώρα η ανάπτυξη των μικρών υδροηλεκτρικών. Να τονίσω ότι ανεξαρτήτως αν είμαστε 15, 25, 155 το θέμα των εισηγήσεων θα αποτελέσει ένα πεδίο διερεύνησης αυτών των θέσεων ώστε να έχουμε και τα συγκεκριμένα αποτελέσματα που επιθυμούμε, έτσι;

Κύριε Κακιόπουλε έχετε το λόγο.

Η. ΚΑΚΙΟΠΟΥΛΟΣ: Ευχαριστώ πολύ. Να καλημερίσω τους συνέδρους, να ευχαριστήσω τον πρόεδρο της διημερίδας του συνεδρίου και να συγχαρώ την ΚΕΔΕ και την Οργανωτική Επιτροπή γι' αυτό το συνέδριο το οποίο αναδεικνύει αρκετές πτυχές που έχουν να κάνουν με την διαχείριση των υδάτων στην Ελλάδα. Η δική μου εισήγηση αφορά στα μικρά υδροηλεκτρικά στη σχέση τους όπως όλοι γνωρίζουμε με το νερό και πως αυτά έχουν εξελιχθεί τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας. Αν θέλουμε να ρίξουμε... έχετε ένα μικρόφωνο για να το κρατάω γιατί επειδή θα γυρίζω. Ευχαριστώ πολύ.

Αν θέλουμε να ρίξουμε μια ματιά στο τι συμβαίνει στην υπόλοιπη Ευρώπη να ξεκινήσουμε από εκεί για παράδειγμα στην Γερμανία στο ομοσπονδιακό κρατίδιο Βάδης-Βυρτεμβέργης υπάρχουν 446 έργα, η Βάδη-Βυρτεμβέργη έχει έκταση γύρω στις 35.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα, είναι το 1/4, 1/5 της Ελλάδας έχει 446 έργα λοιπόν. Στη Βαυαρία επίσης είναι πολλά έργα και για να μη μας ξεγελάει η εικόνα μπορούμε να δούμε την περιοχή του

Μονάχου και την περιοχή της Νυρεμβέργης όπου βλέπουμε πόσα μικρά πολλά υδροηλεκτρικά έργα υπάρχουν. Συνολικά στη Βαυαρία υπάρχουν πάνω από 4.000 έργα με 1 γιγαβάτ εγκατεστημένη ισχύ και στη Γερμανία υπάρχουν συνολικά 8.000 έργα με περίπου 2 γιγαβάτ εγκατεστημένη ισχύ. Στην Αυστρία υπάρχουν 4.000 έργα και είναι να φτιαχτούν άλλα 500 ως 700 μέχρι το 2030 δηλαδή γίνονται γύρω στα 40 έργα το χρόνο. Στην Πολωνία που είναι μια χώρα πολύ μεγαλύτερη από τη δικιά μας βλέπουμε ότι υπάρχουν 766 έργα πάνω από 1 γιγαβάτ σε ισχύ. Στην Πορτογαλία που είναι μια χώρα ισοδύναμη με τη δικιά μας υπάρχουν 163 έργα και αν πάμε στην Ελλάδα έχουμε 122 έργα με 240 μεγαβάτ. Το ποσοστό αξιοποίησης των ποταμιών, των νερών το πω έτσι στην Ελλάδα είναι γύρω στο 10% με 15%.

Είναι γεγονός ότι τα μικρά υδροηλεκτρικά σε όλες τις χώρες αποτελούν βασικό ενεργειακό πυλώνα και αξιοποιήθηκαν πριν από οποιοδήποτε άλλη μορφή ενέργειας. Στην Ελλάδα ξεκίνησαν να αξιοποιούνται αρκετά παλιά, το έργο το οποίο είναι σε λειτουργία σήμερα το πιο παλιό έργο είναι του Γλαύκου στην Πάτρα το οποίο φτιάχτηκε το 1927 και ανακαινίστηκε πρόσφατα. Μέχρι το 1950 περίπου στη χώρα μας αναπτυσσόταν μικρά υδροηλεκτρικά, στη συνέχεια ο κλάδος σταμάτησε, εξαγοράστηκαν από τη ΔΕΗ στα πλαίσια του εξηλεκτρισμού της χώρας και εκεί σταμάτησαν να συντηρούνται όπου τα περισσότερα από αυτά έκλεισαν και η πρώτη προσπάθεια ανάνηψης του κλάδου έγινε το 1994 όπου ψηφίστηκε ο νόμος για την απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας και έκτοτε με την ψήφιση αυτού του νόμου ξεκίνησε ξανά ο κλάδος.

Αυτή τη στιγμή όπως είπα τα έργα είναι 122, όταν βλέπουμε ότι στις υπόλοιπες χώρες τα έργα είναι μερικές χιλιάδες κατασκευασμένα έργα. Η διαφορά δηλαδή είναι πολύ μεγάλη. Επίσης στην Ευρώπη υπάρχουν 26.000 έργα περίπου 20 γιγαβάτ δυναμικότητας ενώ στον κόσμο υπάρχουν 83.000 έργα 78 γιγαβάτ δυναμικότητα. Αυτό που βλέπουμε είναι ότι υπάρχει πολύς δρόμος

που μπορούμε ακόμα να ακολουθήσουμε και πρέπει να ακολουθήσουμε. Η αξιοποίηση δε του δυναμικού στις ευρωπαϊκές χώρες είναι γύρω στο 70% και προβλέπεται να φτάσει στο 90% μέχρι το 2030, είναι τα παλιότερα έργα τα οποία έχουν αξιοποιηθεί πριν ακόμα και από τα αιολικά δηλαδή από τους ανεμόμυλους και στην πραγματικότητα τα μικρά υδροηλεκτρικά είναι η μετεξέλιξη αυτών που όλοι ξέρουμε να νερόμυλο. Όλοι έχουμε στα χωριά μας νερόμυλους, όλοι ξέρουμε τη χρησιμότητά τους και το πως λειτουργούσανε, μία πολύ βελτιωμένη τεχνολογικά έκδοση του νερόμυλου είναι τα μικρά υδροηλεκτρικά.

Εδώ βλέπουμε γλαφυρά στο χάρτη αυτό τις χώρες πως έχουνε λειτουργήσει, αυτό που πρέπει να εστιάσουμε είναι ότι η Φιλανδία και η Αυστρία η ανάπτυξή τους βασίζεται κυρίως στα υδροηλεκτρικά μεγαλύτερα στη Φιλανδία μικρότερα στην Αυστρία και σχεδόν το 95% της ενέργειας που παράγουν αυτές οι χώρες εξαρτάται και προέρχεται από την διαχείριση του ύδατος. Στην Ελλάδα όπως βλέπουμε ο κλάδος άρχισε να αναπτύσσεται ξανά από το 1994 αλλά κυρίως από το 2004 και μετά έκανε μια μεγάλη ανάπτυξη στα χρόνια μέχρι και το 2008 όπου από το 2008 και μετά άλλαξε η νομοθεσία έγινε εξαιρετικά πιο εχθρική σε αυτή την κατηγορία των έργων και έτσι η κατασκευή των έργων άρχισε να φθίνει και φτάνει στα σημερινά επίπεδα της σχεδόν μηδενικής ανάπτυξης, πρακτικά τα τελευταία 5-6 χρόνια μπαίνουν στο σύστημα κάθε χρόνο γύρω στα 4 με 5 καινούρια έργα. Αυτή λοιπόν η κατάσταση όπως τη βλέπετε στο χάρτη είναι η κατάσταση των έργων που είναι σε παραγωγή σήμερα. Αν δούμε ξεκινάνε από τα βουνά της Ροδόπης συνεχίζουν πάνω από τη Θεσσαλονίκη και μετά πιάνουν όλη την ορεινή Πίνδο ξεκινώντας από το Μέτσοβο με μερικά στην Ήπειρο και κατεβαίνουν μέχρι κάτω στη λεκάνη του Αχελώου στην πραγματικότητα μέχρι το Μεσολόγγι και συνεχίζουν και μέχρι την περιοχή των Δελφών. Επίσης υπάρχουν αρκετά έργα τα οποία είναι στη βόρεια Πελοπόννησο, έχει η Πελοπόννησο έχει

μεγάλο υδάτινο δυναμικό και αρκετά μεγάλα ποτάμια τα οποία αξιοποιούνται αρκετά απλά στην Πελοπόννησο εδώ και πολλά χρόνια είναι κορεσμένο το δίκτυο της ΔΕΗ και αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μην μπορούν να κατασκευαστούν άλλα έργα.

Αυτή είναι η κατάσταση πως θα μπορούσε να είναι σήμερα στη χώρα μας. Εδώ έχουμε αποτυπώσει στο χάρτη αυτό όλες τις άδειες παραγωγής οι οποίες έχουν κατατεθεί. Αν σας μετακινήσω γρήγορα από τον ένα χάρτη στον άλλο χάρτη θα δείτε πολύ εύκολα ακριβώς που μπορούμε να φτάσουμε και ποιος είναι ο στόχος που μπορούμε να φτάσουμε. Υπάρχουν 490 έργα σε αδειοδότηση περίπου 1000 μεταβάτ και το ποσοστό αξιοποίησης εκτιμούμε ότι είναι στο 50% διότι τα τεχνικά, οικονομικά και περιβαλλοντολογικά εκμεταλλεύσιμα μεγαβάτ στη χώρα μας εκτιμώνται περίπου 2.000 μεγαβάτ και μπορούν να είναι το 20% των ΑΠΕ μέχρι το 2030.

Τα μικρά υδροηλεκτρικά έχουν αρκετές χρήσεις, να πω καταρχήν, να κάνω μια πολύ μικρή περιγραφή για όσους δεν το γνωρίζουν πως είναι κατασκευασμένο ένα μικρό υδροηλεκτρικό. Έχεις ένα ορεινό ποτάμι ως επί το πλείστον και σε κάποιο σημείο φτιάχνεις μια υδροληψία, παίρνεις ένα τμήμα του νερού από εκεί και μέσα από ένα κλειστό αγωγό το κατεβάζεις αρκετά μέτρα προς τα κάτω, εκμεταλλεύεσαι δηλαδή μια υψομετρική διαφορά η οποία υπάρχει, το κατεβάζεις αρκετά μέτρα προς τα κάτω και σε ένα σημείο που έχεις πλάτωμα φτιάχνεις το σταθμό παραγωγής που είναι ένα μικρό εργοστάσιο που θα σας δείξω μετά μερικές φωτογραφίες. Κατεβάζοντας το νερό κάτω το βάρος του νερού μέσα στον κλειστό σωλήνα δημιουργεί μία πίεση, έχει μια δυναμική ενέργεια. Αυτή η δυναμική ενέργεια στην πραγματικότητα μετατρέπεται σε ηλεκτρική ενέργεια όταν το νερό πέσει επάνω στο στρόβιλο. Περιστρέφεται ο στρόβιλος, μετατρέπεται σε δυναμική ενέργεια και στη συνέχεια επαγωγικά μέσω γεννήτριας μετατρέπεται σε ηλεκτρική ενέργεια. Αυτή η δομή έχει ένα βαθμό απόδοσης γύρω στο 93% με 92%. Είναι ο υψηλότερος βαθμός

απόδοσης απ' όλες τις ΑΠΕ οι οποίες υπάρχουνε γιατί είναι η πλέον αναπτυγμένη τεχνολογία η οποία αξιοποιεί στο έπακρο τη δύναμη του νερού.

Τα μικρά υδροηλεκτρικά πέρα από αυτή την πολύ έτσι αδρή εικόνα που σας έδωσα μπορούμε να τα θεωρήσουμε ως έργα γενικότερης διαχείρισης των υδατικών πόρων και με αυτό τον τρόπο, τι εννοούμε; Ότι είναι έργα πολλαπλής χρήσεως δηλαδή μπορούν να παράξουν ενέργεια υπάρχει επαναληψιμότητα γιατί την ενέργεια που παράγεις επειδή το νερό κυλάει συνέχεια την παράγεις εκ νέου, μπορούν να αξιοποιηθούν σε δίκτυα ύδρευσης, άρδευσης και αποχέτευσης σε υδραυλικά δηλαδή δίκτυα. Ένα παράδειγμα τέτοιας αξιοποίησης είναι το κανάλι του Μόρνου της ΕΥΔΑΠ όπου όταν το έφτιαχνε η ΕΥΔΑΠ κατά μήκος του καναλιού αντί να κάνει έργα καταστροφής ενέργειας τα γνωστά ΕΚΕ αξιοποιούσε την ενέργεια και παρήγαγε υδροηλεκτρική ενέργεια και αυτό είναι ένα θέμα που μπορεί να απασχολήσει και ειδικότερα τους δημάρχους που είναι στη σημερινή ημερίδα διότι όλοι έχουν το θέμα ότι κάπου καταστρέφεις ενέργεια σε τέτοια υδραυλικά δίκτυα ενώ το ουσιώδες είναι να μην καταστρέφεις να την ανακτάς και να την πωλείς και να είναι πόρος είτε για το δήμο, είτε για την εταιρία του δήμου η οποία κάνει αυτή την ανάκτηση ενέργειας.

Σήμερα όπως είναι φτιαγμένη η αδειοδοτική διαδικασία υπάρχει απαλλαγή από έκδοση άδειας παραγωγής για μικρά υδροηλεκτρικά τα οποία είναι μέχρι 0,5 μεγαβάτ εφόσον τοποθετηθούν σε δίκτυο ύδρευσης, άρδευσης και αποχέτευσης και μέχρι 1 μεγαβάτ εφόσον αναπτυχθεί ένα έργο από ενεργειακή κοινότητα και κάνει εικονικό ενεργειακό συμφηφισμό. Εδώ βλέπουμε μερικές φωτογραφίες από κατασκευασμένα έργα, σε αυτό εδώ την πρώτη φωτογραφία βλέπουμε πως συλλέγεται το νερό από την υδροληψία και εδώ είναι η δεξαμενή ηρεμίας όπου ηρεμεί το νερό για να μπει μετά μέσα στο σωλήνα. Εδώ βλέπουμε πως έρχεται το νερό από την υδροληψία και καταλήγει στη δεξαμενή

ηρεμίας, μία μεγαλύτερη κατασκευή εδώ και εδώ είναι το εσωτερικό ενός εργοστασίου όπου αυτός είναι ο στρόβιλος και εδώ είναι η γεννήτρια. Το νερό πέφτει εδώ μέσα, γυρίζει ο στρόβιλος και εδώ συνδέεται ο στρόβιλος με τη γεννήτρια και μεταφέρεται εδώ η κινητική ενέργεια και μετατρέπεται σε ηλεκτρική. Αυτό είναι ένα κτίριο κατασκευασμένου σταθμού όπως είναι εξωτερικά, εδώ είναι μέσα το μηχανοστάσιο ενός άλλου σταθμού, αυτός εδώ είναι ο στρόβιλος, πέφτει εδώ μέσα το νερό έρχεται από εδώ, εδώ είναι ο σωλήνας απ' όπου έρχεται το νερό πέφτει μέσα, εδώ είναι η γεννήτρια και εδώ είναι οι αεραγωγοί που απάγουν τη θερμότητα από τη γεννήτρια και την βγάζουνε και τη δίνουνε στο περιβάλλον. Επίσης, άλλη εικόνα από το εσωτερικό ενός σταθμού, εδώ είναι δύο στρόβιλοι, ένας στρόβιλος με τη γεννήτρια του δεύτερος στρόβιλος με τη γεννήτρια του δηλαδή η παραγωγή όπως μπαίνει μέσα του νερού σπάει και κατανέμεται σε δύο διαφορετικούς στρόβιλους. Εδώ κατανέμεται σε τρεις διαφορετικούς στρόβιλους, αυτοί είναι στρόβιλοι Pelton έρχεται το νερό από εδώ, μπαίνει μέσα στο σημείο αυτό που είναι η κατάληξη του σωλήνα με δύο ακροφύσια αυτό είναι το ένα ακροφύσιο και αυτό είναι το άλλο ακροφύσιο χτυπάει το στρόβιλο, ο στρόβιλος είναι εδώ μέσα και γυρίζει, το εξωτερικό είναι το κουτί του στρόβιλου και εδώ συνδέεται με τη γεννήτρια ο στρόβιλος και η γεννήτρια είναι αυτή. Ομοίως δεύτερος στρόβιλος δεύτερη γεννήτρια, τρίτος στρόβιλος τρίτη γεννήτρια. Και αυτοί είναι οι πίνακες οι οποίοι μεταφέρουν το ρεύμα στη μέση τάση η οποία είναι έξω από το κτίριο στο δίκτυο της ΔΕΗ δηλαδή.

Εδώ λοιπόν όπως είπα και πριν η χρήση των υδραυλικών δικτύων και ο τρόπος λειτουργίας τους επιβάλλεται να συνδυάζεται παράλληλα και με άλλες χρήσεις όπως είναι για παράδειγμα η παραγωγή ενέργειας. Η αξιοποίηση λοιπόν και η ανάκτηση της καταστρεφόμενης υδραυλικής ενέργειας μετατρέπει τα δίκτυα μέσω των μικρών υδροηλεκτρικών σε έργα πολλαπλής διαχείρισης των

υδάτων με πολύ μεγάλο πολλαπλασιαστικό ενδιαφέρον για όλους τους εμπλεκόμενους.

Ποια είναι τα βασικά πλεονεκτήματα των μικρών υδροηλεκτρικών. Το πρώτο πλεονέκτημα είναι ότι έχουν αυξημένη ποιότητα ενέργειας γιατί θεωρείται ενέργεια βάσης αυτή που παράγεται. Η ενέργεια έχει διάφορα χαρακτηριστικά ασχέτως αν εμείς που είμαστε καταναλωτές δεν τα ξέρουμε, η ενέργεια που παράγεται από τα αιολικά και τα φωτοβολταϊκά για παράδειγμα επειδή εξαρτάται από τις ριπές του ανέμου και από το αν έχει στιγμιαίες σκιάσεις ή όχι ένα φωτοβολταϊκό έχει κάποια διακύμανση στη συχνότητά της με αποτέλεσμα να θεωρείται για τη ΔΕΗ ότι είναι υποβαθμισμένη ως ποιότητα ενέργειας αυτή που εισέρχεται στο ηλεκτρικό σύστημα. Παράλληλα είναι και στοχαστική γιατί μπορεί κάποια στιγμή να σταματήσει να φυσάει, μετά από μισή ώρα να ξαναξεκινήσει και κ.ο.κ. και το ίδιο συμβαίνει και με την ήλιο. Στα μικρά υδροηλεκτρικά επειδή η ενέργεια εξαρτάται από τη ροή του νερού που όλοι ξέρουμε ότι σε ένα υδατόρεμα ορεινό η ροή του νερού είναι σταθερή έχει μεν διακυμάνσεις αλλά οι διακυμάνσεις είναι μεγάλες δηλαδή το Γενάρη με το Φλεβάρη θα είναι παραπλήσια η ροή, θα μικραίνει μετά, θα μικραίνει, θα μικραίνει βαθμιαία άρα οι διακυμάνσεις είναι προβλεπόμενες και πολύ αργές, οπότε η ενέργεια που παράγεται έχει πολύ καλή συχνότητα γύρω στα 50Hz ακριβώς όπως θέλει και η ΔΕΗ οπότε εισερχόμενη στο δίκτυο της ΔΕΗ σταθεροποιεί το δίκτυο στην πραγματικότητα. Επίσης επειδή είναι συνεχής η παραγωγή ενέργειας και το δίκτυο της ΔΕΗ έχει ανάγκη από μια συνεχή ενέργεια βάσης όπως λέγεται να υπάρχει μόνιμα στο δίκτυο και πάνω από αυτή να μπαίνουν άλλες καταναλώσεις και παραγωγές λειτουργεί εξισορροπώντας τους μεγάλους σταθμούς τους λιγνιτικούς οι οποίοι σιγά-σιγά αποσύρονται και βγαίνουν από το σύστημα.

Έχει μεγαλύτερη αποδοτικότητα σε σχέση με όλες τις άλλες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Στα φωτοβολταϊκά για παράδειγμα η

αποδοτικότητα όπως τη μετράμε ως το ποσό του ήλιου που πέφτει με το τι ποσοστό από το ηλιακή ενέργεια μετατρέπεται σε ηλεκτρική είναι γύρω στο 13%, στα αιολικά είναι γύρω στα 26% με 28% το ποσοστό της ενέργειας του ανέμου που μετατρέπεται σε ηλεκτρική, στα υδροηλεκτρικά είναι γύρω στο 40% το ποσοστό του νερού της ενέργειας του ποταμού το οποίο μετατρέπεται σε ηλεκτρική ενέργεια. Είναι έργα πολλαπλής σκοπιμότητας όπως είπαμε, έχουν σταθερό χαμηλό κόστος παραγωγής γιατί έχουν πολύ μικρό κόστος συντήρησης, είναι ένας στρόβιλος ο οποίος γυρίζει, μία γεννήτρια η οποία παράγει, συντήρηση κάνεις συνήθως μία φορά το χρόνο τον Αύγουστο όταν το έχεις κλειστό γιατί δεν έχεις αρκετό νερό επειδή είναι καλοκαίρι οπότε σε χαμηλή ποσότητα νερού πρέπει να το κλείνεις το υδροηλεκτρικό γιατί μπορεί να υποστεί κάποια φθορά, οπότε τότε που το έχεις κλειστό κάνεις και τη συντήρησή σου που είναι αλλαγή ελαίων στην πραγματικότητα και έλεγχος των ηλεκτρολυτών τίποτα άλλο.

Έχουν πολύ μεγάλη αυξημένη εγχώρια προστιθέμενη αξία γιατί αν εξαιρέσεις το στρόβιλο ο οποίος εισάγεται οι σωλήνες σε πολλές περιπτώσεις είναι χαλυβδοσωλήνες που είναι ελληνικής κατασκευής, όλα τα χυματοουργικά γίνονται από Έλληνες εργολάβους, τα μπετά οι κατασκευές, τα έργα πολιτικού μηχανικού, τα σχέδια όλα γίνονται από Έλληνες άρα εξάγεις λίγα χρήματα αναλογικά με άλλες τεχνολογίες όπως στα φωτοβολταϊκά τα αγοράζεις όλα απέξω έτοιμα στην πραγματικότητα και στα αιολικά αγοράζεις το σύνολο της ανεμογεννήτριας έτοιμο στις περισσότερες περιπτώσεις. Εδώ πέρα στα υδροηλεκτρικά η προστιθέμενη αξία φτάνει και το 70% του συνολικού κόστους κατασκευής είναι χρήματα δηλαδή τα οποία ανακυκλώνονται και μένουν κυρίως στην τοπική κοινωνία η οποία ωφελείται από την εκάστοτε κατασκευή. Η παραγωγή είναι αποκεντρωμένη και αυτό είναι πολύ σημαντικό και άπτεται άμεσα του αντικείμενου του συνεδρίου που εδώ πέρα είναι δήμοι από όλη την Ελλάδα, αυτό που ενδιαφέρει είναι η

αποκεντρωμένη παραγωγή και οι αποκεντρωμένες κατασκευές σε κάθε δήμο δηλαδή να υπάρχουν τέτοια έργα και να υπάρχει η δυνατότητα και για απασχόληση κόσμου και για τζιράρισμα χρημάτων.

Έχουμε μεγαλύτερη διάρκεια ζωής σε σχέση με τις άλλες ΑΠΕ, η μέση διάρκεια ζωής είναι τα 50 χρόνια όταν στις άλλες ΑΠΕ είναι τα 20 ως 25 χρόνια, ωφελούν τον εφοδιασμό και αξιοποιούν όπως είπαμε τους τοπικούς πόρους. Παρ' όλα αυτά τα πλεονεκτήματα που περιέγραψα η διείσδυση των μικρών υδροηλεκτρικών είναι πολύ χαμηλή. Είναι πολύ χαμηλή γιατί υπάρχει πολύ πολύπλοκο και χρονοβόρο και αυστηρό πλαίσιο περιβαλλοντολογικής αδειοδότησης. Υπάρχει περίπτωση ένα έργο όπου το ξεκινάς σήμερα να το αδειοδοτείς να χρειαστείς έως και 8 χρόνια για να το ολοκληρώσεις αδειοδοτικά και άλλα 2 χρόνια είναι και κατασκευή του, ενάμιση με δύο χρόνια. Άρα είναι μια επένδυση η οποία πηγαίνει πολύ μακριά σε βάθος χρόνου και αυτό λειτουργεί αποτρεπτικά στο να ασχοληθεί κάποιος επαγγελματικά με τον κλάδο των μικρών υδροηλεκτρικών. Υπάρχουν αρκετές στρεβλώσεις και αστοχίες στα κριτήρια του χωροταξικού πλαισίου, πού δηλαδή επιτρέπονται μικρά υδροηλεκτρικά, πού με βάση κάποια νομοθεσία επιτρέπονται και με βάση άλλη νομοθεσία απαγορεύονται και συγκρούσεις αυτής της νομοθεσίας εσωτερικά. Υπάρχει αρκετά μεταβαλλόμενο θεσμικό τοπίο, δεν τηρούνται οι χρονικές προθεσμίες στις απαντήσεις των υπηρεσιών. Μπορείς να καταθέσεις για παράδειγμα για μία ΕΠΟ στην Περιφέρεια Θεσσαλίας εν προκειμένω και μέχρι να σου απαντήσουνε όλες οι υπηρεσίες μπορεί να περάσουνε ακόμα και τρία χρόνια γιατί κάποια υπηρεσία είναι υποστελεχωμένη, κάποια δε γνωρίζει το αντικείμενο, κάποια έχει ορισμένες ενστάσεις και μέχρι να πάει να κάνει αυτοψία να συζητήσει με τον ιδιοκτήτη του έργου να λυθούν τα θέματα να κατατεθεί κάποια άποψη περνάνε πάρα πολλοί μήνες οπότε μπορεί η νομοθεσία να προβλέπει ότι οι υπηρεσίες απαντάνε

μέσα σε υποχρεωτικές για παράδειγμα 30 ημέρες αλλά αυτό στην πραγματικότητα δεν είναι εφικτό και δεν τηρείται στις περισσότερες περιπτώσεις.

Υπάρχει πολυδιάσπαση και πολυπλοκότητα στη διαδικασία αδειοδότησης για παράδειγμα εάν ένα έργο υδροδοτείται από την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και έχει το σταθμό παραγωγής στην Περιφέρεια Θεσσαλίας θα πρέπει να αδειοδοτηθεί και από τις δύο Περιφέρειες που είναι αλληλεπικαλυπτόμενη αδειοδότηση και αυτό έχει ως αποτέλεσμα τα χαρτιά να πηγαίνουν από την μία Περιφέρεια στην άλλη και να επιμηκύνεται και να γίνεται εξαιρετικά πολύπλοκη η όλη αδειοδοτική διαδικασία. Είναι πολλές φορές υποκειμενικός ο χαρακτήρας της αξιολόγησης και η υποκειμενική η ερμηνεία των νομοθετικών ρυθμίσεων από τις υπηρεσίες ανάλογα με την άποψη των στελεχών των υπηρεσιών, υπάρχει πολύ μεγάλη δυσκολία στη χορήγηση οριστικής προσφοράς σύνδεσης με το δίκτυο διότι τα δίκτυα στην Ελλάδα τα οποία διαχειρίζεται ο ΔΕΔΔΗΕ γενικότερα, εμείς συνδεόμαστε βέβαια στη μέση τάση, είναι κορεσμένα σε πολύ μεγάλο βαθμό οπότε ιδίως στα ορεινά μέρη όπου κατασκευάζονται τα μικρά υδροηλεκτρικά και είναι μικρές οι χωρητικότητες των δικτύων είναι δύσκολο να σου δώσουνε αξιοπρεπείς όρους σύνδεσης. Ή θα σου δώσουνε όρους που σε πηγαίνουν μακριά 10 χιλιόμετρα οπότε είναι και κατασκευαστικά πολύπλοκο να φτιάξεις δίκτυο 10 χιλιομέτρων μόνος σου και πολύ ακριβό ή θα συνδέσουνε σε ομαδικούς όρους σύνδεσης με άλλα έργα όπου εκεί πέρα εάν πάρεις ομαδικούς όρους σύνδεσης με άλλους τρεις που κάνουν κατασκευή μικρών υδροηλεκτρικών είναι εξαιρετικά απίθανο να ταυτιστούνε οι επιχειρηματικοί κύκλοι του ενός με των άλλων οπότε να ταιριαξούνε, να φτιάξουν συγχρόνων όλοι μαζί τα έργα για να μοιραστούν το κόστος των όρων σύνδεσης. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να υπάρχει μεγάλη δυσκολία στη σύνδεση στο δίκτυο και αυτό καθυστερεί και αποτρέπει πάρα πολλές προσπάθειες.

Επίσης υπάρχει κάτι το οποίο μειώνεται σταδιακά με τα χρόνια, πριν από 10-15 χρόνια ήταν εντονότερο αυτό πλέον έχει μειωθεί αρκετά, αρνητική στάση ορισμένων τοπικών κοινωνιών ως αποτέλεσμα όμως της ελλιπούς και υποκειμενικής ενημέρωσής τους και της εξοικείωσής τους με τα μικρά υδροηλεκτρικά. Δηλαδή μια φράση που ακούγαμε παλαιότερα είναι ότι ήρθανε για να πάρουν το νερό. Αυτό δεν έχει καμία σχέση με την πραγματικότητα γιατί το μικρό υδροηλεκτρικό παίρνει το νερό από ένα σημείο ψηλά πολύ ψηλά συνήθως στο βουνό και το αφήνει χαμηλότερα στο ίδιο ποτάμι ακριβώς εκεί που έχει το σταθμό παραγωγής. Άρα χρησιμοποιεί ένα τμήμα του νερού, δεν το παίρνει, το ξανα-αφήνει μέσα στην κοίτη ακριβώς στην ίδια ποιότητα και θερμοκρασία όπως το είχε πάρει και μάλιστα επειδή εάν το νερό για παράδειγμα είναι θολό ή λερωμένο ο στρόβιλος καταστρέφεται, γιατί σκεφτείτε το νερό να πέφτει με δύναμη από 200 μέτρα υψόμετρο σε ένα στρόβιλο και να έχει μέσα άμμο. Τότε ο στρόβιλος στην πραγματικότητα υφίσταται αμμοβολή και καταστρέφεται μέσα σε δύο χρόνια. Άρα το συμφέρον και η λογική αυτού που κατασκευάζει ένα τέτοιο έργο είναι να είναι το νερό όσο πιο καθαρό γίνεται ούτως ώστε να μην υφίσταται φθορές η κατασκευή του. Και αυτή την έννοια έχει η δεξαμενή φόρτισης και ο εξαμμητής δηλαδή όλη η διάταξη η οποία κατασκευάζεται στην υδροληψία η οποία με μηχανικές μεθόδους με χρήση φυσικής δηλαδή καθαρά καθαρίζει το νερό καθιζάνουν τα φερτά και μπαίνει το νερό εντελώς καθαρό στο σωλήνα για να συνεχίσει να πέσει επάνω στο στρόβιλο. Άρα ούτε η ποιότητα του νερού χαλάει ούτε η θερμοκρασία του φυσικά αυξάνει άρα δεν υπάρχει περιβαλλοντολογική υποβάθμιση του ρέματος παρά μόνο παίρνει σαν χρήση ένα τμήμα του νερού, το αξιοποιεί για παραγωγή ενέργειας και το ξανα-αφήνει στο ποτάμι. Σε περίπτωση που υπάρχουν προϋπάρχουσες χρήσεις π.χ. ιχθυοτροφείο ή να ποτίζουν μπαχτσέδες κάποιιοι και οτιδήποτε αυτά περιγράφονται μέσα στην ΕΠΟ και στην άδεια χρήσης υδάτων και

όταν πας να πάρεις την άδεια χρήσης υδάτων υπολογίζονται οι όγκοι του νερού που χρειάζονται για αυτές τις προϋπάρχουσες χρήσεις αφαιρούνται από το ποτάμι και από το υπόλοιπο που περισσεύει ένα τμήμα από το υπόλοιπο σου το δίνει η Δ/νση Υδάτων της οικείας Περιφέρειας ούτως ώστε να το αξιοποιήσεις εσύ ενεργειακά.

Ποια είναι τα απαιτούμενα μέτρα για την προώθηση της ανάπτυξης των μικρών υδροηλεκτρικών. Καταρχήν κάτι που ζητάμε έντονα είναι η ριζική αλλαγή και ο εκσυγχρονισμός του αδειοδοτικού πλαισίου ούτως ώστε να κωδικοποιηθούν, να απλοποιηθούν και να τυποποιηθούν και να γίνουν αυτόματες οι σχετικές διαδικασίες. Δηλαδή το γεγονός ότι μπορεί να κάνεις και 8 χρόνια όπως είπα προηγουμένως για να βγάλεις μία άδεια εγκατάστασης και άλλα 2 χρόνια μετά να το κατασκευάσεις είναι υπερβολικά αποτρεπτικό στην θετία αυτή, αλλάζουν πάρα πολλά δεδομένα, αλλάζουν τα επιτόκια των τραπεζών, η δυνατότητα χρηματοδότησης, οι συμφωνίες που έχεις κάνει, αλλάζει η νομοθεσία αρκετά ενδιάμεσα, αλλάζουν οι προτεραιότητες των τοπικών κοινωνιών, αλλάζει η δημοτική αρχή με την οποία έχεις κάνει την συμφωνία και έχεις υπογράψει κάποια σύμβαση για την παραχώρηση της έκτασης από το δήμο που θα πας να κάνεις την εγκατάσταση καταβάλλοντας ένα αντίστοιχο τίμημα ή ενοίκιο, αλλάζουνε πολλά οπότε μέσα σε 8 χρόνια είναι υψηλό το ρίσκο της κατασκευής στην πραγματικότητα. Αυτό που εμείς προσπαθούμε να κάνουμε είναι να κάνουμε αυτόματες διαδικασίες ούτως ώστε να πέφτεις μέσα σε κάποια πλαίσια και αν είσαι μέσα σε αυτά τα πλαίσια αδειοδοτικά με την εμπειρία πλέον που έχεις συσσωρευτεί και στον κλάδο και στις υπηρεσίες γιατί είναι αρκετά έργα τα οποία έχουν εξεταστεί από όλες τις υπηρεσίες να μπορεί να προχωρήσει πολύ γρηγορότερα η αδειοδότηση ενός έργου.

Είναι σημαντικό να γίνουμε βελτιωτικές παρεμβάσεις στον ειδικό χωροταξικό σχεδιασμό. Ο ειδικός χωροταξικός σχεδιασμός

πρέπει να εφαρμόζεται οριζόντια και αυτή είναι και η λογική του ούτως ώστε να μην εφαρμόζεται με διαφορετικό τρόπο σε κάθε Περιφέρεια, διαφορετικά στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, διαφορετικά στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, είναι οριζόντια τα μέτρα, είναι κοινοί οι κανονισμοί ούτως ώστε κάποιος ο οποίος θέλει να επενδύσει σε αυτό τον κλάδο και δεν μπορεί φυσικά να περιοριστεί μόνο σε μία Περιφέρεια ή θα αδειοδοτήσει έργα σε διάφορες Περιφέρειες της Ελλάδας να υφίσταται ακριβώς τους ίδιους περιορισμούς που να είναι γνωστοί εκ των προτέρων.

Σημαντικό είναι να υπάρξει καθεστώς απόλυτης προτεραιότητας πρόσβασης στο δίκτυο για τα μικρά υδροηλεκτρικά, αυτό που είπα προηγουμένως δηλαδή, ότι υπάρχει μεγάλη δυσκολία πρόσβασης των έργων αυτών στα δίκτυα έχει και την εξής παράμετρο. Ένα φωτοβολταϊκό για παράδειγμα που κατασκευάζεται και αδειοδοτείται μέσα σε ένα χρόνο πηγαίνει στο δίκτυο παίρνει όρους σύνδεσης και συνδέεται. Το υδροηλεκτρικό μπορεί να είχε ξεκινήσει αρκετά χρόνια πιο πριν την αδειοδότησή του όταν ακόμα το δίκτυο ήτανε ακόρεστο, στη διάρκεια των 8 ετών που είναι για να αδειοδοτηθεί επειδή παίρνουν άλλα έργα μπροστά του τα οποία παίρνουν τη χωρητικότητα του δικτύου θα φτάσει μετά από 8 χρόνια και θα δει ότι το δίκτυο είναι κορεσμένο. Άρα η προσπάθεια αδειοδότησης που έχει γίνει αποβαίνει άκαρπη. Αυτό τι σημαίνει; Ότι θα πρέπει να υπάρχει μία δέσμευση de facto χώρου στο δίκτυο ούτως ώστε να σε συμφέρει να κάνεις την αδειοδότηση του μικρού υδροηλεκτρικού και να προχωρήσεις ξέροντας ότι εκεί δεν θα κολλήσεις όταν θα έχεις τελειώσει αυτό τον αδειοδοτικό μαραθώνιο.

Να ευαισθητοποιηθεί η ελληνική κοινωνία υπέρ των μικρών υδροηλεκτρικών, να εφαρμοστεί η αγορά των εγγυήσεων προέλευσης. Η εγγύηση προέλευσης είναι κάποια πιστοποιητικά τα οποία αποδεικνύουν ότι η παραγόμενη ενέργεια είναι πράσινη τα οποία αυτή τη στιγμή έχουν αξία και δεν έχουν αξία μάλλον και δεν

μπορούν να πουληθούν από τις εταιρίες που παράγουν υδροηλεκτρική ενέργεια, υπάρχει πρόβλεψη στη νομοθεσία να τιμολογούνται οι ίσης προέλευσης και να μπορούν να πωληθούν όπως πωλούνται για παράδειγμα και αγοράζονται τα δικαιώματα για διοξείδιο του άνθρακα οπότε θα πρέπει να ενεργοποιηθεί αυτή η αγορά για να αυξηθούν τα έσοδα κάποιου που παράγει υδροηλεκτρική ενέργεια άρα να έχει τη δυνατότητα να προχωρήσει ευκολότερα σε επενδύσεις. Να είναι ορθολογική και δίκαιη η τιμολογιακή πολιτική μετά την 20ετία όταν λήγουν οι συμβάσεις γιατί όταν λήγει η σύμβασή σου που είναι για 20 χρόνια μετά μπαίνεις στο σύστημα και συνεχίζεις και πουλάς την ενέργεια που παράγεις στην οριακή τιμή συστήματος, σε πολύ δηλαδή χαμηλότερη τιμή από αυτή την οποία είχες συμφωνήσει. Οπότε δημιουργείς ενέργεια την οποία την παράγεις και επωφελείται ευρύτερα το σύστημα από την πολύ φτηνή ενέργεια την οποία πουλάς εσύ χωρίς όμως εσύ να αποζημιώνεσαι εύλογα για το προϊόν το οποίο πουλάς.

Ένας άλλος τομέας που μπορεί να έχει ανάπτυξη είναι το repowering και η ριζική ανακαίνιση. Repowering τι είναι; Ένα παλιό έργο το οποίο έχει κλείσει 40-50 χρόνια λειτουργίας μπορείς να το βελτιώσεις, να το ανακαινίσεις, να το αυξήσεις ενδεχομένως την δυνατότητά του να παράγει μεγαβάτ να το μεγαλώσεις δηλαδή γιατί έχεις μάθει την περιοχή, έχουν αλλάξει τα νερά, έχει γίνει οτιδήποτε άρα μπορείς να το βελτιώσεις και εδώ θα πρέπει να υπάρχουνε κίνητρα για να κάνεις ξανά αυτή την βελτίωση στην επένδυσή σου ούτως ώστε να συνεχίσει να παράγει το έργο και μετά τα 40-50 χρόνια και σε καλύτερους όρους. Εδώ θέλω να επιστήσω την προσοχή στο πόρισμα του 2016 της έκθεσης της αρμόδιας Υποεπιτροπής Υδατικών Πόρων της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Προστασίας Περιβάλλοντος της Βουλής όπου η Υποεπιτροπή συνεδρίασε και έβγαλε το εξής πόρισμα ότι “θεωρεί απολύτως αναγκαία την προώθηση των μικρών υδροηλεκτρικών και

προτείνει την ενίσχυση την ανάπτυξής τους, προτείνει την βελτίωση των οικονομικών και άλλων κινήτρων και την άρση των αντιαναπτυξιακών και αντιεπιστημονικών διοικητικών και νομοθετικών εμποδίων που σήμερα εμποδίζουν την ανάπτυξη των ΜΥΗΕ με αλλαγή του νομικού πλαισίου αδειοδότησης”, αυτό που περιέγραφα πριν. “Προτείνει τον καθορισμό συνθηκών απόλυτης προτεραιότητας πρόσβασης στο δίκτυο της ΔΕΗ για τα μικρά υδροηλεκτρικά και καλεί το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας να προχωρήσει στην κατάρτιση μακροχρόνια ενεργειακού σχεδιασμού στον οποίο να προβλέπεται η μέγιστη περιβαλλοντολογικά χωροταξικά και τεχνικά και οικονομικά αξιοποίηση του μικροϋδροηλεκτρικού δυναμικού της χώρας”.

Ποιες είναι οι δραστηριότητες του Ελληνικού Συνδέσμου Μικρών Υδροηλεκτρικών Έργων. Συμμετέχουμε στη διαμόρφωση του νέου μηχανισμού στήριξης και την τιμολογιακή πολιτική για τα μικρά υδροηλεκτρικά, την εξαίρεση από τις διαγωνιστικές διαδικασίες κ.λπ., συμμετέχουμε στην EREF, EREF είναι η Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας όπου παρακολουθούν τις εξελίξεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο, συμμετέχουμε στη διαμόρφωση της νέας οδηγίας πλαίσιο για τα νερά, προτείνουμε και διαμορφώνουμε περιβαλλοντολογική νομοθεσία για τα μικρά υδροηλεκτρικά σε περιοχές Natura και προτείνουμε αλλαγές κριτηρίων χωροθέτησης, παρακολουθούμε τη βιωσιμότητα του ειδικού λογαριασμού ΑΠΕ του λογαριασμού δηλαδή από τον οποίο πληρώνονται όλοι οι παραγωγοί ΑΠΕ, κάνουμε προτάσεις για την ανάπτυξη των δικτύων της ΔΕΗ με συστάσεις πανελλαδικά, συμμετέχουμε στη διαμόρφωση το ΕΣΕΚ, ΕΣΕΚ είναι ο νέος Στρατηγικός Κανονισμός για την ενέργεια στην Ελλάδα καθώς και σε όλες τις δημόσιες διαβουλεύσεις και τέλος συμβάλλουμε στην ομαλοποίηση της απόδοσης του τέλους ΑΠΕ στις τοπικές κοινωνίες. Να πούμε ότι τα μικρά υδροηλεκτρικά πληρώνουν το 3% του ακαθάριστου τζίρου τους κάθε χρόνο στον δήμο μέσα στον

οποίο λειτουργούνε, αυτό είναι ένα ποσό το οποίο έχει συσσωρευτεί με τα χρόνια, δεν έχει αποδοθεί ακόμα σε όλους τους δήμους για διοικητικούς λόγους, ενστάσεις περί τα όρια των δήμων, ενστάσεις από κάποιους κατοίκους κ.ο.κ. Εμείς κάνουμε σαν προσπάθεια να ομαλοποιείται αυτή η κατάσταση και να γίνεται απόδοση των χρημάτων αυτών στους δήμους όπου στους δήμους που έχουνε πολλά μικρά υδροηλεκτρικά τα ποσά αυτά είναι ιδιαίτερα μεγάλα.

Είναι απολύτως σαφές ότι τα μικρά υδροηλεκτρικά μπορούν να βοηθήσουν πολύ σημαντικά στην βιώσιμη περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη και στην επίτευξη των ενεργειακών στόχων αν αξιοποιηθεί το αναξιοποίητο μέχρι σήμερα ενεργειακό δυναμικό της χώρας στον τομέα αυτό. Σύμφωνα με το ΕΣΕΚ οι εγκατεστημένοι ισχύ στο μικρό υδροηλεκτρικών εκτιμάται ότι θα υπερδιπλασιαστεί κατά την επόμενη 10ετία ως και το έτος 2030. Ειδικά για τα μικρά υδροηλεκτρικά που εκτίθενται σε πολυετείς αδειοδοτικές διαδικασίες η ύπαρξη ενός ξεκάθαρα πλαισίου με συνέχεια είναι απαραίτητη ώστε να επιτευχθούν αυτά τα μεγέθη συμμετοχής από αυτή την κατηγορία έργω. Σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας. Αν έχετε κάποια ερώτηση στη διάθεσή σας.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Ευχαριστούμε πολύ τον κύριο Κακιόπουλο.

Να καλέσω τον κ. Χούτα το Νίκο. Είναι ο Νίκος εδώ; Είναι αντιδήμαρχος του Δήμου Αμφιλοχίας μέλος του Δ.Σ. του Δικτύου Πίνδος και θα αναπτύξει το θέμα το νερό ως μοχλός ανάπτυξης και η συμβολή των δικτύων δήμων. Νίκο και λόγω των ιδιαιτέρων καιρικών συνθηκών ας υπάρξει μια διακριτή διαχείριση του χρόνου. Ναι το πάμε σερί το πρόγραμμα.

Σ. ΑΛΕΞΙΟΥ: Κύριε Δήμαρχε και να το μαζέψουμε λίγο γιατί είμαστε και μακρινοί να...

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Ναι να το μαζέψουμε λίγο. Θα το κάνουμε Σεραφείμ.

Νίκο έχεις το λόγο.

N. ΧΟΥΤΟΣ: Καλή σας μέρα. Θα προσπαθήσω στην εισήγησή μου να παρουσιάσω το γενικό πλαίσιο της διαχείρισης της υδατικής κρίσης όπως παρουσιάζεται σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο και αυτό έκρινα σκόπιμο ότι έπρεπε να συμβεί διότι ούτως ή άλλως τα δίκτυα από τη φύση τους κινούνται σε υπερεθνικά πλαίσια.

Στα χρόνια μας λοιπόν στις αρχές του 21^{ου} αιώνα να ξεκινήσουμε με τα δεδομένα περίπου 1 δισ. άνθρωποι δεν έχουν πρόσβαση σε πόσιμο νερό και 1,5 δισ. επιπλέον αυτού σε συνθήκες υγιεινής συμβαίνει δηλαδή το θλιβερό σχεδόν ο μισός πληθυσμός της γης να είναι αποκλεισμένος από υπηρεσίες ύδατος από το βασικό δηλαδή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που καθορίζει την απόλαυση όλων άλλων. Το 1/3 των ανθρώπων που δεν έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης σε καθαρό πόσιμο νερό ζουν με λιγότερο από 1\$ την ημέρα ενώ το διπλάσιο ποσοστό ζει με λιγότερο από 2\$ τη μέρα. Οι δείκτες αυτοί περιγράφουν μία σχέση αιτιότητας μεταξύ του νερού και της φτώχειας φαίνεται δηλαδή ότι οι άνθρωποι αυτοί να μην έχουν νερό επειδή είναι φτωχοί ή ακόμα ότι είναι φτωχοί επειδή υπάρχει έλλειψη ύδατος. Επιπλέον σε αυτά πρέπει να προστεθεί ότι οι ετήσιες απώλειες σε ανθρώπινες ζωές από νοσήματα που προκαλούνται από ακατάλληλο νερό φτάνουν τα 2 έως 5 εκατομμύρια. Στο άρθρο 10 της διακήρυξης του Ρίου για το περιβάλλον και την ανάπτυξη τονιζόταν ότι η διαχείριση των υδάτων επιτυγχάνεται καλύτερα με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων πολιτών και φορέων. Στα κείμενα της Ευρωπαϊκής Ένωσης η επίτευξη της ανάπτυξης συσχετίζεται σε απόλυτο βαθμό με τη προώθηση μέτρων πρόληψης της υποβάθμισης του νερού από φυσικούς και τεχνολογικούς κινδύνους πράγμα το οποίο επιβάλλει την ενίσχυση επενδύσεων που αυξάνουν την αποδοτικότητα της χρήσης του νερού. Η ευρωπαϊκή πολιτική για τα ύδατα κινείται επί τη βάση των προβλέψεων ότι οι κλιματικές αλλαγές θα καταστήσουν το νερό πολύτιμο λόγω της σπανιότητας του φυσικό πόρο ιδιαίτερα στη λεκάνη της Μεσογείου. Δε θα

αργήσει δηλαδή η στιγμή κατά την οποία η Ελλάδα θα βιώσει τις πρώτες ορατές συνέπειες της μείωσης των υδάτινων πόρων. Οι δήμαρχοι στις χθεσινές τους τοποθετήσεις αναφέρθηκαν εκτενώς σε αυτό. Ιδιαίτερα οι δήμαρχοι μιλάμε για την Ανατολική Ελλάδα όπου εκεί υπάρχει το μείζον πρόβλημα στη χώρα.

Στην ελληνική νομοθεσία με το ν.1399 το εθνικό δίκαιο εναρμονίστηκε με τις διατάξεις κοινοτικής οδηγίας 2060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σύμφωνα με την οποία καθοριζόταν ότι το νερό δεν είναι εμπορικό προϊόν αλλά οφείλει να θεωρείται κληρονομιά προτρέποντας όλους τους πολίτες να συμμετάσχουν στην προστασία και διαχείριση των υδάτων. Παρότι η οδηγία εστιάζει την οικολογική ποιότητα των υδάτινων πόρων περιγράφει πολιτικές για τη διαχείριση της σπανιότητάς του. Η κατακόρυφη αύξηση του παγκόσμιου πληθυσμού, η συνακόλουθη αυξημένη ζήτηση για τρόφιμα και τέλος η αντίληψη της αέναης οικονομικής μεγέθυνσης που οδηγεί στη ραγδαία ζήτηση για εισροές νερού στην παραγωγική διαδικασία αποτελούν τους κύριους παράγοντες επιδείνωσης της σπανιότητας των υδάτινων πόρων διεθνώς. Αν και η βιομηχανική ζήτηση αυξήθηκε λόγω της αντίστοιχης εξέλιξης βιομηχανικής παραγωγής η αγροτική χρήση αγγίζει το 80% της συνολικής του χρήσης. Το φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής και τα απαιτητικά στην εκτεταμένη χρήση του νερού νέα καταναλωτικά πρότυπα συμπληρώνουν το παζλ ενός ζητήματος το οποίο σταδιακά με τη διατήρηση του υφιστάμενου συστήματος κατανομής και ρύθμισης της χρήσης του νερού θα φτάσει στα όριά του και πολύ σύντομα σε αδιέξοδα εξαιτίας πρωτίστως της πολιτικής ικανοποίησης της ζήτησης.

Συνεκτιμώντας κανείς όλα τα παραπάνω διερωτάται πώς θα μπορούσε το νερό να γίνει μοχλός ανάπτυξης εάν πρώτη η ανάπτυξη δεν προσαρμοστεί στους περιορισμούς που επιφέρει η σπανιότητά του. Χωρίς αμφιβολία το νερό είναι θεμελιώδες εργαλείο για την ανάπτυξη της οικονομίας και ταυτόχρονα

κρισιμότητα για την ίδια τη βιολογική ύπαρξη του ανθρώπινου είδους. Συνεπώς η ανάπτυξη ταυτίζεται απαρέγκλιτα με τη διαθεσιμότητα και την ποιότητα των υδάτινων αποθεμάτων.

Στην εισήγησή μου αφού περιέγραψα αυτό το πρώτο γενικό πλαίσιο θα επιχειρήσω να παρουσιάσω πτυχές της οικονομικής βάσης των υδάτινων πόρων προσφέροντας όχι συνολικές απαντήσεις αλλά ένα παράδειγμα συνέργειας δικτύων δήμων σε περιβαλλοντική στόχευση και προσανατολισμό όπως τα Δίκτυα Πόλεων με Λίμνες και περιοχής Πίνδου. Είναι λοιπόν σαφές ότι το νερό συνδέεται άρρηκτα με την ανθρώπινη ανάπτυξη την ίδια ώρα που αναγνωρίζεται και ως ζήτημα αιχμής των παγκόσμιων περιβαλλοντικών ανησυχιών. Από την έκθεση της Επιτροπής Brundtland το κοινό μας μέλλον το 1987 τη διακήρυξη της Στοκχόλμης για το ανθρώπινο περιβάλλον μέχρι τη συνδιάσκεψη κορυφής χιλιετίας το 2000 στην έδρα του ΟΗΕ αποτυπώνεται ξεκάθαρα η άποψη ότι η υδατική κρίση απαιτεί εκ βάθρων αλλαγή πολιτικής, ριζικές μεταβολές συνηθειών και καθημερινών πρακτικών ούτως ώστε να μειωθεί η φτώχεια και η υπανάπτυξη υπέρ μιας βιώσιμης ανάπτυξης. Συνεπώς τα εργαλεία προώθησης της ανάπτυξης με μοχλό το νερό είναι τόσο τεχνολογικά και περιβαλλοντικά όσο και οικονομικά, κοινωνικά και πολιτικά.

Ας δούμε ένα παράδειγμα προσέγγισης των πραγμάτων από την Ολλανδία. Εκεί από τον 13^ο αιώνα λειτουργούν τα συμβούλια υδατοπρομήθειας. Πρόκειται για ειδικούς ανεξάρτητους κυβερνητικούς φορείς υπεύθυνους για τη διαχείριση των καναλιών, των φραγμάτων, των συστημάτων polder, την ποιότητα των επιφανειακών υδάτων και άλλα συναφή θέματα. Για την ανάδειξη των συμβουλίων διεξάγονται ξεχωριστές εκλογές ενώ υπάρχει δυνατότητα συγκέντρωσης φόρων που συμβάλλουν στην χρηματοδότηση των υπηρεσιών τους. Το 2005 ο δήμος του Άμστερνταμ και τρία από τα συμβούλια υδατοπρομήθειας ίδρυσαν το Waternet, έναν δημόσιο φορέα υπεύθυνο για όλες τις υπηρεσίες

ύδρευσης της περιοχής. Η εταιρία εκτός από τη μέριμνα για το σύνολο του συστήματος των υδάτων (υπόγειο, πόσιμο νερό, αποχέτευση, επεξεργασία λυμάτων) φροντίζει για την προστασία της φύσης, την αντιπλημμυρική προστασία, την διαχείριση των καναλιών, τους υδατοφράχτες και τα υδάτινα ρεύματα. Το μοντέλο της Ολλανδίας καθιστά πρόδηλα ότι οι επικρατούσες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες σε μία κοινωνία καθορίζονται από το κυρίαρχο θεσμικό πλαίσιο που ορίζει το ιδιοκτησιακό καθεστώς των υδάτινων πόρων και το πλαίσιο ανταλλαγής του νερού το οποίο αναλύεται βάσει του προηγθέντος παραδείγματος ως φυσικός πόρος, ως οικονομικό αγαθό και ως περιβαλλοντικό στοιχείο.

Σε συνέδριο που οργανώθηκε το 1999 από την οργάνωση Land for people ο σκωτσέζος Robin Harper σημείωνε με έμφαση. Η οικονομία θα πρέπει να θεωρείται ως ένα υποσύνολο του οικοσυστήματος και όχι το αντίστροφο. Η βιοπεριφερειακή οικονομία έρχεται στον αντίποδα της συμβατικής οικονομίας της αγοράς. Αυτό που τοποθετεί την πράσινη οικονομία στην καρδιά των ριζοσπαστικών πολιτικών είναι η κλιματική αλλαγή. Αναφέρθηκε προηγουμένως στην έκθεση της Επιτροπής Brundtland η οποία προέκυψε έπειτα από πρωτοβουλία του ΟΗΕ θεσμοθετώντας το 1983 μία διεθνή επιτροπή για το περιβάλλον και την ανάπτυξη και συμβολικά έλαβε το όνομα της προέδρου του Γκρο Χάρλεμ Μπρούντλαντ. Στην έκθεση αυτή εμφανίστηκε για πρώτη φορά ο όρος περιβαλλοντικά βιώσιμα οικονομική ανάπτυξη ως μείζονα παραδείγματα περιβαλλοντικής υποβάθμισης αναφερόταν η επιδεινούμενη ρύπανση του εδάφους και των υδάτινων πόρων, μερικά χρόνια αργότερα στην έκθεση Stern για την οικονομία της κλιματικής αλλαγής στο Ηνωμένο Βασίλειο γίνεται σαφές ότι το πρόβλημα της κλιματικής αλλαγής οφείλεται στην οικονομία η οποία έχει επέμβει με τρόπο βίαιο στο ίδιο το σύστημα που συντηρεί τη ζωή στον πλανήτη. Ποιος θα λύσει το

γόρδιο δεσμό; Το ερώτημα που τίθεται είναι ποια αναπτυξιακή προσέγγιση οφείλει να ακολουθηθεί ώστε να προκύψει ένα οικονομικό σύστημα συμβατό με τους όρους του περιβάλλοντος. Η πρακτική της ενιαίας αντιμετώπισης στη διαχείριση των υδάτινων πόρων μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι αστικές, βιομηχανικές, ενεργειακές, τουριστικές και λοιπές δραστηριότητες και χρήσεις του νερού αντιμετωπίζονται με ολοκληρωμένο τρόπο εντός των φυσικών ορίων της υδρολογικής λεκάνης και του υδατικού διαμερίσματος. Η λύση η οποία προτείνεται από την πράσινη οικονομία είναι η βιοπεριφερειακότητα.

Το σύστημα αυτό οικονομίας προτάσσει τον τοπικό παράγοντα ως το μόνο βιώσιμο. Συναινεί σε αυτό και ο οργανισμός New Economics Foundation του Λονδίνου ζητώντας από τους ανθρώπους να φανταστούν την τοπική τους οικονομία σαν ένα δοχείο κάνοντας ευθέως λόγο για αύξηση του τοπικού πολλαπλασιαστή. Έχοντας όλα τα παραπάνω κατά νου μπορούμε να αναρωτηθούμε για τη συμβολή των δικτύων δήμων στη διαμόρφωση της σχέσης των υδατικών πόρων και της ανάπτυξης αναφέροντας προηγουμένως ότι στον ελληνικό αυτοδιοικητικό χάρτη έχουν συσταθεί αρκετά δίκτυα δήμων τα οποία στην καταστατική τους πράξη περιλαμβάνουν τη βιώσιμη ανάπτυξη μέσω της ανάληψης κοινών δράσεων και πρωτοβουλιών. Αναφέρω ενδεικτικά το Δίκτυο Ενεργειακών Δήμων, το Δίκτυο Ορεινών Δήμων Κρήτης και το Ελληνικό Δίκτυο Πόλεων με Ποτάμια. Οπωσδήποτε η συζήτηση για τη διαχείριση του νερού επικεντρώνεται στη λειτουργία των πόλεων εάν συνεκτιμηθούν οι αυξημένες ανάγκες ύδρευσής τους τόσο βάσει του πληθυσμού τους όσο και των δραστηριοτήτων που υλοποιούνται.

Αν εντούτοις στα μεγάλα αστικά κέντρα απαιτούνται ολοκληρωμένες παρεμβάσεις όπως προστασία των πηγών από ρυπάνσεις, μακροχρόνια διαχείριση υδάτινων αποθεμάτων και εντατικοποίηση των προσπαθειών για την επεξεργασία των υγρών

αποβλήτων πριν την αποβολή τους στα ποτάμια και τις θάλασσες είναι πρόδηλο ότι στην επικράτεια των περιφερειακών ορεινών δήμων που αποτελούν και τμήματα υδατικών διαμερισμάτων κρίνεται το στοίχημα της χρήσης του νερού ως μοχλού ανάπτυξης με τρόπο ο οποίος να συνεκτιμά την επιβίωση του φυσικού οικοσυστήματος. Στις περιοχές αυτές διαφυλάττεται η ισορροπία του φυσικού περιβάλλοντος, των νερών, των εδαφών και της ατμόσφαιρας. Η διαχείριση των υδάτων, η πλήρης προστασία της βιοποικιλότητας ορίζει τις προοπτικές βιώσιμης ανάπτυξής τους.

Η πρόκληση με την οποία έχουν να αναμετρηθούν οι πολιτικές ανάπτυξης που αφορούν τους ορεινούς όγκους είναι η προστασία του περιβάλλοντος καθώς σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος αποτελούν την οικολογική ραχοκοκαλιά της Ευρώπης έχοντας βρεθεί σε χωρική απομόνωση από τις εστίες του σύγχρονου πολιτισμού οι ορεινοί όγκοι διατηρήθηκαν αναλλοίωτοι αποφεύγοντας την υπεράντληση υδάτων, την εντατική γεωργία και μονοκαλλιέργεια και την ένταξη στις βιομηχανικές ζώνες. Η συνθετότητα των ζητημάτων αυτών είναι που οδήγησε το Δίκτυο Πόλεων με Λίμνες μία αστική εταιρία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα στη στόχευση της μετατροπής τους σε ευρωπαϊκό όμιλο εδαφικής συνεργασίας, μία νέα μορφή οργάνωσης των δικτύων δήμων και περιφερειών σε ευρωπαϊκό επίπεδο για τη διαχείριση έργων εδαφικής συνεργασίας που υποστηρίζονται από την Επιτροπή Περιφερειών.

Το Δίκτυο Πόλεων με Λίμνες αριθμεί σήμερα 36 μέλη δήμους από δύο κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης την Ελλάδα και την Κύπρο. Από τα 36 μέλη τα 5 είναι και μέλη του Δικτύου Δήμων Περιοχής Πίνδου που συγκεντρώνει 11 μέλη. Κύριο μέλημα του Δικτύου Πόλεων με Λίμνες αποτελεί η περαιτέρω διεύρυνσή τους σε εθνικό και διεθνές επίπεδο αποσκοπώντας στην αειφόρο ανάπτυξη και διαχείριση των λιμνών και των παραλήμνιων περιοχών που υπάγονται στη δικαιοδοσία των δήμων. Το Δίκτυο έχει γίνει

υποστηρικτής του Παγκόσμιου Συμφώνου Δημάρχων για εφαρμογή μέτρων συγκεκριμένων και μακροπρόθεσμου χαρακτήρα ώστε να επιτευχθεί ένα κοινωνικά δίκαιο και οικονομικά βιώσιμο περιβάλλον. Στους στόχους του δικτύου είναι η πλήρης καταγραφή και ταυτοποίηση κοινών προβλημάτων καταγεγραμμένων στις λίμνες του δικτύου και στις περιοχές περιμετρικά αυτών. Συνακόλουθα το δίκτυο δήμων περιοχής Πίνδου από την πρώτη στιγμή της ανάλυσης πρωτοβουλίας σύστασής του συνδέθηκε με αναπτυξιακά στελέχη της περιοχής έχοντας ήδη στα δύο χρόνια της ίδρυσής του συνδεθεί με την υλοποίηση ολοκληρωμένων παρεμβάσεων και δράσεων διαχείρισης ανάδειξης και αξιοποίησης Πίνδου. Έχει προτάξει την συντονισμένη αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων εξετάζοντας καλές πρακτικές διαχείρισης των αγροτικών παραγωγικών συστημάτων.

Ας δούμε τι συμβαίνει σε αυτό τον τομέα σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η έκθεση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος αναφέρει ότι δεν υπάρχει ενιαίο τομεακό και χωρικό θεσμοθετημένο πλαίσιο πολιτικής για τους ευρωπαϊκούς ορεινούς όγκους. Αντ' αυτού οι διαδικασίες πολιτικές που τους αφορούν χারάσσονται και αναπτύσσονται σε διάφορες κλίμακες διακυβέρνησης τοπικής, περιφερειακής, εθνικής άρα η αναγνώριση των ευκαιριών και των δυνατοτήτων εναπόκειται σε κάθε περιοχή ξεχωριστά επιτρέποντας διαφορετικές προσεγγίσεις ανάπτυξης των ορεινών όγκων σε κάθε περιοχή. Στα ελληνικά πλαίσια και συγκεκριμένα στο ειδικού πλαίσιο χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, αναφέρθηκε ο προηγούμενος εισηγητής, οι ημιορεινές και ορεινές περιοχές θεωρούνται περιοχές αξιοποίησης υδατικού δυναμικού επομένως και κατάλληλες για τη χωροθέτηση μικρών υδροηλεκτρικών έργων.

Έχει αξία να σημειωθεί ότι στο ψήφισμα του θεματικού συνεδρίου της ΚΕΔΕ για την ισότιμη συμμετοχή των ορεινών δήμων στην αναπτυξιακή ανασυγκρότηση της χώρας το οποίο

πραγματοποιήθηκε στην Κόνιτσα 8 και 9 Σεπτεμβρίου του '17 οι σύνεδροι κατέθεσαν μεταξύ άλλων την πρόταση περί απαλοιφής οποιουδήποτε αποκλεισμού από χρηματοδοτικά προγράμματα των ορεινών δήμων με μικρό πληθυσμό για έργα περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος π.χ. βιολογικοί καθαρισμοί. Οι αναπτυξιακές προσεγγίσεις λοιπόν δεν λείπουν και κατά κύριο λόγο συνδέονται στενά με την ορθολογική αξιοποίηση του υδάτινου δυναμικού και των λοιπών πλουτοπαραγωγικών πόρων όπως επίσης και με την ανάπτυξη ήπιων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Αγροτουρισμός, οικοτουρισμός, ιαματικός και φυσιολατρικός τουρισμός στέκονται συμπληρωματικές δραστηριότητες του αγροκτηνοτροφικού τομέα. Ήδη όμως περιγράφηκε ότι οι τοπικές κοινωνίες και η τοπική αυτοδιοίκηση έχουν ρόλο στις προσαρμογές αυτές και τα δίκτυα δήμων συγκεκριμένα συντονιστικό ρόλο.

Το Δίκτυο Πίνδος για παράδειγμα στον προγραμματισμό των δράσεων του για το '18 τονίζει την ενίσχυση της επιχειρησιακής του ικανότητας για τη συμμετοχή σε εθνικά και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα ενώ στην έκθεση πεπραγμένων του πρώτου έτους ζωής του δικτύου διατυπωνόταν η θέση της κοινής αντιμετώπισης και της συλλογικής διεκδίκησης λύσης προβλημάτων της περιοχής Πίνδου. Με την υπογραφή του μνημονίου συνεργασίας και κατανόησης μεταξύ του δικτύου πόλεων με λίμνες και του δικτύου δήμων περιοχής Πίνδου η αξιοποίηση των νέων μορφών ανάπτυξης και η προώθηση της συμπληρωματικότητας των δράσεων θέτουν ως προϋπόθεση την προώθηση και ενίσχυση της προστασίας και ορθολογικής χρήσης των φυσικών πόρων. Το πνεύμα της συναντίληψης μεταξύ των δύο αυτών δικτύων προέκυψε έπειτα από την εξέταση από τα μέλη του δύο δικτύων της περίπτωσης του υδατικού διαμερίσματος της Δυτικής Ελλάδας. Συγκεκριμένα, εξετάστηκε η υδροηλεκτρικά εκμετάλλευση του Αχελώου εξαιτίας της οποίας όπως είναι γνωστό μεταβλήθηκε άρδην το υδρογραφικό του δίκτυο με τον σχηματισμό των τεχνητών λιμνών. Με την

κατασκευή των τριών υδροηλεκτρικών φραγμάτων και το σχηματισμό ισάριθμων ταμιευτήρων αλλοιώθηκε η συνέχεια του φυσικού τοπίου χάριν φυσικά της ανάπτυξης του υδροδυναμικού της χώρας από τη ΔΕΗ η οποία λειτουργεί και όλους τους μεγάλους υδροηλεκτρικούς σταθμούς εκμεταλλεζόμενη το μείζον μερίδιο του υδροδυναμικού της.

Το συγκρότημα του Αχελώου με τα 925,6 μεγαβάτ συνολικής εγκατεστημένης ισχύος και συμμετοχή στο 30% ως 35% της συνολικής υδροηλεκτρικής παραγωγής πάσχει σήμερα η ευρύτερη περιοχή από ουσιαστικά έργα υποδομής ενώ στον τομέα της διαχείρισης των υδάτων τα αποτελέσματα στην Αιτωλοακαρνανία είναι αποκαρδιωτικά με την απώλεια πολύτιμων πόρων και τα οξύτατα προβλήματα ύδρευσης και άρδευσης. Ο νομός κατέχοντας περίπου το 1/3 των εθνικών υδατικών πόρων δεν διαθέτει έως σήμερα μία ολοκληρωμένη μελέτη διαχείρισης των υδάτων, επιπλέον η ΔΕΗ δε δείχνει διάθεση συνεργασίας στο ζήτημα αυτό.

Στη διάρκεια των εργασιών της 5^{ης} ετήσιας Γενικής Συνέλευσης του Δικτύου Πόλεων με Λίμνες που έλαβε χώρα στη Φιλιππιάδα 21 και 22 Απριλίου του '18 πέρσι στο πλαίσιο της πρώτης εν έτους των εργασιών ΔΕΗ και αντισταθμιστικά οφέλη μεγάλων υδροηλεκτρικών έργων αναπτύχθηκαν εισηγήσεις για την παρουσίαση του οικείου νομοθετικού πλαισίου και τις θέσεις του δικτύου, τη διαχείριση των υδατικών πόρων σε σχέση με τους ταμιευτήρες της ΔΕΗ πυροδοτώντας μία συζήτηση για τη σημασία των ταμιευτήρων στην τοπική κοινωνία με αντιπροσωπευτικό παράδειγμα αυτό της περίπτωσης της λίμνης Κρεμαστών. Περαιτέρω ανάλυση του θέματος θα κάνει ο αγαπητός δήμαρχος Θόδωρος Μπάμπαλης στη συνέχεια.

Στη συλλογιστική της πρωτοβουλία σε αυτή των δύο δικτύων είναι η διάθεση των σχετικών κονδυλίων να κατευθυνθεί σε πράσινες δράσεις στις τοπικές κοινωνίες αποβλέποντας σε μία συνολική διαχείριση των υδατικών πόρων με την αξιοποίηση του

διαχειριστικού σχεδίου υδάτων. Είναι ένα πρώτο πεδίο κοινής σύμπλευσης των δύο δικτύων, των δικτύων Λιμνών και Πίνδος για την απόδοση του πράσινου τέλους ύδατος από την διαχρονική εκμετάλλευση των φυσικών αποθεμάτων της Δυτικής Ελλάδας.

Διαβλέπει λοιπόν κανείς από τα παραπάνω παραδείγματα ότι η κατανομή του νερού τίθεται ως θέμα με ηθικές, κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές και οικολογικές πλευρές και το κυριότερο του ως χρήση φυσικού πόρου για την ανάπτυξη δε γνωρίζει διοικητικά όρια. Η διαφορετικότητα των εμπλεκόμενων μερών επιζητά τη σύσταση ενός κοινού χώρου δράσης και το ρόλο αυτό μπορούν και αναλαμβάνουν τα δίκτυα δήμων και σε αυτό το σημείο ξεκινάει η συμβολή τους για την εύρεση συνολικών λύσεων και την εκπόνηση κοινών σχεδίων ανάπτυξης σε επίπεδο υδρολογικής λεκάνης. Τα δίκτυα δήμων θα μπορούσαν να αναπληρώσουν τα κενά και τις αδυναμίες συντονισμού μεταξύ των βαθμίδων της διοίκησης ειδικά σε περιπτώσεις σύγχυσης αρμοδιοτήτων. Η εξάντληση των υδάτων, η διαταραχή του υδρολογικού κύκλου θέτει φραγμούς στους τρόπους, στις μορφές και τα μέσα της οικονομικής μεγέθυνσης και στο πλαίσιο αυτό η ανάπτυξη οφείλει να εκλαμβάνεται να αναλύεται και να εφαρμόζεται ως ένα φαινόμενο με μεταβαλλόμενη πολυμορφία. Πρέπει δηλαδή να λαμβάνει υπόψη τόσες παραμέτρους για την υιοθέτηση ενός αναπτυξιακού μοντέλου όσες είναι αναγκαίες για την τήρηση των εύθραυστων κατά τόπους περιβαλλοντικών ισορροπιών εν προκειμένω του όγκου των διαθέσιμων υδάτων. Στη σφαιρική προσέγγιση της ανάπτυξης μέσω των υδάτινων οικοσυστημάτων η συμβολή των δικτύων δήμων φαίνεται να είναι ουσιαστικής σημασίας καθώς το νερό δε γνωρίζει σύνορα, οι διατοπικές πρωτοβουλίες διαθέτουν περισσότερες προοπτικές επιτυχίας οριοθετώντας την ανάπτυξη με άξονα την βιώσιμη χρήση των υδάτων και σε σχέση με την κοινωνική ευημερία.

Κλείνοντας θέλω να μοιραστώ μαζί μας μία σκέψη που μου γεννήθηκε μετά την χθεσινή πρώτη μέρα και κατά τη διάρκεια της εισήγησης του δημάρχου που μας φιλοξενεί του κυρίου Τσιαντή. Είμαστε στη λίμνη Πλαστήρα, το υδάτινο στοιχείο δίπλα στον ορεινό όγκο και η περιοχή φυσικά φέρει το όνομα του Νικολάου Πλαστήρα. Γιατί το λέω αυτό; Μιλώντας για κλιματική αλλαγή για την υδατική κρίση λέμε τι χρειάζεται σε επίπεδο υποδομών, σε επίπεδο περιβαλλοντικής συνείδησης των πολιτών δε λέμε όμως μία αλήθεια μάλλον που μπορεί και να πονάει, ότι αυτό απαιτεί αλλαγή του τρόπου ζωής. Δεν μπορεί με τον ίδιο τρόπο ζωής που έχουμε σήμερα να υπηρετήσουμε τις απαιτήσεις της κλιματικής αλλαγής. Και πώς το συνέδεσα στο στοχασμό μου χθες αυτό με τον Πλαστήρα; Ο Πλαστήρας ένας άνθρωπος άφταστου πολιτικού ήθους είχε μία λιτότητα τρόπου ζωής παραπάνω από συγκινητική σε τέτοια επίπεδα πρέπει να φτάσουμε για να μπορούμε αποτελεσματικά να διαχειριστούμε το φυσικό οικοσύστημα, τους υδάτινους πόρους και να έχουμε μία βιώσιμη ανάπτυξη και κοινωνική ευημερία. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Ευχαριστούμε Νίκο. Θοδωρή ανεβαίνεις;

Ο κύριος Μπαμπαλής Θεόδωρος ο Δήμαρχος Αγράφων θα αναφερθεί στο θέμα της παραγωγής ενέργειας από το νερό και οι επιπτώσεις στην τοπική κοινωνία. Η λίμνη και το φράγμα των Κρεμαστών.

Θόδωρε έχεις το λόγο, είναι και γείτονας εδώ ο Θόδωρας και φίλος.

Θ. ΜΠΑΜΠΑΛΗΣ: Αγαπητοί συνάδελφοι, κυρίες και κύριοι, φίλες και φίλοι βρισκόμαστε σήμερα στη λίμνη Πλαστήρα προκειμένου να συμμετάσχουμε στο πολύ σημαντικό συνέδριο που διοργανώνει η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος σε συνεργασία με το Δίκτυο Πόλεων με Λίμνες και το Δήμο Λίμνης Πλαστήρα με θέμα «Βιώσιμη διαχείριση του νερού, εθνική ευθύνη, κοινωνική ανάγκη».

Στα πλαίσια του συνεδρίου αυτού μου ανατέθηκε να αναφερθώ στη λίμνη και το φράγμα των Κρεμαστών και την παραγωγή από το νερό και τις επιπτώσεις στην τοπική κοινωνία. Στην προκειμένη περίπτωση ως Δήμαρχος Αγράφων έχω να τονίσω ότι μέχρι σήμερα δυστυχώς η τοπική κοινωνία έχει δεχθεί μόνο τις επιπτώσεις από τη δημιουργία του φράγματος και της λίμνης των Κρεμαστών και όχι τα οφέλη που δικαιούνται. Οι συζητήσεις και οι ανταλλαγές απόψεων ανάμεσα σε πόλεις δήμους που ανήκουν σε ένα δίκτυο διαθέτουν επομένως κοινά χαρακτηριστικά είναι και χρήσιμες και απαραίτητες γι' αυτό και είμαι χαρούμενος που είμαι ανάμεσά σας και θα ακούσω απόψεις, εμπειρίες και από άλλους δήμους όπως και το ότι δίνεται η δυνατότητα σε μένα για το δήμο που εκπροσωπώ να σας παρουσιάσω την κατάσταση την πραγματικότητα που έχουμε να αντιμετωπίσουμε και τις σκέψεις μας.

Η τεχνητή λίμνη των Κρεμαστών είναι η μεγαλύτερη τεχνητή λίμνη της Ελλάδας, η επιφάνειά της είναι 80,6 τετραγωνικά χιλιόμετρα με ολική χωρητικότητα 4,5 δισ. κυβικά μέτρα νερού. Από τη συνολική έκταση της λίμνης στο Δήμο Αγράφων ανήκουν τα 46,76 τετραγωνικά χιλιόμετρα δηλαδή 56,77%, στο Δήμο Καρπενησίου 1,25 τετραγωνικά χιλιόμετρα δηλαδή ποσοστό 1,55% και στην Αιτωλοακαρνανία στους δήμους Αγρινίου και Αμφιλοχίας 33,59 χιλιόμετρα και ποσοστό 41,67%. Ταυτόχρονα ο ποταμός Αχελώος ένας από τους μεγαλύτερους ποταμούς της χώρας αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα οικοσυστήματα που διαθέτουμε. Σημειώνω εξ αρχής ότι ο ποταμός αυτός έχει αξιοποιηθεί περισσότερο από κάθε άλλο στην παραγωγή της ενέργειας ενώ αρκετά σημαντική είναι η συμβολή του στην γεωργική παραγωγή της ευρύτερης περιοχής της Δυτικής Στερεάς Ελλάδας. Αναφερόμαστε σε μια συνολική περιοχή απaráμιλλης φυσικής ομορφιάς, μια περιοχή με σημαντικά ιστορικά, πολιτιστικά και θρησκευτικά μνημεία που παραμένει αθέατη και αναξιοποίητη.

Το τοπίο τεμαχίστηκε από την κατασκευή του φράγματος και του υδροηλεκτρικού σταθμού που ξεκίνησε τον Νοέμβριο του '61 και ολοκληρώθηκε το 1965. Ο υδροηλεκτρικός σταθμός Κρεμαστών άρχισε την λειτουργία του τον Ιανουάριο του '66 με ισχύ 440 μεγαβάτ. Αν θεωρήσουμε ότι η ανάγκη εξηλεκτρισμού της χώρας σε συνθήκες μάλιστα καταστροφής των περιοχών λόγω του πολέμου και του εμφυλίου που είχαν προηγηθεί ήταν κάτι το αναπόφευκτο εκείνη τη στιγμή. Θα πρέπει να επισημάνουμε ταυτόχρονα ότι βρισκόμαστε 53 χρόνια μετά. Μιλάμε για 53 χρόνια που η περιοχή υπέστη ζημιές που θάφτηκαν χωριά, οικισμοί, μνημεία που στο τοπίο ξαφνικά προστέθηκαν γερανοί, βαριά μηχανήματα, κατασκευές που τραυμάτισαν την ομορφιά του. Θα πρέπει να συνυπολογίσουμε τον μεγάλο σεισμό των 6,2 ρίχτερ την 5^η Φεβρουαρίου του 1966 και των μετασεισμών που ακολούθησαν και ισοπέδωσαν χιλιάδες οικίες και ξερίζωσε εκ νέου χιλιάδες οικογένειες από τα χωριά των Αγράφων και της ευρύτερης περιοχής και που οφείλεται όπως έδειξε μελέτη που πραγματοποιήθηκε στην φόρτωση της τεχνητής λίμνης των Κρεμαστών.

Περιοχή τεχνητής λίμνης. Η περιοχή συγκεντρώνει τη μεγαλύτερη ποσότητα υδάτινου πόρου σε έκταση 80,6 τετραγωνικών χιλιομέτρων, αν και το σχήμα που προκύπτει από το ανάγλυφο ακολουθεί τη νοητή πλέον γραμμή της κοίτης του Αχελώου, συγκροτείται από τρία λιμνιαία τοπία, το ανάντη στενό τμήμα ως την γέφυρα της Τατάρνας, το μεσαίο τμήμα με κέντρο την συμβολή των ποταμών Αχελώου, Αγραφιώτη και Ταυρωπού και όρια της γέφυρας της Τατάρνας και Επισκοπής και το φράγμα και το νοτιότερο ανατολικά της γέφυρας της Επισκοπής. Πρόκειται για ένα σύνθετο λιμνιαίο σύστημα που αν μετρηθεί συμβολικά από το ακρότατο σημείο του προσεγγίζει τα 38 χιλιόμετρα περίπου από τη μια άκρη ως την άλλη. Η ύπαρξη μόνο δύο γεφυριών της Επισκοπής και της Τατάρνας καθορίζει και τις σχέσεις επικοινωνίας

και ανάπτυξης των πέριξ περιοχών. Τα πορθμεία του Αγίου Βασιλείου και του Αγίου Γεωργίου που λειτούργησαν για την αποκατάσταση της οδικής σύνδεσης που αποκόπηκε με την κατάκλιση των περιοχών μετά την λειτουργία του φράγματος παραμένουν σήμερα ανενεργά μετά την κατασκευή των δύο γεφυρών που προανέφερα. Αποτελούν υποδομές που η λειτουργία τους όμως εξαρτάται από την αυξομείωση της στάθμης της λίμνης, ανάλογα προβλήματα λόγω αυξομείωσης της στάθμης της λίμνης θα αντιμετωπιστούν για την αξιοποίηση της πρόσφατα κατασκευασμένης προβλήτας της Σιβίστα.

Στη λίμνη των Κρεμαστών αναδεικνύεται το πρόβλημα της κλίμακας της λίμνης καθώς και των απαιτήσεων λειτουργίας του υδροηλεκτρικού σταθμού Κρεμαστών που από το σχεδιασμό και προορισμό του επιβάλλει μεγάλες μεταβολές στη στάθμη της λίμνης. Τεράστιες διακυμάνσεις που πολλές φορές ξεπερνούν και ένα χιλιόμετρο. Συνέπεια της λειτουργίας αυτής είναι η εικόνα του τοπίου στις παράχθιες ζώνες στερούμενων από κάθε είδους φυσική βλάστηση σε αντιδιαστολή με τις άλλες λίμνες του συστήματος. Παρόμοιες καταστάσεις εμφανίζονται και στις εκτεταμένες περιοχές συμβολής των ποταμών σε συνδυασμό με φερτές ύλες.

Βρισκόμαστε πια στο 2019 και κάποια θέματα πρέπει να τα ξαναδούμε σε νέα βάση. Χρειάζεται εδώ και τώρα μια συνολική πρόταση, μια ολοκληρωμένη παρέμβαση στο χώρο που θα βάλει την περιοχή σε νέα πορεία. Η λύση δε βρίσκεται με μεμονωμένες παρεμβάσεις ή κάποια έργα που μπορεί αποσπασματικά να γίνουν. Χρειάζεται πρόταση με αρχή, μέση και τέλος. Χρειάζεται ένα νέο όραμα βασισμένο σε νέο σκεπτικό με μια νέα φιλοσοφία ώστε να αξιοποιούνται συνολικά τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της ευρύτερης περιοχής. Θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην εισαγωγή των νέων δραστηριοτήτων του τουρισμού και ανάπτυξης που ωστόσο εισάγονται σε ένα αγροτικό χώρο, αγροτικό περιβάλλον

που περιλαμβάνει ήδη υποδομές καθώς και ένα αγροτικό κυρίως οικιστικό δίκτυο.

Στο διοικητικό επίπεδο ευρύτερος χώρος ορίζεται στο σύνολο των περιοχών αρμοδιότητας των καλλικρατικών δήμων που προαναφέρθηκαν ενώ για θέματα πολιτικών που έχουν σχέση με χρηματοδοτήσεις οι δύο περιφέρειες δηλαδή η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και η Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας και η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας και η Περιφερειακή Ενότητα Ευρυτανίας. Στο επίπεδο των παραγωγικών τομέων και γενικά της οικονομίας της περιοχής οι εξελίξεις στο σύνολο των δύο περιφερειακών ενοτήτων κυρίως για την αγροτική ανάπτυξη και τον τουρισμό διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο. Τέλος στον τομέα του περιβάλλοντος ο ευρύτερος χώρος αποκτά ανάλογα με την θεώρηση κάθε θεματικής ενότητας και διαφορετικό γεωγραφικό προσδιορισμό. Όσον αφορά το υδάτινο σύστημα του Αχελώου η ευρύτερη περιοχή είναι η λεκάνη του Αχελώου ενώ αντίθετα στο τοπικό επίπεδο της άμεσης περιοχής τα θέματα του περιβάλλοντος αφορούν τις συγκεκριμένες ρυθμίσεις στους χώρους των προστατευμένων περιοχών και των τόπων απολύτου προστασίας. Η περιοχή μπορεί και πρέπει να αποτελέσει τα επόμενα χρόνια έναν αναπτυξιακό, πολιτιστικό, τουριστικό πόλο. Για να γίνει πόλος ανάπτυξης πολιτιστικών δικτύων και χώρος γεγονότων και διοργανώσεων πανελλαδικής εμβέλειας, προώθησης διαφορετικών μορφών τουρισμού όπως αθλητικού τουρισμού, αγροτουρισμού, θρησκευτικού και πολιτιστικού περιβαλλοντικού τουρισμού.

Αυτό προϋποθέτει ένα σύνολο παρεμβάσεων από την ανάπτυξη και ολοκλήρωση τοπικού δικτύου λιμνών μέχρι την αποκατάσταση ορεινών οδοιπορικών διαδρομών και τη λειτουργία δικτύου ποδηλατοδρόμων. Από την βελτίωση αρδευτικών, αποστραγγιστικών έργων μέχρι την κατασκευή έργων προστασίας της περιοχής του Αχελώου. Από την προώθηση προγραμμάτων κατάρτισης σύγχρονων μεθόδων γεωργίας, κτηνοτροφίας και

αλιείας και στον αγροτουρισμό με την στήριξη επιχειρηματικότητας με προγράμματα ψηφιακών συστημάτων διαχείρισης περιοχών περιβαλλοντικής προστασίας. Χρειάζεται ένα σύνολο αναπλάσεων για την ανάπτυξη πολιτιστικών δικτύων και την ενοποίηση αρχαιολογικών χώρων, την αποκατάσταση ευαίσθητων περιοχών σημαντικών οικοτόπων, την ανάπλαση κτιρίων μέχρι τη δημιουργία τουριστικών εγκαταστάσεων, την δημιουργία προϋποθέσεων για πλεύση τουριστικών σκαφών και την αναβάθμιση των εγκαταστάσεων ιαματικών πηγών, τη δημιουργία ασφαλών υποδομών εξυπηρέτησης. Αναφέρομαι για ένα συνολικό σχέδιο που θα ανοίξει νέους δρόμους ανεβάζοντας την ελκυστικότητα της περιοχής ως τόπου επενδύσεων εργασίας και διαβίωσης που θα δώσει ώθηση στην ανάπτυξη, θα εξασφαλίσει την προστασία του περιβάλλοντος και την ποιότητα ζωής, θα τονώσει την επισκεψιμότητα της περιοχής και την τοπική οικονομία δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας που θα μας καταστήσει προνομιακό χώρο ανάπτυξης του τουρισμού και αξιοποίησης του πολιτιστικού πλούτου.

Στόχοι της ανάπτυξης. Οι στόχοι ανάπτυξης που θα πρέπει να μας απασχολήσουν σε πρώτη φάση μπορούμε να τους κατατάξουμε σε τρεις κατηγορίες. Πρώτη κατηγορία είναι η οι υποδομές οι οποίες περιλαμβάνουν την ανάπτυξη και ολοκλήρωση τοπικού οδικού δικτύου, την ανάπτυξη δικτύου ποδηλατοδρόμων, την αναγνώριση αποκατάσταση ορεινών οδοιπορικών διαδρομών δηλαδή μονοπάτια, βελτίωση αρδευτικών και αποστραγγιστικών έργων, βασικά έργα αντιπλημμυρικής προστασίας της περιοχής του Αχελώου, βασικά έργα αποκατάστασης υποδομών, δρόμων, υδραγωγείων, αποχετεύσεων που κάθε μέρα βυθίζονται με μεγάλες καθιζήσεις στην παραλίμνια ζώνη εξαιτίας της λίμνης και βέβαια και του υπεδάφους.

Δεύτερη κατηγορία, ψηφιακή σύγκριση και επιχειρηματικότητα. Προγράμματα κατάρτισης σύγχρονων μεθόδων

γεωργίας, κτηνοτροφίας και αλιείας, προγράμματα κατάρτισης στον αγροτουρισμό και στήριξη της επιχειρηματικότητας, καινοτόμα ψηφιακά συστήματα διαχείρισης περιοχών περιβαλλοντικών προστασίας και τουρισμού. Τρίτη κατηγορία είναι η αειφόρος ανάπτυξη ποιότητα ζωής και περιλαμβάνει την ανάπτυξη πολιτιστικών δικτύων και ενοποίηση αρχαιολογικών χώρων, ανάπλαση δικτύων εναλλακτικών μορφών τουρισμού υπαίθρου, ανάπτυξη αθλητικών δραστηριοτήτων, ανάπλαση αποκατάσταση ευαίσθητων περιοχών σημαντικών οικοτόπων, ανάπλαση δημοσίου χώρου και κτιρίων οικισμών, προώθηση αγροτουρισμού, επισκέψιμα αγροκτήματα, ερασιτεχνική αλιεία, περιβαλλοντική προστασία και πρόληψη κινδύνων, εισαγωγή καινοτόμων πρακτικών και προϊόντων γεωργικής παραγωγής και ανάπτυξη σταβλισμένης κτηνοτροφίας και εξειδικευμένης αλιείας εσωτερικών υδάτων.

Αυτό πρέπει να είναι το μέλλον της περιοχής σε αυτή την κατεύθυνση εργαζόμαστε. Σε αυτή την κατεύθυνση χρειάζεται ο συντονισμός με τους άλλους δήμους που έχουν τμήματα της λίμνης των Κρεμαστών, η πιο ενεργή έμπρακτη συμβολή της περιφερειακής αυτοδιοίκησης και βέβαια της κεντρικής εξουσίας. Αυτό το συνολικό σχέδιο μεταμόρφωσης ουσιαστικά του αναπτυξιακού μοντέλου της περιοχής πρέπει να αποσαφηνιστεί με τις αναγκαίες μελέτες, να αρχίσει να υλοποιείται με βάση χρονοδιαγράμματα και όχι σχεδιασμούς επί χάρτου και βέβαια να αγκαλιαστεί από την τοπική κοινωνία και να ενεργοποιήσει κοινωνικές και οικονομικές δυνάμεις. Σε αυτήν τη διάσταση μπορεί να κινητοποιηθούν ανάλογα με το ενδιαφέρον που εκδηλώνουν διάφοροι φορείς. Ενδεικτικά αναφέρω δίκτυα επιχειρηματιών και τουρισμού και των δραστηριοτήτων περί το κλάδο εστίαση, αναψυχή, καταστήματα, μετακινήσεις, δίκτυα καινοτόμων αγροτικών εκμεταλλεύσεων επεξεργασίας και εμπορίας αγροτικών προϊόντων, οργανώσεις νεολαίας, πολιτιστικοί σύλλογοι, αθλητικοί σύλλογοι,

περιβαλλοντικές οργανώσεις. Τοπικός σχολικός πληθυσμός με την ένταξη δραστηριοτήτων στο πρόγραμμα μαθημάτων και εξωσχολικών εκδηλώσεων.

Κυρίες και κύριοι είμαστε εδώ 10 μήνες μετά από την συνάντηση του Δικτύου Πόλεων με Λίμνες που πραγματοποιήθηκε στη Φιλιππιάδα και οι στόχοι μας παραμένουν οι ίδιοι. Μετά την τότε πρότασή μου για την διαμόρφωση ψηφίσματος και την αποστολή του στο γραφείο του πρωθυπουργού και στα συναρμόδια υπουργεία όπως και έγινε θέλω να τονίσω πως ο αγώνας μας δεν θα σταματήσει εδώ και πως θα συνεχίσουμε να διεκδικούμε την απόδοση των αντισταθμιστικών οφελών. Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας είναι και τα μικρά υδροηλεκτρικά και τα μεγάλα. Παρά τις μέχρι τώρα ενέργειές μας η πολιτεία θα πρέπει να αντιμετωπίσει σοβαρά και υπεύθυνα το ζήτημα αυτό αποζημιώνοντας τις τοπικές κοινωνίες για τις ζημιές που υπέστησαν με κάποιες ανταποδοτικές αναπτυξιακές παροχές. Οφείλουμε να το διεκδικήσουμε, οφείλουμε και έχουμε ιστορική ευθύνη απέναντι στους πολίτες που εκπροσωπούμε και να το πετύχουμε. Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Ευχαριστούμε τον Θόδωρα τον Μπαμπαλή και θα παρακαλέσω τον Ευάγγελο Γατσέλη, ναι καλημέρα. Είναι γεωπόνος, συνεργάτης του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων σε θέματα εγγείων βελτιώσεων και θα αναφερθεί στη διαχείριση του νερού στον αγροτικό τομέα.

Κύριε Γατσέλη έχετε το λόγο.

Ε. ΓΑΤΣΕΛΗΣ: Να ευχαριστήσω την οργανωτική επιτροπή για την πρόσκληση, να ευχαριστήσω και όλους εσάς που παρευρίσκεστε εδώ αυτή τη στιγμή. Εγώ θα αλλάξω αντικείμενο από τα συνηθισμένα που ακούστηκαν μέχρι τώρα θα μιλήσω για τον αγροτικό τομέα ο οποίος όπως θα δείτε στην πορεία είναι ένας μεγάλος καταναλωτής των νερών, ο μεγαλύτερος.

Λοιπόν για το υδατικό περιβάλλον θα ξέρετε ότι είναι βασικός αναντικατάστατος παράγοντας ζωής το νερό, ξέρετε ότι τα 4/5 του

πλανήτη καλύπτονται από νερό. Συνδέεται άμεσα με τη διαμόρφωση των κλιματολογικών συνθηκών και η σύγχρονη τεχνολογία είναι άμεσα συνδεδεμένη με τη χρήση του νερού. Το νερό στη γη είναι άφθονο, έτσι νομίζουμε. Η συνολική ποσότητα νερού είναι περίπου 1.000.400 κυβικά χιλιόμετρα και ξέρετε ότι 1 κυβικό χιλιόμετρο είναι 1 δισ. κυβικά νερού. Δύο θέματα βασικά είναι η ποιότητα του νερού και η κατανομή του νερού στη γη. Το διαθέσιμο νερό είναι ελάχιστο και κατά τη χρήση παραμένουμε τόσο στην ποιότητα όσο και στην ποσότητα. Το 97% του νερού στη γη είναι αλμυρό όπως ξέρετε, έτσι; Και από το γλυκό νερό δε μπορούμε να το πάρουμε όλο μόνο το 1% μπορούμε να πάρουμε εμείς οι άνθρωποι και να το χρησιμοποιήσουμε σε όλες τις χρήσεις του.

Τον υδρολογικό κύκλο του νερού θα το θυμάστε από το σχολείο το μαθαίναμε, το νερό εξατμίζεται από την επιφάνεια της γης γίνεται σύννεφα πέφτει πάλι στη γη με τη μορφή χιονιού καλή ώρα όπως τώρα και βροχής, αποθηκεύεται στο έδαφος πάει κάποια ποσότητα μικρή στον υδροφόρο ορίζοντα περισσότερο καταλήγει φυσικά στη θάλασσα. Ο υδρολογικός κύκλος του νερού διαταράσσεται πάρα πολύ εύκολα. Έχουμε κλιματικές αλλαγές, ακούτε αυτό το φαινόμενο είναι το θέμα του συνεδρίου, έχουμε ατμοσφαιρική ρύπανση και υπεράντληση των αποθεμάτων. Εδώ θα σταθούμε, στον αγροτικό τομέα αυτό είναι το μεγάλο μας πρόβλημα. Κοιτάξτε αυτή τη διαφάνεια, το πρόβλημά μας είναι εδώ, οι γεωτρήσεις. Θα πούμε λίγο παρακάτω γι' αυτές. Όταν οι γεωτρήσεις γίνονται λίγο πιο βαθιές όπως είναι εδώ έχουμε ποσότητα νερού από τη θάλασσα που μπαίνει μες στον υδροφόρο ορίζοντα. Όταν μπαίνει η θάλασσα μες στον υδροφόρο ορίζοντα γίνεται άντληση του θαλασσινού νερού με μεγάλη αγωγιμότητα πάνω στην επιφάνεια του εδάφους, καταστρέφουμε το έδαφος. Όταν καταστρέφουμε το έδαφος καταστρέφουμε γενικότερα στην αγροτική παραγωγή, δεν μπορούμε να το χρησιμοποιήσουμε για

μελλοντική χρήση για την παραγωγή οποιασδήποτε καλλιέργειας, κυρίως των τροφίμων αυτό που μας απασχολεί πάρα πολύ σε εμάς στον αγροτικό τομέα.

Επίσης ο υδροφόρος ορίζοντας πρέπει να ξέρετε ότι δεν είναι αναντικατάστατος, δεν αντικαθίσταται εύκολα, δεν αναπληρώνεται εύκολα, εμείς τώρα αυτή τη στιγμή τι κάνουμε; Κλέβουμε νερό από τις επόμενες γενιές όχι για πάρα πολύ γιατί οι επόμενες γενιές δυστυχώς δε θα έχουν σε πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα αυτό που έχουμε εμείς σήμερα, αυτό που σπαταλάμε πάρα πολύ.

Το νερό και η σημασία του. Το νερό είναι ένας φυσικός πόρος, αποτελεί όπως είπαμε το κύριο συστατικό των οργανισμών, δεν υπάρχει ζωή χωρίς νερό και τα τελευταία χρόνια το νερό αυτό βρίσκεται σε έλλειψη, έτσι; Τώρα, τι γίνεται με τη χρήση του νερού; Σε παγκόσμιο επίπεδο ο αγροτικός τομέας καταναλώνει περίπου το 70% του γλυκού νερού, έτσι; Ακούγεται μεγάλο αυτό το νούμερο, 20% καταναλώνονται στη βιομηχανία σε παγκόσμιο επίπεδο και το 10% για ύδρευση, έτσι; Στην Ελλάδα βέβαια επειδή είμαστε πιο χαμηλά σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη και με τον υπόλοιπο κόσμο σε σχέση και στη μεσόγειο που έχουμε διαφορετικές κλιματολογικές συνθήκες το ποσοστό αυτό είναι πιο μεγάλο, φτάνουμε στο 80%, 84% αναλόγως τη χρονιά στην άρδευση στον αγροτικό τομέα. Λιγότερο στη βιομηχανία και λίγο περισσότερο στην ύδρευση.

Να μιλήσουμε λίγο για το αποτύπωμα του νερού. Τι είναι το αποτύπωμα του νερού; Είναι ένας δείκτης κατανάλωσης ύδατος που εξετάζει τόσο την άμεση όσο και την έμμεση χρήση του νερού και φυσικά είναι ο συνολικός όγκος του γλυκού νερού που χρησιμοποιούμε για την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών. Να κοιτάξουμε τώρα λίγο αυτή την διαφάνεια εδώ που έχει πιο πολύ ενδιαφέρον, άμα ρωτούσα πόσο νερό καταναλώνουμε για να φτιάξουμε τρόφιμα; Νομίζω ότι δε θα ξέραμε τόσο εύκολα την απάντηση. Λοιπόν εμείς μετράμε πόσο νερό χρειάζεται να

φτιάξουμε αυτά τα προϊόντα, για να φτιάξουμε ένα κιλό κρέατος βοδινού θέλουμε να καταναλώσουμε 15 κυβικά νερό. Είναι πολύ μεγάλη αυτή η ποσότητα, έτσι; Εντάξει, να μην αναφερθώ τώρα στη σοκολάτα που καταναλώνουμε 24 κυβικά νερό. Για να φτιάξουμε ένα κιλό τυρί πρέπει να καταναλώσουμε 5 κυβικά νερό. Είναι πολύ, είναι πολύ μεγάλες αυτές οι ποσότητες. Καταλαβαίνετε γιατί πρέπει να χρησιμοποιήσουμε στον αγροτικό τομέα πόσο πολύ νερό και να καταναλώσουμε τόσο πολύ νερό για να έχουμε επάρκεια τροφίμων, έτσι;

Τώρα στον αγροτικό τομέα καταναλώνουμε νερά από υπόγεια και επιφανειακά όπως είναι γνωστό έχουμε καλλιέργειες με μεγάλο ενεργειακό αποτύπωμα, ειδικά εδώ στη Θεσσαλία καλλιεργούμε βαμβάκι, καλαμπόκι, έχουμε καλλιέργειες οι οποίες αναγκαστικά χρειάζονται πολύ νερό για να ολοκληρώσουν τον κύκλο τους. Ας μην μιλήσουμε για την αναδιάρθρωση των καλλιεργειών είναι πολύ μεγάλο θέμα. Σίγουρα γίνεται κακή διαχείριση, κακή χρήση του νερού και σίγουρα χρησιμοποιούμε λανθασμένες πρακτικές. Τώρα η άρδευση των καλλιεργειών γίνεται με διάφορες μεθόδους, εδώ τώρα αν μεταφέρουμε τις πιο υδροβόρες, επιφανειακή άρδευση λέγεται αυτό που χρησιμοποιούμε εδώ, αυλάκια, κανάλι, κατάκλιση, τεχνητή βροχή, εντάξει έχουμε και πιο σύγχρονα συστήματα, σταγόνες, καταιονισμός, καρούλια εδώ στη Θεσσαλία. Λανθασμένες πρακτικές θεωρούνται αυτές πλέον ξεπερασμένες όταν δεν έχουμε νερό, δε γίνεται.

Λοιπόν τώρα για την κλιματική αλλαγή. Τι γίνεται με εμάς στον αγροτικό τομέα και με το έδαφος; Όταν βρέχει και έχουμε αυξημένη θερμοκρασία αρκετά όλο και λιγότερη ποσότητα νερού μπορεί να αποθηκευτεί εκεί που τη χρειαζόμαστε δηλαδή στους ταμιευτήρες. Η μεγαλύτερη ποσότητα νερού απορροφάται από το έδαφος γιατί εξατμίζεται από εκεί πολύ πιο εύκολα δηλαδή από τις εκατό σταγόνες βροχής που πέφτουνε μόνο 35, 36 μπορούν να πάνε στους ταμιευτήρες το υπόλοιπο αποθηκεύεται στο έδαφος.

Όσο ανεβαίνει η θερμοκρασία αυτό το ποσοστό μεγαλώνει πάντα εις βάρος του διαθέσιμου νερού του αποταμιευμένου νερού είναι ένα μεγάλο πρόβλημα αυτό, κλιματική αλλαγή λοιπόν. Εντάξει τους λόγους της κλιματικής αλλαγής τους ξέρουμε είναι η σχέση με την αύξηση θερμοκρασίας, το φαινόμενο του θερμοκηπίου είναι γνωστό, να μην το ξανα-αναφέρω και εγώ εντάξει είναι πολύ εξειδικευμένο. Ολοένα λοιπόν και λιγότερο νερό καταλήγει εκεί που μπορούμε να το χρησιμοποιήσουμε και επίσης έχουμε και πλημμυρικά φαινόμενα και εσάς σας απασχολεί περισσότερο σαν ΚΕΔΕ εδώ αυτό το φαινόμενο, έχουμε λιγότερο νερό στα ποτάμια, έχουμε λιγότερο ξερό έδαφος, έχουμε με πιο ξερό έδαφος επειδή χρειαζόμαστε περισσότερο νερό για τις καλλιέργειες και οι ερευνητές προτείνουν νέες πολιτικές όπως είναι λιγότερο εντατική χρήση του νερού στη γεωργία, υποδομές για την αποθήκευση του νερού, περιορισμός στη χρήση και στην κατανάλωση του νερού και φύτεμα περισσότερων καλλιεργειών ανθεκτικών στην ξηρασία.

Τα προβλήματα με τη διαχείριση του νερού είναι γνωστά, είναι ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα της εποχής μας, ολοένα και περισσότερος πληθυσμός στη γη ξέρουμε ότι δεν έχει νερό, έτσι; 6.000 παιδιά πεθαίνουν καθημερινά από έλλειψη νερού, 1,2 δισ. άνθρωποι δεν έχουν καθαρό να πιούν. Πολλές ασθένειες, στην Κίνα ειδικά στην Ινδονησία και στην Ινδία εξαιτίας των ασθενειών πεθαίνουν πολλαπλάσιος αριθμός παιδιών σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες. Οι διαστάσεις των παγκόσμιων προβλημάτων που συνδέονται με νερό έχουν σχέση με τη ρύπανση των υδάτων, την υποβάθμιση των υδροτόπων που είναι και αυτό πολύ σημαντικός παράγοντας και ο ρυθμός απώλειας ειδών από την έλλειψη νερού τα τελευταία χρόνια είναι πολύ μεγαλύτερος σε σχέση με το παρελθόν.

Μέχρι πριν από λίγα χρόνια η διαχείριση των υδάτινων πόρων ήτανε τυχαία. Δεν υπήρχε κανένας λόγος, τώρα τι γίνεται με την ιδιοκτησία των νερών, το έχουμε σκεφτεί αυτό σε ποιον

ανήκουν τα νερά; Είναι ένα πολύ σύνθετο θέμα. Το νερό είναι κοινωνικό αγαθό πρώτα απ' όλα, δεν μπορούμε να πούμε ότι υπάρχει ιδιοκτησιακό καθεστώς στα νερά. Υπάρχουν πάρα πολλά προβλήματα νομικά, θεσμικά τα οποία δεν μπορούν να απαντηθούν έτσι τόσο εύκολα. Σε χώρες που έχουμε γίνει πριν από εμάς αυτά τα προβλήματα όπως είναι η Λατινική Αμερική και η Νότια Αμερική δυστυχώς έχουν μπει σε έναν κυκεώνα το να ψάχνουν τι πρέπει να κάνουν, ακόμα δεν το έχουν βρει, έχουν ιδιωτικοποιήσει τα νερά, τα κράτη πάνε να ξανακάνουν δημόσια τα νερά και είναι μια τέτοια διαδικασία η οποία είναι πάρα πολύ σύνθετη. Λοιπόν η Μέση Ανατολή, η Βόρεια Αφρική και η Νότια Ασία είναι περιοχές που έχουν τεράστιο πρόβλημα με το νερό αυτή τη στιγμή.

Να μιλήσουμε λίγο για την ανατολική λεκάνη της μεσογείου όπου εκεί μέρη Τουρκίας, Συρίας και Ιράκ έχουν χαθεί 144 κυβικά χιλιόμετρα τελευταία δέκα χρόνια. Η Τουρκία πρέπει να ξέρετε ότι έχει φτιάξει κάποια τεράστια υδροηλεκτρικά νότια της χώρας όπου από αυτά εξαρτάται όλο το νερό που πάει στη Συρία και στο Ιράκ και δεν είναι τυχαία η κοινωνική αναστάτωση που υπάρχει στην περιοχή έχει σχέση και με το νερό. Η Τουρκία μπορεί να εξαρτήσει τη Συρία και το Ιράκ για τρία χρόνια να σταματήσει να αποθηκεύει όλο το νερό στα τεράστια φράγματα που έχει κάνει και να μην μπορεί να πάει νερό προς τα κάτω. Είναι τεράστιο το πρόβλημα. Επίσης εκεί πέρα όμως ένα μεγάλο ποσοστό 90 κυβικά χιλιόμετρα χάθηκαν μόνο και μόνο από την υπεράντληση, και αυτό πολύ σημαντικό. Το νερό καίει με τη Μέση Ανατολή λοιπόν, οι εντάσεις και η βία στα υδατικά αποθέματα χτυπούν κόκκινο. Όταν το μείγμα των διεθνών σχέσεων εμπλέκεται το νερό και η πολιτική και όταν η συνεργασία παραχωρεί τη θέση της σε σύγκρουση το πόσιμο νερό μετατρέπεται σε κύριο ζήτημα ανθρωπίνης και εθνικής ασφάλειας και εργαλείο βίας.

Τώρα μέχρι το 2050 ο πληθυσμός της γης θα φτάσει τα 90 δισεκατομμύρια ανθρώπους, είναι πολύ μεγάλο το νούμερο, έτσι; Η

πλειοψηφία θα ζει σε μεγάλα αστικά κέντρα και μέχρι το 2030 η ζήτηση για νερό θα ξεπερνά κατά 40% τη διαθέσιμη ποσότητα άρα δηλαδή δε θα έχουμε νερό. Η ανάγκη ποια είναι; Θα πρέπει να υπάρχει περισσότερη διαθέσιμη τροφή για να καλύψει αυτό τον πλούσιο πληθυσμό, θα πρέπει να αυξηθεί η παραγωγή τροφίμων κατά 70%. Μέχρι το 2050 οι αγρότες θα πρέπει να διπλασιάσουν την παραγωγή τροφίμων χρησιμοποιώντας το μισό νερό απ' ό τι χρησιμοποιούν σήμερα. Είναι αντιφατικές αυτές οι έννοιες, θα τις βρούμε πολύ μπροστά μας πάντως. Άρα τι πρέπει να κάνουμε; Πρέπει να αξιοποιηθούν περισσότερο οι υδάτινοι πόροι με βιώσιμο τρόπο άμεσα, χθες έπρεπε να το κάνουμε αυτό, δεν το κάναμε ακόμα. Ο πόλεμος λοιπόν του νερού έρχεται και είναι ήδη εδώ. Στο μεσογειακό χώρο η έλλειψη και η κατάλληλη διαχείριση είναι πολύ έκδηλα φαινόμενα. Η ζήτηση του νερού είναι μέγιστη το καλοκαίρι όπου η διαθεσιμότητα από τη φύση είναι ελάχιστη, το ξέρουμε αυτό το πράγμα και επίσης σε κάποιες περιοχές όπως είναι τα νησιά εκεί έχουν πολύ μεγάλη ζήτηση τους καλοκαιρινούς μήνες που δεν έχουν καθόλου νερό άρα δηλαδή αναγκαζόμαστε και χρησιμοποιούμε πρακτικές που είναι πολύ πιο δύσκολες. Η προσφορά όμως του νερού δεν είναι δεδομένη και έχει κάποια ανώτερα όρια. Είναι αναγκαία λοιπόν η σωστή βιώσιμη διαχείριση των υδάτινων πόρων στη νότια Ευρώπη και στη Μεσόγειο. Η μεσογειακή λεκάνη εμφανίζεται ως η πλέον ευάλωτη στην υπερθέρμανση του πλανήτη, μειώνονται οι βροχοπτώσεις, αυξάνεται η μέση θερμοκρασία και η μείωση των υδατικών αποθεμάτων είναι σίγουρο, στη Μεσόγειο έχει χαθεί το 50% των υδατικών αποθεμάτων από τους υγροτόπους της, έτσι;

Στην Ελλάδα τεράστιο πρόβλημα και εκεί. Δεν έχουμε ακόμα μετρήσει πόσες γεωτρήσεις έχουμε πρώτα απ' όλα στην Ελλάδα από τους ιδιώτες είτε από τους φορείς. Υπολογίζουμε ότι είναι γύρω στους 100.000, προσπάθησε φέτος η ΔΕΗ να κάνει καταγραφή, δεν μπόρεσε να το κάνει, θα συμβάλλουμε και εμείς

μέσω του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης βάζοντας στους αγρότες στη δήλωση καλλιέργειας που θα κάνουν το 2019 να δηλώσουν και τις γεωτρήσεις τους, να δούμε πόσες είναι. 20.000 υπολογίζουμε ότι είναι στην Πελοπόννησο, 10.000 στην Κρήτη, μόνο στο νομό Λάρισας υπολογίζουμε ότι είναι στις 14.000, θα τις καταγράψουμε. Η Ελλάδα και οι άλλες χώρες της νότιας Ευρώπης προβλέπεται να αντιμετωπίσουν αυξημένες ελλείψεις νερού, είναι δεδομένο αυτό το πράγμα, το έχουμε πει όλοι. Εκτιμά ότι από τη μια θα υπάρξουν αυξημένες πλημμύρες και από την άλλη η επιδείνωση λειψυδρίας ιδίως το καλοκαίρι θα είναι δεδομένη. Έχουμε πρόβλημα και με την παραγωγή ενέργειας όπως καταλαβαίνετε, το είπαμε και πριν, όσο θα περνάει ο καιρός η έλλειψη νερού θα επιφέρει προβλήματα στην παραγωγή των υδροηλεκτρικών, είναι και αυτό σημαντικό.

Η Ελλάδα λοιπόν, είπαμε πριν για το υδατικό αποτύπωμα είναι στην Ελλάδα καταναλώνουμε πολύ νερό δυστυχώς. Είμαστε 2^η στον κόσμο στην κατανάλωση νερού όταν 1^η είναι η Ηνωμένες Πολιτείες που καταναλώνουν κατά μέσο όρο γύρω στα 2.800 κυβικά ανά άτομο όταν στην Ελλάδα είμαστε στα 2.300, είναι πολύ ψηλά και μετά ακολουθούν οι υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης και του κόσμου όταν για παράδειγμα στην Κίνα, οι κινέζοι καταναλώνουν μόλις 700 κυβικά το χρόνο κάθε άνθρωπος. Στην Ελλάδα έχουμε στον αγροτικό τομέα 38.500.000 στρέμματα από αυτά λέμε ότι αρδεύουμε τα 14.000.000 στρέμματα μόλις, αν και οι εκτιμήσεις είναι λίγο περισσότερο ότι θα είναι αλλά αυτά είναι τα στοιχεία από τον ΟΠΕΚΕΠΕ που καταγράφουμε. Σε περιοχές όπως είναι ο Θεσσαλικός κάμπος η κατάσταση είναι μη αναστρέψιμη δυστυχώς. Μόνιμη λειψυδρία ποσότητα νερού η οποία περιορίζεται, η χρήση του νερού εντατικοποιείται όλο και περισσότερο, έχουμε μεγάλες απώλειες νερού κυρίως κατά την άρδευση και κατά την μεταφορά του και στην περίπτωση του Θεσσαλικού κάμπου τα αρδευτικά

συστήματα έχουν απώλειες, μόνο τα αρδευτικά συστήματα περίπου 60%, δεν έχουμε δηλαδή καλή αποτελεσματικότητα.

Να θυμίσω τι είχε γίνει στην Αθήνα δεκαετία του '90 αρχές του 1990 θυμάστε μια περίοδο λειψυδρίας η οποία δυστυχώς μάλλον θα ξανάρθει κάποια στιγμή, αυτή τα τελευταία χρόνια μπορεί να την αντιμετωπίζουμε καλά υδρολογικά αίτια όπως λέμε αλλά οι επιστήμονες λέμε ότι αυτά τα πράγματα δε θα συνεχιστούν επ' αόριστον κάποια στιγμή θα σταματήσουν. Λοιπόν το 1990 να θυμίσω ότι η Αθήνα είχε νερό μόλις για 70, 80, 90 μέρες δε θυμάμαι πόσο ήτανε και έφτασαν τα αποθέματα των λιμνών της το φθινόπωρο του '90 να είναι πολύ-πολύ χαμηλά, κάποια κάτω από 150.000.000 κυβικά που είναι πάρα πολύ λίγο. Αναγκαστήκαμε έγιναν έργα, έγινε ο Μόρνος, έγινε ο Εύηνος, μεταφορά νερού λοιπόν από την Αιτωλοακαρνανία μέσω των δικτύων προς την Αττική για να λύσει αυτό το πρόβλημα. Θα αναφερθώ μόνο στην εκτροπή του Αχελώου είναι ένα φαραωνικό έργο το οποίο έχει ξεκινήσει και αυτό από τη δεκαετία του '80 ξοδεύτηκαν πάρα πολλά λεφτά, δεν ολοκληρώθηκε για πολλούς λόγους, ας μην τους πούμε, τους ξέρετε πιο καλά από μένα. Οι αρχαίοι Έλληνες τι κάνανε όμως; Έκαναν τα έργα πολύ πιο γρήγορα. Να θυμίσω και πω για το Ευπαλίνειο Όρυγμα στη Σάμο είναι ένα τρομερό έργο το οποίο έγινε με leasing από εκείνη την εποχή το πρώτο έργο με leasing.

Τι θα κάνουμε τώρα με τα προβλήματα που θα εμφανιστούν τα επόμενα χρόνια; Τι προληπτικά μέτρα μπορούν να παρθούν. Ένα προληπτικό μέτρο έχει με σχέση με την τιμολόγηση του νερού, περιορισμό της χρήσης, η κοστολόγηση από το 2021 και μετά αλλά απ' ότι βλέπουμε έρχεται και νωρίτερα αυτή η πρόβλεψη, τις τελευταίες μέρες γνωρίζουμε όλοι τι γίνεται με την ανακοίνωση του Συντονιστή της Περιφέρειας. Έχουμε μείωση της άρδευσης αναγκαστικά, πρέπει να τοποθετηθούν υδρόμετρα στα αγροτεμάχια, να ελεγχθούν οι παραβάσεις, να συνδεθεί το υδατικό αποτύπωμα με τη νέα ΚΑΠ και με συνέπεια τη μείωση των επιδοτήσεων και να

συνδεθούν όλα αυτά μεταξύ τους. Μέτρο τη διαχείριση υδατικών πόρων έχουμε πει ότι γίνονται πάρα πολλά έργα, θα πω και στην πορεία ποια είναι αυτά, γίνονται φράγματα, γίνεται τεχνητός εμπλουτισμός των υδροφόρων οριζόντων, μεταφέρουμε νερό από περιοχή σε περιοχή, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε συστήματα αφαλάτωσης, μπορούμε να έχουμε ελάττωση των απωλειών του νερού, οικονομία στη χρήση και επαναχρησιμοποίηση επεξεργασμένων αστικών λυμάτων ένα άλλο μεγάλο θέμα. Ενδεικτικά θα αναφέρουμε, ξέρετε τι γίνεται στη Σιγκαπούρη; Η Σιγκαπούρη είναι μια πόλη κράτος δεν έχει νερό, δεν έχει φυσικούς πόρους, παίρνει νερό από τη Μαλαισία. Φυσικά η Μαλαισία της δίνει το νερό πάρα πολύ ακριβά, αναγκάζονται και κάνουνε συνέχεια μεθόδους διαχείρισης του νερού και μετά τον δ' βαθμό φιλτραρισμού και επιπλέον όσμωσης και οτιδήποτε άλλο ξαναρίχνουν το νερό μες στο δίκτυο της ύδρευσης και το ξαναχρησιμοποιούν. Θα φτάσουμε κάποια στιγμή όλοι να το κάνουμε αυτό το πράγμα, το απευχόμαστε βέβαια αλλά...

Στην Καλιφόρνια μια περιοχή πολύ αγροτική μεταφέρουν νερό από πάρα πολύ μακριά δηλαδή για να αρδευτεί το Σαν Φρανσίσκο μεταφέρεται νερό από το Κολοράντο που είναι 5.000 χιλιόμετρα μακριά και η Καλιφόρνια αναγκάζεται και έχει μπει σε μια διαδικασία ανεύρεσης πόρων του νερού πρωτόγνωρη αλλά έχει μια τεράστια αγροτική παραγωγή, η παραγωγή της Καλιφόρνιας είναι τεράστια, έτσι; Όση είναι περίπου της μισής Ευρώπης θα λέγαμε σε αγροτικά προϊόντα.

Στην Ελλάδα 2 στους 3 αγρότες δεν ξέρουν να χρησιμοποιούν το νερό στο χωράφι τους, δυστυχώς έχει γίνει έρευνα. Αν ρωτήσεις έναν αγρότη πόσο νερό πρέπει να ρίξει στο χωράφι δυστυχώς δεν ξέρει να μας απαντήσει ποια είναι η σωστή απάντηση δηλαδή πώς πρέπει να χρησιμοποιούμε το νερό. Δεν ξέρουμε να υπολογίζουμε τις αρδευτικές ανάγκες στο χωράφι. Δεν χρησιμοποιούμε σύγχρονα μέσα όπως είναι με μετεωρολογικοί σταθμοί, οι αισθητήρες

υγρασίας, μέθοδοι όπως έχει σχέση με την ελλειμματική άρδευση δηλαδή λιγότερο νερό, να χρησιμοποιούμε το αρδευτικό σύστημα σε μια κατάσταση σωστή, να αποφεύγουμε να αρδεύουμε όταν δεν πρέπει υψηλές θερμοκρασίες, υψηλή εξάτμιση κ.α. Άρα πρέπει να χρησιμοποιήσουμε αποδοτικότερα συστήματα άρδευσης όπως είναι η άρδευση με σταγόνες ή η υπόγεια άρδευση με αυτό τον τρόπο πετυχαίνουμε και μείωση των ζιζανίων. Να χρησιμοποιήσουμε περισσότερη οργανική λίπανση, να χρησιμοποιήσουμε πρόσθετα εξαρτήματα όπως είναι τα inverter στους ηλεκτροκινητήρες κ.α.

Νερό έχουμε στην Ελλάδα; Είναι ένα ερώτημα. Όπως ξέρετε αλλού έχουμε αλλού δεν έχουμε. Η Ελλάδα έχει αυτή εδώ την ωραία οροσειρά της Πίνδου που βρισκόμαστε αυτή τη στιγμή, στη Δυτική Ελλάδα έχουμε αρκετά μεγάλες ποσότητες νερού, υπάρχουν περιοχές που μπορεί να έχουμε και 700,800, 900, 1000 χιλιοστά νερού κάθε χρόνο και στην ανατολική Ελλάδα δυστυχώς έχουμε πολύ λιγότερο. Οι βροχές καθώς έρχονται, τα σύννεφα μάλλον καθώς έρχονται από τα δυτικά σκοντάφτουν πάνω στην οροσειρά της Πίνδου, αφήνουν τα κατακρημνίσματα στη Δυτική Ελλάδα. Δε σημαίνει ότι στη Δυτική Ελλάδα αρδεύουν πιο εύκολα απ' ό τι στην ανατολική. Εκεί κάνουμε πιο μεγάλη σπατάλη πρέπει να ξέρετε, δυστυχώς όσο πιο πολύ νερό έχουμε τόσο πιο εύκολα το σπαταλάμε. Και φυσικά εντάξει στη νότια Ελλάδα όπως η Κρήτη, η νότια Πελοπόννησος και τα νησιά του Αιγαίου τα προβλήματα είναι ακόμα μεγαλύτερα.

Στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης τι κάνουμε γι' αυτό το θέμα, τι έχει γίνει όλα αυτά τα χρόνια, όχι τα τελευταία, πάρα πολύ παλιά. Υπάρχουν οι οργανισμοί εγγείων βελτιώσεων που διαχειρίζονται το νερό στην άρδευση, είναι 13 γενικοί οργανισμοί εγγείων βελτιώσεων, είναι 420 περίπου ΤΟΕΒ τοπικοί οργανικοί εγγείων βελτιώσεων, εδώ πρέπει να πούμε ότι από το 2010 έως το 2017 η διαχείριση των ΤΟΕΒ ήταν στους δήμους εκεί δυστυχώς οι κύριοι δήμαρχοι δεν τα πήγατε πάρα πολύ καλά όσον αφορά την

διαχείριση των ΤΟΕΒ. Είπαμε πόσο σημαντικό είναι το θέμα των ΤΟΕΒ αλλά θέλω να δείξει ιδιαίτερη ευαισθησία πάνω σε αυτό το θέμα της διαχείρισης το νερό, η πολιτεία το 2017 ξαναπήρε τη διαχείριση από τους δήμους τους ξαναέδωσε στις περιφέρειες για καλύτερο έλεγχο και καλύτερη οργάνωση. Τα προβλήματα πάρα πολύ, αυξήθηκαν πάρα πολύ τα χρέη τους, χρωστάνε πάρα πολλά λεφτά σε όλους τους φορείς και στο δημόσιο και στη ΔΕΗ, έχουν πρόβλημα λειτουργίας. Και τα προβλήματα γενικότερα στους οργανισμούς δεν είναι εύκολα, υπάρχει κακή διαχείριση, προβλήματα γενικότερα με τη διοίκηση, χρέη, σπατάλες ενέργειας, κακή χρήση των έργων, φέτος για να μπούμε σε μια καλύτερη σειρά να αναγκάζουμε τους αγρότες να περάσουν από τους Οργανισμούς Εγγείων Βελτιώσεων να πάρουν μια βεβαίωση που θα τη χρησιμοποιήσουν στη δήλωση της καλλιέργειας που θα κάνουν.

Έργα έχουν προγραμματιστεί αρκετά όλα τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης στο υπουργείο, στο πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης 2007-2013 η προηγούμενη προγραμματική περίοδο έχουν ξοδευτεί πολλά λεφτά και τώρα στο τελευταίο που διαχειριζόμαστε το 2014-2020 για την οικονομία του νερού για την εξοικονόμηση του νερού, για τη σωστή διαχείριση του νερού αποφασίστηκε να δοθεί ένα μεγάλο κονδύλι της τάξης των 500.000.000 μόνο και μόνο γι' αυτό το θέμα. Από αυτά τα λεφτά τα 180.000.000 τα διαχειρίζεται το ίδιο το υπουργείο με έργα 2.100.000 και πάνω, αυτή η πρόσκληση τελείωσε τον Νοέμβριο του 2018 υποβλήθηκαν κάποιες προτάσεις θα σας πω στην πορεία, έργα μέχρι 2.100.000 υποβάλλονται στις Περιφέρειες και τα υπόλοιπα 140.000.000 είναι έργα γέφυρες από την προηγούμενη προγραμματική περίοδο, όλα έχουν σχέση με την εξοικονόμηση νερού. Επιπλέον έχουμε μικρά σχέδια βελτίωσης για αντικατάσταση των αρδευτικών συστημάτων, έχουμε προγράμματα μείωσης νιτρορύπανσης, έχουμε προγράμματα βιολογικής γεωργίας

κτηνοτροφίας, πάντα προς όφελος το νερό και του περιβάλλοντος γενικότερα.

Το πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης οι περισσότεροι θα το έχετε ακούσει, είναι πολύ σημαντικός μοχλός ανάπτυξης για όλη τη χώρα. Αποτελεί μια ολοκληρωμένη ανάπτυξη και βιώσιμη ανταγωνιστικότητα του αγροτικού χώρου και ο σχεδιασμός τους αποσκοπεί στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του αγροκτηνοτροφικού τομέα και στην προστασία του περιβάλλοντος. Δύο είναι οι στρατηγικοί στόχοι και πέντε βασικές επιχειρησιακές προτεραιότητες. Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας, η ενίσχυση της αξίας των εγχώριων αγροτικών προϊόντων, η αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού και η προστασία του περιβάλλοντος και η ενίσχυση του κοινωνικού ιστού. Γενικά σας τα λέω.

Τώρα για το μέτρο 4.3 και η δράση στις υποδομές των εγγείων βελτιώσεων η οποία συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Αγροτικό Γεωργικό Ταμείο της Αγροτικής Ανάπτυξης έχω μία διαφάνεια που έγραψα τις προτάσεις που έχουν υποβληθεί στο υπουργείο μόνο για τα μεγάλα έργα που είναι πάνω από 2.100.000, βλέπετε τις προτάσεις ανά περιφέρεια και έχουμε 45 έργα τα οποία έχουν προταθεί, αξιολογούνται αυτή τη στιγμή από τη διαχειριστική αρχή τη δική μας και έχουν έναν προϋπολογισμό της τάξης των 680.000.000€ περίπου. Στόχος του υπουργείου είναι να υλοποιηθούν όλα αυτά γιατί θεωρούνται ώριμα από μελέτες και προσπαθούμε όλοι να αναδείξουμε το πόσο σημαντική είναι η διαχείριση των νερών στην Ελλάδα και όλοι στην ανεύρεση πόρων πως μπορεί να γίνει αυτό.

Το νερό το λοιπόν θα το ξαναπούμε στο τέλος ότι είναι δημόσιο αγαθό είναι δωρεάν μέχρι σήμερα, αυτό που πληρώνουν οι αγρότες είναι κυρίως η ενέργεια που χρειάζεται για να μεταφερθεί στο χωράφι τους, βέβαια από εδώ και στο εξής μπαίνουν περιβαλλοντικά τέλη για την προστασία του περιβάλλοντος

περισσότερο. Το νερό είναι και εξίσου σε όλους μας δεν ανήκει σε κάποιον συγκεκριμένο, το δανειζόμαστε από τις επόμενες γενιές, γίνεται σπατάλη, έχουμε ελλειπείς γνώσεις για τη χρήση του νερού και η έλλειψη του νερού φέρνει κοινωνική αναστάτωση είναι το μόνο σίγουρο. Εγώ αυτά ήθελα να σας πω για το νερό. Είναι πολύ πετυχημένη η οργάνωση για το συνέδριο που έχει σχέση με τη διαχείριση του νερού, πρέπει να λάβουμε υπόψιν ότι αν δεν συνεχίσουμε να ασχολούμαστε με το νερό τα επόμενα χρόνια τότε όσο το αφήνουμε θα βρούμε μεγαλύτερα προβλήματα μπροστά μας. Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Ευχαριστούμε και εμείς το κύριο Γατσέλη για την εισήγησή του και θα παρακαλέσω τον κ. Σαφαρίκα Νικόλαο. Είναι οικονομολόγος, Γενικός Διευθυντής της ΔΕΥΑ Σερρών για να αναφερθεί στην οργή τιμολόγηση υπηρεσιών ύδατος ως μοχλός οικονομικής ανάπτυξης των τοπικών κοινωνιών.

Κύριε Σαφαρίκα έχετε το λόγο και ευχαριστούμε που είστε παρών.

Ν. ΣΑΦΑΡΙΚΑΣ: Ευχαριστώ κύριε Πρόεδρε και Δήμαρχε για την πρόσκληση όπως και την ΚΕΔΕ που μας συμπεριέλαβε στους εισηγητές, για να μην τρώω χρόνο θα ξεκινήσω το θέμα όπως είπατε είναι η ορθή τιμολόγηση υπηρεσιών ύδατος ως μοχλός βιώσιμης ανάπτυξης των τοπικών κοινωνιών. Η εισήγηση θα έχει κάποια κομμάτια είναι γενικά στοιχεία για τις ΔΕΥΑ για όσους δήμους δεν έχουν ΔΕΥΑ για να γνωρίζουνε, ορθή τιμολόγηση και γενικοί κανόνες κοστολόγησης και τιμολόγηση περισσότερο ύδατος, ένα παράδειγμα εφαρμογής, μία σύγκριση οικονομικών στοιχείων ΔΕΥΑ μεταξύ ετών 2008-2015 για να δούμε πως αντιδρούμε στην ορθή τιμολόγηση και στη βιώσιμη ανάπτυξη και τέλος θα μιλήσουμε λίγο για την κοινωνική εταιρική ευθύνη και συμπεράσματα.

Μετά τον Καλλικράτη βλέπουμε ότι η ΔΕΥΑ από 230 που ήταν περίπου πριν από αυτόν περιορίστηκαν στις 130 οι οποίες προήλθαν από συνενώσεις 591 δήμων με 3.766 δημοτικά

διαμερίσματα εξυπηρετώντας περίπου 5.200.000 κατοίκους. Τα άτομα τα οποία απασχολούν ανέρχονται περίπου στους 5.200 σήμερα. Κάποια γενικά στοιχεία για το σύνολο των ΔΕΥΑ. Τα λίτρα χρέωση ανά κάτοικο είναι στα 193 λίτρα ανά ημέρα, λίτρα κατανάλωσης ανά κάτοικο στα 195, άλλο η χρέωση άλλο η κατανάλωση έχουμε μια μικρή διαφορά και τα κυβικά μέτρα που καταναλώνονται από κάτοικο στα 51 κυβικά μέτρα σε επίπεδο έτους σχετικά υψηλότερα από τον μέσο όρο της Ευρώπης και για τις ΔΕΥΑ αν το δούμε πριν από 10 χρόνια που δεν είχαμε τις καλλικρατικές τοπικές κοινότητες.

Στα χρόνια λειτουργίας των ΔΕΥΑ στα 39 χρόνια που λειτουργούν αποτέλεσαν και αποτελούν τον κύριο μοχλό ανάπτυξης των τοπικών κοινωνιών έχοντας αλλάξει σε πολύ μεγάλο βαθμό της περιφέρειας της χώρας και συμβάλλοντας καθοριστικά στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής των κατοίκων όπου έχουν επιλύσει μια πολύ μεγάλη πληθώρα περιβαλλοντικών προβλημάτων. Ενισχύουν κατ' έτος τις τοπικές κοινωνίες τις οποίες δραστηριοποιούνται χωρίς να συμπεριλαμβάνονται οι επενδύσεις με ποσά πάνω από 700.000.000 το έτος, συνεισφέρουν ετησίως στο κράτος σε ασφαλιστικές εισφορές και σε ΦΠΑ σε φόρους πάνω από 250.000.000, συνεργάζονται με πάνω από 6.500 επιχειρήσεις άρα είμαστε και ένας μοχλός ανάπτυξης και λειτουργίας των τοπικών μονάδων στις περιφέρειες και στους δήμους που δραστηριοποιούμαστε και από τις επενδύσεις που έχουμε κάνει μέχρι σήμερα διαφαίνεται ότι κάθε 1.000.000 επένδυσης δημιουργούμε 20 θέσεις μόνιμες εργασίας εκ των οποίων ένα μικρό μέρος είναι στις ίδιες τις ΔΕΥΑ, ένα μεγαλύτερο μέρος είναι στις συνδεδεμένες επιχειρήσεις καθώς επίσης και στις θέσεις απασχόλησης που δημιουργούνται από τις τεχνικές εταιρίες.

Ο όγκος των επενδύσεων είναι πρωτόγνωρος για τις επιχειρήσεις του είδους στην χώρα μας και γι' αυτό βλέπουμε ότι για κάθε κυβικό επενδύουμε 0,60 λεπτά και αυτά με στοιχεία του

έτους 2017. Το μεγαλύτερο μέρος είναι στις επενδύσεις αποχέτευσης και βιολογικών καθαρισμών 0,36, το δεύτερο μεγαλύτερο είναι στην ύδρευση 0,20 και το υπόλοιπο σε λοιπές επενδύσεις μηχανολογικού εξοπλισμού και τεχνολογίας αιχμής. Αυτό που είπα στην αρχή ένα πολύ βασικό στοιχείο είναι ο όγκος των επενδύσεων. Ήδη στο 2019 με τα έργα που είναι ενταγμένα οι ΔΕΥΑ θα έχουν ολοκληρώσει επενδύσεις που θα ξεπεράσουν τα 18.500.000€ σωρευτικά από τότε που ξεκίνησαν να λειτουργούν. Και εδώ βλέπουμε σε ποσοστά πως πήγε ότι ο μεγαλύτερος όγκος των επενδύσεων όπως είπα είναι στην αποχέτευση στην συνέχεια στην ύδρευση και στις λοιπές επενδύσεις.

Ας μπούμε τώρα στους γενικούς κανόνες κοστολόγησης. Ένα βασικό στοιχείο για την ορθή λειτουργία των επιχειρήσεων και των δήμων γιατί η τιμολόγηση δεν αφορά μόνο τις ΔΕΥΑ αφορά και τους δήμους που δεν έχουν ΔΕΥΑ, αφορά και τους ΤΟΕΒ που επίσης λειτουργούν και χρησιμοποιούν το νερό. Ξέρουμε καλά ότι η Εθνική Επιτροπή Υδάτων και η ΕΓΥ έβγαλαν πριν από λίγο διάστημα μία ΚΥΑ όπου αναφέρει το τι πρέπει να κάνουμε. Δε μπω πάρα πολύ σε αυτό εδώ γιατί το έχουμε αναπτύξει πάρα-πάρα πολλές φορές και το γνωρίζουμε όλοι. Το σίγουρο είναι ότι υπαγόμαστε σε αυτή τη διαδικασία της τιμολόγησης με κοστολόγησης και πρέπει να τα λάβουμε πάρα πολύ σοβαρά υπόψη. Δεν εφαρμόζεται η απόφαση για την παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας και πολύ σαφώς καθώς επίσης και για τις απολήψεις ύδατος από πηγάδια ή φρεάτια.

Το βασικό στοιχείο για την ορθή τιμολόγηση είναι ο προσδιορισμός του χρηματοοικονομικού κόστους. Αυτή τη δουλειά έπρεπε να την είχαμε κάνει έως τις 31/12/17 κάτι το οποίο έπρεπε και οι ΔΕΥΑ και οι δήμοι να μπου και να το κάνουν, τι να υπολογίσουν δηλαδή; Το κόστος κεφαλαίου, το λειτουργικό κόστος, το κόστος διοίκησης και σε περίπτωση παροχής υπηρεσιών ύδατος σε άνυδρες περιοχές που εφοδιάζονται αυτό δε θα μεταφέρεται

φυσικά γιατί είναι λογικό γιατί εκεί τα κόστη μεγαλώνουν αλλά θα πρέπει να τα λάβουμε υπόψη σαν βασικά στοιχεία. Κόστος κεφαλαίου, κόστος λειτουργικό, κόστος συντήρησης, κόστος λειτουργίας και διοίκησης.

Το περιβαλλοντικό κόστος και το κόστος πόρου είναι ένα κόστος το οποίο επιβάλλεται από την πλευρά της πολιτείας και ήδη σε κάποιες περιφέρειες ξεκίνησε η διαδικασία ή βγαίνουν οι ανακοινώσεις τώρα, θα το έχουμε σε επόμενο διάστημα και στις υπόλοιπες περιφέρειες, είναι μια διαδικασία που πρέπει να ενσωματώσουμε στην τιμή στο τιμολόγιο του νερού και φυσικά στη συνέχεια να το αποδίδουμε όπως θα δούμε και πιο κάτω. Τι μας λέει για την κοινή διαδικασία της τιμολόγησης; Ότι η Δ/ση Υδάτων θα γνωστοποιεί μέχρι τις 31/10 κάθε έτος σε εμάς στους παρόχους το περιβαλλοντικό κόστος και οι πάροχοι αφού το επιβάλλουμε στα τιμολόγια μας θα το αποδίδουμε μέχρι το α' εξάμηνο του κάθε έτους. Θα ακολουθηθεί φυσικά μια διαδικασία που θα το αποδώσουμε, πώς θα το αποδώσουμε και φυσικά θα έχουμε και ένα «όφελος», θα παρακρατούμε ένα 2,5% από το εισπραττόμενο τέλος για την όλη δουλειά που κάνουμε που ουσιαστικά που είμαστε οι εισπράκτορες από την πλευρά του κράτους.

Το βασικό στοιχείο στην τιμολογιακή πολιτική με βάση την κοστολόγηση τιμολόγηση είναι η ανάκτηση του κόστους κάτι το οποίο για τις ΔΕΥΑ τουλάχιστον το προέβλεπε και ο ν.1069/80 αλλά δυστυχώς ποτέ δεν εφαρμόστηκε, τώρα όμως έρχεται η πολιτεία με πολύ πιο ξεκάθαρα μέτρα και μας το δίνει σαν δεδομένο. Πρέπει λοιπόν να δούμε την ανάκτηση του κόστους, την επαρκή ανάκτηση, πρέπει να λαμβάνουν υπόψη στοιχεία για τις ευπαθείς ομάδες για τους πολίτες αυτούς και να έχουμε μια ειδική τιμολόγηση και πολύ σωστά το λέει. Πρέπει όμως να έχουμε και μία μορφή τιμολόγησης και αυτή η μορφή τιμολόγησης την οποία μας δίνουν είναι να έχουμε μία πάγια τιμολόγηση και μία ογκομετρική τιμολόγηση. Στόχος της πάγιας τιμολόγησης είναι να καλύπτει τα

έσοδα από το συνολικό κόστος και η ογκομετρική να έχει μία ορθή λειτουργία που να είναι ικανή για την πληρώνει ο χρήστης αλλά ταυτόχρονα να είναι και αποτρεπτική γι' αυτόν ο οποίος σπαταλά το νερό, γι' αυτόν ο οποίος δεν κάνει καλή χρήση του νερού. Μάλιστα για τους φορείς που δεν είναι σήμερα εναρμονισμένοι με αυτή τη διαδικασία δίνει ένα χρονικό περιθώριο και μια διαδικασία έτσι ώστε να πάμε σιγά-σιγά σε βάθος 3ετίας, 5ετίας παίζει αυτό, να εναρμονιστούμε με αυτή την τιμολόγηση λαμβάνοντας κιάλας για τους παρόχους που έχουν πολύ χαμηλή τιμή και ένα περιορισμό σε σχέση με το ΑΕΠ με το ακαθάριστο εθνικό προϊόν έτσι ώστε να μην έχουμε ξαφνικά μία αύξηση του 30%, 40% και 50%.

Μας προτρέπει η ΚΥΑ να πάμε σε τιμολόγηση με αύξουσες κλίμακες, ένα σταθερό τέλος και ένα μεταβλητό τέλος λογικό αυτό, βέβαια αυτό το εφαρμόζαμε όλα αυτά τα χρόνια οι ΔΕΥΑ αντίστοιχη διαδικασία θα πρέπει να εφαρμόσουν και οι δήμοι για τις περιοχές εκείνες οι οποίες που οι δήμοι δεν έχουν ΔΕΥΑ. Αυτό που είπαμε και πριν ότι για τις ευπαθείς ομάδες πρέπει να έχουμε μία ειδική τιμολόγηση όμως ο νόμος τι λέει; Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει τα έσοδα τα οποία χάνονται λόγω της χαμηλής τιμής προς ευπαθείς ομάδες τα βρεθούν και να ληφθούν, να τα πάρουμε από τις άλλες ομάδες άρα κατ' ουσίαν θα τα εισπράξουμε από τις ομάδες οι οποίες έχουν ένα αυξημένο εισόδημα. Το αντίστοιχο συμβαίνει και για την αγροτική χρήση για τις περιοχές τις οποίες έχουμε και νερό άρδευσης υπάρχουν ΔΕΥΑ και σήμερα ακόμη που έχουνε πάρει και το αντικείμενο της άρδευσης, στις περιπτώσεις που αυτό βρίσκεται στους δήμους και οι δήμοι θα πρέπει να λάβουν υπόψη και να δουν τη διαδικασία που επιβάλλονται και εκεί είναι μιλάμε για ογκομετρική χρέωση και για πάγια χρέωση και μάλιστα υπάρχει μία προτροπή όπου εντός της τριετίας όπως λέει η ΚΥΑ καλό θα είναι να τοποθετηθούν υδρόμετρα και για την αγροτική χρήση. Κάτι το οποίο φυσικά είναι ένα μεγάλο κόστος πέρα όλων των άλλων.

Εδώ δε θα επιμείνω τόσο πολύ, μιλάει τον τρόπο με τον οποίο μπορούμε να πάμε στα επόμενα 2-3 χρόνια έτσι ώστε να έρθουμε στην επιθυμητή τιμολόγηση των υπηρεσιών και θα επιμείνουμε μόνο στο τελευταίο λίγο άρθρο στις κυρώσεις, καλό είναι να το ξέρουμε, όπου αναφέρει ότι σε περίπτωση μη εφαρμογής των διατάξεων που προβλέπει η ΚΥΑ επιβάλλονται κυρώσεις. Οι κυρώσεις μπορεί να φτάνουν από 100€ μέχρι 600.000€. Αυτό ας το έχουμε υπόψη μας για να ξέρουμε τι θα μας συμβεί στα επόμενα διαστήματα.

Πηγαίνω απευθείας σε ένα παράδειγμα τιμολόγησης όπως είχα πει και εδώ βλέπουμε τα στοιχεία μία τυπικής ΔΕΥΑ στα έτη '16, '17, '18 όπου βλέπουμε ποια ήταν τα λειτουργικά της έξοδα και ποιες ήταν οι δαπάνες της ή και τα έσοδά της, συγνώμη. Τα τεχνικά στοιχεία της, πόσα κυβικά μέτρα άντλησε, πόσα κυβικά κατανάλωσε και χρέωσε καθώς επίσης και το κόστος ευκαιρίας το οποίο βγαίνει βάσει συγκεκριμένου τύπου από την ΕΓΥ που έχει δώσει.

Με βάση τα δεδομένα βλέπουμε ότι το συνολικό κόστος για τη συγκεκριμένη ΔΕΥΑ του παραδείγματος θα έπρεπε να ήτανε στο έτος 2018 στα 2,05 δηλαδή η μέση τιμή, συγνώμη πήγα στη μέση τιμή, ας πάω εδώ στην αρχή στον προσδιορισμό του χρηματοοικονομικού κόστους 2,2€ με κόστος κεφαλαίου, λειτουργικό κόστος, κόστος συντήρησης και κόστος διοίκησης. Κατ' ουσίαν η τυπική ΔΕΥΑ θα έπρεπε να είχε μία τιμή στο '18 της τάξης των 2,2€. Με τα δεδομένα των εσόδων που είχε η ΔΕΥΑ είχε σταθμισμένη μέση τιμή έσοδα ύδρευσης 1,9 από τις δραστηριότητες του νερού και σταθμισμένη τιμή από λοιπά έσοδα 0,12 άρα σύνολο 2,05. Βλέπουμε δηλαδή ότι σε αυτή τη φάση η ΔΕΥΑ δεν πληροί τις προϋποθέσεις που θέτει η ΚΥΑ γιατί τα έξοδά της το κόστος ανά κυβικό μέτρο είναι υψηλότερο από τα έσοδά της. Τί κάνουμε σε αυτή την περίπτωση; Εξετάζουμε και προτείνουμε. Το πρώτο πράγμα που μας δίνει είναι καθαρά λογιστικό και τεχνικό

αλλά καλό είναι να εφαρμόζεται είναι το ότι μας δίνεται η δυνατότητα να επανεκτιμήσουμε την ωφέλιμη διάρκεια ζωής των παγίων. Τι σημαίνει αυτό; Οι αποσβέσεις για τις οποίες έχουμε κάποιους συντελεστές οι οποίοι είναι συγκεκριμένοι από τη νομοθεσία πρέπει να κατέβουνε πιο κάτω. Πώς γίνεται αυτό; Εάν αυξήσουμε τη ζωή του δικτύου για την ύδρευση εάν μιλάμε είναι σύμφωνα με τη νομοθεσία στα 25 χρόνια, σαφέστατα γνωρίζουμε και τα νέα δίκτυα τα οποία κάνουμε δεν έχουν μια διάρκεια ζωής 25 χρόνια έχουν διάρκεια ζωής τουλάχιστον 50 και 60 χρόνων. Κάνοντας αυτή τη διαδικασία μειώνεται κατά πολύ το κόστος των αποσβέσεων, μειώνεται το κόστος των δικτύων μας, το κόστος λειτουργίας της επιχείρησης.

Ένα δεύτερο στοιχείο που πρέπει επίσης να εξετάσουμε είναι το πάγιο τέλος. Τρίτο στοιχείο οι κλίμακες τιμολόγησης, τέταρτο στοιχείο η περιοδικότητα έκδοσης των λογαριασμών ειδικά για φορείς που βγάζουν μία φορά το χρόνο ή μία το εξάμηνο σε συχνότερα διαστήματα δίμηνο, τρίμηνο, τετράμηνο έτσι ώστε να αυξήσουν και τη ρευστότητα και φυσικά ένα πέμπτο στοιχείο να γίνει και ένας διακανονισμός με τους φορείς, χθες ήταν και ο κύριος Βαρλαμίτης εδώ πέρα, ακόμη και με τις υποχρεώσεις ένας διακανονισμός των δανείων με το Παρακαταθηκών έτσι ώστε να πάμε σε μεγαλύτερο διάστημα για την αποπληρωμή τους.

Εφαρμόζοντας μια τέτοια διαδικασία και αλλάζοντας τις αποσβέσεις που θα έπεφταν σε άλλο επίπεδο με τα ίδια δεδομένα πάμε σε κάποια άλλα στοιχεία και βλέπουμε ότι έχουμε ρίξει πλέον την τιμή του νερού στο 1,98 ή στα 2€ στο έτος 2018 μέση τιμή και τα έσοδα ύδρευσης και αποχέτευσης τα οποία παρέμειναν ίδια εξακολουθούν να είναι πάνω πλέον από το κόστος του νερού στοιχείο επιθυμητό άρα έχουμε καταφέρει να αποτυπώσουμε μια άλλη τιμή η οποία είναι αποδεκτή όπου τα έσοδά μας πλέον είναι πάνω από τις δαπάνες μας χωρίς να έχουμε κάνει καμιά τροποποίηση επί της τιμής, να μην έχουμε αυξήσει τις κλίμακες.

Είναι κάτι το οποίο το είχαμε προτείνει και το εφαρμόζουν όλες οι ΔΕΥΑ αντίστοιχα εάν υπάρχουν εδώ δήμαρχοι που δεν έχουν ΔΕΥΑ και έχουνε δήμους είναι μια εφικτή διαδικασία που μπορούν να την κάνουνε.

Μιλήσαμε για βιώσιμη ανάπτυξη. Οι ΔΕΥΑ όπως είπαμε είναι κατ' εξοχήν οι φορείς που εκτελούν έργα τουλάχιστον την τοπική αυτοδιοίκηση και βλέπουμε εδώ πέρα στα έτη 2008, 2010, 2012 και 2015 έβαλα διαδικασία και χρόνια τα οποία έχουν να κάνουν πριν την κρίση, στη διάρκεια της κρίσης χωρίς όμως να έχουμε την συνένωση και την εφαρμογή του Καλλικράτη το 2010 με τον Καλλικράτη το 2012 αρχικά και τελευταία στοιχεία τα οποία είχαμε ομαδοποιημένα το 2015. Βλέπουμε εδώ από την αξία εδώ των παγίων το πόσα πολλά έχουμε εκτελέσει τουλάχιστον για τις ΔΕΥΑ του δείγματος. Φυσικά έχουμε πάρει μεγάλες επιχορηγήσεις και αποθεματικά τα οποία έχουμε από τα ΕΣΠΑ αλλά είναι στοιχεία που δείχνουνε τι ακριβώς κάνουμε. Και εδώ βλέπουμε τα δεδομένα των επιχειρήσεων. Αρνητικά δεδομένα το 2008 προ κρίσης προ Καλλικράτη, το ίδιο και το 2010 με την εφαρμογή του Καλλικράτη ουσιαστικά, θετικά τα δεδομένα στη συνέχεια. Γιατί; Γιατί μπήκαμε σε μια διαδικασία όπου εξορθολογήσαμε το κόστος, αυξήσαμε και εκεί που έπρεπε τις τιμές όσο ήταν με αποτέλεσμα οι ΔΕΥΑ πλέον και το 2012 και το 2015 αλλά ακόμη και σήμερα από στοιχεία που έχουμε του '17 και του '18 να έχουνε θετικά αποτελέσματα, στοιχείο που δείχνει ότι σε πολύμεγάλο βαθμό πληρούμε τις προϋποθέσεις που θέλει ο νόμος, χρειάζονται μόνο για ορισμένες ΔΕΥΑ κάποιες πολύ μικρές διαφοροποιήσεις. Και εδώ βλέπουμε σε διάγραμμα αυτό το οποίο σας ανέφερα πιο πριν.

Ας δούμε όμως λίγο-πολύ, έβαλα και δυο-τρεις διαφάνειες προκειμένου να δούμε πως είναι οι τιμές. Οι τιμές στη χώρα μας σήμερα η μέση τιμή με στοιχεία που στείλαμε το 2017 στην IWA ήτανε 1,57 λεπτά περιλαμβάνοντας τα πάντα μέσα ύδρευση, αποχέτευση ακόμη και το ΦΠΑ. Αντίστοιχα βλέπουμε πως είναι οι

τιμές σε άλλες χώρες, μην πάω στην Ιαπωνία, στην Γερμανία 5€ η μέση τιμή, Γαλλία 4,39, Δανία, Ισπανία και ακόμη και οι χώρες οι πρώην ανατολικές έχουνε τιμές κοντά στις δικές μας. Ή ας πούμε η Λετονία έχει μία τιμή πολύ υψηλότερη από τη δική μας, η Πολωνία πολύ κοντά στη δική μας, η Λιθουανία επίσης όπως και η Εσθονία. Ένα βασικό στοιχείο το οποίο βλέπουμε εδώ στον πίνακα και είναι βασικό είναι ότι είμαστε η μοναδική χώρα που τιμολογούμε υψηλότερα την ύδρευση και χαμηλότερα την αποχέτευση σε αντίθεση με όλες τις άλλες χώρες τα κόστη και η τιμή της αποχέτευσης είναι πολύ υψηλότερη και είναι λογικό αυτό γιατί ξέρουμε όλοι μας ότι όταν κάνουμε έργα αποχέτευσης είναι πολύ πιο κοστοβόρα σε σχέση με τα έργα ύδρευσης. Παρ' όλα αυτά εμείς εξακολουθούμε και έχουμε αυτή την διαφορά. Ελπίζω στο μέλλον να μπορέσουμε να την φέρουμε στα ίσα. Και εδώ βλέπουμε σε ένα διάγραμμα επίσης το πως κυμαίνονται οι τιμές αυτά τα οποία σας είπα και πιο πριν.

Πέρα από τιμή όμως είμαστε επιχειρήσεις τοπικής αυτοδιοίκησης και πρέπει να επιδεικνύουμε και μία κοινωνική εταιρική ευθύνη. Τι κάνουμε λοιπόν πάνω σε αυτό; Εφαρμόζουμε ειδικά κοινωνικά τιμολόγια για όλες τις κατηγορίες, για πολύτεκνους, τρίτεκνους, απόρους, τρίτη ηλικία, ευπαθείς ομάδες, μακροχρόνια άνεργους και αυτό εδώ μας βοηθάει να κερδίζουμε καθημερινά την εμπιστοσύνη και την ικανοποίηση των δημοτών. Στηρίζουμε ανθρωπιστικές πρωτοβουλίες που συμβάλλουν αποφασιστικά και ενισχύουν τους δήμους και τις δομές τους όπως το Κοινωνικό Παντοπωλείο, τον πολιτισμό κ.λπ., μεριμνούμε για το προσωπικό για τη συνεχή εκπαίδευση ένα βασικό στοιχείο έτσι ώστε να διασφαλίζονται αφενός μεν συνθήκες ασφαλούς εργασίας, ίσα δικαιώματα και από την άλλη διαρκή βελτίωση και δεξιοτήτων του προσωπικού. Λόγω του αντικειμένου μας δραστηριοποιούμαστε στο περιβάλλον, επιδεικνύουμε έναν ιδιαίτερο σεβασμό προς αυτό και εφαρμόζουμε όλες τις περιβαλλοντικές πολιτικές έτσι ώστε να

συνεισφέρουμε στην αιεφόρο ανάπτυξη της χώρας, ενισχύουμε τις τοπικές κοινωνίες μέσω της αύξησης της απασχόλησης, της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας και των επενδύσεων, συνεισφέρουμε στο κράτος πρόνοια συμβάλλοντας στην κοινωνική πρόοδο, θεμελιώνοντας μία θέση εμπιστοσύνης με τους δημότες.

Και μπαίνω στα συμπεράσματα. Ένα βασικό στοιχείο το οποίο πρέπει να δούμε στο μέλλον είναι να ισχυροποιήσουμε ακόμη περισσότερο τις ΔΕΥΑ στους τομείς του περιβάλλοντος και να λάβουμε και νέα αντικείμενα, να επεκταθούμε δηλαδή και σε αυτά έτσι ώστε να διασφαλιστούν επιπλέον πόροι. Η άρδευση είναι ένα αντικείμενο το οποίο προβλέπεται εκ του νόμου, η εμφιάλωση νερού επίσης ένα άλλο, η τηλεθέρμανση, φυσικό αέριο, ανανεώσιμες πηγές είναι αντικείμενα που είναι μέσα στις διατάξεις του νόμου, δεν μας έχουν δοθεί ή είναι ακόμη μπερδεμένο το περιβάλλον έτσι ώστε δεν ξέρουμε και δεν μπορούμε να επενδύσουμε σε τομείς οι οποίοι έχουν να κάνουν ειδικά με την ενέργεια. Ελπίζω στο αμέσως επόμενο διάστημα και ειδικά τώρα με τις ενεργειακές κοινότητες να μπορέσουμε να μπούμε σε συνεργασία φυσικά με το δήμο της περιοχής μας και με κάποια ακόμη επιχείρηση κοινωφελή έτσι ώστε να μπούμε μπροστά και να κατεβάσουμε ακόμη περισσότερο το κόστος ενέργειας το οποίο είναι σημαντικό στις δικές μας επιχειρήσεις.

Δεύτερο θέμα το οποίο επίσης πρέπει να δούμε είναι να υπάρξει και να συνεχίσει να υπάρχει αυτή εξωστρέφεια των επιχειρήσεων με επενδύσεις έτσι ώστε να έχουμε το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα, οι υπηρεσίες ύδρευσης και αποχέτευσης έχουν μια άμεση σχέση με την επιβίωση, την υγιεινή και το άμεσε περιβάλλον του ανθρώπου και επομένως ο δημόσιος χαρακτήρας τους προσδίδει σε κάθε κοινωνία ένα μεγαλύτερο αίσθημα ασφαλείας άρα πρέπει να επενδύσουμε και να συνεχίσουμε αυτή την πολιτική, πρέπει το νερό να παραμείνει στην τοπική αυτοδιοίκηση για να έχει ο κόσμος την ηρεμία την σχετική σε σχέση

με το να λέμε ότι θα δοθεί σε ιδιωτικό τομέα εντελώς και τέλος πρέπει να εφαρμοστεί η εθνική και η κοινωνική νομοθεσία για την τιμολόγηση, να εκπληρούνται όλες οι απαιτήσεις των κριτηρίων που βάζει η Εθνική Επιτροπή, η πλήρης φυσικά οικονομική και περιβαλλοντική ανάκτηση του κόστους που αποτελεί ένα κομμάτι της συνολικής τιμολόγησης είναι μία αρκετά δύσκολη υπόθεση, δεν είναι μια εύκολη υπόθεση, τη ζούμε καθημερινά. Είναι δύσκολο στη σημερινή κοινωνία με τα προβλήματα που έχει τα οικονομικά να τους επιβάλλεις μία επιπλέον αύξηση ακόμη των δύο, τριών, πέντε λεπτών. Παρ' όλα αυτά πρέπει να πάμε προς αυτή την κατηγορία συνετά με βήματα σταθερά αφού πρώτα εξετάζουμε τη διαδικασία ότι πρέπει να μειώσουμε πρώτα-πρώτα το μάτι μας να είναι δηλαδή στο πως θα μειώσουμε το κόστος και στη συνέχεια αν δεν μπορούμε να το πετύχουμε αυτό να πάμε προς την αύξηση ή στην αναπροσαρμογή της τιμολόγησης. Και είναι δεδομένο ότι η ορθή τιμολόγηση συμβάλλει στη βιώσιμη ανάπτυξη με αποτέλεσμα οι επενδύσεις να δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας ένα στοιχείο πολύ σημαντικό με τη μεγάλη ανεργία που έχουμε και οι επιχειρήσεις ύδρευσης-αποχέτευσης είναι εδώ με τα έργα να συμβάλλουν και να αυξάνουν την ανάπτυξη της περιοχής, της τοπικής περιοχής στην οποία δραστηριοποιούμαστε. Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Σας ευχαριστούμε και εμείς πάρα πολύ κ. Σαφαρίκα.

Ο Βασίλης ο Μπέλλης θα τον παρακαλέσω, Γενικός Διευθυντής της Αναπτυξιακής Καρδίτσας θα αναπτύξει το θέμα «Η λίμνη Πλαστήρα ένα επιτυχημένο εγχείρημα ανάπτυξης και οι προσκλήσεις και οι προκλήσεις του μέλλοντος». Με τον Βασίλη τον Μπέλλη συνεργαζόμαστε 25 χρόνια και οφείλω να ομολογήσω ότι η συνεισφορά στα της ανάπτυξης της λίμνης Πλαστήρα ήταν καταλυτική και στεκόμαστε απέναντί του με μεγάλο σεβασμό τόσο ο δήμαρχος όσο και οι δημότες.

Βασίλη έχει το λόγο.

Β. ΜΠΕΛΛΗΣ: Δήμαρχε σε υπερευχαριστώ και για τα καλά σου λόγια, ήδη έχω κοκκινίσει. Τότε τι να πούμε και για σένα γιατί έχουμε βίους παράλληλους. Θα ήθελα να ευχαριστήσω την ΚΕΔΕ γι' αυτή την πάρα πολύ σημαντική διοργάνωση είναι ιδιαίτερη τιμή να κληθώ να παρουσιάσω στην ουσία την ιστορία της ανάπτυξης στη λίμνη Πλαστήρα της ανάπτυξης όχι του ταμιευτήρα ή των έργων που αφορούν τη ΔΕΗ ή την αξιοποίηση της ενέργειας ή την δημιουργία των δικτύων άρδευσης και ύδρευσης αλλά να παρουσιάσω την αναπτυξιακή της ιστορία από την μεριά την επιχειρηματική. Το πως δηλαδή σταδιακά ενσωματώθηκε σε αυτή την περιοχή μία καινούρια οικονομική δραστηριότητα που μπορούμε να την πούμε οικοανάπτυξη, μπορούμε να την πούμε ήπια ανάπτυξη, μπορούμε να την πούμε ανάπτυξη, μπορούμε να την πούμε αγροτουρισμό, μπορούμε να την πούμε τουρισμό, μαζικό τουρισμό τα έχει όλα αυτά τα στοιχεία και θα προσπαθήσω να εισάγω έναν προβληματισμό δεδομένου ότι σε πολλές περιοχές της χώρας μας υπάρχουν ήδη ταμιευτήρες και υπάρχει έντονος προβληματισμός για το πως μπορούσαν αυτοί οι ταμιευτήρες δηλαδή πως το υδάτινο στοιχείο μιας περιοχής να αξιοποιηθεί για την ανάπτυξη νέων επιπλέον οικονομικών δραστηριοτήτων που είναι πολύτιμες σε αυτή ειδικά τη φάση που περνάμε. Ο δήμαρχος Αγράφων για παράδειγμα εξέφρασε ένα τέτοιο προβληματισμό παρουσίασε ένα σχέδιο, ένα πρόγραμμα, ένα όραμα και μένει να δει η τοπική κοινωνία, οι φορείς, η αυτοδιοίκηση πως αυτό το όραμα μπορεί να υλοποιηθεί γι' αυτό λοιπόν είναι χρήσιμο να μοιράσουμε εμπειρίες, να δούμε ποια είναι τα εμπόδια, ποιες είναι οι προκλήσεις και ποιες είναι οι προσκλήσεις του μέλλοντος για τους ταμιευτήρες.

Θα ξεκινήσω λοιπόν περιγράφοντας την ιστορία ανάπτυξης στη λίμνη Πλαστήρα ξεκινώντας από το 1956 που αν ερχόταν κανείς εδώ θα έβλεπε μία εύφορη κοιλάδα ήταν το περιβάλλον του νομού Καρδίτσας από εδώ παραγόταν όλα τα κηπευτικά ενώ το

1960 δημιουργήθηκε ο ταμιευτήρας, κατακλείστηκε η περιοχή δηλαδή και έτσι λοιπόν από το 1960 μέχρι το 1985 η περιοχή βίωσε μία κατάρρευση. Όλη γη η εύφορη, όλα τα περιβόλια να το πω έτσι κατακλείστηκαν από τα νερά και εκτός αυτού οι άνθρωποι, οι κάτοικοι παίρνοντας τις αποζημιώσεις της ΔΕΗ αναζήτησαν μία καλύτερη τύχη. Ήταν χρήματα αρκετά, πρώτη φορά ένα νοικοκυριό σε μία ορεινή περιοχή είχε τόσα χρήματα στη διάθεσή του και να θυμηθούμε...

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: (εκτός μικροφώνου)

Β. ΜΠΕΛΛΗΣ: Ακριβώς. Να θυμηθούμε λοιπόν ότι σε όλη την Ελλάδα αυτό το φαινόμενο έλαβε χώρα χωρίς να έχουν χρήματα οι άνθρωποι, παίρνανε το δισάκι τους στον ώμο και πηγαίνανε στην Αθήνα σαν θυρωροί σαν θυμάστε. Εδώ λοιπόν αυτό επιταχύνθηκε γιατί υπήρχαν και χρήματα. Έτσι λοιπόν οι άνθρωποι κατέβηκαν, επένδυσαν, αγόρασαν χωράφια και οργάνωσαν τη ζωή τους διαφορετικά. Το 1985 λοιπόν η λίμνη ανακαλύπτεται ως συγκριτικό πλεονέκτημα ένας όρος που τότε άρχισε να ακούγεται σαν έννοια, συγκριτικό πλεονέκτημα από μία μελέτη που έκανε μέσω του ΚΕΠΕ ο Γεράσιμος Ζαχαράτος. Είναι ο πρώτος άνθρωπος που ασχολήθηκε με την περιοχή, η λίμνη Πλαστήρα να θυμίσω τότε δεν ήταν γνωστή σχεδόν σε κανέναν στην Ελλάδα εκτός από αυτούς που είχαν σχέση με την περιοχή ή με αυτούς που δούλεψαν εδώ γιατί δεν υπήρχαν τα και η δυνατότητα παραγωγής χαρτών, όλοι οι χάρτες λοιπόν που είχαν στην διάθεσή τους τα σχολεία δεν εμφάνιζαν τη λίμνη Πλαστήρα. Πέρασαν πολλά χρόνια για να αποτυπωθεί σε χάρτη η λίμνη.

Το 1988 λοιπόν δημιουργείται ο αναπτυξιακός σύνδεσμος της λίμνης Πλαστήρα ήταν η χρονιά που ο δήμαρχος άρχισε να εμπλέκεται με τα αυτοδιοικητικά.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: (εκτός μικροφώνου)

Β. ΜΠΕΛΛΗΣ: Το 1988 στον αναπτυξιακό σύνδεσμο δεν ήσOUNα εκεί, πιο πριν ήσOUNα, πρόεδρος; Ναι, ναι, ναι εντάξει. Έκρυσα

χρόνια γιατί για να βγει ας πούμε στον αναπτυξιακό σύνδεσμο ας πούμε να είναι...

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: (εκτός μικροφώνου)

Β. ΜΠΕΛΛΗΣ: Ακριβώς, έκρυψα μερικά χρόνια.

Και το 1989 αρχίζουν τα ΜΟΚ τα μεσογειακά ολοκληρωμένα προγράμματα οι πιο νέοι δε θα τον ξέρουν αυτό τον όρο, δε θα τον έχουν ακούσει. Επίσης το 1989 ιδρύεται η ΑΝΚΑ σαν ένα αποτέλεσμα προβληματισμού στην αυτοδιοίκηση για το πως θα αξιοποιηθούν οι προκλήσεις της ένταξης της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση που είχε γίνει μία κάποια χρόνια πριν λιγότερο από 10 χρόνια και έτσι λοιπόν αρχίζει μια έντονη συζήτηση στους κόλπους της αυτοδιοίκησης για το τι θα μπορούσε να γίνει στη λίμνη Πλαστήρα. Λοιπόν αυτός είναι ο ταμειευτήρας, αυτή είναι η λίμνη Πλαστήρα ανοιξιιάτικη βέβαια και καλοκαιρινή φωτογραφία.

Ποια ήταν τα κρίσιμα σημεία που έπαιξαν ρόλο σε αυτή την ιστορία; Πρώτα-πρώτα ήταν η ομοφωνία των τοπικών φορέων για τη στρατηγική ανάπτυξη της περιοχής. Ήταν μία στρατηγική που υποστηρίχθηκε επιστημονικά όπως είπα ότι πολύ έγκυρο τότε ίδρυμα. Επίσης ότι δημιουργήθηκαν κατάλληλες οργανωτικές δομές σε πολιτικό και επιχειρησιακό επίπεδο. Στο πολιτικό επίπεδο ήταν ο αναπτυξιακός σύνδεσμος, οι κοινότητες τότε ήτανε πολύ αδύναμες για να κάνουνε τέτοια δουλειά. Μιλάμε για κοινότητες γηρασμένων κατοίκων και με επιχειρησιακή δυνατότητα μικρή ανύπαρκτη σχεδόν, ένα γραμματέα είχαν ο οποίος ήταν απόφοιτος λυκείου, καταλαβαίνετε. Ενώ στο επιχειρησιακό επίπεδο υπήρχε η αναπτυξιακή η οποία έπαιξε πολύ σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη δημιουργίας των αναπτυξιακών συνδέσμων. Θυμάστε ο νόμος για τους αναπτυξιακούς συνδέσμους, τουλάχιστον οι παλιοί αυτοδιοικητικοί τους ξέρετε, παρότι προβλεπόταν η διαδικασία ίδρυσής τους στο νόμο ελάχιστοι ιδρύθηκαν στην χώρα. Εδώ ιδρύθηκαν όλοι και λειτούργησαν εκτός από έναν όλοι οι αναπτυξιακοί σύνδεσμοι λειτούργησαν, μάλιστα ο αναπτυξιακός

σύνδεσμος της λίμνης Πλαστήρα λειτούργησε πολύ δραστήρια. Είχε ένα πρόγραμμα σε όλα τα επίπεδα δηλαδή ξεκινούσε από πολιτισμό, έβγαλε δίσκους με τα παραδοσιακά τραγούδια, βιβλία, οδηγούς κ.λπ. κ.λπ. αλλά μέχρι και το επίπεδο των υποδομών κάνοντας κάποια έργα τις κοινότητες ή κάποια διακοινοτικά έργα.

Επίσης ο αναπτυξιακός σύνδεσμος έπαιξε πολύ σημαντικό ρόλο και υποστηρίχθηκε από την ΑΝΚΑ σε αυτό στο συντονισμό της δημόσιας διαβούλευσης και την μαζική υιοθέτηση ενός κοινού οράματος. Αυτό έπαιξε πολύ σημαντικό ρόλο γιατί και οι σύλλογοι των καταγόμενων που ήταν δραστήριοι επίσης συμμετείχαν σε αυτό έτσι λοιπόν η περιοχή απέκτησε ένα κοινό όραμα. Είναι πολύ χρήσιμο αυτό στη συνέχεια. Τέλος υπήρχε διαθεσιμότητα όρων οι οποίοι διεκδικήθηκαν και ήρθαν στην περιοχή. Ποια ήταν λοιπόν ήταν τα πρώτα βήματα; Τα πρώτα βήματα ήταν πιλοτικά, δειλά, κάποια ήταν σωστά, κάποια λάθος, παράδειγμα κατασκευάστηκαν ξενώνες σε κάποια χωριά, κανένας δε λειτουργεί από αυτούς σήμερα, ήταν επενδύσεις υψηλού ρίσκου, είχαν ενταχθεί στον αναπτυξιακό νόμο, τις χειρίστηκαν οι κοινότητες, είχαν τεράστιο κόστος τελικά λόγω αδυναμίας των κοινοτήτων να διαχειριστούν αυτά τα έργα και να τα παρακολουθήσουν ενώ γίνανε και κάποιες αναπλάσεις αρκετές από τις οποίες ήταν άσκοπες, δημιουργήθηκαν πλαζ για παράδειγμα, κουβαλήθηκαν κάποιοι τόνοι άμμου η οποία εξαφανίστηκε ας πούμε με τα πρώτα ανεβοκατεβάσματα της στάθμης, τέλος πάντων όμως η περιοχή άρχισε να σχεδιάζει πράγματα και έβλεπε, μάθαινε από τα λάθη της με τη μέθοδο δοκιμής και σφάλματος. Σχεδιάστηκαν και κατασκευάστηκαν αρκετά έργα ενώ σχεδιάστηκε και εφαρμόστηκε η συστηματική προβολή της περιοχής. Έγινε μία προσπάθεια να τοποθετηθεί η περιοχή στο χάρτη. Αυτό ήταν αρκετά επιτυχημένο.

Τα πρώτα διλήμματα αν θα συμμετείχατε στα συνέδρια που γινόταν τότε στα οποία συμμετείχαν και οι γενικοί γραμματείς, καλούνταν από τους τοπικούς φορείς οι γενικοί γραμματείς του

ΕΟΤ κ.λπ. τα ερώτημα που υπήρχανε ήταν μαζικός τουρισμός ή εναλλακτικές μορφές τουρισμού και πώς οργανώνονται αυτές οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού; Ποιος θα τις διαχειριστεί; Οι κάτοικοι δεν είχαν γνώση πάνω στο θέμα, δεν ξέρανε καν τι είναι τουρισμός, δεν ξέρανε ποιες είναι οι ανάγκες των ανθρώπων που θα έρθουν εδώ. Τουρισμός ως αυτοσκοπό ή ως μέσο; Και αυτό που ακούστηκε αρκετά συχνά και μάλλον υιοθετήθηκε είναι ότι θέλουμε τον τουρισμό για να δημιουργήσουμε μία τεχνητή αγορά καταναλωτών στην περιοχή γιατί η περιοχή είχε καταρρεύσει. Για να αρχίσει λοιπόν να ξετυλίγεται, να αναδιοργανώνεται το παραγωγικό σύστημα έπρεπε να υπάρξουν καταναλωτές. Πού θα βρισκόταν; Ο τουρισμός έδινε αυτή τη δυνατότητα. Αυτό το περιέγραφε ο Ζαχαράτος σαν μηχανισμό λειτουργίας του τουρισμού.

Η πρωτογενής παραγωγή και η μεταποίηση έχουν ρόλο ή θα μιλήσουμε μόνο για τουρισμό; Για μονοκαλλιέργεια δηλαδή. Ποια είναι η σχέση του περιβάλλοντος με τον τουρισμό και την ανάπτυξη; Ποιος είναι ο ρόλος των κατοίκων και των καταγόμενων από την περιοχή; Ποιο είναι το μερίδιο και ποια η ευθύνη του δημόσιου, του κοινωνικού και του ιδιωτικού τομέα στην ανάπτυξη; Αυτά ήταν ερωτήματα που τέθηκαν ότι φιλολογικά και προσωπικά, τέθηκαν και δοκιμάστηκαν λύσεις πάνω σε αυτά και αν γίνομαι τόσο λεπτομερειακός και τρώω αρκετό χρόνο, θα είμαι πιο σύντομος στη συνέχεια, είναι γιατί οι πιο πολλές περιοχές που έχουν ταμειυτήρες πρέπει να απαντήσουν σε αυτά τα ερωτήματα και να απαντήσουν όχι η δημοτική αρχή ή ο δήμαρχος πρέπει να απαντήσει η τοπική κοινωνία γιατί ανάλογα με το τι απαντήσεις θα δώσει σε αυτά τα ερωτήματα εξαρτάται και το τι αναπτυξιακά προγράμματα θα σχεδιαστούν.

Η πρώτη λοιπόν ολοκληρωμένη παρέμβαση ξεκίνησε το 1990 μέχρι το 1995, να θυμίσω ότι τότε άρχισαν να λειτουργούν στη χώρα μας τα προγράμματα Leader. Εμείς δεν είχαμε πρόγραμμα

Leader. Οι γείτονές μας οι τρικαλινοί είχαν δύο γιατί ήταν υπουργός γεωργίας ο Χατζηγάκης λοιπόν και έτσι κοπήκαμε στη στροφή, ας είναι όμως δεν πειράζει μας έκανε καλό αυτό γιατί αναγκαστήκαμε να ψάξουμε για άλλους πόρους. Έτσι λοιπόν μέσα από προγράμματα πιο έτσι δύσκολα όπως ήταν κοινοτικές πρωτοβουλίες, όπως ήτανε το Now, το life κ.λπ. κ.λπ. κάναμε μία προσπάθεια να αναπτυχθεί το ανθρώπινο δυναμικό, δημιουργήθηκε ο συνεταιρισμός γυναικών λίμνης Πλαστήρα, έγινε το κέντρο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, ο βοτανικός κήπος, τα ορειβατικά καταφύγια, τα μονοπάτια, η ζώνη οικιστικής προστασίας, ακριβώς οικιστικού ελέγχου. Λοιπόν και το ζητούμενο όλων αυτών ήταν να δημιουργήσουμε μία οικοδομή η οποία θα έδινε τη δυνατότητα στους επισκέπτες μας να αποκτήσουν εμπειρίες. Τότε λοιπόν που αρχίσαν να σχεδιάζονται αυτά ο αριθμός των διανυκτερεύσεων ήταν γύρω στις 4.500 και ήταν από τις ξενώνες που είχαν δημιουργηθεί στις κοινότητες που άρχισαν κάποιοι να λειτουργούν το '94 λειτούργησε ο πρώτος αν θυμάμαι ή το '96 λειτούργησε ο πρώτος.

Όταν... να πω μία ιστορία δηλαδή για να καταλάβετε ποιο ήταν το κλίμα τότε. Όταν έγινε το κέντρο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης εγκαινιάστηκε από τον υφυπουργό γεωργίας τότε ήταν ο Σωτηρλής υφυπουργός γεωργίας ήταν, τι ήταν; Ναι. Λοιπόν ήρθε και το εγκαινίασε σε μία συνάντηση που κάναμε μετά και είχε αρχίσει να προσελκύει επισκέπτες στην περιοχή εξομολογήθηκε ο Δημήτρης το εξής. Όταν εγκαινιάζαμε λέει αυτό το κέντρο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης έλεγα μέσα μου ποιες κουκουβάγιες θα λαλάνε εδώ και όμως το κέντρο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης δεχόταν γύρω στα 100 σχολεία το χρόνο τότε.

Ήταν λοιπόν υποδομές που είχαν σκοπό και την προστασία της περιοχής και σκοπό να προσελκύσουν ειδικούς επισκέπτες, ευαισθητοποιημένους ανθρώπους που θα ερχόταν στην περιοχή σαν προσκυνητές και όχι σαν κουρσάροι για να την κουρσέψουν. Μία φωτογραφία από ένα χωράφι βιολογικής καλλιέργειας μιλάμε

για το 1993-1994 τότε η βιολογική καλλιέργεια έκανε τα πρώτα της βήματα στη χώρα, έτσι; Τώρα μπορεί να φαίνονται αυτονόητα αυτά αλλά τότε δεν ήταν. Αυτό είναι το κέντρο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης όπως έγινε μετά τα έργα που χρηματοδοτήθηκαν από το Life και μετά από ΕΤΕΡΠΣ, ήταν ένα από τα δύο σχολεία που είχε το Νεοχώρι, φανταστείτε ότι η κοινότητα είχε δύο σχολεία. Λοιπόν αυτό είναι ένα πανεπιστημιακό δάσος. Ένα δάσος δηλαδή το οποίο χρησιμοποιήθηκε για μελέτες, έρευνες ως πούμε πανεπιστημιακών σχολών στον Μπελοκομίτη. Αυτά είναι κάποιες ήπιες παρεμβάσεις για μονοπάτια, για κάποια σημεία ξεκούρασης, τώρα αυτά τα μονοπάτια τα διαχειρίζεται ο ΕΟΣΚ, ο Ελληνικός Ορειβατικός Σύλλογος παράρτημα Καρδίτσας και κάνουν πάρα πολύ καλή δουλειά, συντηρούν αρκετές εκατοντάδες χιλιόμετρα μονοπατιών σε όλο τον ορεινό όγκο. Αυτό ήταν ένα παρατηρητήριο, μία θέση θέας όπως βλέπετε είναι αρκετά ψηλά και εδώ δεν έχω την απαίτηση να δείτε ως πούμε τις παρεμβάσεις πάνω στο χάρτη αλλά αυτός ο χάρτης ήταν που βάζαμε πινέζες κάθε τόσο με παρεμβάσεις σημειακές ή παρεμβάσεις σε μονοπάτια ώστε να δημιουργηθεί υποδομή προσφοράς, παροχής εμπειριών στους επισκέπτες. Αυτή ήταν η πρώτη παρέμβαση. Η πρώτη γενιά ως πούμε προγραμμάτων που έγινε μέχρι το '95 για να τοποθετηθεί η περιβαλλοντική στο χάρτη.

Η δεύτερη έγινε από το '95 μέχρι το 2000 και χρησιμοποιήθηκαν πόροι από το Leader, άρα δόθηκε μεγαλύτερη έμφαση στην επιχειρηματικότητα, στην κινητοποίηση της επιχειρηματικότητας, στην εμπλοκή της τοπικής κοινωνίας σε αυτό. Η συμμετοχή των κατοίκων και των καταγόμενων από την περιοχή γίνεται σε όλα τα επίπεδα, από το στάδιο του σχεδιασμού ενεπλάκησαν οι σύλλογοι, πηγαίναμε επισκέψεις στα χωριά, έγινε κουβέντα πολύ μεγάλη και πολύ έτσι σημαντική. Βέβαια τότε όταν έλεγες σε κάποιον ότι εδώ θα υπάρξει τουρισμός και θα αναπτυχθεί η περιοχή κ.λπ. η αντιμετώπιση ήταν πολύ καχύποπτη, φαινόταν

στα αυτιά των περισσότερων σαν ψέμα αυτό και μερικοί μας έλεγαν φιλοπατεώνες που έρχεστε και λέτε τέτοια πράγματα εδώ. Αυτό έχει να κάνει και με το τι εικόνα είχε η λίμνη Πλαστήρα στις ψυχές των ανθρώπων. Η λίμνη Πλαστήρα για τους ντόπιους φαινόταν μέχρι τότε σαν κατάρα, σαν έργο το οποίο τους αφαίρεσε τις αναμνήσεις τις παιδικές τους, τη ζωή τους, τις παραγωγικές τους δραστηριότητες, ήταν ένα πράγμα το οποίο άλλαξε τη ζωή τους και σε πολλούς την άλλαξε άσχημα, γι' αυτό λοιπόν δεν έχει καλό όνομα και όταν λέγαμε ότι εδώ θα αναπτυχθεί τουρισμός έλεγαν οι άνθρωποι μα εδώ εμείς φεύγουμε, ποιος είναι αυτός που θα έρθει εδώ; Εμείς που ζούσαμε εδώ φεύγουμε γιατί να έρθει ο άλλος; Δεν το πίστευαν πολύ περισσότερο δεν πίστευε κανείς ότι θα δημιουργηθούν έργα όπως αυτό το ξενοδοχείο ή άλλα που έχουν γίνει στην περιοχή. Τότε λοιπόν κατατέθηκε σαν ιδέα και η δημιουργία του τοπικού συμφώνου ποιότητας σαν αποτέλεσμα της διαβούλευσης μεταξύ υποψήφιων επιχειρηματιών. Δηλαδή λέγαμε ωραία θα υπάρξει ανάπτυξη, πώς τη θέλουμε αυτή την ανάπτυξη; Θέλουμε να υπάρχει πλαστικούρα στην περιοχή μας, θέλουμε να υπάρξει ας πούμε ένα ανακατεμένο αισθητικό πρότυπο; Πώς το θέλουμε; Έτσι λοιπόν δημιουργήθηκε το τοπικό σύμφωνο ποιότητας σαν αποτέλεσμα μίας συμφωνίας κυρίων μεταξύ όλων όσων εκδήλωσαν ενδιαφέρον να επενδύσουν στην περιοχή, ενώ πριν από αυτό υπήρχε ένα δάσος πινακίδων παντού, ειδικά στις διασταυρώσεις γινόταν ένας χαμός. Απλά γίνανε κάποιες συμφωνίες οι οποίες δεν επιβλήθηκαν από τα πάνω, έγινε διαβούλευση πολύ ουσιαστική. Αν θέλετε ο ρόλος της ANKA και αν διεκδικούμε αν θέλετε ένα ρόλο σε αυτό είναι ότι βοηθήσαμε, υποστηρίξαμε τις ομάδες συμφερόντων να πάρουν μέρος σε αυτή τη διαβούλευση, να εκφραστούν σε συνεργασία πολύ στενή με το δήμο να τηρηθούν, να εφαρμοστούν οι συμφωνίες που οι ίδιοι οι άνθρωποι έκαναν.

Θα προχωρήσω λίγο πιο γρήγορα γιατί μένω να δούμε μερικά πράγματα πιο έτσι σημαντικά δηλαδή που βρισκόμαστε και τι κάνουμε στη συνέχεια, δεν είναι εύκολα τα πράγματα. Για να έτσι δώσω μερικά νούμερα από το Leader II επενδύθηκαν γύρω στα 10.000.000€ τώρα μεταφρασμένα σε ευρώ εκ των οποίων τα 30% επενδύθηκαν στη λίμνη Πλαστήρα και δεν ήταν ξενοδοχεία ήταν ξυλουργεία, ήταν επιχειρήσεις ας πούμε επίπλων, ήταν επιχειρήσεις που κάνανε παπούτσια, που κάνουνε... δηλαδή δώσαμε έμφαση στη μεταποίηση, ήταν πολύ λίγες οι επενδύσεις σε ενοικιαζόμενα δωμάτια, σε μικρές μονάδες. Δηλαδή από τις 45 επιχειρήσεις ήταν 5-6 οι μονάδες ας πούμε των δωματίων ξενοδοχείων, μικρών ξενοδοχείων. Και έτσι λοιπόν στο τέλος αυτής της περιόδου είχαμε μία αύξηση των διανυκτερεύσεων φτάσαμε τις 30.000 το 2000 δηλαδή.

Και η τρίτη ολοκληρωμένη παρέμβαση έγινε το 2000 μέχρι 2008 λίγο πριν την κρίση δηλαδή μέσα από το Leader plus (+) που εκεί εστίασαμε στην ανάδειξη τοπικών προϊόντων, το κρασί, το Μαύρο Μεσενικόλα ας πούμε, η οργάνωση θεματικών διαδρομών, μία προσπάθεια να αρχίσουν να δημιουργούνται τουριστικά πακέτα κάτι το οποίο είναι ακόμα ζητούμενο, το μουσείο οίνου και αμπέλου μία πολύ σημαντική επένδυση του δήμου. Προσπαθήσαμε να αναδείξουμε κλάδους οικονομικών δραστηριοτήτων, έγιναν αρκετά οινοποιία στην περιοχή ενώ μέχρι τότε δεν υπήρχαν. Υπήρχε μόνο το οινοποιία της ένωσης και έτσι λοιπόν άρχισε να συμπληρώνεται το πακέτο των παρεχόμενων υπηρεσιών, αναβαθμίστηκε αισθητικά η περιοχή, το πρότυπο που επέβαλε αν θες το τοπικό σύμφωνο ποιότητας εφαρμόστηκε και στα σπίτια που κάνανε οι άνθρωποι έγινε μόδα δηλαδή, αυτό ήταν πάρα πολύ σημαντικό και έτσι η περιοχή άρχισε να αποκτά μία εικόνα, μία εικόνα αισθητικά αναβαθμισμένη.

Στο τέλος λοιπόν του 2008 οι επισκέψεις ξεπέρασαν τις 100.000, οι διανυκτερεύσεις δηλαδή. Τότε, παράλληλα μάλλον με

αυτή τη δραστηριότητα επειδή αν θέλετε άρχισε ένα ρεύμα επισκέψεων...

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Διανυκτερεύσεων, όχι διημερεύσεων.

Β. ΜΠΕΛΛΗΣ: Διανυκτερεύσεις ακριβώς, διημερεύσεις ήταν πάμπολλες, έτσι; Παράλληλα λοιπόν με αυτό το πράγμα αφυπνιστήκαν τα ιδιωτικά κεφάλαια, άρχισαν να δημιουργούνται παραθεριστικές κατοικίες, άρχισαν οι κάτοικοι να σκέφτονται να μείνουν στην περιοχή και αυτό φαινόταν στους πόσους μαθητές είχε στη διακύμανση των μαθητών στο σχολείο του Κρουονερίου, άρχισε να επεκτείνεται η οικονομική δραστηριότητα μέσα στην εβδομάδα, άνοιγαν κοινωνικές υποδομές που ήταν αδιανόητο να ανοίξουν μέχρι τότε, άνοιξε φαρμακείο στην περιοχή ας πούμε.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Δύο.

Β. ΜΠΕΛΛΗΣ: Ακριβώς, τώρα είναι δύο τα φαρμακεία. Και έτσι λοιπόν δημιουργήθηκαν επιχειρήσεις με καθαρή ιδιωτική χρηματοδότηση, όχι με χρήματα του Leader ή με χρηματοδότηση από άλλα προγράμματα όπως είναι ο αναπτυξιακός νόμος, όπως αυτό το ξενοδοχείο. Τότε λοιπόν σε αυτή την περίοδο από το 2000 μέχρι το 2008 άρχισε να σχεδιάζεται μεγάλες επενδύσεις ... (142:48) το οποίο άρχισε να λειτουργεί μέσα στην κρίση και έτσι ο ρόλος του Leader αναδείχτηκε να είναι ένας ρόλος του λαγού, ήταν πρόγραμμα το οποίο τράβηξε και κινητοποίησε τα ιδιωτικά κεφάλαια και έγινε αυτό που έγινε στην περιοχή γιατί ένα τέτοιο αναπτυξιακό αποτέλεσμα δεν επιτυγχάνεται με 10.000.000€, έτσι; Επίσης αυτή την περίοδο άρχισαν να σχεδιάζονται και να κατασκευάζονται μεγάλα έργα υποδομής. Οι δρόμοι, ο δρόμος ήταν άθλιος πριν, ο βιολογικός καθαρισμός, η ύδρευση γιατί η περιοχή έδειξε πια τις δυνατότητές της και το ότι ήταν αρκετά έτσι είχε μέλλον αρκετά ευοίωνο.

Και μετά ήρθε η κρίση το 2009 με την Lehman Brothers και με ότι ακολούθησε που επηρέασε τη ζωή όλων των Ελλήνων και επηρέασε τους καταναλωτές αυτού του προϊόντος αυτής της

υπηρεσίας που παρείχε η λίμνη Πλαστήρα και αποδείχθηκε ότι η περιοχή ήταν ανέτοιμη για να διαχειριστεί μία κρίση με τέτοιο βάθος και τέτοια ένταση γιατί έχασε το καταναλωτικό της κοινό, έχασε τους πελάτες της. Ο μέσος Έλληνας που ερχόταν εδώ ήταν δύσκολο να αντέξει αυτή την μετακίνηση και να πληρώσει αυτή την παροχή υπηρεσίας. Η περιοχή δεν είχε ακόμα προσανατολιστεί σε τουρισμό από το εξωτερικό και δεν μπορεί ακόμα να το κάνει, μόνο μεγάλες μονάδες όπως αυτή εδώ και δυο-τρεις άλλες μπορούν να το κάνουν γιατί οι πιο πολλοί επιχειρηματίες δεν μπορούν να διαχειριστούν γλώσσα, δεν μπορούν να μιλήσουν αγγλικά για παράδειγμα, η νέα γενιά δεν έχει μπει ακόμα στο παιχνίδι και δεν μπορούν να διαχειριστούν την πακετοποίηση των προϊόντων, δεν μπορούν να συμμετέχουν, να εκπροσωπηθούν ως κλάδος σε εκθέσεις κ.λπ. κ.λπ.

Έτσι λοιπόν η συλλογική προσέγγιση και αυτό ήταν η χειρότερη ζημιά που έκανε η κρίση παραχώρησε τη θέση της στην ατομική. Η δημιουργία πακέτων καθυστέρησε ακόμα περισσότερο και ο Καλλικράτης έπαιξε έναν αρνητικό ρόλο γιατί κατάργησε τις νομαρχιακές επιτροπές τουρισμού πολιτισμού που παίζανε σημαντικό ρόλο ήταν ένα εργαλείο στα χέρια των μικρών των μονάδων δηλαδή των μικρών ξενοδοχειακών μονάδων, των καταλυμάτων, των ενοικιαζόμενων δωματίων κ.λπ. και δημιουργήθηκε η Περιφερειακή Επιτροπή που εκεί παίζουν μεγάλοι παίχτες ξενοδοχειακές μονάδες από Σκιάθο, θάλασσα άλλο μοντέλο και άλλο τουριστικό πρότυπο. Αυτό πρέπει να το επανεξετάσουμε ως περιοχή και νομίζω ότι σε όλες τις περιοχές που έχουν ταμειυτήρες θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα υποκατάστατο της νομαρχιακής επιτροπής τουρισμού πολιτισμού ώστε να δίνεται η δυνατότητα σε μικρούς επαγγελματίες στο χώρο του τουρισμού να εκπροσωπούνται και να συζητούν και να βοηθούνται, να υποστηρίζονται ώστε να συμμετέχουν σε εκθέσεις και κυρίως να μπορέσουν να πακετοποιήσουν το προϊόν τους γιατί οι τουρ

operators δεν καταλαβαίνουν σε άλλη γλώσσα. Εδώ υπάρχει μια διαχρονική εξέλιξη των διανυκτερεύσεων.

Αυτά είναι στοιχεία που δίνουν τα ξενοδοχεία κυρίως, θα δείτε λοιπόν ένα παράξενο πράγμα, από το 2008 μέχρι το 2009 δηλαδή μέσα σε ένα χρόνο είχαμε πτώση των διανυκτερεύσεων, μετά σταθεροποίηση και από το '11 και μετά οι διανυκτερεύσεις άρχισαν να αυξάνονται ξανά. Αυτό ίσως σας φαίνεται παράξενο γιατί η εικόνα που έχουν οι επαγγελματίες της περιοχής είναι μία εικόνα κατάρρευσης. Γιατί συμβαίνει όμως αυτό; Όπως είπα πριν τα νούμερα αυτά είναι από ξενοδοχεία, μέσα στην κρίση όπως είπα λειτούργησε αυτό το ξενοδοχείο που έχει τη δυνατότητα να ασκήσει ένα marketing ολοκληρωμένο, να προσελκύει συνέδρια κ.λπ. τα οποία έχουν επίπτωση συνολικότερη στην περιοχή θετική, επίσης αντίστοιχα ξενοδοχεία υπάρχουν κι άλλα και ακριβώς η αύξηση των διανυκτερεύσεων στην περιοχή δείχνει την εικόνα των ξενοδοχείων, αυτές οι διανυκτερεύσεις αφαιρέθηκαν από τους μικρούς, να σας πω ότι στην περιοχή μας στο νομό μας έχουμε 90 μικρές ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, δωμάτια και τέτοια, το 1/3 από αυτά έχει κλείσει. Από τα 90 έχουν μείνει 60. Οι μικρές λοιπόν επιχειρήσεις χάσανε ενώ τα ξενοδοχεία δείξαν μία αύξηση των διανυκτερεύσεων αλλά τι σημαίνει αυτό; Δε σημαίνει ότι τα ξενοδοχεία είναι άνετα, ο μέσος όρος διανυκτερεύσεων ανά κλίνη είναι γύρω 65,8 άτομα, 65,8 διανυκτερεύσεις ενώ το νεκρό σημείο είναι στο 70. Άρα λοιπόν και οι μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες χρειάζονται έναν επανασχεδιασμό ώστε να μπορέσουν να προσελκύσουν περισσότερους επισκέπτες και να κάνουν περισσότερες διανυκτερεύσεις. Δεν είναι εύκολο και ακριβώς αυτός είναι ο προβληματισμός που γίνεται στην περιοχή μας αυτό τον καιρό.

Πέρυσι τον Μάιο, Ιούνιο οργανώθηκε εδώ στον ίδιο χώρο μία εκδήλωση για τον τουρισμό και τι κάνουμε, πως προχωράμε και αυτό που χρειάζεται είναι στο πολιτικό επίπεδο να παρθούν κάποια

μέτρα, να οργανωθεί μία συνεργασία μεταξύ φορέων, να διαμορφωθεί μία καινούρια στρατηγική για την υποστήριξη του τουρισμού, στο επιχειρησιακό επίπεδο να γίνει διαεπαγγελματική συνεργασία πράγμα δύσκολο γιατί τα συμφέροντα στην περιοχή δεν είναι πια συμφέροντα 10-15 επιχειρήσεων που υπήρχαν τότε που κάναμε το τοπικό σύμφωνο ποιότητας. Υπάρχουν πάνω από 100 επιχειρήσεις στην εστίαση και στον τουρισμό στην περιοχή και βέβαια υπάρχουν επιχειρήσεις με διαφοροποιημένα συμφέροντα. Τα συμφέροντα μιας επιχείρησης όπως είναι αυτή εδώ είναι τελείως διαφορετικά από τα συμφέροντα μιας μονάδας που έχει 4-5 δωμάτια. Επίσης το κύριος και η ισχύς μιας τέτοιας μονάδας είναι πολύ διαφορετική από ένα μικρό ξενοδοχείο.

Θέλω να πω ότι αυτά είναι προκλήσεις και προσκλήσεις που καλούνται όλες οι περιοχές που έχουν ταμειυτήρες να διαχειριστούν αν θέλουν να αναπτύξουν τουριστική δραστηριότητα στην περιοχή τους η οποία επαναλαμβάνω έχει και επείγοντα χαρακτήρα, είναι πάρα πολύ σημαντική και τη χρειαζόμαστε για να ανασχέσουμε τις συνέπειες της κρίσης. Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Ευχαριστούμε πάρα πολύ το Βασίλη.

Να καλέσω τον Γιώργο Παπαδιώτη. Ο Γιώργος είναι Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου Δήμου Ιωαννιτών, πολιτικός μηχανικός και θα αναφερθεί στο οικοσύστημα της λίμνης Παμβώτιδας Ιωαννίνων και τη συνύπαρξή του με την πόλη.

Γ. ΠΑΠΑΔΙΩΤΗΣ: Χαίρομαι ιδιαίτερα για την προσέγγιση του Βασίλη του Μπέλλη. Νομίζω ότι η περιοχή είναι παράδειγμα σε όλες τις άλλες που ανήκουν στο δίκτυο ή πρόκειται να μπουν που καλούνται να διαχειριστούν οικοσυστήματα καινούρια ή και παλιότερα.

Εγώ λοιπόν θα σας μιλήσω για ένα οικοσύστημα το οποίο σε αντίθεση με αυτό το πανέμορφο που είμαστε σήμερα εδώ και κύριοι Δήμαρχοι, κ. Τσιαντή δήμου λίμνης Πλαστήρα και κ. Καπεντζώνη δήμαρχο Δήμου Δωρίδας να είστε καλά. Να είστε καλά που μας

δώσατε την ευκαιρία να απολαύσουμε ένα ανεπανάληπτο φυσικό περιβάλλον με τις σημερινές ιδιαίτερες συνθήκες.

Θέλω λοιπόν να αντιπαραθέσω τα προβλήματα και να επικεντρώσω στα προβλήματα, τη διαχείριση, τις προοπτικές ενός οικοσυστήματος που σε αντίθεση με αυτό που έχει ζωή 60 χρόνια έχει ζωή 7.000.000 χρόνια. Και αν και τεχνικός θα ήθελα να σας μεταφέρω νοερά με τα λόγια ενός Άγγλου περιηγητή 200 χρόνια πριν στην περιοχή μας. Επιτέλους έγραψε, σε απόσταση μικρότερη από δύο μίλια η θέα της πόλης ξανοίχτηκε απότομα μπροστά μας. Μια υπέροχη εντύπωση που διατηρώ σαν μοναδική στη μνήμη μου. Μια μεγάλη λίμνη απλώνει τα νερά κατά μήκος ενός ψηλού και απότομου βουνού που σχηματίζει την πρώτη κορυφογραμμή της Πίνδου. Το βλέμμα καθώς αποσπάται από το κάστρο της χερσονήσου αναπαύεται πάνω στο σύνολο της πόλης καθώς αυτή εκτείνεται δίπλα στη δυτική όχθη της λίμνης. Και πράγματι, η σωστή λέξη είναι αναπαύεται μια που πραγματικότητα και φαντασία συνδυάζονται για να δώσουν στο τοπίο το χαρακτήρα μιας ατέλειωτης και πανέμορφης εικόνας που απλώνεται μπροστά μας. 200 χρόνια πριν υπάρχουν μαρτυρίες που έδειχναν την ειδυλλιακότητα του τοπίου, δεν είναι τα πράγματα ίδια συνεχίζει όμως να προκαλεί ίδια συναισθήματα ακόμα και σήμερα.

Αλήθεια επειδή οι περισσότεροι έχετε επισκεφθεί την πόλη μας θα μπορούσε να φανταστεί κανείς τα Γιάννενα χωρίς τη λίμνη; Η αξία της...είχα μάλλον την τύχη να έχω έναν καθηγητή εμπνευσμένο στο σχολείο και με την ευκαιρία να πω ότι πιστεύω προσωπικά στον παιδευτικό ρόλο της πολιτικής σε όλα τα επίπεδα που αυτή εκφράζεται. Και εμείς ως αυτοδιοίκηση έχουμε ιερή υποχρέωση να επεξεργαζόμαστε και να τεκμηριώνουμε θέσεις και προτάσεις για όλα τα ζητήματα της ζωής, να ευαισθητοποιούμε την κοινωνία, να τις προωθούμε και να τις κάνουμε πράξη. Άρα λοιπόν χαίρομαι γι' αυτή την ευκαιρία πόσο μάλλον που χθες εδώ ήταν και

το γυμνάσιο από την περιοχή σας κύριε Δήμαρχε που θα μπαίνει σε αυτά τα πεδία.

Η αξία λοιπόν της Παμβώτιδας έγραψε ο Απόστολος Κατσίκης δεν συνίσταται μόνο στη σημασία της ως μοναδικού οικοσυστήματος στο οποίο φιλοξενούνται 64 είδη υδρόβιων υγρόφιλων φυτών και τουλάχιστον 45 είδη από το ζωικό βασίλειο, δεν αποτελεί μόνο τομέα αλιευτικής και τουριστικής εκμετάλλευσης, αθλητικών δραστηριοτήτων, αναψυχής, αισθητικής και ψυχικής ανάτασης. Είναι συνυφασμένη με τη γέννηση, την εξέλιξη, τις δραστηριότητες, την ακμή, τη φήμη, την ιστορία αυτής της πόλης. Είναι αναπόσπαστα και άρρηκτα συνδεδεμένη με τα βιώματα, τις εμπειρίες και τις αναμνήσεις των κατοίκων της. Αποτελεί ένα κομμάτι του εαυτού μας και της ψυχής μας.

Σας μίλησα για χρόνο, δείτε λίγο τα νούμερα, 250.000.000 χρόνια πριν η ευρύτερη περιοχή του λεκανοπεδίου ήταν βυθός. Σήμερα βρέθηκαν στην περιοχή πολύ κοντά στη λίμνη πετρώματα ηλικίας 225.000.000 ετών. Ουσιαστικά η εξέλιξη της γης σταματάει περίπου 10.000.000 χρόνια πριν και αρχίζουν να λειτουργούν οι φυσικές δυνάμεις. Αρχικά στεγανοποίηση του πυθμένα μέσω απορροής πετρωμάτων της ανατολικής οροσειράς. Δημιούργησαν λοιπόν ένα αδιαπέραστο πυθμένα και άρχισε πριν από 7.000.000 χρόνια να δημιουργείται η λίμνη. Έκτοτε από τα 7.000.000 χρόνια μέχρι πριν από περίπου 2.000.000 χρόνια διάφοροι παράγοντες κυρίως φυσικοί αλλά τα τελευταία 100 χρόνια ανθρωπογενείς οδήγησαν στο ότι η σημερινή κατάσταση αποτελεί μια ανάμνηση της παλιάς και ιδιαίτερα τα τελευταία 70 χρόνια, από το '50 και μετά. Θα εξηγήσω τους λόγους. Έχει σημασία όμως να πούμε ότι σε γενικότερο επίπεδο ότι δεν κατάφερε η φύση να κάνει στα δισεκατομμύρια χρόνια ζωής του πλανήτη το κατάφερε ο άνθρωπος στα τελευταία μόλις 100 χρόνια και αυτό πρέπει να μας προβληματίσει σοβαρά.

Λίγα στοιχεία για την ταυτότητα της λίμνης Παμβώτιδας τα βλέπετε, να πω μόνο ότι είναι από τις παλαιότερες λίμνες στον κόσμο, η δεύτερη παλαιότερη στην Ευρώπη μετά της λίμνη της Αχρίδας, καταλαβαίνετε τι σημασία έχει η διατήρηση αυτού του λιμναίου οικοσυστήματος, έχει κάποια στοιχεία δε θα επιμείνω. Ο προβληματισμός για τις πιέσεις που δέχεται αυτό το οικοσύστημα ξεκίνησε από τη δεκαετία του '80. Βλέπαμε να φυσικοχημικά χαρακτηριστικά των νερών να οδηγούνται σε μια ευτροφική κατάσταση για όλα τα λιμναία οικοσυστήματα είναι πολύ επικίνδυνη, άρα λοιπόν έγινε προσπάθεια να ληφθούν μέτρα. Εντάχθηκε στην προστατευόμενη περιοχή Natura, βλέπετε τα στοιχεία τα τεχνικά σε πόσες ζώνες με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά η κάθε μία, να σημειώσω μόνο ότι παλαιότερα όσοι γνωρίζετε η λίμνη ήταν διπλάσια. Σήμερα είναι 22.000 στρέμματα να το πω έτσι για να συνεννοούμαστε για να συγκρίνουμε και με τα άλλα νούμερα που ακούστηκαν εδώ, με μέσο βάθος γύρω στα 4,50 μέτρα, το μέγιστο είναι 8 μέτρα άρα υπολογίζεται γύρω στα 200.000.000 περίπου κυβικά νερό το χρόνο. Το πρόβλημα είναι ότι ο ρυθμός ανανέωσης των νερών είναι λιγότερο του 1, τι εννοώ; Εννοώ ότι ανανεώνονται λιγότερο από μία φορά ανά έτος. Αυτό είναι ότι χειρότερο για δημιουργία συνθηκών ευτροφισμού και άρα υποβάθμισης της αξίας του οικοσυστήματος. Πριν λοιπόν από μόλις 60 χρόνια η λίμνη ήταν διπλάσια.

Όσοι γνωρίζετε τον τόπο βορειοδυτικά σήμερα είναι κάμπος που καλλιεργείται, υπήρχε λοιπόν η λίμνη Λαψίστα ίδιου περίπου μεγέθους με την Παμβώτιδα η οποία δυστυχώς ή ευτυχώς, όπως θέλει το βλέπει κανείς, αποξηράνθηκε στην περίοδο που η ελονοσία και τα προβλήματα ήταν έντονα αλλά και η ανάγκη για επιβίωση των κατοίκων με την καλλιέργεια πολύ μεγάλη. Αποξηράνθηκε λοιπόν αυτή η λίμνη με ότι αρνητικές συνέπειες έχει στο οικοσύστημα και σήμερα με μία τεχνητή σήραγγα οι πλημμυρικές παροχές οδηγούνται στον ποταμό Καλαμά και από

εκεί στο Ιόνιο Πέλαγος. Βλέπετε την πανίδα της Παμβώτιδας, πολύ πλούσια ο καθηγητής μου μίλησε για 65, 100 είδη αλλά τώρα μετρήθηκαν 278 είδη μεγάλης σημασίας πολλά από αυτά σπάνια και υπό εξαφάνιση. Δείτε τους 8 καταγεγραμμένους λόγους για τη σημαντικότητα της αξίας των υγροτόπων.

Και έρχομαι στο θέμα της εισήγησης που είναι πράγματι ένα τέτοιο οικοσύστημα με αυτό το χρόνο ζωής αναμφισβήτητα δέχεται μεγάλες πιέσεις περιβαλλοντικές από ένα αστικό κέντρο 100.000 κατοίκων με ποικίλες δραστηριότητες, με βιομηχανική περιοχή που είναι αγκαλιά με το οικοσύστημα της λίμνης. Φυσικά ισχύουν όλα όσα ακούστηκαν εδώ για τη συνύπαρξη του υγρού στοιχείου με τον άνθρωπο. Είναι παράγοντας ζωής, η γεωργία, αλιεία, κτηνοτροφία, εμπόριο, αναψυχή, μεταφορές, πολιτισμός, τουρισμός, ναυταθλητισμός, όλα αυτά στην περιοχή μας αναπτύχθηκαν βάσει του υγρού στοιχείου και ξέρετε γιατί ονομάστηκε Παμβώτιδα; Οι περισσότεροι το ξέρετε. Η πλούσια πανίδα της λίμνης και η προσφορά του λεκανοπεδίου σε γεωργικά και κτηνοτροφικά προϊόντα αυτό είναι που χάρισε το όνομα στη λίμνη. Παμβώτις είναι μια λέξη που συναντάται στα ομηρικά έπη και συγκεκριμένα στην Ηλιάδα και σημαίνει: «αυτή που τρέφει τα πάντα».

Βλέπετε και κάποιες φωτογραφίες και την παρουσία του ανθρώπου στην περιοχή που χρονολογείται από ευρήματα πολύ κοντά στη λίμνη στο σπήλαιο της Καστρίτσας τα οποία είναι ευρήματα παλαιολιθικά χρονολογούνται 11.000 χρόνια π.Χ. επισημαίνουν την ανθρώπινη ύπαρξη και του πρώτου ανθρώπινου πολιτισμού στην περιοχή και έκτοτε από τα 11.000 π.Χ. μέχρι και σήμερα αδιάληπτα στοιχεία μαρτυρούν την αδιάληπτη παρουσία του ανθρώπου στην περιοχή. Έχει και μια ιδιαιτερότητα η λίμνη για την οποία είμαστε περήφανοι. Είναι ένα πανέμορφο νησάκι, καταπράσινο βρίσκεται μέσα στη λίμνη, κατοικείται περίπου 100 οικογένειες και σε αυτό το μικρό νησάκι μήκους 1.000 μέτρων και πλάτους 480 μέτρων αναπτύχθηκαν στη βυζαντινή περίοδο στο 12^ο

αιώνα και μετά βυζαντινή και μεταβυζαντινή περίοδο 7 βυζαντινά και μεταβυζαντινά μοναστήρια. Είναι ένας θησαυρός για την περιοχή και το νησί, το ένα από αυτά σήμερα έχει και καλόγηρους μετά από αρκετά χρόνια όπου φυσικά ο ελληνικός διαφωτισμός σε σχέση και με τις σχολές που λειτούργησαν τον 16^ο και τον 17^ο αιώνα συνετέλεσαν στην πνευματική ώθηση και ανάπτυξη της περιοχής μας. Να κάποιες δραστηριότητες που γίνονται από τις αρχές... πάντα η λίμνη ήταν στοιχείο ζωής για την περιοχή όμως από το 1923 άρχισαν να εκφράζονται σε πιο οργανωμένες μορφές αλιευτικός συνεταιρισμός από το 1923, συνεταιρισμός λεμβούχων που κάνουν τις μετακινήσεις προϊόντων και επιβατών από και προς το νησί, δημοτική επιχείρηση λίμνης μην ακούτε το όνομα δημοτική είναι όλη η κοινωνικοί παραγωγικοί φορείς που είχαν την πρωτοβουλία κ. Δήμαρχε να οργανώσουν, να ιδρύσουν τη Δημοτική Επιχείρηση Λίμνης που δυστυχώς οδεύει προς διάλυση, έπαιξε το ρόλο του αλλά δυστυχώς οδεύει προς διάλυση. Ναυταθλητικές δραστηριότητες από το 1950 σε οργανωμένη μορφή, Ναυτικός Όμιλος Ιωαννίνων, όμιλος σκι, ιστιοπλοϊκός, Ναυτικός Όμιλος Παμβώτιδας και φυσικά εκατοντάδες επιχειρήσεις όλου του φάσματος της δραστηριότητας που αναπτύχθηκαν στην περιοχή εξαιτίας του υγρού στοιχείου. Βλέπετε κάποιες εικόνες.

Έχει ενδιαφέρον να δείτε στην κάτω αριστερά το βλέπετε εσείς εννοώ τον πίνακα, λοιπόν βλέπετε κάτω αριστερά αυτό είναι ουσιαστικά ένα παράλληλο οικοσύστημα με τη λίμνη. Τι γινόταν εδώ; Είναι οι πηγές από το όρο Μιτσικέλι, βρίσκεται σε στάθμη 1 έως 2 μέτρα χαμηλότερο από τη λίμνη, έρχονται από το βουνό αυτά τα νερά, κάποτε αυτά τροφοδοτούσαν και ανανέωναν τα νερά της λίμνης, στην περίοδο του '60-'70 μάλλον την περίοδο του 1970 αυτό το πράσινο στοιχείο που βλέπετε δεξιά, μπορώ λίγο να το φωτίσω, αυτό είναι τεχνητό ανάχωμα και θα επιμείνω λίγο σε αυτό για να δείτε που μπορεί να φτάσει η ανθρώπινη παρέμβαση σε οικοσυστήματα ηλικίας 7.000.000 ετών. Έγινε ένα τέτοιο ανάχωμα

στην βορειοδυτική πλευρά της λίμνης και ένα αντίστοιχο στη νοτιοανατολική με σκοπό προφανώς την περίοδο εκείνη να βελτιώσει πρώτον την χωρητικότητα της λίμνης για να λειτουργήσει ως ταμιευτήρας άρδευσης τη θερινή περίοδο και δεύτερο να λειτουργήσει ως ανασχετήρας των πλημμυρικών παροχών προς τα χωράφια των αγροτών που πλημμύριζαν τη χειμερινή περίοδο. Αυτά λοιπόν τα αναχώματα έχουν διάρκεια ζωής μόλις 50 χρόνων. Το τελευταίο διάστημα... μάλλον εδώ και 20 περίπου χρόνια δημιουργείται έντονος κοινωνικός διάλογος στην περιοχή για την αναγκαιότητα ύπαρξης αυτών των αναχωμάτων που μεν στη βόρεια πλευρά εμποδίζουν τα πηγαία νερά του Μισικελίου να εμπλουτίσουν τη λίμνη στη δε νότια πλευρά δεν επιτρέπουν τον αυτοκαθαρισμό της λίμνης.

Στο βόρεια λοιπόν πλευρά ο όμιλος σκι Ιωαννίνων δημιούργησε αυτή την πίστα που βλέπετε, είναι πίστα σκι. Στην περίοδο των ολυμπιακών αγώνων συζητήθηκε να γίνει εκεί το μεγάλο κανάλι κωπηλασίας. Δεν το καταφέραμε γιατί πήγε στον Μαραθώνα και κακώς σήμερα παθαίνει. Δεν το καταφέραμε γιατί πρώτον, υπήρχαν μεγάλα συμφέροντα που ήθελαν αλλού να δημιουργηθεί αυτή η υποδομή η αθλητική και δεύτερον, η επιχειρηματολογία ήταν ότι έλειπαν περίπου 100 έως 200 μέτρα σε μήκος από τις διεθνείς προδιαγραφές κωπηλατοδρομιών. Σήμερα λοιπόν δημιουργήθηκε αυτή η πίστα σκι, προσφυγές στο Συμβούλιο Επικρατείας, κοινωνικός διάλογος, δεν ξέρω, δείτε η εικόνα πριν από λίγα χρόνια ήτανε απογοητευτική, ήτανε σκουπιδαριό. Σήμερα είναι αυτό το πράγμα. Ερώτημα, επειδή προβληματιζόμαστε όλοι γιατί όλοι έχουμε ευαισθησίες. Υπάρχουν κάποιοι που απαιτούν άμεσα την κατάτμηση του φράγματος και κάποιοι άλλοι λένε ότι πρέπει να γίνουν ειδικές μελέτες γιατί πλέον το οικοσύστημα έχει αλλάξει μορφή.

Έχω καλύψει; Οριακά. Θα προσπαθήσω να επιταχύνω.

Βλέπετε λοιπόν ότι ένα τέτοιο οικοσύστημα που ζει δίπλα και κυριολεκτώ όταν ζει, δίπλα σε ένα αστικό συγκρότημα είναι λογικό να δέχεται πιέσεις. Το πράσινο χρώμα το έχετε παρατηρήσει όσοι έρχεται έρθει στα Γιάννενα είναι ακριβώς το φαινόμενο του ευτροφισμού. Δεν είναι λύματα, τα περισσότερα έχουν αντιμετωπιστεί και φυσικά δείτε την ανθρώπινη διαχείριση στη διπλανή φωτογραφία. Έγιναν λοιπόν προσπάθειες και αυτό με συμβουλή και πρέπει είναι χρήσιμο να σας μεταφέρω την εμπειρία και θα κλείσω κλέβοντας λίγο χρόνο με αυτή την ενότητα. Έγινε προσπάθεια να δημιουργηθεί ένα πλαίσιο διαχείρισης του οικοσυστήματος από το 1980 και μετά. Αρχίσανε και συλλογικότητες και πρόσωπα και ειδικοί επιστήμονες να προβληματίζονται για τη διαχείριση του οικοσυστήματος. Καταφέραμε μόλις το 2001, μετά από μια ειδική περιβαλλοντική μελέτη που εκπονήθηκε, να ιδρυθεί ο φορέας διαχείρισης της λίμνης Παμβώτιδας. Ουσιαστικά πήρε ΦΕΚ το 2002. Προσέξτε τώρα, φιλόδοξο ξεκίνημα μια προσπάθεια να μπουν κανόνες στη διαχείριση του οικοσυστήματος. Υπολειτουργεί εδώ και 18 χρόνια. Το χειρότερο; Αυτή η ειδική περιβαλλοντική μελέτη με τους πρώτους κανόνες και όρους διαχείρισης του οικοσυστήματος προσβλήθηκε στο Συμβούλιο Επικρατείας από ποιον; Από σύλλογο προστασίας του περιβάλλοντος με αποτέλεσμα εδώ και 19 χρόνια να έχουν εκπονηθεί 6 σχέδια Προεδρικού Διατάγματος για τη διαχείριση της περιοχής και μέχρι σήμερα να μην έχει θεσμοθετηθεί κανένα, το τελευταίο ήρθε και συζητήσανε στο Δημοτικό Συμβούλιο το Γενάρη τον περασμένο Γενάρη, είναι το 6^ο σχέδιο μετά από δέσμευση του πρωθυπουργού ότι θα θεσμοθετηθεί, διατηρώ σοβαρές επιφυλάξεις για το αν γίνει πράξη αυτή η δέσμευση.

Καταλαβαίνετε λοιπόν ότι υπάρχουν αντιστάσεις, τις αντιμετωπίζετε άλλοι περισσότερο άλλοι λιγότερο σε όλες τις περιοχές με λίμνη. Είναι τα ίδια ακριβώς φαινόμενα, αντικρουόμενα συμφέροντα που πρέπει να τύχουν αποτελεσματικής διαχείρισης.

Θα σας πω μόνο ένα από αυτά που βλέπετε μπροστά. Στην περιοχή την παραλήμνια σε δύο περιοχές η μία είναι βόρεια κοντά στην αφετηρία με τα караβάκια και η άλλη είναι νότια νοτιοανατολική, είναι περιοχές με έντονη προοπτική ανάπτυξης. Στη μεν μία υπάρχουν ιδιοκτησίες με διανομή των ιδιοκτησιών από το ελληνικό δημόσιο και στο δεύτερο είναι μεικτό υπάρχουν και ιδιοκτησίες υπάρχουν και εκτάσεις του Υπουργείου Γεωργίας. Σε αυτές τις δύο περιοχές υπάρχει μεγάλη πίεση. Οι μεν κάτοικοι που ζουν χρόνια στην περιοχή και δραστηριοποιούνται έχοντας τα χωράφια τους που καλλιεργούσαν εδώ και πολλά χρόνια, ζητούν ένταξη στο σχέδιο πόλης. Στη δε νότια περιοχή που υπάρχουν και ξενοδοχειακές μονάδες αλλά και κάποιες εγκαταστάσεις του δήμου, ιχθυογεννητικός σταθμός, γαλακτοκομική σχολή σε εκτάσεις του Υπουργείου Γεωργίας που και εκεί υπάρχουν προτάσεις αναπτυξιακές και εντελώς αντικρουόμενες προτάσεις να μη γίνει τίποτα για να διατηρηθεί το περιβάλλον. Εμείς σαν δήμος και νομίζω ότι είναι γενική αυτή η αρχή πιστεύουμε ότι αυτά τα ζητήματα πρέπει με την εμπειρία που έχουμε σήμερα να αντιμετωπίζονται μελετητικά και με τη δέουσα σοβαρότητα. Για τα συγκεκριμένα ζητάμε δημιουργία δύο πάρκων γιατί γειτνιάζουν είναι σε άμεση επαφή με το υγρό στοιχείο, μητροπολιτικό πάρκο αναψυχής και αθλητισμού στο νοτιοανατολικό κομμάτι και επίσης αντίστοιχο στο βορειοδυτικό αλλά για να μπορέσει αυτή η πρόταση να τύχει αποδοχής κοινωνικής θα πρέπει μέσα από μια ειδική πολεοδομική μελέτη να υπάρξει μέριμνα για τους κατοίκους με συγκεκριμένους όρους δόμησης σε μια ικανή απόσταση από το οικοσύστημα για να προστατευθεί.

Κλείνω, λέγοντας το εξής. Συζητούσαμε τέσσερις ώρες στην τελευταία συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου ίσως και παραπάνω Θανάση από τέσσερις, ήταν το σύνολο της τοπικής κοινωνίας, φορείς, σύλλογοι, πολίτες και συζητούσαμε για τους όρους και τους κανόνες λειτουργίας της ευρύτερης περιοχής του

συνόλου του λεκανοπεδίου στη βάση πρότασης που έκανε το Υπουργείο Περιβάλλοντος. Μετά από περίπου τρεις ώρες ζήτησε το λόγο ένας ειδικός επιστήμονας ο οποίος έχει ταυτιστεί με το φορέα διαχείρισης της λίμνης κυρίως με τη Δημοτική Επιχείρηση Λίμνης ο οποίος είπε το αυτονόητο. Μιλάμε 4 ώρες λες και θεωρούμε δεδομένη την ύπαρξη της λίμνης για όλα τα άλλα εκτός από το πραγματικό πρόβλημα που είναι η σωτηρία του οικοσυστήματος. Άρα είχε δίκιο, οι πιέσεις είναι υπαρκτές και οι κίνδυνοι μεγάλοι, όχι μόνο αυτό το οικοσύστημα το σύνολο του πλανήτη κινδυνεύει με καταστροφή και πρέπει να γίνουν οι προτάσεις που βλέπετε στον πίνακα, δε θα τις διαβάσω όλες θα επιμείνω σε κάποια που ακούστηκαν εδώ, θα επιμείνω στην ανάγκη της ενθάρρυνσης λειτουργίας θεσμών ανοιχτής διαβούλευσης με έμφαση στα περιβαλλοντικά ζητήματα και τη διαχείριση των φυσικών πόρων, σχέδια περιφερειακής βιωσιμότητας ακούστηκαν εδώ, κοινοβούλιο αναιρούσε επίπεδο υδρολογικής λεκάνης χωρίς την συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών. Στο σχεδιασμό κανένα σύστημα δεν πρόκειται να περπατήσει, να γίνει αποδεκτό. Υπάρχουν κάποια τεχνικά για την περιοχή μας τα διαβάζετε και ένα τελευταίο ζήτημα που μας προβληματίζει όχι μόνο εμάς στην περιοχή, νομίζω το σύνολο των υδρολεκανών της χώρας είναι η αναγκαιότητα μεταφοράς νερών από μία υδρολογική λεκάνη σε μία άλλη. Είπα σε ανύποπτο χρόνο ότι ο ρυθμός ανανέωσης των νερών της λίμνης Παμβώτιδας είναι κάτω της μονάδας δηλαδή ενώ έπρεπε για να δημιουργηθούν συνθήκες για φυσικά καθαρότητα των νερών, για βελτίωση των χημικών και μηχανικών του χαρακτηριστικών και φυσικών χαρακτηρισμών χρειάζεται ανανέωση πάνω από 1,5, μιάμιση φορά το χρόνο.

Άρα λοιπόν μετά από αρκετές μελέτες από ειδικούς κατέληξε μια ομάδα επιστημόνων να λέει η σωτηρία Παμβώτιδας απαιτεί μεταφορά από την υδρολογική λεκάνη του Αράχθου 70.000.000 κυβικών νερών στην ξηρά περίοδο. Καταλαβαίνετε τι έγινε στην

περιοχή μας. Κάτι αντίστοιχο με τις άλλες υδρολογικές λεκάνες, τίποτα δεν έχει γίνει, το σύστημα κινδυνεύει, είναι επιστημονικό πρόβλημα ανοιχτό, είναι πολιτικό πρόβλημα ανοιχτό, οφείλουμε να το διαχειριστούμε, επιμένω με την κοινωνία να συμμετέχει ενεργά σε αυτή τη διαβούλευση. Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας.
ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Ευχαριστούμε πολύ Γιώργο.

Ο κύριος Γιάννης Χολέβας είναι προπονητής Κανόε Καγιάκ Α΄ Γενική Γραμματεία Αθλητισμού. Α΄ Εθνική προφανώς, έτσι; Α΄ κατηγορία, ναι. Θα μας μιλήσει για αξιοποίηση λιμνών και ποταμών για αθλητισμό, αναψυχή, τουριστική προσέλευση.

Κύριε Χολέβα έχετε το λόγο.

I. ΧΟΛΕΒΑΣ: Καλημέρα και από μένα. Είμαι εξωτερικός συνεργάτης της Ελληνικής Ομοσπονδίας Κανόε Καγιάκ. Εκ μέρους της Ομοσπονδίας θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε την ΚΕΔΕ που ζήτησε να υπάρξει κάποιος ομιλητής, γενικότερα δεν είμαι ο εξωτερικός συνεργάτης για τα πάντα, είμαι εξωτερικός συνεργάτης για τα δύσκολα της Ομοσπονδίας λόγω του ότι εκτός από προπονητής Κανόε Καγιάκ είμαι και επαγγελματίας υπαιθρίων δραστηριοτήτων δηλαδή ασχολούμαι με όλα αυτά που λέμε Καγιάκ, Ράφτινγκ, διάσχιση φαραγγιών και όλα αυτά τα πράγματα μαζί, μαζί με τη διάσωση ορμητικών νερών συνδυάζονται οπότε έχω μία ευρεία εικόνα τα τελευταία 25 χρόνια και η μεγάλη μου συνεργασία με την ομοσπονδία ήταν ότι ήμουνα υπεύθυνος για την οργάνωση του Παγκοσμίου Κυπέλλου Κανόε Καγιάκ Σλάλομ και το 2005 και το 2006 σε μία ολυμπιακή εγκατάσταση στο Ελληνικό και η δεύτερη και μεγαλύτερη ήτανε το Πανευρωπαϊκό Πρωτάθλημα Κανόε Καγιάκ Ήρεμων Νερών στο Κωπηλατοδρόμιο στο Σχοινιά. Είμαι πολύ χαρούμενος καταρχήν γιατί είμαι και εγώ θεσσαλός δεν είμαι από την Καρδίτσα είμαι από το Γαρδίκι Τρικάλων. Τέλος πάντων μιλάω για κάτι κοντά στην περιοχή μας.

Το ποτάμι το Σμοκοβίτικο τον έχω κατέβει πάρα πολλές φορές λόγω δουλειάς, υπάρχουν δύο πράγματα ξέρετε υπάρχει το

αθλητικό καγιάκ και το αθλητικό γίνεσθαι σε όλα τα πράγματα, υπάρχει η αθλητική ιστιοπλοΐα και η τουριστική ιστιοπλοΐα ή ιστιοπλοΐα αναψυχής. Εγώ είμαι και στα δύο και στο καγιάκ για τα ποτάμια και στο καγιάκ που προπονώ τον κόσμο για να κάνει το άθλημα. Θα ξεκινήσω λοιπόν να μιλήσω για την αναψυχή για τουριστική προσέλευση, δε θέλω να μπω σε κανένα θέμα προστασίας περιβάλλοντος, αυτές είναι εικόνες που θα σας δείξω για να φεύγει η παρουσίαση πιο γρήγορα, η κάθε περιοχή που έχει λίμνη που έχει ποτάμι ξέρει ακριβώς τους κανόνες που ισχύουνε για την περιοχή της οπότε αναλόγως θα πράξει ότι την ενδιαφέρει και αν την ενδιαφέρει.

Ανάπτυξη για αναψυχή και τουριστική προσέλευση λοιπόν. Εδώ βλέπουμε τη λίμνη της Καστοριάς, βλέπουμε λοιπόν στην πραγματικότητα να υπάρχει αυτό το πράγμα για το οποίο μιλάμε μέσα στη λίμνη, υπάρχει μία επιχείρηση που δραστηριοποιείται γι' αυτό το πράγμα. Πέραν του επαγγελματικού δείτε το ότι πάρα πολλά σχολεία πηγαίνουν και κάνουν επισκέψεις και μπαίνουνε μέσα σε ένα σκάφος, γνωρίζουν κάτι το οποίο έχουν δίπλα τους όχι μόνο από απέξω ή πηγαίνοντας κάνοντας μπάνιο το καλοκαίρι. Ένα λοιπόν πράγμα που θα μπορούσε να αναπτυχθεί θα είναι το κανό λίμνης το οποίο και αυτό είναι μια άλλη έκδοσή του. Κάτι άλλο το οποίο είναι ακόμη πιο εύκολο από το κανό λίμνης είναι ένα κανό, καγιάκ μάλλον γιατί κάθεστε ενώ στο κανό κάθεστε με τα γόνατα το οποίο είναι ανοιχτό, δεν είναι καθόλου επικίνδυνο και μπορεί να κάνει ο καθένας μόνο με τη χρήση του σωσιβίου. Πάλι στην Καστοριά και εδώ, γιατί προσπαθώ επειδή η δουλειά μου είναι έχω γυρίσει όλες τις περιοχές, ήμουνα 8 χρόνια στον Εύηνο, ήμουνα 7 χρόνια υπεύθυνος ολυμπιακής εγκατάστασης στο Ελληνικό, τα τρία τελευταία χρόνια είμαι στα Γιάννενα εγκατεστημένος και ασχολούμαι περισσότερο όχι με την παροχή αλλά με την εκπαίδευση των ανθρώπων που κάνουν όλα αυτά τα πράγματα.

Εδώ λοιπόν βλέπετε το ανοιχτό καγιάκ sit on top στον ποταμό Νέστο περίοδο χειμωνιάτικη. Επίσης το ίδιο, βλέπετε ότι δεν χρειάζεται ούτε ιδιαίτερες δυνατότητες, ούτε ιδιαίτερες ικανότητες πάρα πολύ εύκολα, με ένα μάθημα 5-7 λεπτών και με κάποια μέτρα ασφαλείας από τους διοργανωτές μπορούν κάποιοι άνθρωποι να κάνουν. Πολύς κόσμος εκτός της χώρας μας έρχεται και κάνει αυτό το πράγμα στο Νέστο. Το ποδήλατο θαλάσσης μπορεί να χρησιμοποιηθεί επίσης στις λίμνες. Το καγιάκ θαλάσσης μπορεί να λέγεται καγιάκ θαλάσσης αλλά μπορεί να χρησιμοποιείται και σε μια λίμνη για κάποιον ο οποίος ξέρει. Αυτό εδώ είναι κύριε Πρόεδρε του Δημοτικού Συμβουλίου από τη δικιά μας, δικιά σας μάλλον εντάξει λίμνη από τη Παμβώτιδα, εντάξει; Το καγιάκ θαλάσσης λοιπόν μπορεί να χρησιμοποιηθεί και στον Αμβρακικό κόλπο, εδώ είναι στον Αμβρακικό κόλπο. Η μόδα της εποχής είναι αυτή η σανίδα που κάθεται επάνω και δε χρειάζεται να έχει ιδιαίτερες καιρικές συνθήκες ή οτιδήποτε άλλο για να κάνεις. Και φυσικά για τις περιοχές τις οποίες έχουνε ποτάμια μπορεί να αναπτύξουν το καγιάκ ποταμού το οποίο δεν είναι το ευκολότερο, εγώ δε σας λέω όλα τα εύκολα, σας λέω όλη τη γκάμα και με ρωτάτε ή είστε σε επικοινωνία με οποιονδήποτε ξέρει να σας βοηθήσει. Το καγιάκ ποταμού δεν είναι το ευκολότερο χρειάζεται κάποιες γνώσεις για να μπεις μέσα, χρειάζεται να κάνεις κάποια μαθήματα. Πάλι από την Ήπειρο Τζουμέρκα, εντάξει; Άραχθος. Το ράφτινγκ γι' αυτούς που έχουνε ποτάμια κοντά στις λίμνες τους και τώρα φύγαμε από το κομμάτι αυτό και πάμε στην αθλητική ανάπτυξη. Τι θα μπορούσαμε να κάνουμε.

Το καγιάκ έχει δύο κατηγορίες ολυμπιακές. Το καγιάκ που γίνεται σε ορμητικό νερό δηλαδή θέλει ή ποτάμι ή τεχνητή πίστα που έχει φτιαχτεί γι' αυτό το πράγμα ή σε ήρεμο νερό το flatwater που λέμε καγιάκ και οι δύο είναι ολυμπιακές κατηγορίες. Έτσι λοιπόν έχουμε το καγιάκ ήρεμων νερών το οποίο είναι κανοε καγιάκ, εδώ είναι στο κωπηλατοδρόμιο στον Μαραθώνα, την

κωπηλασία η οποία γίνεται και αυτή σε ήρεμο νερό και το παράδειγμα για όλα είναι πραγματικά η Παμβώτιδα στην οποία υπάρχει και κωπηλασία και καγιάκ, έτσι; Αυτό είναι το ολυμπιακό κωπηλατοδρόμιο για να έχετε έτσι μια εικόνα και πάμε να δούμε τώρα την άλλη κατηγορία αυτή η οποία γίνεται στα ορμητικά νερά. Σε αυτή λοιπόν έχουμε πραγματικό ποτάμι ή τεχνητό ή φυσικό, αυτό εδώ είναι στη χώρα μας είναι μια πίστα καγιάκ η οποία έχει γίνει στην Αιτωλοακαρνανία δεν ξέρω αν την έχετε ακουστά στο ποταμό Εύηνο, ήτανε λεγόμενο προ-ολυμπιακό έργο για να έρχονται οι ομάδες να ταυτιστούν λίγο με τις καιρικές συνθήκες κ.λπ., εννοείται ότι δεν τελείωσε πριν την ολυμπιάδα, τελείωσε μετά. Αυτό που βλέπετε εδώ είναι αυτά τα μπαστούνια θα τα έλεγα ή τα ξύλινα ή πλαστικά μπαστούνια τα οποία αυτά καλούνται οι αθλητές να τα περνάνε ανάμεσα με κάποιο τρόπο. Εντάξει; Αυτή λοιπόν είναι η πίστα στον Εύηνο η οποία υλοποιήθηκε αλλά δυστυχώς δεν τελείωσε σωστά, το οποίο σημαίνει ότι κάθε χρόνο για να γίνουν αγώνες καλείται η ομοσπονδία να βρίσκει 20.000 με 25.000 να την ξεμπαζώνει για δύο ημέρες που θα γίνουν οι αγώνες.

Άρα πάμε πάλι στο ότι όλη η ιστορία είναι πως στήνεται ένα πράγμα για να υλοποιηθεί σωστά και οι δήμοι ξέρουν ότι το 400% και το 700% έκπτωση σε ένα έργο δε σημαίνει και αναγκαστική υλοποίησή του. Έτσι; Αυτή είναι η ολυμπιακή πίστα του καγιάκ στο Ελληνικό, εντάξει; Αυτό εδώ φανταστείτε ότι με το που τελειώσει ο αγώνας, η προπόνηση αδειάζει, όλο το νερό βρίσκεται εδώ πέρα σε μια λίμνη ηρεμίας, το νερό εννοείται ότι δε θα μπορούσε να είναι πόσιμο, το νερό είναι θαλασσινό οπότε δεν υπήρχε καμία εκμετάλλευση. Μετα-ολυμπιακά λοιπόν κερδήθηκε αυτό το έργο από κάποιες εταιρίες και σε 4 χρόνια αφού δίνανε 3.000.000€ το χρόνο ενοίκιο για να το αξιοποιήσουν τους είπαν εντάξει, δεν μπορείτε να φτιάξατε τίποτα εδώ πέρα μέσα, οπότε φύγανε, χάσανε 20.000.000 κάπου τόσα. Και αυτή τη στιγμή είναι κλειστό και είναι βέβαια στο σχέδιο της Lamda Development του κυρίου Λάτση ότι

μάλλον θα το αναπτύξει αλλά όλα αυτά που βλέπετε από το '11 είναι κλειστά και έχουνε καταστραφεί σαν μηχανήματα κ.λπ.

Εδώ βλέπετε την πίστα του Ευήνου από μία πιο ψηλή φωτογράφιση, βλέπετε αυτά τα εμπόδια, εντάξει; Και βλέπετε αυτό το σχήμα το οποίο έχει γίνει που θα δούμε πώς μπορεί να γίνει πιο εύκολα ακόμα. Βλέπετε το ποτάμι περνάει από εκεί, δεν υπάρχει κανένα θέμα όσον αφορά την ποσότητα του νερού, η ίδια ποσότητα θα ξαναπάει και απλά έχουμε ένα μέρος στο οποίο μπορούν τα παιδιά μας να προπονηθούν, να εκπαιδευτούν, να κάνουν κάτι διαφορετικό.

Το τουριστικό καγιάκ. Εκεί λοιπόν που γίνονται οι αγώνες μπορούμε πάλι και αυτοί που κάνουμε καγιάκ και πάμε σε ποτάμια μπορεί να μην πάμε στα ποτάμια κάθε μέρα να πάμε εκεί, να πληρώνουμε 5€, 10€ να κάνουμε και να βγαίνει και ένα κόστος συντήρησης γι' αυτό το πράγμα. Αυτή εδώ είναι μια πίστα στη Σλοβενία, πάλι με τον ίδιο τρόπο, δεν είναι με τσιμέντο το έχουνε φτιάξει με πέτρες. Εδώ σας δείχνω πριν κλείσω πως μπορεί εύκολα να κατασκευαστεί μια πίστα καγιάκ ποταμού δηλαδή καγιάκ ορμητικών νερών. Πολύ εύκολα μπορεί να φτιάξουμε ένα κανάλι δίπλα από ένα ποτάμι και τι γίνεται; Σχεδιάζονται αυτά εδώ τα τσιμέντα τα οποία μπαίνουν μέσα και έχουνε θήκες και μπαίνουνε αυτά τα πλαστικά εμπόδια, συγνώμη για το χειρισμό, όπου τι κάνουνε; Δημιουργούν τα φαινόμενα στο ποτάμι ή σε αυτό το κανάλι. Βλέπετε κάποια πίστα στο εξωτερικό. Αυτό που θέλω να σας πω είναι το εξής. Η Κόνιτσα στην περιοχή της Ηπείρου είναι από τους δήμους με τους οποίους συνεργαστήκαμε και επειδή τυγχάνει να είμαι πάρα πολλά χρόνια ξέρω την εταιρία που έφτιαξε στους ολυμπιακούς την πίστα στο Ελληνικό. Η Κόνιτσα λοιπόν έφερε την εταιρία αυτή με ένα κόστος νομίζω 6.000-7.000€ και τους έκανε μία μελέτη για το πως μπορούν να εκμεταλλευτούν το ποτάμι τους για να το κάνουνε πίστα πάλι σε περιβαλλοντικά κάπου σταμάτησε. Το ίδιο πράγμα έκανε η Περιφέρεια Ανατολικής

Μακεδονίας και Θράκης έφερε αυτή την εταιρία για την περιοχή του Νέστου στη Σταυρούπολη όπου ήτανε πάρα πολύ εύκολο να γίνει, κάπου κάτι δεν έγινε. Θέλετε να ρωτήσετε κάτι; Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Θεωρείτε ότι στη λίμνη Πλαστήρα μπορεί να γίνει κάτι τέτοιο; Γιατί το λέω; Υπάρχει αυξομείωση της στάθμης των νερών από το 793 που ξεκινάμε μπορεί να πάμε στο 784 έτσι την αρδευτική περίοδο εκεί το κρατάμε με μία προσέγγιση οικολογικού ορίου ισορροπίας. Εκτιμάτε ότι μία τέτοια δημιουργία εγκατάστασης δύναται να γίνει;

Ι. ΧΟΛΕΒΑΣ: Κύριε Δήμαρχε πως...

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Αν βέβαια μας επιτραπεί από πλευράς ζώνης οικιστικού ελέγχου. Δηλαδή άμα το διεκδικούνε...

Ι. ΧΟΛΕΒΑΣ: Αν σας επιτρέπεται περιβαλλοντικά.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Όχι αφήστε το αυτό. Πρακτικά.

Ι. ΧΟΛΕΒΑΣ: Δεν ξέρω.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Πρακτικά. Περιβαλλοντολογικά πρέπει να διευθετήσουμε κάποια θέματα.

Ι. ΧΟΛΕΒΑΣ: Ναι.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Πρακτικά γίνεται;

Ι. ΧΟΛΕΒΑΣ: Πρακτικά έχετε το νερό.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Ναι. Υπό την έννοια αυτή.

Ι. ΧΟΛΕΒΑΣ: Έχετε το νερό. Σίγουρα αυτό δε θα γίνει μες στη λίμνη, θα γίνει δίπλα από τη λίμνη.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Ναι.

Ι. ΧΟΛΕΒΑΣ: Δε θα γίνει μέσα στη λίμνη, θα γίνει δίπλα από τη λίμνη, θα γίνει κάποια εκτροπή του νερού για να πηγαίνει σε ένα κανάλι το οποίο θα ξαναγυρίζει στη λίμνη.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Σεραφείμ, επειδή ο Σεραφείμ είναι και καθηγητής στη γυμναστική ακαδημία του υγρού στοιχείου και κολυμβητής θα ήθελα λίγο από το Σεραφείμ. Σεραφείμ με πρόλαβες είχα σκοπό να σου πω.

Σ. ΑΛΕΞΙΟΥ: Ναι, ναι ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Να πεις μία μικρή παρέμβαση, έτσι;

Σ. ΑΛΕΞΙΟΥ: Μικρή.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Όχι απλά με τη λογική των ειδικών συνθηκών.

Σ. ΑΛΕΞΙΟΥ: Ακριβώς, ακριβώς. Έχει σημασία να πούμε ότι η κινητική του νερού σήμερα στη 2^η αυτή ημέρα έχει το ενδιαφέρον της στην ανάπτυξη όπως και η κινητική του ανθρώπου στο νερό, μέσα στο νερό είτε με το σώμα του είτε με την χρήση εξοπλισμού έχει ένα ενδιαφέρον. Επομένως αυτό που έχει σημασία είναι ότι πέραν όλων των αναπτύξεων... πέραν αυτών των σπουδαίων στοιχείων που παρουσιάστηκαν με όλους τους ομιλητές και με τον τελευταίο ομιλητή μας σήμερα δίνεται η πραγματική διάσταση και η ουσιαστική διάσταση που έχει η τοπική κοινωνία, που έχει το τοπικό Διοικητικό Συμβούλιο που έχει ο δημότης για να κάνει κάθε είδους ανάπτυξη και όπως είδαμε σήμερα εδώ έτσι με την τελευταία αυτή έτσι καταπληκτική παρουσίαση του συναδέλφου να δώσει ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό για το πως πέρα από την οποιαδήποτε άλλη οικονομική ανάπτυξη η αθλητική ανάπτυξη μπορεί να συμβάλλει στην ενίσχυση όλων αυτών των περιοχών που πραγματικά έχουν μια ιδιαιτερότητα και συνδυάζοντας το νερό με τη φύση κ.ο.κ.

Θεωρώ λοιπόν ότι αυτό που έχει σημασία εδώ σήμερα με αυτή την τελευταία παρουσίαση θα έλεγα είναι η συγκέντρωση όλων των παρουσιαστικών της κοινωνίας των ανθρώπων που έχει να κάνει με τη δημιουργία δραστηριοτήτων φυσικών, αθλητικών που ανεβάζουν πραγματικά το ενδιαφέρον του τουρισμού και δίνουν μια άλλη μορφή ανάπτυξης. Επομένως το νερό ως περιβάλλον, το νερό ως στοιχείο με όλα αυτά τα χαρακτηριστικά, με την ιδιαίτερη αυτή παρουσίαση του κανόε καγιάκ και θα προσέθετε κύριε συνάδελφε ότι καλό είναι η λίμνη κύριε Δήμαρχε να ξεκινήσει με τη βαρκάδα. Οι βάρκες αυτές που ξεκινήσανε διότι και το κανόε καγιάκ είναι ένα είδος βάρκας.

Ι. ΧΟΛΕΒΑΣ: Ακριβώς, ακριβώς.

Σ. ΑΛΕΞΙΟΥ: Σύγχρονης βάρκας.

Ι. ΧΟΛΕΒΑΣ: Μα αυτό είπαμε, ναι.

Σ. ΑΛΕΞΙΟΥ: Ακριβώς. Που σημαίνει ότι υπάρχουνε τρόποι να αναπτυχθούν όπως με μεταφορά νερού όπως είπε ο πρώτος ομιλητής, μία μάζα νερού, μία ποσότητα νερού να τη μεταφέρουμε με μία ειδική κατασκευή και να κάνουμε οτιδήποτε. Βεβαίως και υπάρχει ο κίνδυνος αυτός όπως πολύ σωστά δόθηκε με όλους τους ομιλητές ότι το νερό έχει τη σημασία του αλλά βρίσκεται και σε κίνδυνο. Γιατί βρίσκεται σε κίνδυνο; Λόγω της υγιεινής του, λόγω της καθαρότητάς του, λόγω της μόλυνσής του, έτσι; Που αυτό σήμερα ανεβάζει το ενδιαφέρον και την προσοχή μας έτσι ώστε να αναπτύξουμε οποιαδήποτε μορφή ανάπτυξης, επομένως θεωρώ ότι αυτά τα οποία πρέπει να συνδυάσει ο δήμος, το Διοικητικό Συμβούλιο, οι δημότες είναι ότι θα πρέπει να γίνει μία προσέγγιση τέτοιου είδους ανάπτυξη μικρής ή μεγάλης όπου πραγματικά σήμερα με όλα αυτά τα εφόδια που έχουμε, με όλα αυτά τα στοιχεία να μπορέσουμε να δημιουργήσουμε μια πραγματικότητα διαφορετική από τη σημερινή που έχει να κάνει με την ποιότητα ζωής. Το κάνουμε αυτό σήμερα;

Πραγματικά οι προβληματισμοί που μας δώσατε όλοι, και ο κύριος Γενικός εδώ και όλοι οι εξαιρετικοί ομιλητές έδωσαν ένα στίγμα διαφορετικό που έχει με το πως πρέπει να προστατεύσουμε τη φύση, να ενισχύσουμε τη φύση, βεβαίως ο άνθρωπος με τις δραστηριότητές του, με την κάθε μορφή δραστηριότητά του θα πρέπει να είναι αρωγός και ενισχυτής της φύσης έτσι ώστε πραγματικά η πορεία της ζωής να έχει άλλα χαρακτηριστικά τα οποία τα θέλουμε όλοι μας σήμερα και βέβαια θα γυρίσω λιγάκι πίσω με αυτό το επιτρέψτε μου σχόλιο το οποίο κάνω με αφορμή αυτή την τελευταία ομιλία της πρώτης παρουσίασης και βέβαια κ. Δήμαρχε υπάρχουν κι άλλες δύο έτσι ομιλίες τις οποίες θα ακούσουμε έτσι το σεβαστό προεδρείο εδώ με ιδιαίτερη προσοχή

έχει να κάνει με θα γυρίσω λίγο πίσω στους πρώτους ομιλητές με αυτό που είπε ο στρατηγός Πλαστήρας, ο πολιτικός Πλαστήρας και είπε το εξής και το γνωρίζουμε όλοι. Όποιος βλέπει την πατρίδα του να καταστρέφεται και μένει αδρανής είναι σα να την καταστρέφει ο ίδιος και ερώτημα εδώ μπαίνει, καταστρέφεται σήμερα η χώρα μας, η πατρίδα μας; Έχουμε τέτοιες συνθήκες που πραγματικά δημιουργείται μία άλλη κατάσταση την οποία πρέπει ο πολίτης, ο άνθρωπος ο Έλληνας αυτοί που ζούμε σε αυτό το χώρο να πάρουμε στα χέρια μας όλα αυτή την κατάσταση και να προσπαθήσουμε να κινηθούμε λίγο διαφορετικά;

Μπαίνει ένα τεράστιο ερώτημα πραγματικά το οποίο πρέπει να το μελετήσουμε και ειδικά η βάση του τριγώνου, η τοπική κοινωνία για να μπορέσει να προβληματιστεί και η μεσαία κοινωνία και η κοινωνία της κορυφής με τους διοικούντες σήμερα έτσι τη χώρα και βέβαια να πούμε ότι η ραχοκοκαλιά είναι ένα ζωτικό σημείο το οποίο πρέπει να το προσέξουμε με τις λίμνες τις τρεις λίμνες που αναφέρθηκαν εδώ η λίμνη των Κρεμαστών ο κορμός έτσι της χώρας μας, η λίμνη εδώ του Πλαστήρα, η λίμνη των Ιωαννίνων πραγματικά σε αυτές τις τοποθεσίες έτσι όπως υπάρχει σήμερα ως φυσικό χαρακτηριστικό να δώσουμε έναν άλλο προβληματισμό με αυτό το συνέδριο με αυτή τη συνεδρία που γίνεται εδώ στη δεύτερη μέρα που πραγματικά θέλω να σας μεταφέρω και να πω ότι τα ερεθίσματα τα οποία έχουμε πάρει είναι πραγματικά τόσο σημαντικά που νομίζω πως η ενέργεια αυτή, η προσπάθεια αυτή της Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων με όλη αυτή την συμμετοχή μας σήμερα σε αυτή τη λευκή ημέρα σήμερα να προβληματιστούμε περισσότερο και η τοπική κοινωνία σήμερα να δώσει μία άλλη ουσία, ένα άλλο ερέθισμα με όλα αυτά τα στοιχεία τα οποία μας παρουσιάσατε εδώ σήμερα και εγώ πραγματικά στο κοντά στο δήμαρχο κοντά σε αυτές τις προσπάθειες κοντά σε αυτή τη βάση τη βασική έτσι θέση να δώσουμε πραγματικά ότι καλύτερο

μπορούμε όλοι μας σε αυτόν τον τόπο, σε αυτή την πατρίδα που σήμερα το έχει πολύ περισσότερο ανάγκη.

Η κινητική λοιπόν του νερού σε όλες τις διαστάσεις που ακούσαμε σήμερα, η κινητική του ανθρώπου σε αυτό το περιβάλλον θεωρώ πως μπορεί πραγματικά να ανατρέψει και να βάλει στοιχεία για κάτι καλύτερο, για κάτι δημιουργικότερο σε αυτόν τον τόπο που σήμερα το έχουμε όλοι μας ανάγκη. Θα πρέπει όλοι να συστρατευθούμε, θα πρέπει όλοι να βάλουμε τις δυνάμεις, ο επιστημονικός κόσμος, ο επιχειρηματικός κόσμος, ο κόσμος της διοίκησης όπως σήμερα είστε εδώ να δώσει άλλα ερεθίσματα για να μπορέσουμε πραγματικά να βρούμε εκείνα τα κατάλληλα στοιχεία με τις μελέτες τις σοβαρές, τις υπεύθυνες οι οποίες θα πρέπει να αρχίσουν να συγκεντρώνονται έτσι όπως είναι διάσπαρτες για να γίνει κάτι καλύτερο διότι η ζωή θα πρέπει να έχει συνέχεια και η ζωή είναι αυτή η οποία μας προκαλεί όλους να είμαστε όλοι δημιουργικότεροι. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Ευχαριστούμε πάρα πολύ Σεραφείμ, εύστοχος απόλυτα.

Να ευχαριστήσω και τον κ. Χολέβα για την παρουσίασή του και να καλέσω τον κύριο Θεοδωρακόπουλο Γιάννη. Είναι Γενικός Διευθυντής της ΔΕΥΑ Λαμίας, γείτονας, να αναφερθεί στις εφαρμοσμένες πρακτικές της ΔΕΥΑ Λαμίας για τη διαχείριση του πόσιμου νερού στην πόλη και τις τοπικές κοινότητες με τη χρήση της τηλεμετρίας. Ενδιαφέρον είναι και για εμάς που δεν έχουμε.

Ι. ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Κ. Δήμαρχε, κ. Πρόεδρε ευχαριστώ πολύ για την πρόσκληση. Ακούσαμε πάρα πολύ ενδιαφέροντα πράγματα σε ότι αφορά τη βιώσιμη διαχείριση του νερού μερικά βέβαια ήταν αρκετά έτσι ανησυχητικά για το μέλλον αλλά νομίζω ότι από ορισμένες πρακτικές που εφαρμόζονται στη χώρα μας ήδη μπορούμε να δούμε και άλλες αισιόδοξες πλευρές του ζητήματος.

Ξεκινάω την εισήγησή μου με το διοικητήριο της ΔΕΥΑΛ, αυτό το κτίριο δεν είναι μακέτα είναι τα γραφεία της ΔΕΥΑΛ. Είναι ένα

δημόσιο κτίριο το οποίο έχει ταξιδέψει στην πόλη της Λαμίας σε όλα τα μήκη και πλάτη μέσα από έγκριτα αρχιτεκτονικά περιοδικά λόγω του δημόσιου σχεδιασμού του και έτσι μία αναφορά σε αυτό. Αυτή η μεγαλοπρεπής είσοδος, η κλίμακα η σκάλα αυτή εκεί είναι η κεντρική είσοδος ενώνει το δημόσιο κτίριο και το δημόσιο χώρο το αίθριο του κτιρίου με τον κοινόχρηστο χώρο, το δρόμο που περνάει μπροστά από το κτίριο και δίνει ακριβώς αυτό το χαρακτήρα. Φυσικά από την ημέρα που εγκατασταθήκαμε εκεί η απόδοση των συναδέλφων ανέβηκε γιατί ζουν και εργάζονται σε ένα πάρα πολύ αξιοπρεπές και πάρα πολύ καλά μελετημένο περιβάλλον εργασιακό.

Ξεκίνησα από αυτό γιατί ήθελα να σας πω πως γεννήθηκε αυτή η ιδέα. Το κτίριο άρχισε να οικοδομείται το 2009 όμως η σκέψη γεννήθηκε στις αρχές της δεκαετίας του 2000 μετά την διοικητική μεταρρύθμιση του Καποδίστρια όταν οι μικροί δήμοι προσέτρεχαν στη ΔΕΥΑ για να ζητήσουν βοήθεια σε όλα τα επίπεδα, τεχνογνωσίες, τεχνική βοήθεια, υποστήριξη με ειδικά μηχανήματα. Έτσι καταλάβαμε ότι αργά ή γρήγορα θα ήταν αδύνατο η διαχείριση του νερού να βρίσκεται στα χέρια μικρών οργανισμών αποστεωμένων οικονομικά χωρίς δυνατότητα επιχειρησιακή και δικαιωθήκαμε. Το κτίριο ολοκληρώθηκε και σήμερα η ΔΕΥΑ μετά και τη δεύτερη δημοτική μεταρρύθμιση του Καλλικράτη εξυπηρετεί την πόλη της Λαμίας και 46 δημοτικά διαμερίσματα.

Θα προσπαθήσω να είμαι σύντομος γι' αυτό θα πάω κατευθείαν να σας δείξω, θα ξεκινήσω από το τέλος δηλαδή. Αυτή τη στιγμή είμαστε στο σύστημα τηλεμετρίας της ΔΕΥΑ Λαμίας, είμαστε συνδεδεμένοι on line δηλαδή... Βλέπετε ένα μέρος από το σύστημα και εδώ εμφανίζονται δεξαμενές και αντλιοστάσια των δημοτικών ενοτήτων του Δήμου Λαμίας. Και μάλιστα θα αναφερθώ σε αυτό εδώ το Δημοτικό Διαμέρισμα Ζηλευτού.

Όταν αναλάβαμε την υδροδότηση της Δημοτικής Ενότητας Λιανοκλαδίου η οποία απαρτιζόταν από 5 τοπικές κοινότητες ένα μεγάλο πρόβλημα ήταν το Δημοτικό Διαμέρισμα Ζηλευτού. Όπως βλέπετε υπάρχει η δεξαμενή εκεί πάνω η οποία έχει δεξιά και αριστερά δύο γεωτρήσεις. Αυτή τη στιγμή οι γεωτρήσεις δεν εργάζονται είναι εκτός συστήματος και ήταν δύο γιατί η ποιότητα του νερού στην περιοχή εκείνη ήταν κακή ποιότητα, επομένως είχαμε δύο γεωτρήσεις η μία συμπλήρωνε την άλλη και κατέβαζε τα νιτρικά κάτω από το όριο 50 διότι η περιοχή εκεί ήταν καλλιέργειες παλιότερα καπνού και ο υδροφόρος ορίζοντας είχε επηρεαστεί από την ανθρωπογενή δραστηριότητα. Όπως βλέπετε τώρα οι γεωτρήσεις αυτές δεν υδροδοτούν το δημοτικό διαμέρισμα και από κάτω υπάρχει το αντλιοστάσιο Ζηλευτού όπου πλέον εμείς συνδέσαμε το δημοτικό διαμέρισμα αυτό με το δίκτυο της Βίστριζας της Υπάτης δηλαδή της Δημοτικής Ενότητας Υπάτης.

Μισό λεπτό να μπορούμε εδώ στο αντλιοστάσιο Ζηλευτού, θα ανοίξει και θα μας δείξει ακριβώς ότι πλέον εκεί η υδροδότηση γίνεται από τα λουτρά Υπάτης δηλαδή από το εξωτερικό υδραγωγείο της Βίστριζας. Λοιπόν εδώ βέβαια υπάρχουν πάρα πολλά χαρακτηριστικά που μπορούν να πάρουν οι μηχανικοί, εγώ είμαι οικονομολόγος δεν ασχολούμαι με τα τεχνικά, παίρνω από το σύστημα διάφορες πληροφορίες και από εκεί συναποφασίζουμε με τη τεχνική υπηρεσία και τους συναδέλφους προτάσεις βιώσιμης διαχείρισης προς το Διοικητικό Συμβούλιο. Αυτό το λέω γιατί αυτός ο μικρός δήμος, πρώην Δήμος Γοργοποτάμου ζητούσε νερό από το υδραγωγείο Βίστριζας. Όμως υπήρχε ο άλλος δήμος που κατείχε το νερό, ο Δήμος Μακρακώμης και ο Δήμος Υπάτης είχαν σύνδεσμο είχαν σηκώσει μαύρη σημαία και δεν έδιναν νερό στους άλλους. Αυτά τα προβλήματα λύθηκαν και θα τα δούμε στη συνέχεια γιατί για να καταλήξουμε εδώ σε αυτή τη διαχείριση χρειάστηκαν πάρα πολλά να γίνουν, να γίνουν δηλαδή συζητήσεις, να υπάρξει συναίνεση, να υπάρξουν βιώσιμες πολιτικές οι οποίες ήρθαν μέσα

από τις διοικητικές μεταρρυθμίσεις τουλάχιστον για το νερό ο Καποδίστριας και ο Καλλικράτης έδωσε απάντηση στον κατακερματισμό της διαχείρισης και βεβαίως να υπάρξει και βιώσιμος και συναινετικός διάλογος μεταξύ των τοπικών κοινωνιών και των παραγόντων που διαχειρίζονται το πολύτιμο αγαθό του νερού.

Αυτό το έδειξα όσον αφορά το νερό να συνεχίσω μάλιστα το έργο αυτό που ζητούσε και είχε εγκρίνει το ελληνικό δημόσιο, η μελέτη του ήταν ένας αγωγός ύδρευσης 16 χιλιομέτρων και δε θυμάμαι ακριβώς τον προϋπολογισμό του έργου. Δε χρειάστηκε να γίνει καν αυτό το έργο και θα σας πω το εξής μιας και λέγαμε προηγούμενα για την διαχείριση και την προστασία των υδροφόρων αποθεμάτων. Θα σας ότι από τις 25 γεωτρήσεις σήμερα στη ΔΕΥΑ Λαμίας οι 15 είναι εκτός συστήματος, 3 σε εφεδρεία και 8 είναι σε λειτουργία οι οποίες και αυτές σταδιακά μέσα από ένα πολύ μεγάλο έργο συνένωσης των δύο εξωτερικών υδραγωγείων Γοργοποτάμου και Βίστριζας δηλαδή το ένα είναι νοτιοανατολικά της πόλης και το άλλο είναι δυτικά θα μπορούμε να αξιοποιήσουμε όλους τους υδατικούς πόρους και να αφήσουμε εκτός την άντληση του νερού από γεωτρήσεις εξοικονομώντας ενέργεια και κυρίως στο φυσικό πόρο.

Τώρα θα σας δείξω ένα άλλο παράδειγμα συνέργειας που επίσης δείχνει τι μπορεί να κάνουμε όταν μπορούμε να συνεννοηθούμε μεταξύ μας είναι το παράδειγμα του Δήμου Στυλίδας όπου ο Δήμος Στυλίδας είχε χρηματοδοτηθεί και είχε κατασκευάσει έναν βιολογικό καθαρισμό στο συν 156 άρα ήθελε άντληση να σηκώνει τα λήμματα και να τα πηγαίνει στον βιολογικό καθαρισμό δεν λειτούργησε ποτέ, δεν ολοκλήρωσε ποτέ τα δίκτυά του και έτσι χρειάστηκε και κάποια στιγμή να ζητήσει βοήθεια. Όμως μέχρι τότε το ελληνικό δημόσιο και οι φορολογούμενοι είχαν καταβάλλει ένα ποσό της τάξεως των 3 δισεκατομμυρίων δραχμών

για την κατασκευή αυτού του έργου που σήμερα έχει απαξιωθεί και έχει ερημώσει.

Όπως βλέπετε εδώ αυτό θα μπω στο αντλιοστάσιο Στυλίδας on line θα μας δείξει ακριβώς τα στοιχεία του σταθμού αλλά σημασία έχει το εξής. Ότι κάποια στιγμή κατάλαβαν ο Δήμαρχος Στυλίδας, ο σημερινός δήμαρχος κύριος Γκλέτσος ότι ήταν αδύνατον να διαχειριστεί το πρόβλημα της αποχέτευσης του Δήμου Στυλίδας μόνος του ζήτησε λοιπόν βοήθεια από εμάς. Αναλάβαμε την υλοποίηση των έργων, ολοκληρώσαμε το εσωτερικό δίκτυο, κατασκευάσαμε έναν αγωγό 13 χιλιόμετρα και συνδέσαμε την πόλη της Στυλίδας με το βιολογικό της Λαμίας. Τα αποτελέσματα είναι εκπληκτικά, αν σκεφτεί κανείς ότι η μελέτη τους ήθελε να πληρώνουν οι δημότες 1,40€ το κυβικό για να λειτουργήσει ο βιολογικός καθαρισμός τους δηλαδή προτιμούσαν να παραμείνουν στους βόθρους. Αντίθετα σήμερα η τιμή που πληρώνουν είναι ακριβώς η τιμή που πληρώνει ένας δημότης για αποχέτευση στην πόλη της Λαμίας και έχει συνδεθεί μέσα από την προγραμματική σύμβαση κατά τέτοιο τρόπο η σχέση μας αυτή ώστε οποιαδήποτε αύξηση ή μείωση του τιμολογίου στη Λαμία να επηρεάζει και την τιμολόγηση της αποχέτευσης στους καταναλωτές της Στυλίδας. Περιστόν βέβαια να πούμε για την οικονομία κλίμακος σε επίπεδο διαχείριση, σε επίπεδο ενέργειας, σε επίπεδο μηχανικών ή χημικών μηχανικών, δε χρειάζεται να έχει ένα Στυλίδα και ένα η Λαμία μπορούμε λοιπόν να συνενώσουμε τις δυνάμεις μας και να έχουμε εκπληκτικά αποτελέσματα.

Θα φύγω τώρα από το τεχνικό μέρος νομίζω ότι καταλάβατε όλοι τη σημασία τους και τον τρόπο λειτουργίας. Εδώ μπορώ να κάνω τους χειρισμούς που κάνει οποιοσδήποτε διαχειριστής του συστήματος και μπορεί να το κάνει και εκείνος από οποιοδήποτε μέρος του κόσμου είναι δηλαδή μπορεί να μέσα να αλλάξει τις παραμέτρους, να βάλει άλλο πρόγραμμα λειτουργίας των γεωτρήσεων, να ελέγξει πιέσεις, να κάνει ότι ακριβώς κάνει και από

την έδρα του οργανισμού. Εγώ μερικές φορές μπορεί να μπω και να δω ορισμένα στοιχεία για παράδειγμα αν πάω στην ύδρευση της πόλης της Λαμίας, μπορώ να δω αν ο μηχανικός φροντίζει να μην υπάρχει υπερχειλίση στην κεντρική δεξαμενή ώστε, αυτή είναι η κεντρική δεξαμενή της πόλης της Λαμίας, έτσι; Εδώ βλέπουμε on line αυτή τη στιγμή τη στάθμη, βλέπουμε τις παροχές, το ανοιχτό μπλε είναι οι παροχές προς την κατανάλωση, τεχνικά σημεία να μην σας κουράσω που είναι απαραίτητα. Εγώ για παράδειγμα μπορώ να πάω και να δω αν η εντολή που έχουμε δώσει στο να μην υπερχειλίζει το νερό και πηγαίνει στην αποχέτευση και από εκεί στο βιολογικό, να σας το δείξω μία στιγμούλα αυτό. Το πρώτο διάγραμμα επάνω είναι η νυχτερινή στάθμη των δεξαμενών της κεντρικής δεξαμενής όπου όταν περάσει τη γραμμή σημαίνει ότι μας ξέφυγε και έχουμε υπερχειλίση, δεν έχει συμβεί σε αυτή την περίοδο, προς την αποχέτευση οπότε πληρώνουμε το χλωριντή να βάζει χλώριο και το βιολογικό να δουλεύει για περισσότερα κυβικά. Όλα αυτά τα αποφεύγουμε με όλο αυτό το σύστημα το οποίο όπως βλέπετε μπορούμε να το διαχειριστούμε απομακρυσμένα και να έχουμε άριστα αποτελέσματα.

Για να φράσουμε όμως εδώ θέλω λίγο να σας πω τι προηγήθηκε και θα προσπαθήσω να είμαι σύντομος. Οι ΔΕΥΑ έγιναν το 1980 για να αντιμετωπίσουν τις αδυναμίες που είχε η χώρα στον τομέα ύδρευσης-αποχέτευσης και λημμάτων και ομβρίων υδάτων στα μεγάλα αστικά κέντρα. Η κατάσταση είχε φτάσει στο απροχώρητο, οι πόροι διανεμόνταν με αδιαφανείς τρόπους, δεν υπήρχε δηλαδή κάποιο κανονιστικό πλαίσιο, τα χρήματα δεν υπήρχαν και επομένως ένα πράγμα που πέρασε με το ν.1069/80 ήταν ότι στις επενδύσεις το 60% του κόστους των επενδύσεων το ανέλαβαν οι τοπικές κοινωνίες. Ανέλαβαν όμως και κάτι πολύ σοβαρό την διοίκηση των τοπικών υποθέσεων στον τομέα ύδρευσης-αποχέτευσης να την έχουν οι ίδιες. Το πείραμα των δημοτικών επιχειρήσεων ύδρευσης-αποχέτευσης ήταν ένα

πάρα πολύ πετυχημένο πείραμα και βέβαια η χώρα άργησε να το κάνει κατά τον ίδιο τρόπο και με τους δήμους και τις μικρές κοινότητες όπου μετά από 30 χρόνια καθυστέρηση με τον Καλλικράτη δημιουργήθηκαν οργανικές οντότητες ικανές να γίνουν βιώσιμες αλλά θα μου επιτρέψετε να πω ότι τουλάχιστον στον τομέα ύδρευσης-αποχέτευσης υπάρχει ακόμα περιθώριο δηλαδή οι δημοτικές επιχειρήσεις να επεκταθούν αν είναι δυνατόν και σε επίπεδο νομαρχιακό.

Να σας δείξω λίγο τι αντιμετωπίσαμε όταν αναλάβαμε τις δημοτικές ενότητες. Λοιπόν όταν ήρθε στα χέρια μας η διαχείριση των δημοτικών κοινοτήτων με τον Καποδίστρια αυτό που εμείς είδαμε ήταν ότι υπήρχε μια αχαρτογράφητη παρακμιακή κατάσταση στη διαχείριση του νερού χωρίς πολιτική, χωρίς κανόνες, χωρίς διαφάνεια στη διαχείριση με διοικητικό και τεχνικό χάος, με τοπικιστική προσκόλληση στα τοπικό μικροσυμφέροντα, με αντίληψη κεκτημένων για το νερό και τις πηγές υδροδότησης όπως είπαμε πριν, κόκκινη σημαία ο ένας δήμος ή μια κοινότητα απέναντι στην άλλη, με συγκρούσεις μεταξύ των κοινοτήτων και των μικρών δήμων στην διανομή των πηγών, χωρίς τιμολόγηση ή με μη ορθολογική τιμολόγηση, χωρίς επάρκεια νερού, χωρίς ασφάλεια στην ποιότητα του νερού, χωρίς υποδομές και συντήρηση, χωρίς προστασία του φυσικού πόρου. Στον Καλλικράτη τα πράγματα έγιναν λίγο καλύτερα αλλά και πάλι ο τομέας ήταν αποστεωμένος οικονομικά, υπήρχε έλλειψη σχεδιασμού, έλλειψη επιχειρησιακής ικανότητας των μικρών δήμων, αδυναμία ένταξης και χρηματοδότηση έργων από ευρωπαϊκούς πόρους, αδυναμία απορρόφησης πόρων ενταγμένων έργων και πολυαρχία με την αντιμετώπιση επιχειρησιακών προβλημάτων ως πολιτικό ον.

Από την ώρα που πήραμε τη διαχείριση στα χέρια μας κάναμε πράξη τις αρχές των μεταρρυθμίσεων όπως της σύγχρονης ανοικτής πόλης όπου συλλειτουργούν οικιστικές μονάδες που αλληλοεξαρτώνται και συναντώνται αλληλοσυγκρουόμενα

συμφέροντα, της αλληλεγγύης των μεγάλων αστικών κέντρων προς τις μικρές δημοτικές ενότητες με την επένδυση αποθεματικών κεφαλαίων που υπήρχαν στα ταμεία των ΔΕΥΑ και της ΔΕΥΑ Λαμίας, στην κατεύθυνση οι δημότες, οι νεοφώτιστοι δημότες του μεγάλου δήμου να μπορούν να καταλάβουν και να συγκρίνουν την κατάσταση με το έργο ή χωρίς το έργο με μέτρα πολιτικής ή χωρίς μέτρα πολιτικής. Τις ενδοδημοτικές αναπτυξιακές ισορροπίες στην κατεύθυνση εξασφάλισης ενός ελάχιστου ορίου έργων με ορθολογικά κριτήρια σε όλα τα δημοτικά διαμερίσματα, το συντονισμό των τοπικών επενδύσεων κάτω από ένα ενιαίο σχεδιασμό, της εγγύτητας του βασικού κριτηρίου από την οποία απορρέουν οι επιμέρους αρχές του Καλλικράτη. Της ολοκληρωμένης διαχείρισης των υποθέσεων και της αποφυγής κατακερματισμού τους, τη συγκέντρωση των λειτουργιών που σχετίζονται με την άμεση εξυπηρέτηση του πολίτη σε ένα κέντρο, όλοι ξέρουν ότι πρέπει να απευθυνθούν στη ΔΕΥΑΛ). Θα πω χαρακτηριστικά ότι το πρώτο πρόβλημα που αντιμετωπίσαμε ήταν ότι οι κοινοτάρχες δε μας παρέδιδαν τα κλειδιά των δεξαμενών και των αντλιοστασίων. Αυτό έπαψε να υπάρχει, οι δημότες έχουν έρθει κοντά μας, έχουν εμπιστοσύνη στη ΔΕΥΑ και βέβαια εμείς δίνουμε λόγο για όλες τις θετικές ή αρνητικές επιπτώσεις που μπορεί να έχουν οι αποφάσεις μας. Της δημιουργίας οικονομίας κλίμακας για την αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη επίλυση των προβλημάτων, της οικονομικής αυτοδυναμίας με την επιβολή τελών.

Με τον Καλλικράτη οι ΔΕΥΑ επεκτάθηκαν στα διοικητικά εδαφικά όρια των καλλικρατικών δήμων φτάνοντας κοντά στους δημότες, η δραστηριότητά τους βρίσκεται δίπλα στους δημότες. Αντίθετα οι δήμοι λόγω της μείωσης του αριθμού τους απομακρύνθηκαν προς το νέο διοικητικό αστικό κέντρο εγκαταλείποντας υποδομές και αποσύροντας προσωπικό προς το κέντρο.

Εμείς από την ώρα που αναλάβαμε προχωρήσαμε σε άμεσες παρεμβάσεις αποκατάστασης βλαβών αναβαθμίζοντας την καθημερινή ζωή των δημοτών στην καταγραφή της υπάρχουσας κατάστασης, στον άμεσο έλεγχο των υποδομών, στην εκπόνηση μελετών, στην ένταξη και υλοποίηση πρωτόγνωρων σε κλίμακα συγχρηματοδοτούμενων έργων ύδρευσης-αποχέτευσης και προστασίας του περιβάλλοντος, στην παροχή τεχνικής βοήθειας σε όμορους δήμους, στην αξιοποίηση του άρθρου 100 περί προγραμματικών συμβάσεων με φορείς ένταξης και υλοποίησης έργων ύδρευσης-αποχέτευσης όμορων δήμων. Αυτό κάναμε δηλαδή όπως με τη Στυλίδα έγινε και με το Δήμο Μακρακώμης οπότε στα πλαίσια του ΕΠΠΕΡΑΑ χρηματοδοτήθηκαν στην περιοχή έργα 60.000.000€ δαπάνης περίπου στο 50% 30.000.000 τα οποία υλοποιήθηκαν από το τη ΔΕΥΑ από την Τεχνική Υπηρεσία της ΔΕΥΑ.

Όσον αφορά τα κοινωνικά χαρακτηριστικά της παρουσίας μας, τα χρόνια συσσωρευμένα και οξυμένα λόγω της οικονομικής κρίσης προβλήματα τρόπου διοίκησης και δυσλειτουργίας των δικτύων είχαν ξεπεράσει τις τοπικές κοινωνίες, τους τοπικούς παράγοντες. Η εμπιστοσύνη ήρθε πολύ γρήγορα στις δημοτικές επιχειρήσεις και στη Λαμία δηλαδή μιλάω βέβαια και για λογαριασμό των υπολοίπων, άρθηκαν στρεβλώσεις του παρελθόντος όπως π.χ. η επιβολή του ΦΠΑ. Δίπλα μας υπήρχε ένα δήμος που δεν είχε ΔΕΥΑ και οι δημότες εκείνου του δήμου έπαιρναν το λογαριασμό χωρίς την επιβάρυνση του φόρου. Αντίθετα εμείς είχαμε ΔΕΥΑ και επιβάλλαμε το ΦΠΑ. Αυτό ήτανε μια στρέβλωση στην αγορά του δημοτικού νερού και με αυτό τον τρόπο έχει αρθεί.

Της εφαρμογής ορθόδοξης τιμολογιακής πολιτικής που να σχετίζεται αναλογικά με την κατανάλωση και όχι βέβαια κατ' αποκοπή ή με οποιοδήποτε άλλο κριτήριο το οποίο είναι άδικο για τους καταναλωτές. Των ιδιοτελών κινήτρων μεμονωμένων χρηστών

όπου για διάφορους λόγους αξιοποιούσαν τις υπερχειλίσεις για να ποτίσουν χωράφια ή βοωστάσια, αυτά έχουν όλα γίνει παρελθόν, τον έλεγχο τον έχει η Δημοτική Επιχείρηση και καταλαβαίνετε τα οφέλη όσον αφορά τη διαχείριση αυτού του φυσικού πόρου του πολύτιμου αγαθού του νερού. Εφαρμόσαμε τιμολογιακές πολιτικές με υπευθυνότητα καθορίζοντας το ύψος των τελών ύδρευσης-αποχέτευσης σε σχέση με τις δαπάνες σύμφωνα με το κριτήριο της αντιληπτικότητας για τους δημότες, δηλαδή οι δημότες να αντιλαμβάνονται τη σχέση τοπικών τελών-τοπικών υπηρεσιών και κατά συνέπεια να αυξάνεται η εμπιστοσύνη και η ευαισθησία τους απέναντι στις τοπικές υποθέσεις.

Είναι στο Δήμο της Λαμίας είναι για την πόλη υπάρχει μια τιμή και για τα δημοτικά διαμερίσματα είναι στο 50% της τιμής της πόλης για το λόγο ότι σίγουρα οι δημότες των δημοτικών τοπικών κοινοτήτων έχουν, και επιστημονικά έχει καταγραφεί, ότι έχουν μεγαλύτερη ανάγκη σε ημερήσια κατανάλωση λίτρα νερού ανά άτομο οπότε έχουμε εκτιμήσει ότι αυτός ο δείκτης είναι σήμερα στο 50% επομένως έχουμε ουσιαστικά ενιαία τιμολόγηση με 50% έκπτωση στους αγρότες. Φυσικά εκτός αυτών των μέτρων υπάρχουν και άλλα μέτρα όπως μέτρα σε αυτούς που είναι καλοπληρωτές όπου λαμβάνουν έκπτωση όταν πληρώνουν το λογαριασμό του νερού κατευθείαν 7% και το βλέπουν στον επόμενο λογαριασμό.

Όλα αυτά έγιναν κάνω από μία επίμονη προσπάθεια συνέργειας με τους τοπικούς παράγοντες όπου σήμερα πραγματικά και οι ίδιοι εκείνοι δηλαδή που είχαν άρνηση να δεχθούν αυτή την αναγκαιότητα διαχείρισης του νερού μέσα από έναν ικανό οργανισμό έχουν δεχθεί, έχουν συμφωνήσει και είναι κοντά μας και ζητάνε επιπλέον πράγματα να κάνουμε για τις τοπικές κοινωνίες.

Θέλω να πω ότι ακουστήκανε πάρα πολλές ενδιαφέρουσες απόψεις αλλά πιστεύω ότι το κακό στη χώρα μας είναι ότι

υπάρχουν πολλές ταχύτητες. Αυτό που κάνουμε εμείς φυσικά δεν το ανακαλύψαμε εμείς, κάναμε μερικά ταξίδια, είδαμε άλλες πρακτικές εφαρμοσμένες αλλού, τις μεταφέραμε στην πόλη μας κάνοντας εισαγωγή τεχνογνωσίας και πιστεύω ότι μπορούν να κάνουν το ίδιο όλοι οι παράγοντες στη χώρα, τα εργαλεία υπάρχουν, η τεχνογνωσία υπάρχει, αυτό που χρειάζεται είναι να υπάρξει όπως είπα από την αρχή βιώσιμος διάλογος γιατί τις περισσότερες φορές τα προβλήματα που δεν μπορεί να λυθούν οφείλονται στην αδυναμία να συνεννοηθούμε μεταξύ μας.

Εγώ δε νομίζω ότι μετά από αυτή την πρακτική που εμείς ακολουθήσαμε και έχουμε εξοικονομήσει, δεν έχω το νούμερο ακριβώς των ποσοτήτων νερού που ειδικά από τη Δημοτική Ενότητα Υπάτης και Δημοτική Ενότητα Λιανοκλαδίου τα οφέλη ήταν τεράστια. Μάλιστα στην αρχή όταν εμείς πήραμε το νερό και καταργήσαμε τις γεωτρήσεις υπήρξε ένας πόλεμος από τους αγρότες ότι δεν είχαμε δικαίωμα γιατί η περίσσεια του νερού έπρεπε να πάει για άρδευση. Τώρα διαπιστώνουν ότι οι ίδιοι πίνουν νερό με ασφάλεια και όχι από τις γεωτρήσεις που ήταν σε ορισμένες περιπτώσεις αμφιλεγόμενη η ποιότητα του νερού τους, πίνουν οι ίδιοι νερό με ασφάλεια και παράλληλα περισσεύουν περισσότερες ποσότητες για άρδευση.

Και να κάνω και μία αναφορά επειδή ακούστηκε και αυτό το θέμα της άρδευσης. Νομίζω ότι ξαναγυρίζουμε πάλι στην αρχή ποιος έχει την αρμοδιότητα και ποιος μπορεί να ασκήσει αυτή την αρμοδιότητα αποτελεσματικά γύρω από την άρδευση. Νομίζω ότι οι φορείς που είναι πιο γειτονικοί και έχουν την εμπειρία υδρομέτρησης, εφαρμογής τέτοιων τεχνολογιών είναι οι ΔΕΥΑ. Δε χρειάζονται ούτε οι περιφέρειες, οι δήμοι μπορούν να λύσουν δύο-τρία προβλήματα με την κεντρική διοίκηση δηλαδή να ζητήσουν την εφαρμογή του χαμηλού συντελεστή στο ΦΠΑ όταν έρθει η άρδευση στις ΔΕΥΑ γιατί δυστυχώς όταν η άρδευση περάσει στις δημοτικές επιχειρήσεις όπως έπραξαν μερικές ΔΕΥΑ στην Κρήτη το δημόσιο

επιβάλλει υψηλό συντελεστή εγώ όταν είναι μέσω από ένα ΤΟΕΒ είναι στο χαμηλό συντελεστή 13%, όταν το πάρουμε εμείς πάμε στο 24%. Αυτό είναι αντικίνητρο.

Επίσης αντικίνητρο είναι το τιμολόγιο της ΔΕΗ. Η ΔΕΗ όταν γίνουν οι γεωτρήσεις ιδιοκτησία της ΔΕΥΑ πάει στο υψηλό τιμολόγιο το βιομηχανικό ενώ αντίθετα όταν είναι αγροτικής χρήσης έχει πολύ χαμηλότερο πιστεύω αν θυμάμαι καλά είναι περίπου δυόμιση φορές χαμηλότερο. Αν λυθούν αυτά τα δύο προβλήματα και επίσης συνδεθεί ένας τρόπος στην εισπραξιμότητα δηλαδή οι αγρότες να πληρώνουν, να δεσμεύονται ότι θα πληρώνουν τα τέλη γιατί και εκεί υπάρχει πρόβλημα και νομίζω υπάρχει τρόπος να υπάρξει μια ενημερότητα δημοτική όσον αφορά την πληρωμή του νερού σε σχέση με τα οφέλη από τον ΟΣΔΕ τότε νομίζω ότι αν ενισχυθούμε με προσωπικό είμαστε σε θέση να απαντήσουμε σε αυτό το ζήτημα και δε θα πρέπει πάλι να ψάχνουμε ποιος είναι αρμόδιος για να λύσει τα προβλήματα αυτά.

Υπάρχει στο site της ΔΕΥΑ μία καταχώρηση ενός συναδέλφου μηχανολόγου από τη ΔΕΥΑ Λάρισας όπου έχει καταγράψει την εμπειρία της διαχείρισης ενός υδροστασίου ενός μεγάλου αγρότη των 1000 στρεμμάτων στο θεσσαλικό κάμπο από τη διαχείριση που έκανε εκείνος με τη διαχείριση που έκανε η ΔΕΥΑ και στη συνέχεια μιας μικρής ομάδας αγροτών. Εκεί θα δείτε ότι τα συμπεράσματα είναι πέρα από κάθε φαντασία. Κάτω από το 50% του νερού και της ενέργειας πήγαν τα ποσοστά όταν η διαχείριση ήρθε στα χέρια της Δημοτικής Επιχείρησης. Επομένως θέλω να κλείσω την παρουσίαση και την ομιλία μου με μία αισιόδοξη αν θέλετε σκέψη ότι μπορούν να υπάρξουν λύσεις, μπορούμε να προλάβουμε τις όποιες αρνητικές αν θέλετε εξελίξεις όπως προείπαν οι προηγούμενοι υπάρχουνε αποθέματα νερού που μπορούμε να διαχειριστούμε και να σώσουμε αρκεί να θέλουμε και να προσπαθήσουμε γιατί όπως είπα και πάλι η Ελλάδα είναι πολλές ταχύτητες και πρέπει κάπως να υπάρξει ένας τρόπος να

συγκρινόμαστε έτσι ώστε όταν κάποιος π.χ. ψηλά να υποχρεώνουν και τους άλλους να ακολουθούν και να μη γίνονται συζητήσεις χωρίς νόημα. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Ευχαριστούμε πάρα-πάρα πολύ τον κύριο Θεοδωρακόπουλο, και θα παρακαλέσω τον κύριο Ιατρέλλη Γεράσιμο. Είναι μηχανικός με εξειδίκευση τη διαχείριση δικτύων ύδρευσης και άρδευσης και θα αναφερθεί στη διαχείριση δικτύων ύδρευσης και άρδευσης με συστήματα υψηλής τεχνολογίας.

Κύριε Ιατρέλλη έχετε το λόγο.

Γ. ΙΑΤΡΕΛΛΗΣ: Ευχαριστώ πολύ. Κυρίες και κύριες καλησπέρα σας, μέχρι τα τακτοποιηθεί η διαφάνεια να ευχαριστήσω την ΚΕΔΕ, το Δίκτυο Πόλεων με Λίμνες και τον δήμο που μας φιλοξενεί για την πρόσκληση που μου κάνανε για να σας παρουσιάσω το θέμα της διαχείρισης των δικτύων ύδρευσης και άρδευσης. Είναι ένα θέμα με το οποίο ασχολούμαι από το '93, έχω μετεκπαιδευτεί στο Ισραήλ έχω μείνει τουλάχιστον ένα χρόνο στη διαχείριση του νερού, όπως ξέρετε το Ισραήλ είναι πρωτοπόρος χώρα στη διαχείριση τόσο των δικτύων ύδρευσης όσο και άρδευσης και αυτή την εμπειρία την έχω μεταφέρει από το '93 σε επιχειρήσεις ύδρευσης και σε δήμους στην Ελλάδα με απτά αποτελέσματα και με προστιθέμενη αξία σε όσους την εφαρμόσαν. Χαίρομαι που αυτή τη στιγμή στη χώρα μας η διαχείριση των δικτύων ύδρευσης και άρδευσης με σύγχρονης τεχνολογίας είναι πλέον ευρέως γνωστή και όλοι οι δήμοι οι ΔΕΥΑ επικροτούν αυτά τα συστήματα και τις λύσεις. Αυτό θα αναπτύξει τη χώρα μας που είναι και το ζητούμενο. Είναι λύσεις οι οποίες εφαρμόζονται για πάρα πολλά χρόνια και θα σας δείξω αργότερα στις διαφάνειες στο εξωτερικό και εκείνο που έχουμε να κάνουμε εμείς σαν επιστήμονες είναι να εφαρμόζουμε πρακτικές επιτυχημένες που εξωτερικού μια και στην Ελλάδα δεν υπάρχει ανάπτυξη. Γιατί δεν υπάρχει ανάπτυξη; Γιατί δεν υπάρχουν επενδύσεις. Πρέπει κάποιος να επενδύσει για να υπάρξει ανάπτυξη. Εφόσον λοιπόν δεν υπάρχουν επενδυτές άρα

τουλάχιστον εμείς οι μηχανικοί ως εφαρμόζουμε σωστά τις ξένες σωστές πρακτικές.

Σκοπός λοιπόν της τεχνολογικής διαχείρισης των δικτύων ύδρευσης και άρδευσης είναι η ορθολογική λειτουργία των δικτύων, με την έννοια ποια; Του να χρησιμοποιώ το νερό που θέλω που χρειάζομαι όχι παραπάνω για όλους μας ανεξαρτήτως χρήσης είτε είναι οικιακή είτε είναι βιομηχανική είτε είναι τουριστική είτε οποιαδήποτε χρήση. Πρέπει λοιπόν να κάνουμε ορθολογική λειτουργία του νερού για να κάνουμε και ορθολογική λειτουργία των δικτύων δηλαδή το νερό μας να μην το υπερκαταναλώνουμε, να μην υπερχειλίζουν οι δεξαμενές όπως είπε και ο κύριος από την Λαμία, να μην έχουμε θραύσεις αγωγής και να αδιαφορούμε γι' αυτές τις θραύσεις ή να έχουμε διαρροές τέλος πάντων και να μην τις επισκευάζουμε. Πρέπει λοιπόν να έχουμε συνεχώς μια έγκυρη και έγκαιρη ενημέρωση της λειτουργίας κατάστασης των δικτύων. Τα δίκτυα ύδρευσης γενικά το σύστημα ύδρευσης είναι ένα εργοστάσιο έτσι πρέπει να το βλέπουμε του οποίου το μεγαλύτερο μέρος το 99% συγκεκριμένα είναι θαμμένο. Άρα για να μπορέσουμε να ελέγξουμε αυτό το εργοστάσιο θα πρέπει να έχουμε έγκυρη και έγκαιρη ενημέρωση της λειτουργικής του κατάστασης.

Ένα άλλο θέμα το οποίο πρέπει να κάνουμε είναι συντήρηση δικτύου με πρόγραμμα όχι πυροσβεστικά όπως γίνεται στις περισσότερες περιπτώσεις. Γιατί η πυροσβεστική συντήρηση εισάγει τεράστιο κόστος στη ΔΕΥΑ και στο δήμο γιατί ξέρετε ότι αν πάμε σε κάποιον τοπικό ή μη τοπικό και του ζητήσουμε εδώ και τώρα μία αντλία αυτή η αντλία θα χρεωθεί δύο και τρεις και δέκα φορές περισσότερο από μία αντλία που θα είχαμε αγοράσει με ένα φυσιολογικό τρόπο ή μία οποιαδήποτε επισκευή από ένα τεχνίτη, το ίδιο αποτέλεσμα θα έχει, αυτό είναι λάθος. Πρέπει λοιπόν να προβλέπουμε την συντήρηση των δικτύων πριν το πρόβλημα φτάσει στον καταναλωτή. Άμα έχουμε όλη αυτή τη δομή την προηγούμενη θα έχουμε και μία τεκμηριωμένη επέκταση και

αναβάθμιση δικτύων. Πολλά δίκτυα επεκτείνονται και αναβαθμίζονται ενώ κανονικά δεν υπάρχει λόγος. Θα μπορούσαν με τα ίδια δίκτυα που έχουμε με μία σωστότερη διαχείρισή τους να μην απαιτηθεί ούτε η επέκτασή τους ούτε και η αναβάθμισή τους. Πολλά δηλαδή κεφάλαια επενδύονται σε επεκτάσεις και αναβαθμίσεις δικτύων που δεν είναι απαραίτητες. Με όλα τα ανωτέρω φυσικά κάνουμε και εξοικονόμηση φυσικών και οικονομικών πόρων. Φυσικοί πόροι θεωρούνται το νερό, το ρεύμα που καταναλώνουμε στα αντλιοστάσια και φυσικά οικονομικοί πόροι είναι τα λεφτά που διαχειριζόμαστε και όλα αυτά έχουν σαν αποτέλεσμα την βελτιστοποίηση των υπηρεσιών τόσο των εταιριών ύδρευσης όσο και των δήμων προς τους πολίτες. Όταν ένας πολίτης έχει καλό ποιοτικό νερό και συνεχή παροχή φυσικά καταλαβαίνετε ότι βελτιστοποιούμε τις υπηρεσίες μας προς αυτόν.

Ποια είναι λοιπόν τα εργαλεία της τεχνολογικής διαχείρισης; Υπάρχουν λοιπόν λογισμικά τα οποία λογισμικά δεν αυτό καθαυτό το όνομα λογισμικό, δεν το παίρνουμε το λογισμικό για να λέμε ότι έχουμε ένα λογισμικό εγκατεστημένο στον υπολογιστή μας, έχουμε ένα λογισμικό το οποίο θα καταγράφει δεδομένα έτσι ώστε αυτά να είναι εύκολα προσβάσιμα και να μπορούν οι ειδικοί να βγάλουν αξιόπιστα συμπεράσματα. Σε αυτό το λογισμικό λοιπόν πρέπει καταρχήν να καταγράψουμε όλα τα τεχνικά στοιχεία του δικτύου που ελέγχουμε δηλαδή δεξαμενές, αντλιοστάσια, γεωτρήσεις, δίκτυα τα πάντα πρέπει να είναι καταγεγραμμένα. Είναι λοιπόν το εργοστάσιο αυτό που σας έλεγα προηγουμένως το οποίο πρέπει να είναι καταγεγραμμένο πλήρως με όλα τα στοιχεία του χωρίς να έχουμε παραλείψει κάτι. Αυτό λοιπόν το εργοστάσιο επειδή είναι καταμετρημένο σε μία ευρεία γεωγραφική περιοχή πρέπει να χαρτογραφηθεί. Εάν δεν το χαρτογραφήσουνε, να ξέρουν δηλαδή τη γεωγραφική θέση της κάθε εγκατάστασης δεν μπορούμε να πάρουμε αποφάσεις σημαντικές για το δίκτυο μας. Με το λογισμικό αυτό πρέπει να κάνουν και τη συντήρηση του δικτύου, θα σας δείξω

μετά τι σημαίνει αυτό. Μέσα από αυτό το λογισμικό θα πρέπει να λειτουργούν οι τεχνικές υπηρεσίες, να αντλούν δεδομένα, να αποφασίζουν και να ενεργούν και επίσης μέσα από αυτό το λογισμικό να γίνεται και η διαχείριση των απωλειών του νερού δηλαδή να ξέρουμε που έχουμε απώλειες, σε ποιο σημείο και για ποιο λόγο.

Το επόμενο εργαλείο είναι τα αισθητήρια όργανα τα οποία από την εμπειρία μου ξέρω ότι όλες οι εταιρίες ύδρευσης και οι δήμοι έχουν έλλειμα σε αυτά. Δηλαδή δε βλέπουμε υδρόμετρα, δε βλέπουμε πιεσόμετρα, δε βλέπουμε αισθητήρια στάθμης πολλές φορές και λειτουργούν όλα κάποια στιγμή στην τύχη. Υπάρχουν βέβαια και οι οργανωμένες επιχειρήσεις οι οποίες όλα αυτά τα έχουν ήδη εγκαταστήσει και λειτουργούν και βλέπουν τα αποτελέσματά τους. Και φυσικά αντλίες και βαλβίδες. Όλα αυτά λοιπόν πρέπει να διασυνδέονται με ένα κεντρικό σύστημα τηλεελέγχου τηλεχειρισμού το οποίο σύστημα σε πραγματικό χρόνο να μας ενημερώνει για την λειτουργική κατάσταση του δικτύου μας του εργοστασίου μας με εγκυρότητα και αδιαλείπτως. Αυτά τα συστήματα στο εξωτερικό ονομάζονται SCADA Supervisory Control and Data Acquisition ή IIoT όπως λέμε τώρα στη σύγχρονη εποχή Industrial Internet of Things.

Οι φάσεις υλοποίησης. Οι φάσεις υλοποίησης είναι όπως προείπα η αποτύπωση των τεχνικών στοιχείων του δικτύου. Τα περνάω γρήγορα, θα σας τα αναλύσω πιο μετά τι εστί το καθένα. Η χαρτογράφηση του δικτύου, η αξιολόγηση ανάλυση και διαχωρισμός του δικτύου σε ζώνες, ο τηλεέλεγχος χειρισμός του δικτύου, η συντήρηση του δικτύου και έκτο η αποτίμηση του δικτύου. Να ξέρουμε αυτό το εργοστάσιο που έχουμε και που λειτουργούμε και που διαχειριζόμαστε πόσο κοστίζει που είναι πάρα πολύ σημαντικό για δάνεια κ.λπ. ξέρετε.

Όταν λέμε αποτύπωση τεχνικών στοιχείων του δικτύου, τι εννοούμε; Εννοούμε ότι πρέπει να καταγράψουμε με πλήρη

ακρίβεια με όλα τα τεχνικά του στοιχεία τις πηγές, τις δεξαμενές, τα αντλιοστάσια, τους αγωγούς μεταφοράς και διανομής νερού. Ποιος είναι ο υδραυλικός εξοπλισμός του δικτύου; Που έχουμε βάνες, τι βάνες έχουμε, τι είδους και όλα αυτά και τα αισθητήρια όργανα που έχουμε τοποθετημένα στο εργοστάσιό μας.

Χαρτογράφηση του δικτύου. Το δίκτυό μας όπως είπαμε κατανέμεται σε μία ευρεία γεωγραφική περιοχή. Αυτό το δίκτυο δεν είναι μόνο σε μία επίπεδη περιοχή είναι και σε βουνά, σε λόφους κ.λπ. Αυτό λοιπόν πρέπει να αποτυπωθεί σε ορθοφωτοχάρτες δηλαδή χάρτες με ισοϋψείς, να δούμε ποια είναι τα επίπεδα του δικτύου μας όπου εκεί καθορίζονται και οι πιέσεις και όλα αυτά που θα σας πω αργότερα και φυσικά να αποτυπωθεί σε λογισμικό GIS που το GIS δεν είναι μόνο Geographical Information Systems είναι και η αποτύπωση όλων των στοιχείων του δικτύου. Δηλαδή ποιος αγωγός είναι ο συγκεκριμένος που φέρνει το νερό από μία δεξαμενή στο δίκτυο της πόλης, πότε κατασκευάστηκε, τι ποιότητα... τι αγωγός είναι. Είναι πολυαιθυλένιο, είναι PVC, είναι σιδηροσωληνάς, είναι αμίαντος, τι υλικό είναι, σε ποιο βάθος τοποθετήθηκε, πώς οδεύει αφού έχουμε την αποτύπωση τη γεωγραφική, ποιος εργολάβος το έκανε, με τι κόστος το έκανε, πόσος χρόνος χρησιμοποιήθηκε για να γίνει. Όλα αυτά τα στοιχεία είναι πάρα πολύ σημαντικά για να παίρνουμε αποφάσεις για το τώρα και για το μέλλον, για να μπορούμε να σχεδιάζουμε σωστά και να μην βρισκόμεθα προ εκπλήξεων είτε οικονομικών, είτε τεχνικών, είτε χρονικών.

Για να κάνουμε λοιπόν αξιολόγηση και ανάλυση του δικτύου πρέπει να το χωρίσουμε το δίκτυό μας σε ζώνες. Ακούω πολλές φορές ακόμα και σε μεγάλες πόλεις όπως είναι η Αθήνα το δίκτυο λέει είναι μία ζώνη. Τι θα πει μία ζώνη; Μία ζώνη όλο το δίκτυο δεν μπορείς να το ελέγξεις. Το δίκτυο πρέπει να διαχωριστεί σε συγκεκριμένες ζώνες και υπάρχουνε τριών ειδών ζώνες που διαχωρίζουμε το δίκτυο. Υπάρχουν οι ζώνες ισολογισμού όπου εκεί

κάνεις τον έλεγχο των διαρροών δηλαδή τι νερό μπαίνει σε μία περιοχή; Πόσα κυβικά; Τι καταναλώνονται και σε ποιους από αυτή την περιοχή; Άρα όλα τα υδρόμετρα των καταναλωτών και οι καταγραφές τους είναι πάρα πολύ σημαντικά. Δεν είναι μόνο για ταμειακούς λόγους, δεν τα βάζουμε τα υδρόμετρα μόνο για να χρεώνουμε για να ελέγχουμε τον πολίτη. Φυσικά το υδρόμετρο είναι η ταμειακή μηχανή του δήμου ή της ΔΕΥΑ και είναι πάρα πολύ σημαντικό εργαλείο και πρέπει να είμαστε πάρα πολύ ευαίσθητοι όταν κάνουμε υδρομετρήσεις γιατί αυτό δηλώνει και την αξιοπιστία του δήμου ή της ΔΕΥΑ ως προς τον πολίτη που είναι πάρα πολύ σημαντική αλλά όμως είναι και ένα αισθητήριο όργανο πάρα πολύ σημαντικό για τη διαχείριση και τον έλεγχο του νερού. Το ίδιο σημαντικό είναι και η υδροληψία για τον αγρότη. Γι' αυτό έχετε δει τελευταία ότι σε πολλές υδροληψίες εγκαθιστούν υδρομετρητές με κάρτες χρέωσης που παίρνουν συγκεκριμένο νερό κ.λπ. Αυτές οι κάρτες ναι μεν έχουνε εισπρακτική πολιτική αλλά όμως σαν μέτρηση είναι πολύ σημαντική για τον μηχανικό ο οποίος εξετάζει το υδραυλικό μοντέλο του συγκεκριμένου δικτύου άρδευσης το οποίο παίζει τεράστιο ρόλο εάν γίνει σωστά ή όχι η άρδευση.

Άρα λοιπόν έχουμε ζώνη ισολογισμού. Τι μπαίνει, τι βγαίνει σε μία ζώνη, τι καταναλώνεται. Ποια είναι η διαφορά μεταξύ αυτών των μεγεθών; Πρέπει να γίνεται σε μία συνεχή ανάλυση από συστήματα τα οποία τα κάνουν αυτόματα όχι εμείς με το χέρι να καθόμαστε να τα κάνουμε γιατί είναι τόση πολλή η δουλειά για να γίνει αυτό που θα κάνεις μία φορά, δύο, την τρίτη δεν θα το ξανακάνεις. Όμως το νερό είναι κάτι το οποίο συνεχώς κινείται και συνεχώς φθείρει και συνεχώς αλλάζουν οι παράμετροι και τα δεδομένα του. Δεν είναι κάτι το οποίο είναι στάσιμο, να πεις το έκανα μία φορά, τέλειωσε. Κατέγραφα τετραγωνικά του κτιρίου τέλειωσε, το κτίριο αυτό δεν αλλάζει, τα ίδια τετραγωνικά θα έχει. Όχι, το αλλάζει συνεχώς. Οι ανάγκες αλλάζουν συνεχώς, οι διαρροές συνεχώς επεκτείνονται, θέλει συνεχή προσπάθεια για να

μπορέσεις να τις περιορίσεις και να τις μειώσεις. Μου λέγανε στο Ισραήλ ότι το τιμολόγιο του νερού είναι της τάξεως του 25% του παραγόμενου με μία τεράστια προσπάθεια που κάνουνε για να το κρατήσουν στο 25% και μάλιστα μου λέγανε ότι εάν δεν επισκευάσουν το δίκτυο για ένα χρόνο, δεν πάμε να επισκευάσουμε το δίκτυο, τον επόμενο χρόνο θα είναι συν 10% δηλαδή 35%. Λοιπόν ο έλεγχος του νερού και των διαρροών είναι μία συνεχής μάχη.

Λοιπόν μετά υπάρχουν οι ζώνες πιέσεων. Οι ζώνες πιέσεων είναι οι ζώνες εκείνες οι οποίες δίνουν στους καταναλωτές την ίδια περίπου πίεση νερού. Νερό με την ίδια πίεση περίπου. Άρα είπαμε ότι λόγω των υψομετρικών διαφορών από περιοχή σε περιοχή πρέπει να χωριστούν οι περιοχές σε ζώνες πιέσεων. Λέμε υψηλή ζώνη, χαμηλή ζώνη, μεσαία ζώνη κ.ο.κ. σε ένα δίκτυο ύδρευσης. Άρα υπάρχουν οι ζώνες ισολογισμού και οι ζώνες πιέσεων. Και ερχόμαστε και στις υδραυλικές ζώνες οι οποίες υδραυλικές ζώνες εάν θα έχουμε μία βλάβη σε ένα σημείο του δικτύου δεν πρέπει να αφήσουμε όλη την πόλη χωρίς νερό. Αυτό δεν είναι αξιόπιστη παροχή υπηρεσιών προς τους πολίτες. Πρέπει να κόβουμε το νερό και να εξυπηρετούμε όσο το δυνατόν περισσότερους πολίτες και να φτιάχνουμε ταυτόχρονα και τη βλάβη μας. Άρα υπάρχουνε τρεις ζώνες στο δίκτυο, πρέπει το δίκτυο να χωριστεί σε αυτές τις τρεις ζώνες, πολλές φορές οι τρεις ζώνες αυτές μπορεί να συμπίπτουνε και να είναι και μία, τυχαίνει και αυτό αλλά πρέπει να γίνει ξεχωριστή προσέγγιση για το κάθε ένα ξεχωριστό αντικείμενο.

Φυσικά πρέπει να μετράμε όλες τις υδραυλικές παραμέτρους και να καταλαβαίνουμε τι σημαίνουν αυτές και φυσικά να κάνουμε έλεγχο ποιότητας του αντλούμενο νερό πάντα σε real time θα έλεγα γιατί δεν ξέρεις τι γίνεται και τι συμβαίνει ή όταν δίνουμε νερό πόσιμο και λέμε ότι μπορείς να πιείς νερό από τη βρύση σου πρέπει να είμαστε 100% εξασφαλισμένοι ότι δεν θα υπάρξει πρόβλημα και δεν θα πάμε στον εισαγγελέα οι αρμόδιοι. Και φυσικά

συνεχώς να ελέγχουμε την απολύμανση του πόσιμου νερού. Σε πολλές πόλεις πίνουμε νερό και έχουμε γεύση χλωρίου, αυτό είναι εγκληματικό να έχεις γεύση χλωρίου στο νερό. Το χλώριο καταστρέφει μακροχρόνια τα ζωτικά όργανα που ανθρώπινου οργανισμού. Το χλώριο είναι δηλητήριο μπορεί να ωφελεί στην καταπολέμηση των αποικιών μικροβίων στο δίκτυο και πολύ καλά κάνουμε αλλά πρέπει να είναι η ποσότητά του πολύ περιορισμένη της τάξεως του 0.1 mg/l με 0.2 mg/l ανά λίτρο και όχι παραπάνω. Αυτό που αισθανόμαστε το χλώριο στη γεύση είναι πάρα πολύ κακό για την υγεία μας.

Τα συστήματα λοιπόν αυτά τα οποία συγκεντρώνουν τα δεδομένα και τα οποία μας δίνουνε στοιχεία αδιάβλητα δηλαδή στοιχεία στα οποία δεν παρεμβάλλεται ανθρώπινο χέρι για να αλλάξει τις παραμέτρους και να τις τροποποιήσει κατά το επιθυμητό είναι τα συστήματα ελέγχου τηλεχειρισμού τα οποία αποτελούνται από αισθητήρια όργανα για τη μέτρηση υδραυλικών παραμέτρων (πίεση, παροχή, στάθμη νερού κλπ.), μέτρηση ποιοτικών παραμέτρων (υπολειμματικό χλώριο, pH, θερμοκρασία, θολότητα, αγωγιμότητα κλπ.), ηλεκτρικών παραμέτρων (κατάσταση ηλεκτρικής τροφοδοσίας, λειτουργική κλπ.). Είναι εντολοδόχοι που είναι αντλίες, βαλβίδες, συστήματα ασφαλείας και είναι ο ηλεκτρονικός εξοπλισμός ο οποίος αποτελείται από απομακρυσμένες θερμαντικές μονάδες, επικοινωνιακό εξοπλισμό, ηλεκτρονικό υπολογιστή και λοιπό μηχανογραφικό εξοπλισμό όπως και λογισμικά.

Προσοχή στα συστήματα αυτά που επιλέγετε του ηλεκτρονικού εξοπλισμού στο θέμα των επικοινωνιών γιατί οι επικοινωνίες παίζουν τεράστιο και πρωτεύοντα ρόλο από οποιοδήποτε άλλο κομμάτι του συστήματος επειδή ελέγχουμε εγκαταστάσεις που είναι απομακρυσμένες και κατανεμημένες σε μία ευρεία γεωγραφική περιοχή, οι επικοινωνίες επειδή θα πρέπει το σύστημα να συλλέγει δεδομένα σε πραγματικό χρόνο δηλαδή την

ώρα που συμβαίνει το συμβάν να μας ενημερώνει είναι πάρα πολύ σημαντικές. Εάν χάσουμε τις επικοινωνίες έστω και για μισή ώρα οι συγκρίσεις των δεδομένων για διαρροές, για ποιότητα κ.λπ. μπορεί να μην είναι δόκιμες και αξιόπιστες γι' αυτό όποια συστήματα εγκαθιστάτε να είσαστε επικεντρωμένοι στο θέμα των επικοινωνιών. Είναι πάρα πολύ σημαντικές οι επικοινωνίες σε κατανεμημένα συστήματα.

Για τη συντήρηση του δικτύου. Για τη συντήρηση του δικτύου πρέπει να υπάρχει άνθρωπος ο οποίος θα κάνει καταγραφή και επεξεργασία αιτημάτων συντήρησης. Δεν μπορεί ο καθένας να λέει τυχαία θα πάω να φτιάξω εκείνο, το άλλο ή το παράλλο γιατί μου το είπε ο τάδε αντιδήμαρχος ή γιατί είναι κολλητός του ή δεν ξέρω, δεν υπάρχει αυτό το πράγμα, αυτό είναι αναρχία. Άρα θα πρέπει να υπάρχει μία κεντρική καταγραφή και επεξεργασία των αιτημάτων συντήρησης από τους ανθρώπους που παίρνουν τηλέφωνο και λένε ότι σε εκείνο το σημείο έχω βλάβη. Αφού λοιπόν γίνει η καταγραφή πρέπει να γίνει η κατανομή των διαθέσιμων πόρων. Τα λεφτά δεν είναι υπερβολικά ούτε έχουμε υπερβολικά χρήματα. Τα χρήματά μας είναι περιορισμένα. Άρα πρέπει να υπάρξει μια κατανομή αυτών των πόρων συντήρησης. Τι συντήρηση είναι; πώς γίνεται; Τι απαιτούνται; Τι χρήματα απαιτούνται; Έχουμε τα ανταλλακτικά για να γίνει συντήρηση ή οτιδήποτε; Πρέπει να γίνουν κάποιες...

Αυτό επισημαίνεται στο παρακάτω bullet που είναι προγραμματισμός και διαχείριση εργασιών. Πρέπει λοιπόν να δούμε ποιους ανθρώπους χρειαζόμαστε, αν έχουμε τα υλικά, πόσος χρόνο θα απαιτηθεί κ.ο.κ. Πρέπει να κάνουμε και προληπτικό προγραμματισμό εργασιών συντήρησης για να μην βρισκόμεθα προ απροόπτου. Ο κάθε κατασκευαστής κάθε εξοπλισμού σου λέει πότε πρέπει να γίνεται αυτός ο προγραμματισμός και πρέπει να τηρείται. Ένα άλλο σημαντικό, πρέπει να τηρούμε αρχείο εργασιών συντήρησης. Είναι πάρα πολύ σημαντικό το αρχείο εργασιών συντήρησης. Εάν έχουμε αξιόπιστο αρχείο εργασιών συντήρησης

μπορούμε να παρακολουθούμε αξιόπιστα την κατάσταση των δικτύων και να παίρνουμε αντίστοιχες αποφάσεις, τι πρέπει να αλλάξουμε, αν θα πρέπει να το αλλάξουμε, αν θα πρέπει να το επεκτείνουμε, αν θα πρέπει να το αναβαθμίσουμε κ.λπ. κ.λπ.

Αποτίμηση του δικτύου. Πρέπει για να κάνουμε αποτίμηση του δικτύου αφού έχουμε κάνει όλα τα προηγούμενα μπορούμε και εύκολα να κάνουμε ανάλυση της λειτουργίας του δικτύου, να δούμε το δίκτυο μας είναι παραγωγικό, δεν είναι, υπάρχει πρόβλημα, που υπάρχει το πρόβλημα. Να κάνουμε ανάλυση της παρούσας και μελλοντικής ζήτησης του νερού. Ποια περιοχή που υδρεύουμε έχει τάσεις ανάπτυξης; Ποια είναι αυτή η τάση ανάπτυξης; Τι θα χρειαστεί σε αυτή την περιοχή να κάνουμε μετά από αυτό το χρονικό διάστημα; Να προγραμματίζουμε λοιπόν τις υδατικές ανάγκες της κάθε περιοχής για να μπορούμε και να έχουμε σωστό δίκτυο χωρίς να καταναλώνουμε υπερβολικούς οικονομικούς πόρους. Έτσι σχεδιάζουμε και τις επενδύσεις μας δηλαδή ξέρουμε πότε θα επενδύσουμε, με τι λεφτά, σε ποιο χρόνο κ.ο.κ. Και φυσικά μπορούμε από τα στοιχεία αυτά που έχουμε πλέον τα έγκυρα στοιχεία που μας δίνει το σύστημα και γενικά αυτά τα σύγχρονα εργαλεία μπορούμε να κάνουμε σενάρια τιμολόγησης και επίτευξης στόχων.

Ποιες είναι οι βέλτιστες πρακτικές; Τα συστήματα αυτά υψηλής τεχνολογίας χρησιμοποιούνται στην Ελλάδα προ 30ετίας και στο 60ετίας δηλαδή σε συστήματα πόσιμου και κάθετου νερού, άρδευσης, ηλεκτρικής ενέργειας, πετρελαίου και φυσικού αερίου, επικοινωνίας και δημόσιας ασφάλειας, σειρήνες για αναγγελίες κινδύνων κ.λπ. Ας πούμε στο φράγμα του Μόρνου υπάρχουν κάποιοι που είναι μετά το φράγμα που κατοικούν αυτοί πρέπει να συμβεί κάτι στο φράγμα να έχουν ένα σύστημα ειδοποίησής τους ταχείας και έγκυρης και έγκαιρης σε real time. Ποιο είναι το χαρακτηριστικό από αυτά όλα τα έξι ας πούμε εγκαταστημένα συστήματα ότι είναι όλες κατανεμημένες σε ευρεία γεωγραφική

περιοχή. Άρα για να μπορέσουμε να ελέγξουμε εγκαταστάσεις σε ευρεία γεωγραφική περιοχή δεν μπορούμε να το κάνουμε αλλιώς μόνο με αυτά τα συστήματα αλλιώς η προσέγγιση είναι ερασιτεχνική και τυχαία. Υπάρχουν πολλοί οι οποίοι πηγαίνουν στη γεώτρηση βλέπουν ότι λειτουργεί και μόλις απομακρυνθούν στο 1 χιλιόμετρο σταματάει η γεώτρηση και του λες γιατί σταμάτησε η γεώτρηση, δεν πήγες; Λέει πήγα και άντε να αποδείξεις ότι δεν πήγε. Εάν έχεις λοιπόν τέτοιο σύστημα σε ενημερώνει σε real time εκείνη τη στιγμή ότι σταμάτησε, ότι ποια ώρα σταμάτησε, πολλές φορές σταματάει η γεώτρηση γιατί έχουμε διακοπή ηλεκτρικής τροφοδοσίας από τη ΔΕΗ που δεν έχει καμία σχέση με τις εγκαταστάσεις της εταιρίας ύδρευσης ή του δήμου. Αυτά λοιπόν τα συστήματα μας ενημερώνουν εγκαίρως και με ένα τηλέφωνο στη ΔΕΗ αποκαθίσταται η βλάβη και δεν αδειάζει η δεξαμενή που τροφοδοτεί την πόλη μας και δεν υπάρχει γκρίνια από τους πολίτες.

Και φυσικά ένα άλλο σημαντικό είναι πολύ λάθος και το δίκτυο δέχεται πολύ μεγάλο στρες όταν αδειάζει και γεμίζει. Όταν αδειάσει ένα δίκτυο ύδρευσης δέχεται τεράστιο σοκ και με το άδειασμα και με το γέμισμα. Κατά το άδειασμα δημιουργείται στο δίκτυο αρνητική πίεση Vacuum με αποτέλεσμα να εισρέουν στο δίκτυο όλα τα φερτά από το περιβάλλον του δικτύου ιδίως όταν έχει κακές συνδέσεις ή έχει διαρραγεί ή οτιδήποτε. Όταν δε γεμίζει δημιουργούνται υπερπίεσεις και ιδίως αν δεν έχουμε βάλει σωστά τις βαλβίδες εξαερισμού εγκλωβίζεται αέρας και πολλές φορές ο αέρας όμως ξέρετε μπορεί να αυξήσει την πίεση στο δίκτυο σημειακά μέχρι και 60 φορές. Δηλαδή όταν έχω 10 bar στο δίκτυο μπορεί στο σημείο που εγκλωβίστηκε ο αέρας να φτάσει 600 bar. Μη σας φαίνεται περίεργο, το έχω δει στο Ισραήλ αυτό. Το έχω δει σε δίκτυο σε Testbeds πως ανεβάζει, πώς αυξάνεται ο αέρας και πώς η βαλβίδα εξαερισμού παίζει σημαντικό ρόλο σε αυτό και επίσης επειδή έχω εκπαιδευτεί και πως είναι εσωτερικά

κατασκευασμένες και σχεδιασμένες οι βαλβίδες εξαερισμού υπάρχουν βαλβίδες οι οποίες δεν κλείνουν δε σωστά δηλαδή κλείνουν απότομα και εγκλωβίζουν, δεν αφήνουν να βγει από το δίκτυο, εγκλωβίζουν αέρα και άλλες οι οποίες κλείνουν σταδιακά αφού βγει πρώτα όλος ο αέρας από το δίκτυο. Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας. Αν έχετε ερωτήσεις.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Ευχαριστούμε πάρα πολύ τον κύριο Ιατρέλλη. Δεν ξέρω αν κάποιος έχει να ρωτήσει κάτι ή να προχωρήσουμε; Μάλλον η ώρα είναι τέτοια που...

Σ. ΑΛΕΞΙΟΥ: Σύντομα, μία τελευταία ερώτηση, σκέψη γιατί είπα κάμποσα και εγώ. Για την ανάπτυξη είπατε ότι πρέπει να υπάρχουν επενδυτές δηλαδή χρηματοδότες.

Γ. ΙΑΤΡΕΛΛΗΣ: Για την ανάπτυξη.

Σ. ΑΛΕΞΙΟΥ: Γενικώς για την ανάπτυξη ενός συστήματος, ενός έργου.

Γ. ΙΑΤΡΕΛΛΗΣ: Ναι.

Σ. ΑΛΕΞΙΟΥ: Πρέπει να υπάρχουν χρηματοδότες.

Γ. ΙΑΤΡΕΛΛΗΣ: Καταρχήν να σας πω κάτι τι πρέπει να υπάρχουνε; Οι άνθρωποι που θα... αυτά όλα που σας είπα είναι επικεφαλίδες. Υπάρχει ο άνθρωπος που θα δουλέψει σκληρά, θα αφοσιωθεί για να κάνει σωστή διαχείριση, καταλάβετε; Δε γίνονται αυτά μαγικά.

Σ. ΑΛΕΞΙΟΥ: Έτσι είναι.

Γ. ΙΑΤΡΕΛΛΗΣ: Υπάρχουν κάποιοι άνθρωποι που έχουν στερηθεί οικογένεια, σπίτι, παιδιά, τα πάντα για να αφοσιωθούν σε αυτό το αντικείμενο που είναι πάρα πολύ σοβαρό. Μιλάμε για εργοστάσιο θαμμένο στο 99% θαμμένο. Καταλάβετε πόσο δύσκολο είναι το αντικείμενο; Είναι πάρα πολύ δύσκολο.

Σ. ΑΛΕΞΙΟΥ: Αντιληπτό, αντιληπτό.

Γ. ΙΑΤΡΕΛΛΗΣ: Άρα πρέπει να είσαι γνώστης πολλών παραμέτρων για να μπορέσεις να προσεγγίσεις το πρόβλημα και να δώσεις σωστές λύσεις και όχι τυχαίες και όχι να το δοκιμάσω και μετά βγαίνει το λάθος, ήταν λάθος δεν το... αυτό λέγεται ερασιτεχνισμός.

Επαγγελματισμός σημαίνει ότι προλαβαίνω πριν γίνει αντιληπτό οτιδήποτε.

Σ. ΑΛΕΞΙΟΥ: Έτσι είναι συμφωνώ μαζί σας και πρέπει να υπάρχει και το κέρδος, η κερδοφορία για να έχει μια συνέχεια.

Γ. ΙΑΤΡΕΛΛΗΣ: Κοιτάξτε, να σας πω, όλοι κερδίζουν και πρέπει να κερδίζουν ισότιμα, όχι ο ένας περισσότερο από τον άλλον, τότε είναι σωστή η συνεργασία. Το κέρδος πρέπει να είναι ισότιμο και αυτός ο χρήστης του συστήματος θα πρέπει να έχει αξία, να κερδίζει και να τη βλέπει την αξία του και αυτός που το υλοποιεί να έχει και αυτός κάποια αξία. Λοιπόν αυτές πρέπει να είναι σε ζυγαριά, να είναι ισότιμες, ούτε ο ένας να κερδίζει περισσότερο από τον άλλον ούτε ο άλλος λιγότερο. Καταλάβατε; Αλλιώς είναι εκμετάλλευση.

Σ. ΑΛΕΞΙΟΥ: Μάλιστα. Και βέβαια στο σημείο αυτό να μεταφέρω και ένα τελευταίο, βέβαια κάποιοι από εσάς μπορεί να το γνωρίζετε. Το φράγμα της λίμνης ξέρετε με τι χρήματα έγινε; Ξέρει κανείς; Ποιος έβαλε τα χρήματα για να γίνει αυτό το φράγμα Ταυρωπού; Ξέρει ο δήμαρχος είμαι σίγουρος πως ξέρει, είναι από την ιταλική αποζημίωση που πήραμε από τον ιταλογερμανικό τότε πόλεμο. Βέβαια από τους Γερμανούς δεν πήραμε κάτι αλλά οι Ιταλοί πραγματικά δώσανε χρήματα και έγινε αυτό το έργο από γαλλική εταιρία. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Ευχαριστούμε Σεραφείμ. Ο κύριος Στάλιας που πήγε; Κάπου τον είδα. Έλα, έλα Θεοδόση.

Ο κύριος Στάλιας είναι ο Διευθυντής του υδροηλεκτρικού σταθμού Πλαστήρα.

Με τον κύριο Στάλια κλείνει το συνέδριο μας και μετά από κάτω προφανώς είναι έτοιμοι εδώ του ξενοδοχείου για το λιτό γεύμα το οποίο σας λέω ότι δεν θα είναι λιτό.

Λοιπόν κύριε Διευθυντά έχετε το λόγο.

Θ. ΣΤΑΛΙΑΣ: Ναι, να ευχαριστήσω τον δήμαρχο για την πρόσκληση που μας έκανε εκ μέρους της Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού

και του Υδροηλεκτρικού Σταθμού Νικολάου Πλαστήρα. Θέλω να αναφερθώ στην αξία των φραγμάτων και των ταμιευτήρων και να αναφερθώ κυρίως στους ταμιευτήρες της ΔΕΗ στην βιώσιμη διαχείριση του νερού.

Ο πρώτος ταμιευτήρας έγινε το 1926 και είναι το φράγμα του Μαραθώνα, γίνεται ο ταμιευτήρας του Μαραθώνα με τον οποίο υδρεύεται όλη η Αθήνα. Μετά ακολούθησαν φράγματα και ταμιευτήρες της ΔΕΗ προκειμένου να αξιοποιηθεί το εγχώριο υδροδυναμικό και φτάνει σήμερα η ΔΕΗ να έχει ταμιευτήρες συνολικής επιφάνειας 314 τετραγωνικών χιλιομέτρων στους οποίους μπορούν να αποθηκευτούν συνολικά 6 δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα νερού. Οι λίμνες και τα φράγματα της ΔΕΗ και οι υδροηλεκτρικοί σταθμοί είναι έργα πολλαπλού σκοπού. Τα περισσότερα υδροηλεκτρικά συνδυάζουν την παραγωγή ενέργειας με την άρδευση, την ύδρευση, το περιβάλλον, τη βιομηχανία, τον αθλητισμό, την εκπαίδευση, την αναψυχή, τον τουρισμό, την αλιεία, την κτηνοτροφία αλλά και σημαντικό ρόλο παίζουν και στην αντιπλημμυρική προστασία. Έχουν υπάρξει πάρα πολλά παραδείγματα που τεχνητές λίμνες της ΔΕΗ κατάφεραν να σώσουν από πλημμύρες τεράστιες περιοχές. Να φανταστείτε ένα παράδειγμα που θυμάμαι είναι η λίμνη Σμοκόβου που έσωσε τους Σοφάδες από μια μεγάλη πλημμύρα πριν από 15-20 χρόνια.

Ένα μεγάλο ρόλο που παίζουν οι ταμιευτήρες είναι η προστασία του περιβάλλοντος όσο και να φαίνεται παράξενο. Από το 1993 που υπηρετώ στον υδροηλεκτρικό σταθμό εδώ στη λίμνη Πλαστήρα πάρα πολλές φορές νομάρχες παλιά και περιφερειάρχες αργότερα μας δίνουν εντολή επειγόντως να δουλέψουμε το σταθμό προκειμένου να παροχετεύσουμε καθαρό νερό στον Πηνειό ποταμό σε περιπτώσεις που είχε ρυπανθεί και ψοφούσαν τα ψάρια από ασφυξία. Θέλω να το πω αυτό γιατί υπάρχουν απόψεις από οικολογικές οργανώσεις ότι κάνουν ζημιά στο περιβάλλον και μάλιστα με αφορμή αυτό να πω και για τη λίμνη της Μεσοχώρας η

οποία δυστυχώς καθυστερεί τόσα πολλά χρόνια να γίνει, είναι ένα έργο το οποίο θα μπορούσε να βοηθήσει πάρα πολύ και στην εθνική οικονομία αλλά και την αποταμίευση καθαρού νερού.

Οι ταμιευτήρες πρέπει να γίνονται κυρίως σε ημιορεινές περιοχές έτσι ώστε να αποταμιεύεται καθαρό νερό. Είναι λάθος για παράδειγμα οι ταμιευτήρας παράδειγμα το φράγμα Γυρτώνης ή η ανασύσταση της λίμνης της Κάρλας η οποία μπορεί να ήταν απαραίτητη να γίνει για άλλους χώρους αλλά δεν έχει καθαρό νερό, είναι ένα θέμα.

Η σημαντική συνεισφορά των ταμιευτήρων στην άρδευση φαίνεται από το ότι σήμερα αρδεύονται περίπου 2.500.000 στρέμματα από τους ταμιευτήρες της ΔΕΗ, απαραίτητα για την αγροτική παραγωγή. Παράδειγμα ο κάμπος της Θεσσαλίας ο οποίος εξαρτάται αποκλειστικά από τη λίμνη Πλαστήρα για την άρδευση το καλοκαίρι. Μιλάμε ότι αν για οποιοδήποτε λόγο δεν μπορέσει να δουλέψει ο υδροηλεκτρικός σταθμός να στείλει το νερό κάτω θα έχουμε σημαντική καταστροφή στις καλλιέργειες που δεν μπορούμε να τη φανταστούμε. Επίσης από τις τεχνητές λίμνες της ΔΕΗ υδρεύεται με πόσιμο νερό εξαιρετικής ποιότητας η Άρτα, η Πρέβεζα, η Λευκάδα, το Αγρίνιο, η Καρδίτσα, όλη η περιοχή της Καρδίτσας και η Θεσσαλονίκη μέσα από τον ποταμό Αλιάκμονα.

Μια άλλη δυνατότητα που έχουν οι ταμιευτήρες είναι να εξασφαλίζουν αναγκαίες ποσότητες νερού για την ψύξη θερμικών μονάδων. Μπορούν δηλαδή, τους χρησιμοποιούν και στο εξωτερικό, για την ψύξη για παράδειγμα των πυρηνικών εργοστασίων αλλά και μικρότερες μονάδες και στην Ελλάδα. Για την ανάσχεση των πλημμυρών που κάνουν οι ταμιευτήρες αναφέρθηκα προηγουμένως είναι σημαντική δηλαδή και τα έργα του Αχελώου όπως είναι το φράγμα της Συκιάς θα βοηθήσουν όχι μόνο στη μεταφορά νερού στον κάμπο της Θεσσαλίας θα βοηθήσουνε στο να μειωθούν τα πλημμυρικά φαινόμενα στην περιοχή του Αγρινίου, θα γίνει δηλαδή καλύτερη διαχείριση των νερών του

Αχελώου και δεν θα γίνονται καταστροφές που γίνονται συχνά μιλάμε τουλάχιστον μια φορά στα τρία χρόνια στην περιοχή του Αγγρινίου και γενικά της Αιτωλοακαρνανίας. Επίσης συνεισφέρουμε στην κτηνοτροφία στις παραλίμνιες περιοχές, στην ερασιτεχνική επαγγελματική αλιεία, στις ιχθυοκαλλιέργειες, στον ναυταθλητισμό, σε διάφορα σπορ όπως είναι το καγιάκ και το ράφτινγκ, στην αναψυχή και στον οικοτουρισμό.

Συμπερασματικά, το νερό αποτελεί φυσικό πόρο που αρχίζει να εμφανίζει φαινόμενα έλλειψης ένας άλλος λόγος που είναι απαραίτητοι οι ταμιευτήρες και σπανιότητας στην ικανοποίηση των ανθρώπινων αναγκών. Είναι απαραίτητη η ορθολογική εκμετάλλευση του νερού ιδιαίτερα στη χώρα μας που σαν μεσογειακή απειλείται έντονα στα επόμενα χρόνια από την εμφάνιση του φαινομένου του θερμοκηπίου. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Δ. ΤΣΙΑΝΤΗΣ): Εδώ τέλειωσε η διαδικασία του συνεδρίου, στον Γιώργο θα ήθελα να δώσω το λόγο στον Καπεντζώνη να κάνει μία σύνοψη.

Γ. ΚΑΠΕΝΤΖΩΝΗΣ: Ένα κλείσιμο το οποίο μάλλον πιο πολύ σημασία έχει και το σχόλιο που θα πω.

Καταρχήν να πούμε έτσι για τους αριθμούς ότι ήταν 23 οι εισηγητές και τους ευχαριστούμε για τις παρεμβάσεις τους και για τα τόσα χρήσιμα πράγματα που ακούσαμε από όλους, 12 χθες και 11 σήμερα, ένα σχολείο επισκέφθηκε το συνέδριο μας περίπου 18 παιδιά με τους καθηγητές από το Λιδωρίκι, 120 σύνεδροι εγγράφηκαν χθες και σήμερα παρά τις ιδιαίτερες συνθήκες και βέβαια στο πλαίσιο και το περιθώριο του συνεδρίου έγινε και η Γενική Συνέλευση του δικτύου μας. Αυτή είναι η εικόνα σε αριθμούς του συνεδρίου.

Όμως ακούστηκαν, δόθηκε η ευκαιρία να ακουστούν πάρα-πάρα πολλά ζητήματα για διαφορετικές περιοχές της χώρας, ακούσαμε για τη Νάουσα, για την Κρήτη, για πάρα πολλά να μην αναφερθώ για πάρα πολλές περιοχές για διαφορετικές διαχειρίσεις,

για διαφορετικά νομικά πλαίσια, για διαφορετικά αντικείμενα χρήσης και εκμετάλλευσης του νερού, για περιβαλλοντικά ζητήματα, για άρση αδικιών σε κάποιες περιοχές ενδεχομένως, για διεκδικήσεις, διεκδικήσεις αντισταθμιστικών όπου τεκμαίρονται και με διαφορετικό τρόπο πάρα-πάρα πολλά ζητήματα, για τουρισμό, για ποιότητα του νερού, για ποσότητα του νερού, ακούσαμε και συζητήσαμε για έννοιες που είναι μπροστά μας ανοιχτές σε σχέση με τους φορείς διαχείρισης, με την κοστολόγηση, με τις απώλειες νερού, με την ερημοποίηση και τον ευτροφισμό διαφορετικές έννοιες, διαφορετικά είδη προβλημάτων, με την ενέργεια βέβαια ή και με την καταστροφή της ενέργειας που μετατρέπεται σε πλούτο με κάποια άλλη διαχείριση, για θέματα πολιτικής προστασίας, για την κλιματική αλλαγή, για χρηματοδοτικά μοντέλα, βέβαια πάνω από όλα αυτά τα σκεπάζει στις μέρες επικουρικά πέραν των κοινοτικών πλαισίων στήριξης αυτός καθαυτός και ο ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ που είμαστε σε μια τέτοια συγκυρία.

Τα λέω όλα αυτά για να μην αναφερθώ έτσι αναλυτικότερα ένα πλούσιο συνέδριο το οποίο όμως έγινε σε συνθήκες καταρχήν όπως είπαμε και στην αρχή προεκλογικές και δεν μπορούσε πολύς κόσμος να έρθει, ας μην γελιόμαστε εν πάση περιπτώσει όμως δεν χάνει τη σημασία του και βέβαια οι καιρικές συνθήκες που κάποιους ανάγκασαν να έρθουν αργότερα ή κάποιοι που έφυγαν νωρίτερα. Η σημαντικότητα να το πω έτσι και η σημασία του νερού ούτε υποβαθμίζεται ούτε του ρόλου μας που έχουμε στη διαχείριση αυτών των ζητημάτων ούτως ή άλλως.

Θέλω να ευχαριστήσω την ΚΕΔΕ, να ευχαριστήσω τους εισηγητές, να ευχαριστήσω τους... και για τους εισηγητές να πω και μια κουβέντα ότι εμείς σαν Δίκτυο σίγουρα θα σας ξαναχρειαστούμε και η ΚΕΔΕ θεωρούμε ότι θα σας χρειαστεί πάλι. Είναι ζητήματα ανοιχτά, είναι ζητήματα δυναμικά, ξαναλέω τον χαρακτηρισμό αυτό, θα τα βρίσκουμε πάντα μπροστά μας, εξελίσσονται τα πράγματα και θα πρέπει να το παρακολουθούμε. Εμείς ως Δίκτυο ούτως ή

άλλως φαντάζομαι και η ΚΕΔΕ με τη νέα διοίκηση θα είμαστε εδώ για να τα συζητάμε αυτά τα ζητήματα. Θα μπορούσε, και κάνω και πρόταση προς την ΚΕΔΕ, τις εισηγήσεις και τις τοποθετήσεις που έγιναν σε αυτό το συνέδριο να υπάρξει και μία έκδοση, εμείς σαν Δίκτυο είμαστε διαθέσιμοι να βοηθήσουμε σε αυτό, να υπάρξει μία έκδοση και να διανεμηθεί. Είναι πάρα-πάρα πολλά τα ζητήματα, πάρα πολύ σημαντικά ούτως ή άλλως. Θα τους χρειαστούμε τους εισηγητές επιπλέον πέρα από άλλα συνέδρια και άλλες ημερίδες, και στην τεκμηρίωσή μας και στις διαδικασίες, σε επαφές μας με υπουργεία, κάθε δήμος στα δικά του ζητήματα, σε επαφές με ευρωπαϊκά όργανα κ.λπ.

Τέλος θέλω να ευχαριστήσω όλους για την παρουσία σας και την παραμονή σας μέχρι την τελευταία στιγμή εδώ και να ευχαριστήσουμε τον Τσιαντή πρώτα απ' όλα για το περιβάλλον και το τοπίο που διαμόρφωσε, δεν ξέρω πως το κανόνισε αυτό ο δήμαρχος στο περιθώριο του συνεδρίου μας αυτές τις μέρες και για την φιλοξενία του συνεδρίου μας και την άριστη φιλοξενία τους. Θέλω σε ανάμνηση αυτής της μέρας και αυτού του συνεδρίου να δώσουμε από το Δίκτυο ένα αναμνηστικό ένα δώρο στο δήμαρχο της λίμνης Πλαστήρα και μαζί με τις ευχαριστίες μας.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Δ. ΤΣΙΑΝΤΗΣ): Λοιπόν το συνέδριο όμως εδώ λαμβάνει τέλος. Ευχαριστούμε πάρα-πάρα πολύ που συμμετείχατε και εσείς και όλοι όσοι αναγκάστηκαν να μην είναι αυτή τη στιγμή εδώ, θα τα λάβατε όσοι δεν γνωρίζετε και ποιες είναι οι συνθήκες σε έναν ορεινό δήμο, έτσι; Και γιατί ο ομιλών όλα αυτά τα χρόνια που είναι στην ΚΕΔΕ ίσως είναι περισσότερο απ' όσο πρέπει απαιτητικός υπέρ των δήμων της περιφέρειας και δη των μικρών νησιωτικών και των μικρών ορεινών.

Να ξέρετε ότι θα είστε πάρα ευπρόσδεκτοι στην περιοχή μας είτε ως συμμετέχοντες σε τέτοιου είδους διοργανώσεις είτε οικογενειακά και προσωπικά.

Καλό μεσημέρι, να πάτε στο καλό και πάντα ευπρόσδεκτοι.